

ภาพแทนนักโทษผ่านสารคดีไทยในรอบ 2 ทศวรรษ (พ.ศ. 2540-2559)

อติพงษ์ เพ็ชรเกิด

วิทยานิพนธ์เสนอมหาวิทยาลัยพะเยา เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

หลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรดุษฎีบัณฑิต

สาขาวิชาภาษาไทย

มิถุนายน 2564

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยพะเยา

ภาพแทนนักโทษผ่านสารคดีไทยในรอบ 2 ทศวรรษ (พ.ศ. 2540-2559)

อติพงษ์ เพ็ชรเกิด

วิทยานิพนธ์เสนอมหาวิทยาลัยพะเยา เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

หลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรดุษฎีบัณฑิต

สาขาวิชาภาษาไทย

มิถุนายน 2564

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยพะเยา

วิทยานิพนธ์

เรื่อง

ภาพแทนนักโทษผ่านสารคดีไทยในรอบ 2 ทศวรรษ (พ.ศ. 2540–2559)

ของ อธิพงษ์ เพ็ชรเกิด

ได้รับการพิจารณาอนุมัติให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
หลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย
ของมหาวิทยาลัยพะเยา

.....ประธาน

(รองศาสตราจารย์สุพรรณ ทองคล้าย)

.....กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร. เปรมวิทย์ วิวัฒน์เศรษฐ์)

.....กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ชวีญชนก นัยเจริญ)

.....กรรมการ

(ดร. บัณฑิต ทิพย์เดช)

.....กรรมการ

(ดร. วรัญญา ยิ่งยงค์ศักดิ์)

อนุมัติ

.....

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. จิตติมา กาวีระ)

คณบดีคณะศิลปศาสตร์

มิถุนายน 2564

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์เล่มนี้สำเร็จลุล่วงด้วยความกรุณาและความช่วยเหลืออย่างดียิ่งจาก รองศาสตราจารย์ ดร. เปรมวิทย์ วิวัฒน์เศรษฐ์ ในฐานะประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ที่กรุณา ให้ความรู้ แนะนำแนวทางการศึกษา ตลอดจนเสนอข้อคิดเห็นเกี่ยวกับงานวิจัยมาโดยตลอด ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์สุพรรณ ทองคล้าย ประธานสอบวิทยานิพนธ์ ที่ได้ กรุณาตรวจสอบและแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ อย่างละเอียดถี่ถ้วนด้วยความเอาใจใส่เสมอมา ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงสำหรับการทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ ดร. บัณฑิต ทิพย์เดช และ ดร. วรัญญา ยิ่งยงศักดิ์ กรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เป็นอย่างสูงที่ได้กรุณาให้คำปรึกษาพร้อมทั้งชี้แนะแนวทางการ วิเคราะห์ข้อมูลให้กับผู้วิจัยตลอดมา ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งและขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ไว้ ณ ที่นี้

ขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ชวัญชนก นัยเจริญ ที่กรุณาสละเวลา มาเป็นกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ พร้อมทั้งให้คำแนะนำอันเป็นประโยชน์ ทำให้วิทยานิพนธ์เล่ม นี้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

นอกจากนี้ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณบรรพคณาจารย์ทุกท่านที่ประสิทธิ์ประสาทวิชา ความรู้และอบรมสั่งสอนชี้แนะแนวทางในการดำเนินชีวิตด้วยจิตเมตตาเสมอมา ขอขอบคุณ คณาจารย์สาขาวิชาภาษาไทย คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา ตลอดจนเพื่อนร่วมงาน ทุกท่านที่มอบกำลังใจและคอยช่วยเหลือผู้วิจัยในทุก ๆ ด้านเสมอมา

ท้ายสุดนี้ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณบิดาและมารดาที่มอบโอกาสทางการศึกษา ให้แก่ผู้วิจัย ท่านทั้งสองเป็นดังชีวิต จิตใจ และทุกสิ่งทุกอย่างของผู้วิจัย หากปราศจากท่าน ทั้ง สอง ผู้วิจัยคงจะไม่สามารถมีวันนี้ได้ ยิ่งไปกว่านั้นผู้วิจัยกราบขอขอบพระคุณปู่ฉลุย เพ็ชรเกิด ที่คอยให้ความรักความเมตตาแก่ผู้วิจัยมาโดยตลอด คุณงามความดีของวิทยานิพนธ์เล่มนี้ผู้วิจัย ขออุทิศให้แก่บรรพบุรุษ บรรพคณาจารย์ และผู้มีพระคุณทุกท่าน

อธิพนธ์ เพ็ชรเกิด

เรื่อง: ภาพแทนนักโทษผ่านสารคดีไทยในรอบ 2 ทศวรรษ (พ.ศ. 2540-2559)

ผู้วิจัย: อธิพงษ์ เพ็ชรเกิด, วิทยานิพนธ์: ศศ.ด. (ภาษาไทย), มหาวิทยาลัยพะเยา, 2564

ประธานที่ปรึกษา: รองศาสตราจารย์ ดร. เปรมวิทย์ วิวัฒน์เศรษฐ์, **กรรมการที่ปรึกษา:** ดร. บัณฑิต ทิพย์เดช,
ดร. วรรณญา ยิ่งยงศักดิ์

คำสำคัญ: ภาพแทน, นักโทษ, สารคดีไทย

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการประกอบสร้างความเป็นนักโทษผ่านภาษา และศึกษาภาพแทนนักโทษที่ปรากฏในงานเขียนสารคดีไทยในรอบ 2 ทศวรรษ (พ.ศ. 2540-พ.ศ. 2559) ด้วยกรอบแนวคิดวาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ (Critical Discourse Analysis-CDA) ของแฟร์คลาฟ (Fairclough) และกรอบแนวคิดเรื่องภาพแทนของสจิวต์ ฮอลล์ (Hall) โดยศึกษาข้อมูลจากงานเขียนสารคดีไทยในช่วง พ.ศ. 2540-2559 จากนักเขียนจำนวนสามกลุ่ม คือ กลุ่มนักเขียนสารคดี กลุ่มนักเขียนที่เป็นนักโทษหรือเคยเป็นนักโทษ และกลุ่มนักเขียนที่เป็นผู้คุมเรือนจำ

ผลการศึกษาพบว่า นักเขียนทั้งสามกลุ่มประกอบสร้างความเป็นนักโทษผ่านกลวิธีทางภาษา จำนวน 11 กลวิธี ได้แก่ กลวิธีการใช้คำศัพท์หรือวลี กลวิธีที่ใช้ประโยคแสดงเหตุผล กลวิธีที่ใช้มูลบท กลวิธีที่ใช้ความเปรียบ กลวิธีที่ใช้สหบท กลวิธีที่ใช้คำแสดงทัศนภาวะ กลวิธีที่อ้างถึงส่วนใหญ่ กลวิธีที่ใช้คำถามเชิงวาทศิลป์ กลวิธีที่ใช้ซ้ำประโยค กลวิธีที่ใช้โครงสร้างประโยคแสดงความสัมพันธ์ และกลวิธีที่ใช้เรื่องเล่า การประกอบสร้างดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าภาพลักษณ์ของนักโทษได้ถูกตีความและนำเสนอแตกต่างกันออกไปตามมุมมองของนักเขียนแต่ละคน

ส่วนผลการศึกษาด้านภาพแทนพบว่า นักเขียนทั้งสามกลุ่มสร้างภาพแทนให้นักโทษจำนวน 6 ลักษณะ คือ ภาพแทนบุคคลอันตราย ภาพแทนนักโทษที่มีความผิดปกติทางจิต ภาพแทนบุคคลที่สังคมไม่ต้องการ ภาพแทนบุคคลที่น่าเวทนา ภาพแทนนักโทษในคราบผู้บริสุทธิ์ที่โชคร้าย และภาพแทนนักโทษที่พร้อมจะกลับตัวกลับใจเป็นคนดี ซึ่งภาพแทนดังกล่าวนำไปสู่การสร้างอัตลักษณ์ให้กับนักโทษในที่สุด

Title: REPRESENTATION OF PRISONERS FROM THAI DOCUMENTARIES IN THE PAST TWO DECADES
(1997–2016)

Author: Atiphong Peatchkerd, Dissertation: Ph.D. (Thai), University of Phayao, 2021

Advisor: Associate Professor Dr. Premvit Vivattanaseth, **Co-Advisor:** Dr. Bandit Thipdet,
Dr. Warunya Yingyongsak

Keywords: Representation, Prisoner, Thai Documentary

ABSTRACT

This research aims to study the construction of prisoners through language and to study the representation of prisoners appeared in Thai documentary writings in the past two decades (1997–2016). The present study adopted Fairclough's Critical Discourse Analysis (CDA) and Stuart Hall's representation as a conceptual framework. The data for the analysis was from Thai documentary writings from 1997–2016, from three groups of writers: a group of documentary writers, a group of writers who are prisoners or former prisoners, and a group of writers who are prison guards.

The results showed that the three groups of writers created prisoners through 11 linguistic devices: lexical and phrasal selection, reasoning, presupposition, metaphor, intertextuality, modality, reference, rhetorical questions, reduplication, syntax, and narrative. This construction shows that the image of prisoners has been interpreted and presented differently according to the perspective of each writer.

As for the results of the representation, the three groups of writers created six representations of characteristics for prisoners: a dangerous person, people with mental disorders, a person that society does not want, a pitiable person, an innocent, an unfortunate, and a person who mends his ways of being a good person of society. This representation eventually leads to the creation of an identity for the prisoners.

สารบัญ

บทที่		หน้า
1	บทนำ	1
	ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
	วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	5
	ขอบเขตของการวิจัย.....	5
	ข้อตกลงเบื้องต้น.....	6
	นิยามศัพท์เฉพาะ.....	6
	ประโยชน์ที่จะได้รับจากการวิจัย.....	7
2	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	8
	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาพแทน (Representation).....	8
	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับนักโทษ.....	14
	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์สารคดี.....	20
	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปฏิบัติการทางภาษาและวัฒนธรรม.....	23
	เอกสารที่เกี่ยวข้องกับสภาพสังคมไทยในช่วง พ.ศ. 2540-2559.....	30
	เอกสารที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลที่ใช้ในการวิจัย.....	33
3	วิธีดำเนินการวิจัย	38
	การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	38
	การวิเคราะห์ข้อมูล.....	39
	การนำเสนอข้อมูล.....	39
4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	41
	การประกอบสร้างความเป็นนักโทษผ่านภาษาในงานเขียนสารคดีไทย ในรอบ 2 ทศวรรษ (พ.ศ. 2540-พ.ศ. 2559).....	41
	ภาพแทนนักโทษผ่านงานเขียนสารคดีไทยในรอบ 2 ทศวรรษ (พ.ศ. 2540-2559).....	139

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
5 บทสรุป.....	186
สรุปผลการวิจัย.....	186
อภิปรายผลการวิจัย.....	188
ข้อเสนอแนะ.....	191
บรรณานุกรม.....	192
ประวัติผู้วิจัย.....	198

สารบัญตาราง

ตาราง		หน้า
1	แสดงงานเขียนสารคดีที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับนักโทษในรอบ 2 ทศวรรษ.....	3
2	แสดงกลวิธีทางศัพท์หรือวลีที่สื่อถึงนักโทษ ของอรสม สุทธิสาคร.....	42
3	แสดงกลวิธีการใช้คำศัพท์หรือวลีร่วมกับคำที่สื่อถึงนักโทษ ของนักโทษชาย เรือนจำกลางบางขวาง.....	62
4	แสดงกลวิธีการใช้คำศัพท์หรือวลีร่วมกับคำที่สื่อถึงนักโทษ ของนักโทษหญิง เรือนจำกลางราชบุรี.....	75
5	แสดงกลวิธีทางศัพท์หรือวลีที่สื่อถึงนักโทษ ของ ส. แม่ปิง.....	80
6	แสดงกลวิธีทางศัพท์หรือวลีที่สื่อถึงนักโทษของชนิดดา สว่างเดือน.....	95
7	แสดงกลวิธีทางศัพท์หรือวลีที่สื่อถึงนักโทษ ของสมบูรณ์ เตชะวงศ์.....	107
8	แสดงกลวิธีทางศัพท์หรือวลีที่สื่อถึงนักโทษ ของยุทธ บางขวาง.....	120
9	แสดงกลวิธีทางศัพท์หรือวลีที่สื่อถึงนักโทษ ของชาวเรศน์ จารุบุญ.....	131
10	แสดงกลวิธีทางภาษาในงานเขียนสารคดีของนักเขียนทั้ง 3 กลุ่ม.....	138
11	แสดงภาพแทนนักโทษที่มีความผิดปกติทางจิต ที่ปรากฏในงานเขียนของ อรสม สุทธิสาคร.....	143
12	แสดงภาพแทนนักโทษที่พร้อมจะกลับตัวกลับใจเป็นคนดี ที่ปรากฏในงานเขียน ของอรสม สุทธิสาคร.....	144
13	แสดงภาพแทนนักโทษในคราบผู้บริสุทธิ์ที่โชคร้ายที่เป็นบุคคลที่ รู้เท่าไม่ถึงการณ์ที่ปรากฏในงานเขียน ของอรสม สุทธิสาคร.....	145
14	แสดงภาพแทนนักโทษในคราบผู้บริสุทธิ์ที่โชคร้ายที่เป็นผู้กระทำความผิดด้วย ความจำเป็น ที่ปรากฏในงานเขียน ของอรสม สุทธิสาคร.....	148
15	แสดงภาพแทนนักโทษในคราบผู้บริสุทธิ์ที่โชคร้ายที่เป็นบุคคลที่ถูกใส่ร้าย ที่ปรากฏในงานเขียน ของอรสม สุทธิสาคร.....	150
16	แสดงภาพแทนนักโทษที่น่าเวทนาที่ต้องขาดอิสรภาพในการดำรงชีวิตที่ปรากฏ ในงานเขียน ของอรสม สุทธิสาคร.....	151

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตาราง		หน้า
17	แสดงภาพแทนนักโทษที่นำเวทนาที่ต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบอย่าง เคร่งครัด ที่ปรากฏในงานเขียน ของอรสม สุทธิสาคร.....	152
18	แสดงภาพแทนนักโทษที่นำเวทนาที่พลัดพรากจากครอบครัว ที่ปรากฏใน งานเขียน ของอรสม สุทธิสาคร.....	152
19	แสดงภาพแทนบุคคลอันตรายที่เป็นภัยต่อความมั่นคงของชาติ ที่ปรากฏใน งานเขียน ของอรสม สุทธิสาคร.....	153
20	แสดงภาพแทนบุคคลอันตรายที่กระทำความผิดซ้ำ ที่ปรากฏในงานเขียน ของอรสม สุทธิสาคร.....	154
21	แสดงภาพแทนนักโทษที่มีความผิดปกติทางจิต ของกลุ่มนักเขียนที่เป็น นักโทษหรือเคยเป็นนักโทษ.....	156
22	แสดงภาพแทนนักโทษที่พร้อมจะกลับตัวกลับใจเป็นคนดี ของกลุ่มนักเขียนที่ เป็นนักโทษหรือเคยเป็นนักโทษ.....	157
23	แสดงภาพแทนนักโทษในคราบผู้บริสุทธิ์ที่โชคร้ายที่ผู้กระทำไปเพราะ ความจำเป็น ของกลุ่มนักเขียนที่เป็นนักโทษหรือเคยเป็นนักโทษ.....	160
24	แสดงภาพแทนนักโทษในคราบผู้บริสุทธิ์ที่โชคร้ายที่เป็นบุคคลที่ รู้เท่าไม่ถึงการณ์ ของกลุ่มนักเขียนที่เป็นนักโทษหรือเคยเป็นนักโทษ.....	161
25	แสดงภาพแทนนักโทษในคราบผู้บริสุทธิ์ที่โชคร้ายที่เป็นบุคคลที่ถูกใส่ร้าย ของกลุ่มนักเขียนที่เป็นนักโทษหรือเคยเป็นนักโทษ.....	162
26	แสดงภาพแทนนักโทษที่นำเวทนาที่ขาดอิสรภาพในการดำรงชีวิต ของกลุ่ม นักเขียนที่เป็นนักโทษหรือเคยเป็นนักโทษ.....	163
27	แสดงภาพแทนนักโทษที่นำเวทนาที่ต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบอย่าง เคร่งครัด ของกลุ่มนักเขียนที่เป็นนักโทษหรือเคยเป็นนักโทษ.....	164
28	แสดงภาพแทนนักโทษที่นำเวทนาที่ต้องพลัดพรากจากครอบครัว ของกลุ่ม นักเขียนที่เป็นนักโทษหรือเคยเป็นนักโทษ.....	166
29	แสดงภาพแทนนักโทษที่นำเวทนาที่เกิดจากพันธุนาการแห่งชีวิตในเรือนจำ ของกลุ่มนักเขียนที่เป็นนักโทษหรือเคยเป็นนักโทษ.....	167

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตาราง		หน้า
30	แสดงภาพแทนบุคคลอันตรายที่กระทำความผิดซ้ำ ของกลุ่มนักเขียนที่เป็น นักโทษหรือเคยเป็นนักโทษ.....	170
31	แสดงภาพแทนนักโทษที่มีความผิดปกติทางจิต ของกลุ่มนักเขียนที่เป็น ผู้คุมเรือนจำ.....	172
32	แสดงภาพแทนนักโทษที่น่าเวทนาที่เกิดจากพันธุการแห่งชีวิตในเรือนจำ ของกลุ่มนักเขียนที่เป็นผู้คุมเรือนจำ.....	174
33	แสดงภาพแทนบุคคลอันตรายที่เป็นภัยต่อความมั่นคงของชาติ ของกลุ่ม นักเขียนที่เป็นผู้คุมเรือนจำ.....	175
34	แสดงภาพแทนบุคคลอันตรายที่กระทำความผิดซ้ำ ของกลุ่มนักเขียนที่เป็น ผู้คุมเรือนจำ.....	176
35	แสดงภาพแทนบุคคลอันตรายที่มีพฤติกรรมล่องละเมิดทางเพศ ของกลุ่ม นักเขียนที่เป็นผู้คุมเรือนจำ.....	178
36	แสดงภาพแทนบุคคลอันตรายที่มีพฤติกรรมโหดเหี้ยมอำมหิต ของกลุ่ม นักเขียนที่เป็นผู้คุมเรือนจำ.....	180
37	แสดงภาพแทนบุคคลที่สังคมไม่ต้องการ ของกลุ่มนักเขียนที่เป็นผู้คุมเรือนจำ	182
38	แสดงภาพแทนนักโทษผ่านงานเขียนสารคดีไทยในรอบ 2 ทศวรรษ (พ.ศ. 2540-2559).....	184

สารบัญภาพ

ภาพ	หน้า
1 แสดงกรอบแนวคิดการวิเคราะห์วาทกรรมแบบ 3 มิติ ของแฟร์เคลาฟี.....	24

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัญหาอาชญากรรมเป็นปัญหาหนึ่งที่ส่งผลกระทบต่อสวัสดิภาพของสังคมไทยมาโดยตลอด ทำให้รัฐต้องสร้างมาตรการควบคุมด้วยการออกกฎหมายลงโทษผู้กระทำความผิดเพื่อไม่ให้คนในสังคมกระทำการใด ๆ ที่เป็นภัยต่อผู้อื่น โดยมาตรการดังกล่าวมีลำดับชั้นความหนัก-เบาต่างกัน ไป ตั้งแต่การเปรียบเทียบปรับ ริบทรัพย์ การถูกจองจำ จนถึงการประหารชีวิต แม้รัฐจะปฏิบัติทุกวิถีทางให้สังคมเกิดความสงบ แต่ปัญหานี้ยังคงทวีความรุนแรงอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้มีจำนวนนักโทษเพิ่มมากขึ้นด้วยเช่นกัน โดยปัจจุบันมีนักโทษในทัณฑสถานจำนวนกว่า 300,000 คน (แผนปฏิบัติการราชการกรมราชทัณฑ์ พ.ศ. 2559-2562, 2558, หน้า 5) ซึ่งนักโทษที่ถูกคุมขังในทัณฑสถานนั้นไม่เพียงแต่จะได้รับการฟื้นฟูพฤติกรรมให้กลับตนเป็นพลเมืองดีเท่านั้น ยังได้รับการฝึกอบรมพัฒนาทักษะฝีมือในการประกอบอาชีพที่สุจริตเพื่อให้สามารถเลี้ยงชีพตนเองได้เมื่อพ้นโทษ อันจะนำมาซึ่งการยอมรับจากคนในสังคมอีกด้วย

แม้ว่านักโทษจะผ่านการขัดเกลาพฤติกรรมและพัฒนาด้านทักษะอาชีพในสถาบันเฉพาะทางอย่างทัณฑสถานมาแล้วก็ตาม ทว่าสังคมส่วนใหญ่ยังคงปิดกั้นโอกาสและผลักดันให้นักโทษเป็นเพียงคนชายขอบด้วยเหตุผลที่ว่านักโทษมีพฤติกรรมที่เบี่ยงเบนไปจากระเบียบปฏิบัติของสังคม (จันทิมา เอี่ยมมานนท์, 2549, หน้า 314) จะเห็นได้ว่าแม้นักโทษจะพ้นโทษออกมา แต่สังคมยังคงสร้างกำแพงปิดกั้นโอกาสในการดำเนินชีวิตด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น การบอกเล่าจากคนในสังคมถึงพฤติกรรมในการก่อคดี การนำเสนอผ่านสื่อประเภทต่าง ๆ ฯลฯ การกระทำในลักษณะเช่นนี้ส่งผลให้เกิดการตอกย้ำภาพลักษณ์เชิงลบต่อนักโทษ ประกอบกับสังคมไทยที่เป็นสังคมแห่งพระพุทธศาสนา พฤติกรรมต่าง ๆ ของนักโทษจึงถูกมองว่าเป็นปฏิปักษ์กับหลักเกณฑ์ทางศีลธรรมไปโดยปริยาย เป็นเหตุให้ภาพลักษณ์นี้ยังถูกผลิตซ้ำให้เห็นถึงความอันตรายและความเป็นส่วนเกินของสังคมมากขึ้นตามไปด้วย (บัณฑิต ทิพย์เดช, 2560, หน้า 151) อาจกล่าวได้ว่าสังคมได้จัดวางพื้นที่และกำหนดให้นักโทษเป็นเสมือนคนชายขอบที่ถูกมองในแง่ลบมาโดยตลอด เป็นเหตุให้เกิดการลดทอนคุณค่าความเป็นมนุษย์อย่างต่อเนื่องตลอดมา

การลดทอนคุณค่าความเป็นมนุษย์ที่เกิดขึ้นกับนักโทษได้ส่งผลให้นักโทษมีสิทธิไม่เท่าเทียมกับบุคคลทั่วไปในสังคม ทั้งในเรื่องการถูกจำกัดสิทธิในการสมัครงานบางแห่ง การขาด

ลัทธิในการยอมรับความคิดเห็น หรือการถูกสังคมเพ่งเล็งเป็นพิเศษหากมีดีความเกิดขึ้น แม้การกระทำเช่นนี้จะเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนก็ตาม แต่นักโทษก็คือผลผลิตที่เกิดจาก พฤติกรรมอันไม่พึงประสงค์ของสังคม ดังนั้นการละเมิดสิทธิดังกล่าวจึงเป็นเสมือนตราบาปที่ นักโทษสมควรจะได้รับ ซึ่งการมองนักโทษเป็นบุคคลอันตรายเช่นนี้ เกิดจากการที่สังคมได้สร้าง ภาพจำลองจากคติความเชื่อในเชิงสังคมวัฒนธรรมเดิมของตนเอง โดยกระบวนการนี้เรียกว่า การสร้างภาพแทน (Representation) ซึ่งเป็นกระบวนการสร้างความหมายให้แก่สิ่งใดสิ่งหนึ่งที่ คิดผ่านกระบวนการทัศนหรืออุดมการณ์ของผู้สร้าง เพื่อให้คนในสังคมได้รับรู้เกี่ยวกับความหมาย นั้น ๆ ผ่านการสร้างวาทกรรมชุดต่าง ๆ ดังนั้น การสร้างภาพแทนจึงเป็นการสร้างที่ปราศจาก ความโปร่งใสและบริสุทธิ์เนื่องจากผู้สร้างได้แต่งเติมความหมายบางประการลงไป (สุพัชริณทร์ อนาคตคงคำ, 2556, หน้า 5) ด้วยเหตุนี้ภาพแทน (Representation) ของนักโทษจึงถูกเติมแต่งไป ด้วยทัศนคติเชิงลบ จนกลายเป็นบุคคลไร้ค่า บุคคลอันตราย และบุคคลที่เป็นภัยต่อสังคม

การนำเสนอภาพแทน (Representation) นักโทษผ่านสื่อต่าง ๆ ได้ปรากฏและส่งผล กระทบโดยตรงต่อการลดทอนคุณค่าความเป็นมนุษย์ของนักโทษ ดังปรากฏในภาพยนตร์หลาย เรื่องที่มีการนำเสนอภาพของนักโทษ อาทิ ภาพยนตร์เรื่อง Escape from Alcatraz (แพร่ภาพเมื่อ พ.ศ. 2522), The Shawshank Redemption (แพร่ภาพเมื่อ พ.ศ. 2537) และ The Green Mile (แพร่ภาพเมื่อ พ.ศ. 2542) ฯลฯ ภาพยนตร์เหล่านี้ได้จำลองภาพการดำเนินชีวิตประจำวันและ การดิ้นรนต่อสู้ของนักโทษ รวมไปถึงภาพของคุกที่สื่อออกมาในรูปแบบของความโหดเหี้ยมทั้ง จากผู้คุมและจากนักโทษด้วยกันเอง ซึ่งได้สร้างสรรค์ออกมาและนำเสนอเป็นภาพแทน (Representation) อันน่ากลัวของคุกผ่านสื่อภาพยนตร์ (อัญมณี ภัคดีมवलชน, 2552, หน้า 2) นอกจากนี้สื่อภาพยนตร์แล้ว การนำเสนอภาพแทนนักโทษ (Representation) ยังถูกนำเสนอผ่าน สื่อประเภทอื่นอีกหลายประเภท โดยเฉพาะอย่างยิ่งสื่อสิ่งพิมพ์ประเภทสารคดีที่เป็นการสะท้อน ภาพของนักโทษอย่างชัดเจนและตรงไปตรงมา

สารคดีเป็นงานเขียนประเภทหนึ่งที่น่าเสนอประเด็นของนักโทษ ด้วยรูปแบบงานเขียน ที่เป็นการนำเสนอเรื่องจริงผ่านภาษาที่สร้างสรรค์ สื่อความหมายชัดเจน และตรงประเด็น ด้วย หลักการของงานเขียนประเภทสารคดี จึงเป็นกฎเกณฑ์ที่บังคับให้ผู้อ่านเกิดการรับรู้เรื่องราว นั้นถูกเขียนมาจากเรื่องจริง ไม่มีการปรุงแต่งใด ๆ หากแต่คุณลักษณะประการหนึ่งของภาษาที่ ถูกมองข้าม นั่นคือ การแฝงความเชื่อ ทัศนคติ หรือค่านิยมบางอย่าง ดังที่ ญัฐพร พานโพธิ์ทอง (2556, หน้า 30) กล่าวว่า “ภาษาเป็นแหล่งสะสมบ่มเพาะความคิด ความเชื่อ และทัศนคติ” จึงอาจกล่าวได้ว่า งานเขียนประเภทสารคดีที่ผู้อ่านเข้าใจว่ามีเนื้อหาที่สะท้อนความจริงอย่าง ตรงไปตรงมานั้น กลับกลายเป็นการสร้างภาพแทน (Representation) ของนักโทษลงไปในตัว

ซึ่งภาพแทน (Representation) ดังกล่าวมีปัจจัยเสริมที่มาจากวิถีปฏิบัติทางสังคมและวัฒนธรรมที่ส่งผลให้ภาพแทนนั้นดูสมจริงและน่าเชื่อถือมากยิ่งขึ้นด้วย

ภาพแทน (Representation) ของนักโทษที่ปรากฏผ่านงานเขียนประเภทสารคดีที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับนักโทษโดยเฉพาะอย่างยิ่งในรอบ 2 ทศวรรษที่ผ่านมา เป็นเรื่องที่น่าสนใจและน่าศึกษาเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากการนำเสนอภาพแทน (Representation) ของนักโทษผ่านมุมมองของนักเขียนหลากหลายกลุ่ม อาทิ กลุ่มนักเขียนสารคดี กลุ่มนักเขียนที่เป็นนักโทษหรือเคยเป็นนักโทษ และกลุ่มนักเขียนที่เป็นผู้คุมเรือนจำ ดังปรากฏข้อมูลตามตารางต่อไปนี้

ตาราง 1 แสดงงานเขียนสารคดีที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับนักโทษในรอบ 2 ทศวรรษ

กลุ่มนักเขียน	ชื่อนักเขียน	ชื่อเรื่องสารคดี
กลุ่มนักเขียนสารคดี	- อรสม สุทธิสาคร	- คุณ ชีวิตในพันธนาการ (2540)
	- อรสม สุทธิสาคร	- นักโทษประหารหญิง (2546)
	- อรสม สุทธิสาคร	- การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างผู้พิพากษากับผู้ต้องขัง (2555)
กลุ่มนักเขียนที่เป็นนักโทษหรือเคยเป็นนักโทษ	- นักโทษชายเรือนจำกลางบางขวาง	- อิศรภาพบนเส้นบรรทัด 13 นักโทษประหาร (2555)
	- นักโทษชายเรือนจำกลางบางขวาง	- เพชฌกูฏ เรื่องเล่าจากบางขวาง (2556)
	- นักโทษหญิงเรือนจำกลางราชบุรี	- เพชฌกูฏ เรื่องเล่าจากแดนหญิง (2556)
	- ส. แม่ปิง	- รอยสักชีวิต (2558)
	- ธนัศดา สว่างเดือน	- ชังหญิง (2559)
กลุ่มนักเขียนที่เป็นผู้คุมเรือนจำ	- สมบูรณ์ เตชะวงค์	- คนคุก (2550)
	- ยุทธ บางขวาง	- คำสารภาพสุดท้ายของนักโทษประหาร (2553)
	- เซาวเรตน์ จารุบุญย์	- บันทึกร...แดนประหารคุกบางขวาง (2554)

การนำเสนอภาพแทนนักโทษผ่านมุมมองนักเขียนสารคดี 3 กลุ่ม จะทำให้ผู้อ่านมองเห็นการประกอบสร้างภาพแทนนักโทษที่หลากหลาย เนื่องจากนักเขียนแต่ละกลุ่มมีภูมิหลังแตกต่างกัน ดังตัวอย่างต่อไปนี้

“...อาจเป็นเพราะความอ่อนด้อยประสบการณ์ พิมลวรรณจึงไม่ตระหนักว่าการกระทำเช่นนี้ เปิดช่องโหว่ให้เธอกลายเป็นผู้กระทำผิด เพียงเพราะความไว้วางใจที่เธอมีต่อเจ้านายที่ทำงานร่วมกันมานาน...”

(อรสม สุทธิสาคร, 2555, หน้า 170)

จากข้อความข้างต้นเป็นงานเขียนจากนักเขียนสารคดี พบว่ามีการประกอบสร้างความ เป็นนักโทษผ่านภาษาด้วยการใช้ชื่อนักโทษในงานเขียน คือคำว่า “พิมลวรรณ” แสดงให้เห็นถึง การให้เกียรติและไม่แสดงออกถึงการแบ่งแยกนักโทษให้ต่างจากคนปกติในสังคม การประกอบ สร้างทางภาษาดังกล่าวนำไปสู่การสร้างภาพแทนนักโทษในคราบผู้บริสุทธิ์ที่โชคร้าย ด้วยการ แสดงให้เห็นว่าสาเหตุหนึ่งของการกลายเป็นนักโทษ นั่นคือการความอ่อนประสบการณ์ในการ ดำเนินชีวิตและความไว้วางใจ แม้ว่าจะไม่ใช่ผู้ร้ายตัวจริงก็ตาม แต่การเข้ามาเกี่ยวข้องหรือมีส่วนรู้เห็นกับคดีความก็ทำให้ผู้บริสุทธิ์เหล่านี้ต้องกลายเป็นจำเลยสังคมที่หมดสิ้นอนาคตไปโดยปริยาย

“...ถึงแม้ในโลกหลังกำแพงแห่งนี้จะเปรียบเสมือนนรกคนเป็นที่นักโทษทุกคน ต้องทนอยู่ด้วยความทรมานสุดจะบรรยาย...”

(ชนิดดา สว่างเดือน, 2559, หน้า 85)

จากข้อความข้างต้นเป็นงานเขียนจากนักเขียนสารคดีที่เป็นนักโทษหรือเคยเป็นนักโทษ พบว่ามีการประกอบสร้างความ เป็นนักโทษผ่านกลวิธีการใช้ความเปรียบ ด้วยการเปรียบคุกเป็น เสมือนกับขุมนรกที่สร้างความทุกข์ทรมานให้แก่ นักโทษ การประกอบสร้างทางภาษาดังกล่าว สร้างภาพแทนให้ผู้อ่านเห็นถึงความทุกข์ทรมานที่นักโทษได้รับระหว่างที่อยู่ในเรือนจำ เพื่อให้ ผู้อ่านเกิดความเข้าใจและสงสารในตัวนักโทษตลอดจนเป็นเสมือนวัจนกรรมขู่ไม่ให้ผู้อ่านกระทำ ผิดกฎหมายจนตกไปอยู่ในสถานการณ์เดียวกันกับนักโทษ

“...6 กรกฎาคม 2539 สายสีบนครบาลธนบุรีระดมกำลังสกัดเส้นทาง ‘ใต้ขาดกรวิปริต’ ช่มชืด-ซ่าเด็กนักเรียนอนุบาลคาห้องน้ำในโรงเรียน ดักซุ่มตาม สถานี บขส. รถไฟ ออกความหาตามแหล่งมั่วสุมติดยาตมกาว คาด ใต้เดินคุยกัย วนเวียนหลบหนีในกรุงเพราะเพิ่งระเห็จออกจากคุกได้แค่ 2 วันยังไร้งานทำเป็นหลัก แหล่ง 2 ผัวเมียใจแหลกยับเขินรับศพลูกน้อยตั้งสวดบำเพ็ญกุศลที่วัดข้างบ้านอย่างน่า เศร้าสลดท่ามกลางเพื่อนบ้านร่วมอาลัยกับความสูญเสียครั้งนี้...”

(ชาวเรศน์ จารุบุญ, 2553, หน้า 279-280)

จากข้อความข้างต้นเป็นงานเขียนจากนักเขียนสารคดีที่ เป็นผู้คุมเรือนจำ พบว่ามี การประกอบสร้างความเป็นนักโทษผ่านภาษา ด้วยการใช้คำศัพท์หรือวลีที่สื่อถึงนักโทษ คือคำว่า “ไอ้ซาตกรวิปริต” และคำว่า “ไอ้เดนคูก” โดยคำว่า “ไอ้” ที่ปรากฏในข้อความช่วยสะท้อน มุมมองของผู้เขียนในการมองนักโทษว่ามีความไม่เท่าเทียมกับคนปกติ การประกอบสร้างทาง ภาษาดังกล่าวสร้างภาพแทนให้ผู้อ่านเห็นว่า นักโทษเป็นผู้ที่มีความผิดปกติทางจิต และไม่ สามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรมได้แม้จะผ่านการฟื้นฟูพฤติกรรมนิสัยจากเรือนจำมาแล้วก็ตาม

จากตัวอย่างประเด็นการนำเสนอของนักเขียนทั้ง 3 กลุ่มข้างต้น มีการสร้างภาพแทนที่ แตกต่างกันออกไปตามภูมิหลังของตนเอง ซึ่งภาพแทนนักโทษที่ถูกสร้างขึ้นมา มีความสัมพันธ์ และสอดคล้องกับความคิดของคนในสังคม ในขณะที่เดียวกันก็มีการผลิตซ้ำความคิดเหล่านี้ผ่าน สื่อต่าง ๆ ส่งผลให้นักโทษกลายเป็นตัวแทนของความโหดเหี้ยมอำมหิตจนไร้ซึ่งโอกาสทางสังคม โดยนักเขียนสารคดีได้นำเอาชุดความคิดเหล่านี้มาประกอบสร้างเป็นภาพแทนนักโทษให้ผู้อ่าน ทราบและมีภาพจำเกี่ยวกับนักโทษไปในทางที่ต้องการ ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาการประกอบ สร้างความเป็นนักโทษผ่านภาษาในงานเขียนสารคดี และศึกษาภาพแทนนักโทษที่ปรากฏในงาน เขียนสารคดี โดยการศึกษาครั้งนี้จะช่วยให้มองเห็นปฏิบัติการทางภาษาที่หล่อหลอมความคิด คนในสังคมที่มีต่อนักโทษได้เป็นอย่างดี

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ ดังต่อไปนี้

1. ศึกษาการประกอบสร้างความเป็นนักโทษผ่านภาษาในงานเขียนสารคดีไทยในรอบ 2 ทศวรรษ (พ.ศ. 2540–พ.ศ. 2559)
2. ศึกษาภาพแทนนักโทษที่ปรากฏในงานเขียนสารคดีไทยในรอบ 2 ทศวรรษ (พ.ศ. 2540–พ.ศ. 2559)

ขอบเขตของการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการวิจัยโดยศึกษางานเขียนประเภทสารคดีที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับ นักโทษระหว่างปี พ.ศ. 2540–พ.ศ. 2559 ซึ่งมีจำนวนทั้งสิ้น 11 เล่ม โดยจำแนกกลุ่มนักเขียน ออกเป็น 3 กลุ่ม ดังต่อไปนี้

1. กลุ่มนักเขียนสารคดี มีจำนวน 3 เล่ม ดังนี้
 - 1.1 อรสม สุทธิสาคร. (2540). *คุก ชีวิตในพันธนาการ*. กรุงเทพฯ: สารคดี.
 - 1.2 อรสม สุทธิสาคร. (2546). *นักโทษประหารหญิง*. กรุงเทพฯ: สารคดี.

1.3 อรสม สุทธิสาคร. (2555). การแลกเปลี่ยนเรียนรู้อะหว่างผู้พิพากษากับผู้ต้องขัง. กรุงเทพฯ: สารคดี.

2. กลุ่มนักเขียนสารคดีที่เป็นนักโทษหรือเคยเป็นนักโทษ มีจำนวน 5 เล่ม ดังนี้

2.1 นักโทษชายเรือนจำบางขวาง [นามแฝง]. (2555). อีสรภาพบนเส้นบรรทัด 13 นักโทษประหาร. (พิมพ์ครั้งที่ 4) กรุงเทพฯ: สารคดี.

2.2 นักโทษชายเรือนจำกลางบางขวาง [นามแฝง]. (2556). เฟซคุก เรื่องเล่าจากบางขวาง. กรุงเทพฯ: สารคดี.

2.3 นักโทษหญิงเรือนจำกลางราชบุรี [นามแฝง]. (2556). เฟซคุก เรื่องเล่าจากแดนหญิง. กรุงเทพฯ: สารคดี.

2.4 ส. แม่ปิง [นามแฝง]. (2558). รอยสักชีวิต. กรุงเทพฯ: นานามีบุ๊กพับลิเคชันส์.

2.5 ธนิดดา สว่างเดือน. (2559). ชังหญิง. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: ประพันธ์สาส์น.

3. กลุ่มนักเขียนสารคดีที่เป็นผู้คุมเรือนจำ มีจำนวน 3 เล่ม ดังนี้

3.1 สมบูรณ์ เตชะวงศ์. (2550). คนคุก. กรุงเทพฯ: มติชน.

3.2 ยุทธ บางขวาง [นามแฝง]. (2553). คำสารภาพสุดท้ายของนักโทษประหาร. (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพฯ: ดิงแรท.

3.3 ชาวเรศน์ จารุบุญย์. (2554). บันทึกรัก...แดนประหารคุกบางขวาง. (พิมพ์ครั้งที่ 2). นนทบุรี: ดอกหญ้า.

ข้อตกลงเบื้องต้น

คำว่า “คุก”, “เรือนจำ”, และ “ทัณฑสถาน” ในงานวิจัยนี้จะใช้ในความหมายเดียวกัน คือ สถานที่ที่สร้างขึ้นเพื่อใช้ในการคุมขังนักโทษ

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ภาพแทน หมายถึง รูปหรือความคิดที่เกิดจากกระบวนการสร้างความหมายให้แก่ นักโทษผ่านกระบวนการทัศนหรืออุดมการณ์ของผู้แต่ง เพื่อให้คนในสังคมได้รับรู้เกี่ยวกับ ความหมายนั้น ๆ ผ่านระบบนัย หรือการสร้างวาทกรรมชุดต่าง ๆ ซึ่งมีจำนวน 6 ลักษณะ ดังต่อไปนี้

1.1 ผู้ที่มีความผิดปกติทางจิต หมายถึง ผู้ที่ขาดความสมบูรณ์ทางจิตใจ ทำให้ขาด ความสามารถในการปรับตัวในสังคมได้อย่างเหมาะสม ขาดสมรรถภาพในการทำงาน ตลอดจน

ขาดสัมพันธภาพที่ดีกับบุคคลอื่น ๆ โดยจำแนกความผิดปกติทางจิตของนักโทษออกเป็น 2 ประเภท กล่าวคือ ประเภทแรกเป็นความผิดปกติทางจิตที่เกิดขึ้นระหว่างอยู่ในเรือนจำอันมีสาเหตุมาจากการปรับตัวและความวิตกกังวล ส่วนประเภทที่สองเป็นความผิดปกติทางจิตที่แสดงออกผ่านพฤติกรรมในการก่อคดี

1.2 ผู้ที่พร้อมจะกลับตัวกลับใจเป็นคนดี หมายถึง บุคคลที่สามารถกลับตัวกลับใจคืนสู่สังคมได้ภายหลังจากพ้นโทษออกจากเรือนจำ

1.3 ผู้บริสุทธิ์ที่โชคร้าย หมายถึง ผู้ที่ไม่ได้มีส่วนในการกระทำความผิด หากแต่โชคร้ายเข้าไปเกี่ยวข้องกับคดีความด้วยสาเหตุต่าง ๆ ส่งผลให้ต้องกลายสถานะมาเป็นนักโทษในเรือนจำ

1.4 ผู้ที่น่าเวทนา หมายถึง ผู้ที่ถูกจำกัดอิสรภาพ พลัดพรากจากครอบครัว ต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบของเรือนจำอย่างเคร่งครัด ตลอดจนใช้ชีวิตอยู่ในสภาพแวดล้อมภายในเรือนจำที่ไม่เอื้ออำนวยให้เกิดความสะดวกสบายในการใช้ชีวิต

1.5 บุคคลอันตราย หมายถึง ผู้ที่มีนิสัยโหดเหี้ยมอำมหิตและเป็นอันตรายต่อคนในสังคมอย่างยิ่ง

1.6 บุคคลที่สังคมไม่ต้องการ หมายถึง บุคคลที่มีพฤติกรรมเบี่ยงเบนไปจากระเบียบปฏิบัติของสังคม หากอยู่ร่วมกับคนในสังคมอาจก่อให้เกิดความเสียหายแก่ชีวิตและทรัพย์สินของผู้อื่นได้ ดังนั้นต้องกำจัดออกไปเพื่อความปลอดภัยของคนในสังคม

2. สารคดี หมายถึง งานเขียนเชิงสร้างสรรค์ประเภทร้อยแก้วที่แต่งขึ้นจากการนำเสนอข้อเท็จจริงเป็นพื้นฐาน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อมุ่งสร้างความรู้และความบันเทิงให้แก่ผู้อ่าน ซึ่งเรื่องราวที่เขียนนั้นอาจเป็นเรื่องราวของบุคคล สถานการณ์ หรือสถานที่ที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด และการได้รับการลงโทษตามกฎหมาย

3. นักโทษ หมายถึง บุคคลซึ่งถูกขังไว้ตามหมายจำคุกภายหลังจากคำพิพากษาถึงที่สุด และหมายรวมถึงบุคคลซึ่งถูกขังไว้ตามคำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมาย .

ประโยชน์ที่จะได้รับจากการวิจัย

1. ทราบกลวิธีการใช้ภาษาเพื่อประกอบสร้างความเป็นนักโทษในงานเขียนประเภทสารคดี
2. ทราบลักษณะภาพแทนของนักโทษในงานเขียนประเภทสารคดี
3. เพื่อเป็นแนวทางการศึกษาภาพแทนบุคคลที่มีลักษณะเฉพาะต่าง ๆ ต่อไป

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษา “ภาพแทนนักโทษผ่านสารคดีไทยในรอบ 2 ทศวรรษ (พ.ศ. 2540–2559)” ผู้วิจัยได้ศึกษาและรวบรวมเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยแบ่งออกเป็น 6 ประเภท ดังต่อไปนี้

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาพแทน (Representation)
2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับนักโทษ
3. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์สารคดี
4. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปฏิบัติการทางภาษาและวัฒนธรรม
5. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับสภาพสังคมไทยในช่วง พ.ศ. 2540–2559
6. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลที่ใช้ในการวิจัย

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาพแทน (Representation)

การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาพแทน (Representation) ผู้วิจัยจำแนกเอกสารออกเป็น 2 ประเภท คือ เอกสารที่เกี่ยวข้องและงานวิจัยเกี่ยวกับแนวคิดเรื่องภาพแทน ซึ่งอธิบายดังต่อไปนี้

1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดเรื่องภาพแทน (Representation)

จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับภาพแทน (Representation) พบว่ามีผู้อธิบายถึงความหมายของภาพแทนไว้ ดังต่อไปนี้

สจ๊วต ฮอลล์ (Hall, 1997, p.15) ได้กล่าวถึงความหมายของภาพแทน (Representation) ไว้ในหนังสือ “Representation: Cultural Representations and Signifying Practices” โดยอธิบายว่าการสร้างภาพแทนให้กับสิ่งต่าง ๆ นั้น เป็นกระบวนการสร้างความหมายผ่านทางภาษา โดยเชื่อมโยงระหว่าง “แนวคิด” กับ “ภาษา” เข้าด้วยกัน เพื่ออ้างอิงถึงวัตถุ ผู้คน หรือเหตุการณ์ต่าง ๆ ในโลกแห่งความจริง หรือแม้กระทั่งโลกแห่งจินตนาการก็ตาม

นัตตา ธนทาน (2556, หน้า 5) ให้ความหมายว่า ภาพแทน หมายถึง การนำเสนอใหม่โดยการผลิตสร้างความหมายผ่านระบบสัญลักษณ์ เป็นการเชื่อมโยงแนวคิดกับสัญลักษณ์เข้าด้วยกัน

เบญจวรรณ นาราณ์ (2555, หน้า 4) ให้ความหมายว่า ภาพแทน หมายถึง ผลผลิตความหมายของสิ่งที่คิด (concept) ในสมองของมนุษย์ที่เกิดขึ้นผ่านภาษา โดยเป็นการเชื่อมโยงกันระหว่างความคิดและภาษา ทำให้มนุษย์สามารถอ้างถึงสิ่งต่าง ๆ ทั้งที่เป็นเหตุการณ์ วัตถุสิ่งของ และผู้คน ในโลกแห่งความเป็นจริงและโลกสมมุติได้ ทั้งนี้การรับรู้ความหมายจะแตกต่างกันออกไปตามแนวทางของสมาชิกในแต่ละวัฒนธรรม

อภิวี คอทอง (2552, หน้า 8) กล่าวว่า ภาพแทน หมายถึง การนำเสนอภาพที่เป็นความหมายในกระบวนการคิด ความรู้สึก ความเชื่อ และอุดมการณ์ผ่านกระบวนการสื่อสาร หากสิ่งนั้นได้เกิดขึ้นซ้ำ ๆ อยู่เป็นประจำจนสามารถสังเกตได้ และนำมาตีความเพื่อสื่อถึงนัยบางประการที่สามารถเชื่อถือได้

เจิดฉาน สาธุงษ์ (2551, หน้า 7) อธิบายว่า ภาพแทน หมายถึง ผลของการให้ความหมายแทนสิ่งหนึ่ง หรือเป็นปรากฏการณ์หนึ่งซึ่งมีการให้คุณค่าและต่อยุ่ถึงอุดมการณ์ทางสังคม

จากนิยามความหมายของนักวิชาการข้างต้น สรุปได้ว่า ภาพแทน (Representation) หมายถึง กระบวนการสร้างความหมายให้แก่สิ่งใดสิ่งหนึ่งที่คิดผ่านกระบวนการทัศน์หรืออุดมการณ์ของผู้สร้าง เพื่อให้คนในสังคมได้รับรู้เกี่ยวกับความหมายนั้น ๆ ผ่านระบบนัย หรือการสร้างวาทกรรมชุดต่าง ๆ ซึ่งการสร้างภาพแทนนี้ มิได้เป็นเครื่องบ่งความจริงในสังคม แต่เป็นสิ่งที่บ่งบอกให้ทราบว่าผู้คนในสังคมอย่างน้อยส่วนหนึ่งมีทัศนคติ ความเชื่อ และกำหนดคุณค่าต่อสิ่งนั้นอย่างไร นอกจากนี้ความหมายดังที่ได้กล่าวมาแล้ว นักวิชาการยังได้อธิบายถึงกระบวนการสร้างภาพแทน ดังนี้

สุพัชรีนทร์ นาคคงคำ (2556, หน้า 5) ได้ให้ความหมายของ ภาพแทน (Representation) กล่าวว่าคือ การสร้างภาพแทนเป็นกระบวนการสร้างความหมายให้แก่สิ่งใดสิ่งหนึ่งที่คิดผ่านกระบวนการทัศน์หรืออุดมการณ์ของผู้สร้าง เพื่อให้คนในสังคมได้รับรู้เกี่ยวกับความหมายนั้น ๆ ผ่านการสร้างวาทกรรมชุดต่าง ๆ การสร้างภาพแทนจึงเป็นการสร้างที่ปราศจากความโปร่งใส และบริสุทธิ์เนื่องจากผู้สร้างแต่เดิมความหมายลงไปให้ปิดเบือนไปจากความเป็นจริง อย่างไรก็ตามการสร้างภาพแทนในแต่ละครั้งจะมีวัตถุประสงค์เพื่อสื่ออุดมการณ์ตามความต้องการของผู้มีอำนาจ ซึ่งวัตถุประสงค์นี้จะทำหน้าที่รับใช้บางสิ่งบางอย่าง และมีความสัมพันธ์กับวาทกรรมและการใช้วิธีการสร้างสรรค์ทางภาษาเป็นเครื่องมือถ่ายทอด

สจิวต ฮอลล์ (Hall, 1997, pp. 17-19) ได้อธิบายถึงการทำงานร่วมกันระหว่างความหมายและภาษาไว้ 3 ประการ กล่าวคือ

ประการที่หนึ่ง คือ วิธีการสะท้อนความจริง (reflective approach) วิธีการนี้เป็นการทำหน้าที่ประการหนึ่งของภาษา นั่นคือ ภาษาที่มีหน้าที่สะท้อนหรือเลียนแบบสิ่งต่าง ๆ ที่อยู่ในโลก ดังนั้นภาพเสนอที่ปรากฏจึงเป็นเรื่องของการเลียนแบบนั่นเอง

ประการที่สอง คือ วิธีการตั้งใจให้เป็นความจริง (intentional approach) วิธีการนี้มีความคิดพื้นฐานว่า ผู้ส่งสารคือผู้ที่กำหนดความหมายของสิ่งต่าง ๆ ผ่านภาษาพูดและภาษาเขียน จะแปลหรือถอดความผิดไปไม่ได้ ดังนั้นวิธีการนี้จึงมีข้อบกพร่อง เนื่องจากภาษาเป็นเรื่องของการสื่อสารที่ขึ้นอยู่กับแบบแผนทางภาษาศาสตร์ที่ต้องพึงชนบและรหัสทางภาษาที่ใช้ร่วมกันจึงจะสามารถถอดความได้ ดังนั้นภาษาจึงไม่ผูกขาดกับคนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง

ประการที่สาม คือ วิธีการประกอบสร้างความจริง (constructed approach) วิธีการนี้เชื่อว่าไม่มีผู้ใช้ภาษาคนใดสามารถกำหนดความหมายของภาษาให้หยุดนิ่งได้ เพราะสิ่งต่าง ๆ ไม่ได้มีความหมายอย่างที่เป็น แต่มนุษย์คือผู้ที่ประกอบสร้างความหมายขึ้นมาโดยใช้ระบบภาพตัวแทนซึ่งผนวกระบบความคิดและสัญญาต่าง ๆ เพื่อใช้สื่อความหมายกับผู้อื่นให้เกิดการรับรู้ร่วมกัน

จากวิธีการสร้างความหมายผ่านภาษาทั้ง 3 ประการ ข้างต้น สจิวต์ ฮอลส์ ได้พัฒนาแนวคิด ประการที่สาม คือ วิธีการประกอบสร้างความจริง (constructed approach) มาเป็นกระบวนการสร้างภาพแทน ด้วยเหตุผลที่ว่า การสร้างภาพแทนไม่ได้ประกอบไปด้วยความคิดที่เป็นปัจเจกเท่านั้น หากแต่มีความหลากหลายในการจัดกลุ่ม รวบรวม จัดประเภท ความคิด และสร้างความสัมพันธ์อันซับซ้อนระหว่างกัน ยกตัวอย่างเช่น หากใช้หลักเกณฑ์ความคล้ายคลึงและความแตกต่างในการสร้างความสัมพันธ์ ระหว่าง “นกกับเครื่องบิน” จะพบว่า ในบางประการนกเหมือนกับเครื่องบินบนท้องฟ้า ซึ่งความคิดนี้ตั้งอยู่บนฐานของความจริงที่ว่า ทั้งสองสิ่งนี้มีความเหมือนกันเพราะสามารถบินได้ ในขณะที่เดียวกันก็ปรากฏความคิดอีกว่า นกกับเครื่องบินมีความแตกต่างในประการอื่น ๆ อีก กล่าวคือ นกเป็นสัตว์ ส่วนเครื่องบินเป็นเครื่องจักรกล การผสมและจับคู่ความสัมพันธ์ระหว่างความคิดต่าง ๆ เพื่อก่อรูปของความเข้าใจ (idea) และความเห็นอย่างซับซ้อนนั้นเป็นไปได้ก็เพราะความคิดของเราถูกจัดการด้วยระบบการจัดจำแนกความแตกต่าง จากตัวอย่างข้างต้น ในการแยกแยะครั้งแรกอยู่บนฐานของความแตกต่างระหว่างสิ่งที่บินได้กับบินไม่ได้และในการแยกแยะครั้งที่สองอยู่บนฐานของความแตกต่างระหว่างสิ่งที่มนุษย์ประดิษฐ์ขึ้นมากับสิ่งที่ เป็นธรรมชาติ นอกจากนี้ยังมีกฎเกณฑ์อื่น ๆ ในการจัดการแยกแยะซึ่งทั้งหมดทำงานภายใต้ระบบความคิด เช่น การจัดลำดับในลักษณะความคิดโตมาก่อนและความคิดโตมาทีหลัง หรือการจัดลำดับตามหลักเหตุและผล เป็นต้น ทั้งนี้

ความคิดดังกล่าวไม่ได้ถูกเก็บรวบรวมแบบสุ่ม แต่ความคิดถูกรวบรวม จัดการ และจำแนกเข้าสู่ความสัมพันธ์อันซับซ้อนกับสิ่งอื่น ๆ ในบริบทของสังคมและวัฒนธรรม

ดังนั้นกระบวนการสร้างภาพแทนจะประกอบไปด้วยระบบ 2 ระบบ กล่าวคือ ระบบแรกเป็นระบบที่ช่วยจำแนกวัตถุ ผู้คน หรือเหตุการณ์ที่มีความสัมพันธ์กับชุดความคิด (a set of concept) ที่มีอยู่ในสมองของแต่ละคน ส่งผลให้สามารถอ้างอิงภาพ (image) หรือสิ่งต่าง ๆ ที่อยู่ในสมองและนอกสมองได้ และระบบที่สอง คือการกลั่นกรองและเรียบเรียงความรู้ความคิดในสมองแล้วสื่อสารออกมาให้ผู้อื่นรับทราบผ่านระบบสัญญาณ เช่น ภาษาหรือภาพ เป็นต้น นอกจากนี้การสร้างภาพแทนต้องมีปฏิสัมพันธ์กับบริบททางวัฒนธรรมอื่น ๆ (the circuit of culture) ด้วย

จากเอกสารที่เกี่ยวกับภาพแทนข้างต้นอาจกล่าวได้ว่า การสร้างภาพแทนมีระบบในการทำงานที่คล้ายกับการทำงานของภาษา แต่ยังมี ความแตกต่างอยู่บางประการ กล่าวคือ ภาพแทนไม่ได้สะท้อนความหมายของสิ่งนั้นอย่างตรงไปตรงมาเหมือนกับภาษา แต่ภาพแทนจะทำการคัดเลือกบางลักษณะของความเป็นจริงออกมาตัดแปลง และตกแต่งให้โดดเด่นขึ้น รวมถึงสถาปนาให้เป็นความจริงได้อย่างเท่าเทียมในระดับเดียวกัน ด้วยเหตุผลที่ว่าความจริงนั้นอาจไม่มีตัวตนอยู่ในโลก หรือมีตัวตนแต่มีขนาดใหญ่มาก เมื่อต้องนำมาแสดงหรือกล่าวถึงจึงไม่สามารถนำมาแสดงหรือกล่าวถึงได้ทั้งหมดในเวลาเดียวกัน จำเป็นต้องมีการคัดเลือกมาเป็นบางลักษณะเท่าที่ต้องการเท่านั้น และนำมาตัดแปลง ตกแต่งให้โดดเด่นขึ้น ซึ่งการตัดแปลงและตกแต่งนี้เองที่ทำให้เกิดการสร้างความหมายเพื่อนำเสนอให้ผู้อื่นทราบว่าผู้คนในสังคมอย่างน้อยส่วนหนึ่งมีทัศนคติ ความเชื่อ และกำหนดคุณค่าต่อสิ่ง ๆ นั้น ในทิศทางใด

ในงานวิจัยนี้ผู้วิจัยได้ใช้แนวคิดเรื่องภาพแทนของสจ๊วต ฮอลล์ มาเป็นกรอบแนวคิดในการศึกษา เพื่อแสดงให้เห็นว่าในงานเขียนสารคดีซึ่งเป็นงานเขียนที่คนส่วนใหญ่เชื่อว่าเป็นงานเขียนที่นำเสนอเฉพาะความจริงนั้น มีการสร้างภาพแทนให้แก่นักโทษผ่านการประกอบสร้างทางภาษา ซึ่งน่าสนใจว่ากลุ่มนักเขียนทั้ง 3 กลุ่ม อันได้แก่ กลุ่มนักเขียนสารคดี กลุ่มนักเขียนที่เป็นนักโทษ และกลุ่มนักเขียนที่เป็นผู้คุมเรือนจำ มีการสร้างภาพแทนนักโทษผ่านปฏิบัติการทางภาษาให้กับนักโทษไปในทิศทางใด

2. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาพแทน

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาพแทน (Representation) พบว่ามีนักวิชาการได้ศึกษาภาพแทนของสิ่งต่าง ๆ ในแง่มุมที่หลากหลาย อาทิ

นริศรา วัฒนชัยศรีสกุล (2559) ศึกษาเรื่อง ภาพแทนความรักของวัยรุ่นในสังคมไทยจากรายการคลับฟรายเดย์: การศึกษาวาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ โดยมี

วัตถุประสงค์เพื่อศึกษากลวิธีทางภาษาที่วัยรุ่นใช้ในการถ่ายทอดเรื่องความรัก และศึกษาภาพแทนด้านความรักของวัยรุ่นที่สะท้อนจากรายการคลับฟรายเดย์ตามแนววาทกรรมวิพากษ์ ผลการศึกษาด้านกลวิธีการใช้ภาษาพบกลวิธีการใช้ภาษาจำนวน 2 กลวิธี คือ กลวิธีทางศัพท์ และกลวิธีทางวัจนปฏิบัติศาสตร์และวาทกรรม กลวิธีการใช้ภาษาดังกล่าวสะท้อนภาพแทนความรักวัยรุ่นในสังคมไทยจำนวน 6 ภาพแทน ได้แก่ ความรักเป็นสิ่งไม่สวยงาม ผู้หญิงเป็นฝ่ายถูกระงับ การยอมรับการรักเพศเดียวกัน ความอยากรู้ อยากลองเรื่องเพศ การทำให้ตนเองได้รับการยอมรับ และจิตใจไม่หนักแน่นในความรัก ภาพแทนดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าวัยรุ่นมีความอยากรู้ อยากลองเรื่องเพศ ดังนั้นเมื่อเกิดปัญหาความรักจึงแสดงออกทางด้านอารมณ์มากกว่าเหตุผล ซึ่งฝ่ายที่ถูกระงับส่วนใหญ่จะเป็นเพศหญิงด้วยเหตุผลที่เพศชายคิดว่าตนเองมีอำนาจเหนือกว่า นอกจากนี้ยังพบว่าวัยรุ่นยอมรับการรักเพศเดียวกันมากยิ่งขึ้น

จักรกริช โพธิ์ศรี (2557) ศึกษาเรื่อง การนำเสนอภาพแทนของรักร่วมเพศชายในเพลงลูกทุ่งและหมอลำ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ภาพแทนของรักร่วมเพศชายที่ปรากฏในเพลงลูกทุ่งและหมอลำที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับรักร่วมเพศชายตั้งแต่ปี พ.ศ. 2546 จนถึง พ.ศ. 2556 จำนวน 26 เพลง ผลการศึกษาพบว่า บทเพลงดังกล่าวมีการใช้คำที่ระบุถึงกลุ่มรักร่วมเพศชาย 8 กลุ่ม คือ เกย์ กะเทย สาวประเภทสอง ประเทือง แต้ว หญิงเทียม แอ๊บแมนหรือผู้ชายแอ๊บแมน และเพลงที่ไม่ปรากฏการใช้คำเรียกแทนแต่สื่อถึงกลุ่มรักร่วมเพศชาย โดยเนื้อหาของเพลงผู้แต่งได้แสดงทัศนคติต่อกลุ่มรักร่วมเพศชายผ่านทางน้ำเสียงที่หลากหลาย เช่น สดใส ร่าเริง ประชดประชัน ผิดหวัง และน้อยเนื้อต่ำใจ เป็นต้น ทั้งนี้ ทัศนคติและน้ำเสียงดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงภาพแทนของรักร่วมเพศชายจำนวน 4 ประเภท คือ 1) ภาพแทนที่เกี่ยวข้องกับปฏิสัมพันธ์ทางเพศและการร่วมเพศ 2) ภาพแทนที่เกี่ยวข้องกับมุมมองทางด้านความรัก 3) ภาพแทนที่เกี่ยวข้องกับตัวตนของรักร่วมเพศ และ 4) ภาพแทนที่เกี่ยวข้องกับทัศนคติของสังคมต่อรักร่วมเพศโดยมีปัจจัยทางวัฒนธรรม

สุพัชรินทร์ นาคคงคำ (2556) ศึกษาเรื่อง ภาพแทนสตรีไทยในนวนิยายอีโรติกของนักเขียนชายไทย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาลักษณะนวนิยายอีโรติกในบริบทสังคมไทย และศึกษาภาพแทนสตรีไทยในนวนิยายอีโรติกที่เขียนโดยนักเขียนชายไทย ผลการศึกษาพบว่า นักเขียนนวนิยายอีโรติกของไทยได้ประยุกต์แนวคิดและวิธีการสร้างสรรค์ผลงานมาจากตะวันตก โดยปรับให้มีความสอดคล้องกับบริบทของสังคมไทยด้วยการนำเสนอเรื่องเพศผ่านโครงเรื่อง ตัวละคร ฉาก บรรยากาศ และการใช้ภาษา เป็นต้น ส่วนผลการศึกษาด้านภาพแทนพบว่า นักเขียนมีการนำเสนอภาพแทนสตรีไทยใน 3 ลักษณะ คือ ภาพแทนสตรีไทยกับชนบความเป็นหญิงไทย ภาพแทนสตรีไทยในฐานะที่เป็นวัตถุทางเพศเพื่อบำบัดความใคร่แก่ผู้ชาย

และการสร้างภาพแทนสตรีไทยให้มีความเป็นอื่นผ่านพฤติกรรมทางเพศซึ่งผิดแปลกไปจากขนบของสังคมและความเป็นหญิง การสร้างภาพแทนทั้ง 3 ลักษณะดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าภาพแทนสตรีไทยในนวนิยายอีโรติกถูกสร้างขึ้นมาจากพื้นฐานของความสัมพันธ์เชิงอำนาจที่ไม่ทัดเทียมกันระหว่างหญิงและชาย ทำให้เกิดการลดทอนคุณค่าด้วยการกำหนดให้สตรีเป็นเสมือนเครื่องบำบัดทางเพศให้แก่เพศชาย

ชาติรี ลีศิริวิทย์ (2551) ศึกษาเรื่อง ภาพเสนอของผู้ชายในนิตยสารปลูกใจเสือป่า ช่วงปี พ.ศ. 2517-พ.ศ. 2527: กรณีศึกษา นิตยสารแมนและนิตยสารหนุ่มสาว โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสืบค้นภาพเสนอผู้ชาย “ชนชั้นกลาง” ในช่วงปี พ.ศ. 2516-พ.ศ. 2525 ผลการศึกษาพบว่า ภาพเสนอผู้ชายถูกสร้างขึ้นตามความคาดหวังของผู้อ่าน โดยมีได้นำเอาคุณสมบัติทุกชนิดของผู้ชายมาเสนอ แต่คัดเลือกเฉพาะคุณสมบัติบางประการที่มีความโดดเด่นตรงกับความสนใจของผู้อ่าน ทั้งนี้คุณสมบัติดังกล่าวมีการเลื่อนไหลไปตามยุคสมัยของสังคมด้วยเช่นกัน

เสนาะ เจริญพร (2546) ศึกษาเรื่อง ภาพเสนอผู้หญิงในวรรณกรรมไทยช่วงทศวรรษ 2530: วิเคราะห์ความโยงใยกับประเด็นสังคม โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาภาพเสนอผู้หญิงในวรรณกรรมไทยช่วงทศวรรษ 2530 ว่ามีการแฝงนัยประการใด และเกี่ยวโยงอย่างไรกับประเด็นทางสังคมอื่น ๆ ผลการศึกษาพบว่า วรรณกรรมไทยในช่วงทศวรรษ 2530 มีการประกอบสร้างให้ผู้หญิงมีความทัดเทียมกับผู้ชายในพื้นที่ต่าง ๆ ขณะเดียวกันเพศหญิงยังคงถูกคาดหวังให้เป็นเมีย แม่ และลูกสาวตามวิธีคิดดั้งเดิมแบบปิตาธิปไตย อาจกล่าวได้ว่าแม้สังคมไทยในทศวรรษ 2530 จะพยายามแสดงออกถึงโลกทัศน์ที่ก้าวหน้าตามโลกสมัยใหม่ ทว่าอุดมการณ์อำนาจนิยมยังคงเป็นอุดมการณ์ที่ฝังลึกในสังคมไทยตั้งแต่อดีตมาจนถึงปัจจุบัน

จากงานวิจัยข้างต้นพบว่า มีผู้ศึกษาภาพแทนในวรรณกรรมที่หลากหลาย เช่น นิตยสาร เพลง นวนิยาย ฯลฯ โดยวรรณกรรมเหล่านี้ล้วนใช้ภาษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างภาพแทนให้กับสิ่งต่าง ๆ ทั้งสิ้นไม่ว่าจะเป็นด้านความรัก เพศสภาพ และเพศวิถี นอกจากนี้ยังพบว่าการสร้างภาพแทนดังกล่าวเป็นการนำเสนอภาพแทนจากมุมมองของบุคคลเพียงกลุ่มเดียว อาจส่งผลให้ขัดกับทัศนคติและความคิดของคนบางกลุ่มในสังคม ดังนั้นในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยจึงได้นำเอาแนวคิดเรื่องภาพแทนมาใช้เป็นกรอบแนวคิดในการวิเคราะห์ข้อมูล โดยมีได้พิจารณาการสร้างภาพแทนจากบุคคลเพียงกลุ่มเดียว แต่พิจารณาจากบุคคลสามกลุ่ม อันได้แก่ นักเขียนสารคดี นักโทษ และผู้คุมเรือนจำ เพื่อให้ทราบภาพแทนที่ใกล้เคียงและครอบคลุมกับความเป็นจริงในสังคมปัจจุบันมากที่สุด

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับนักโทษ

การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับนักโทษ ผู้วิจัยจำแนกเอกสารออกเป็น 2 ด้าน คือ เอกสารที่เกี่ยวข้อง และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับนักโทษ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับนักโทษ

คำว่า “นักโทษ” เป็นคำที่ถูกสร้างขึ้นเพื่อเรียกบุคคลที่กระทำความผิดซึ่งไม่สามารถอยู่ร่วมกันกับคนปกติในสังคม โดยพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2556, หน้า 613) ได้ระบุความหมายของคำว่า “นักโทษ” ว่า หมายถึง บุคคลซึ่งถูกลงโทษจำคุก ความหมายดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าคนที่ต้องโทษและถูกสังคมตีตราว่าเป็นนักโทษนั้นเป็นบุคคลที่อันตราย ต้องถูกจองจำอยู่ในสถานที่พิเศษที่เรียกว่า “เรือนจำ” ทั้งนี้พระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2560 ได้นิยามคำว่า “เรือนจำ” ว่าหมายถึง ที่ซึ่งใช้ควบคุม ชัง หรือจำคุกผู้ต้องขังกับทั้งสิ่งที่ใช้ต่อเนื่องกัน และให้หมายรวมถึงที่อื่นใดซึ่งรัฐมนตรีได้กำหนดและประกาศในราชกิจจานุเบกษาว่าอาณาเขตไว้โดยชัดแจ้งด้วย ดังนั้นการถูกจองจำจึงเป็นเสมือนการลงโทษอย่างหนึ่งที่สร้างความพึงพอใจให้แก่สังคม เพราะนอกจากนักโทษเหล่านี้ได้รับโทษทัณฑ์อันสาสมแก่คดีที่ได้ก่อเอาไว้แล้ว ยังเป็นการกำจัดบุคคลอันไม่พึงประสงค์ออกไปจากสังคมอีกด้วย

ในอดีตการลงโทษผู้กระทำความผิดได้คำนึงถึงสุขภาพอนามัยหรือความจำเป็นขั้นพื้นฐานของนักโทษแต่ประการใด เนื่องจากมีจุดมุ่งหมายในการลงโทษเพื่อแก้แค้นผู้กระทำผิด ประกอบกับมีความคิดว่าผู้กระทำผิดไม่มีสภาพความเป็นมนุษย์อยู่อย่างสมบูรณ์ จึงไม่สามารถอบรมสั่งสอนให้กลับตนเป็นคนดีได้ (สุวรรณ รื่นยศ, 2504, หน้า 126-127 อ้างอิงใน วัชรจันต์ คิระนารถ, 2556, หน้า 33) ดังนั้นการลงโทษจึงต้องกักขังไม่ให้อยู่ร่วมกับคนปกติในสังคม ดังปรากฏในหลักฐานสมัยอยุธยาเกี่ยวกับสภาพของเรือนจำและชีวิตความเป็นอยู่ของผู้ต้องขังที่ระบุว่า ผู้ต้องขังจะถูกจองจำไว้ในสถานที่สำหรับคุมขังซึ่งมีชื่อเรียกต่างกันไป เช่น ตรู เรือนจำ ชุม คุก ตะราง ทิม สนม แต่สถานที่ที่เป็นที่รู้จักโดยทั่วไป คือ คุกและตะราง ลักษณะของคุกและตะรางในสมัยนั้นจึงมีสภาพความเป็นอยู่ที่น่าเวทนา เนื่องจากสร้างด้วยไม้ไผ่เป็นคอกหรือกรง ไม่มีที่คุ้มแดดกันฝนเหมือนในปัจจุบัน ดังปรากฏในจดหมายเหตุ Du Royaume de Siam ของ ลาลูแบร์ (Simon de La Loubère) ราชทูตฝรั่งเศสในสมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราช ปี ค.ศ. 1688 ที่บันทึกเกี่ยวกับนักโทษหรือผู้ต้องขังในกรุงศรีอยุธยาไว้ตอนหนึ่งว่า “...ใส่ตรวน เชือกผูกเอวต่อกันไป ผูกติดท้ายพวกออกมาเที่ยวขอทานกิน...” ข้อความนี้แสดงให้เห็นว่าผู้ต้องขังในสมัยก่อนต้องหาอาหารกินเอง ด้วยการไปขอข้าวจากชาวบ้าน ไม่ได้รับการช่วยเหลือจากรัฐแต่อย่างใด โดยรัฐทำหน้าที่เพียงคุมขังไม่ให้หลบหนีเท่านั้น

ต่อมาในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น ตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 1 ถึงรัชกาลที่ 4 (พ.ศ. 2325-พ.ศ. 2411) แม้จะมีการแยกเรือนจำออกเป็นสองส่วน คือ เรือนจำในกรุงเทพฯ และเรือนจำในหัวเมืองชั้นนอก (ประธาน วัฒนวาณิชย์, 2526, หน้า 1) แต่การปฏิบัติต่อนักโทษยังคงมีความเข้มงวดและไม่มีการคำนึงถึงหลักมนุษยชน กล่าวคือ มีการจองจำนักโทษด้วยเครื่องพันธนาการ อีกทั้งนักโทษต้องรับการดูแลเรื่องอาหารและเครื่องนุ่งห่มจากญาติพี่น้อง มิเช่นนั้นต้องทำงานหาเงินเพื่อแลกเครื่องนุ่งห่มและใช้ดำรงชีพภายในคุก เนื่องจากไม่ได้รับการสนับสนุนจากรัฐเช่นเดียวกับสมัยอยุธยา ด้วยเหตุนี้คุกจึงเป็นสถานที่ที่น่ากลัว ตามที่สังฆราช ปัลเลอกัวส์ (Jean-Baptiste Pallegoix) มิชชันนารีเผยแผ่ศาสนาชาวฝรั่งเศส ได้เขียนบันทึกเกี่ยวกับคุกในสมัยรัชกาลที่ 4 ความตอนหนึ่งว่า “..เรือนจำหรือคุก เป็นสถานที่ที่น่ากลัวมาก เป็นห้องขังมืด ๆ มีนักโทษอยู่กันอย่างอัดแน่นเป็นจำนวนร้อย ๆ คน เครื่องใช้ที่เป็นที่หลับนอนเท่านั้น ส่วนตอนกลางวันจะถูกปล่อยตัวไปทำงานร่วมกัน เช่น เลื่อยไม้ ขนอิฐ ขนทราย ทำทางหรือทำงานหนักอย่างอื่น ๆ โดยมีอาหารคือ ข้าวกับเกลือเพียงเล็กน้อย เมื่อถึงเวลากลางคืน เจ้าพนักงานเรือนจำจะนำนักโทษทั้งหมดเข้าไปควบคุมในคุกซึ่งมีความแออัดมาก นักโทษจะต้องนอนเรียงกันแล้วใช้โซ่ตรวนร้อยขาล่ามไปผูกไว้กับเสาในกุญแจ ทำให้ไม่สามารถพลิกตัวได้ ฉะนั้นจึงต้องนอนถ่ายหนักถ่ายเบาอยู่กับที่ จนรุ่งเช้าจึงได้รับการปล่อยออกมาจากคุกหรือตาราง..” (วัณรัตน์ ศิวะนารถ, 2556, หน้า 34)

จนกระทั่งถึงสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 ได้ทรงปฏิรูปกิจการราชทัณฑ์ โดยมีพระราชดำริต่อองานราชทัณฑ์ว่า “การคุกการตารางเป็นการสำคัญของประเทศ สมควรจะได้สร้างสถานที่และจัดระเบียบเป็นปีกแผ่น” และโปรดเกล้าฯ ให้สร้างคุกขึ้นใหม่เรียกว่า “กองมหันตโทษ” และสร้างตารางขึ้นใหม่เรียกว่า “กองลหุโทษ” โดยคุกและตารางดังกล่าวรวมเรียกว่า “กรมนักโทษ” สังกัดกระทรวงนครบาล ในสมัยนี้นักโทษสุขภาพอนามัยและชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นกว่าเดิมอย่างยิ่ง เนื่องจากห้องขังผนังและหลังคาที่มิดชิด มีสถานพยาบาลในคุกเพื่อรักษานักโทษที่เจ็บป่วย มีโรงครัวประกอบอาหารเลี้ยงนักโทษ ตลอดจนมีสวัสดิการเสื้อผ้าและเครื่องนุ่งห่มให้แก่นักโทษทุกคน อย่างไรก็ตามแม้ความเป็นอยู่ของนักโทษในสมัยนี้จะมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น แต่สภาพของคุกก็ยังคงมีปัญหาบางประการที่ต้องแก้ไข เช่น ความสกปรกโสโครกของคุกที่ก่อให้เกิดกลิ่นเหม็น ซึ่งเป็นสาเหตุของโรคภัยต่าง ๆ เช่น วัณโรค และโรคระบบทางเดินหายใจ (ประธาน วัฒนวาณิชย์, 2526, หน้า 3) ด้วยเหตุนี้พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวจึงได้ตราพระราชบัญญัติลักษณะเรือนจำ ร.ศ. 120 เพื่อให้เสนาบดีเจ้าหน้าที่ได้จัดการเรือนจำให้เป็นระเบียบเรียบร้อย ส่งผลให้นักโทษมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นตามลำดับ

ในยุคปัจจุบันนับตั้งแต่การเปลี่ยนแปลงการปกครองในปี พ.ศ. 2475 เป็นต้นมา รัฐบาลให้ความสำคัญในการบริหารกิจการเรือนจำและการให้ความคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของนักโทษมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะการประกาศใช้พระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2479 กฎกระทรวงระเบียบ และข้อบังคับที่เกี่ยวข้อง และมีการนำข้อกำหนดมาตรฐานขั้นต่ำในการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังขององค์การสหประชาชาติมาปรับใช้กับการปฏิบัติต่อนักโทษ ให้มีความเป็นสากลและเป็นไปตามหลักมนุษยธรรมมากยิ่งขึ้น ประกอบกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 ซึ่งเป็นรัฐธรรมนูญที่ให้ความสำคัญด้านสิทธิเสรีภาพของบุคคลเป็นอย่างมาก ช่วยให้นักโทษได้รับความคุ้มครองด้านศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์และได้รับสิทธิประโยชน์ในด้านต่าง ๆ มากขึ้น เช่น การได้รับที่อยู่อาศัย อาหาร เครื่องนุ่งห่ม การรักษาพยาบาล และการได้รับสิทธิในการติดต่อกับบุคคลภายนอก เป็นต้น ส่งผลดีต่อการฝึกอบรมนักโทษทั้งด้านพฤตินิสัยและด้านวิชาชีพ อีกทั้งยังเป็นส่วนสำคัญในการส่งเสริมให้นักโทษสามารถพัฒนาศักยภาพของตนเอง เพื่อให้กลับคืนสู่สังคมได้อย่างปกติสุขต่อไป

จากที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นได้ว่าภายหลังจากการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 ประเทศไทยมีการปฏิบัติต่อนักโทษที่เป็นไปตามหลักสากลมากยิ่งขึ้น เนื่องจากปัจจุบันปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชนเป็นสิ่งที่ทั่วโลกให้ความสำคัญในฐานะที่เป็นอารยธรรมโลก (World Civilization) ดังปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน (Universal Declaration of Human Rights หรือ UDHR) ข้อ 1 ที่ระบุไว้ว่า “บุคคลชอบที่จะมีสิทธิและเสรีภาพ ประดามีที่ระบุไว้ในปฏิญญานี้ ทั้งนี้โดยไม่มีการจำแนกความแตกต่างในเรื่องใด ๆ เช่น เชื้อชาติ สีผิว เพศ ภาษา ศาสนา ความเห็นทางการเมือง หรือทางอื่นใด ชาติหรือสังคมอันเป็นที่มาเดิม ทรัพย์สิน กำเนิด หรือสถานะอื่นใด นอกจากนี้การจำแนกข้อแตกต่างโดยอาศัยมูลฐานแห่งสถานะทางการเมืองทางศาสนาหรือทางเรื่องระหว่างประเทศของประเทศ หรือดินแดนซึ่งบุคคลสังกัดจะทำมิได้ ทั้งนี้ไม่ว่าดินแดนดังกล่าวจะเป็นเอกราชอยู่ในความพิทักษ์ มิได้ปกครองตนเองหรืออยู่ภายใต้การจำกัดแห่งอธิปไตยอื่นใด” ปฏิญญาดังกล่าวทำให้เห็นถึงความพยายามของมนุษย์ที่ต้องการวางระบบความคิดให้คนทั่วโลกเกิดความคำนึงถึงคุณค่าของความเป็นมนุษย์ตั้งแต่การยอมรับในความเป็นมนุษย์ ศักดิ์ศรี ชาติกำเนิด สิทธิต่าง ๆ ที่มีพื้นฐานมาจากความชอบธรรมอย่างเท่าเทียมกัน (ชะวัชชัย ภาติถนุ, 2548, หน้า 3)

สำหรับประเทศไทยมีการต่อสู้เพื่อเรียกร้องสิทธิและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์มาเป็นเวลาช้านาน โดยเริ่มตั้งแต่การเปิดประเทศภายใต้สนธิสัญญาเบาริงเป็นต้นมา ด้วยการที่ชนชั้นสูงบางกลุ่มเรียกร้องให้รัฐบาลเปลี่ยนแปลงระบอบการปกครอง จนกระทั่งมาถึงการปฏิวัติ พ.ศ. 2475 คณะราษฎรได้ประกาศหลัก 6 ประการ ซึ่งมีเนื้อหาที่กล่าวเกี่ยวกับหลักสิทธิเสมอ

ภาค ตลอดจนจนความเป็นอิสระและเสรีภาพอันเท่าเทียมกัน (จรัญ โฆษณานันท์, 2545, หน้า 519) เป็นที่น่าสังเกตว่าแม้ประเทศไทยจะให้การรับรองปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ตั้งแต่ พ.ศ. 2491 แต่แนวคิดสิทธิมนุษยชนแบบอุดมการณ์เสรีนิยมตะวันตกกลับเติบโตอย่าง เชื่องช้าในสังคมไทย อันเนื่องมาจากบริบททางการเมืองที่ล่าช้าหลังเป็นเผด็จการ จนมาถึงสมัย รัฐบาลพลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ มีการก่อตั้งคณะกรรมการยุติธรรมและสิทธิมนุษยชนขึ้น เพื่อศึกษากฎหมายหรือร่างพระราชบัญญัติที่แย้งต่อรัฐธรรมนูญหรือขัดต่อสิทธิมนุษยชนทั้ง ปัญหาภายในและภายนอกประเทศ แต่ก็ไม่ประสบความสำเร็จเนื่องจากรัฐบาลขาดเสถียรภาพ การละเมิดสิทธิมนุษยชนในประเทศไทยดำเนินมาอย่างต่อเนื่อง จนกระทั่งเหตุการณ์พฤษภา ทมิฬ พ.ศ. 2535 ซึ่งเป็นเหตุการณ์ที่มีการละเมิดสิทธิมนุษยชนอย่างรุนแรงครั้งหนึ่งใน ประวัติศาสตร์ไทย ภายหลังเหตุการณ์สงบ ชัยชนะของประชาชนส่งผลสำคัญต่อการสร้าง จิตสำนึกด้านสิทธิมนุษยชนอย่างเป็นทางการ อันนำไปสู่การจัดตั้งคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน แห่งชาติขึ้นภายใต้รัฐธรรมนูญฉบับปี 2540 และการประกาศใช้พระราชบัญญัติ คณะกรรมการ สิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ตามลำดับ (จรัญ โฆษณานันท์, 2545, หน้า 522-526)

แม้ว่าเรื่องสิทธิมนุษยชนจะมีความเป็นรูปธรรมมากขึ้น แต่ปัญหาการละเมิดสิทธิ มนุษยชนยังคงปรากฏอยู่ให้เห็นอยู่อย่างต่อเนื่อง อันเป็นผลมาจากหลายสาเหตุ เช่น ระบบ เศรษฐกิจการเมืองแบบเผด็จการ อำนาจนิยม ระบบทุนนิยม หรือแม้แต่วัฒนธรรมความเชื่อที่ ล่าช้าจนก่อมาคาดคิดแบบผิด ๆ ที่ไม่ศรัทธาคคุณค่าความเป็นมนุษย์และความเท่าเทียมกัน ทำให้เกิดความรุนแรงและสนับสนุนการละเมิดต่อสิทธิมนุษยชนจนฝังรากลึกมาจนถึงปัจจุบัน ดังจะเห็นได้ชัดเจนจากนักโทษ ที่แม้จะพ้นโทษมาแล้วแต่สังคมส่วนใหญ่ยังคงปิดกั้นโอกาส ส่งผลให้เกิดการละเมิดสิทธิมนุษยชนต่อนักโทษอย่างต่อเนื่อง ไม่ว่าจะเป็นการจำกัดสิทธิในการ สมัครงานบางประเภท การถูกสังคมดูหมิ่น หรือการถูกบอกเล่าถึงคดีที่ได้เคยก่อมา เป็นต้น สิ่งเหล่านี้ล้วนส่งผลต่อการดำรงชีวิตของนักโทษเป็นอย่างมาก

2. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับนักโทษ

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับนักโทษ พบว่ามีนักวิชาการได้ศึกษาประเด็นนี้ อย่างหลากหลาย อาทิ

ฉัตรชัย ยอดอุดม (2552) ศึกษาเรื่อง การจัดการสภาพแวดล้อมในการบำบัดฟื้นฟู และแก้ไขพฤติกรรมนิสัยของผู้ต้องขัง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและวิเคราะห์สภาพปัจจุบันของ การจัดการสภาพแวดล้อม และศึกษาแนวทางแก้ไขสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมในการบำบัดฟื้นฟู และแก้ไขพฤติกรรมนิสัยของผู้ต้องขัง โดยศึกษาด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้บริหาร เจ้าหน้าที่ และผู้ต้องขัง ประกอบกับการสังเกตการณ์แบบไม่มีส่วนร่วมจากเรือนจำ 3 แห่ง คือ เรือนจำ

อำเภอธัญบุรี เรือนจำจังหวัดสุพรรณบุรี และเรือนจำกลางสมุทรปราการ ผลการศึกษาพบว่า เรือนจำแต่ละแห่งมีการจัดสภาพแวดล้อมในการฟื้นฟูพฤติกรรมนิสัยให้แก่ผู้ต้องขัง 5 มิติอย่างเป็นระบบ คือ การพัฒนาการศึกษา การพัฒนาวิชาชีพ การพัฒนาจิตใจ การส่งเสริมสุขภาพอนามัย และการแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขังเฉพาะกลุ่ม ทว่าปัจจัยด้านข้อจำกัดทางพื้นที่ภายในเรือนจำที่มีความคับแคบ ประกอบกับขาดการประชาสัมพันธ์กิจกรรม และโครงการที่เป็นประโยชน์ต่อผู้ต้องขังให้แก่สาธารณชนได้รับทราบ ส่งผลอย่างยิ่งต่อการทำกิจกรรมบำบัดฟื้นฟู และแก้ไขพฤติกรรมนิสัยของนักโทษ

อรุณชนะ บุรณธร (2549) ศึกษาเรื่อง ศึกษาการติดคุกซ้ำของผู้ต้องขังคดียาเสพติด: ศึกษากรณีเรือนจำจังหวัดภาคใต้ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากระบวนการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขัง คดียาเสพติด ว่ามีกระบวนการอย่างไร และเพื่อศึกษาเงื่อนไขที่มีผลต่อการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังคดียาเสพติด ด้วยการเก็บข้อมูลภาคสนามจากเรือนจำแห่งหนึ่งในจังหวัดภาคใต้ ผลการศึกษาพบว่า กระบวนการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังคดียาเสพติดมีสี่ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นตอนแรก การขยายเครือข่ายยาเสพติดจากในเรือนจำ ทำให้เกิดการสร้างเครือข่ายขยายเครือข่ายยาเสพติด ซึ่งส่งผลต่อการกระทำผิดซ้ำ ขั้นตอนที่สอง การเข้ากลุ่มหรือสร้างเครือข่ายยาเสพติด ผู้ต้องขังส่วนใหญ่ที่ออกมาจากเรือนจำจะกลับไปหาเพื่อนกลุ่มเดิมที่มีความสัมพันธ์กันจากในคุกหรือเพื่อนที่ได้รับคำแนะนำต่อจากเพื่อนในเรือนจำ มีการพบปะกัน และชักชวนกันเสพยาเสพติด ขั้นตอนที่สาม การสำรวจแหล่งขยายยาเสพติดและหาเครือข่ายเพื่อต้องการเงินมาซื้อยาเสพติดมากขึ้น และเพื่อความสะดวกในการซื้อขายยาเสพติด และขั้นตอนสุดท้าย การขยายยาเสพติดกับการติดคุกซ้ำ เมื่อผู้ต้องขังตัดสินใจขยายยาเสพติดให้กับบุคคลหนึ่งบุคคลใด จำเป็นจะต้องใช้วิธีขายให้กับคนที่รู้จักแล้วขยายเครือข่ายออกไป โดยทั้งสองขั้นตอนจะมีความสัมพันธ์กัน

ผลการศึกษาด้านเงื่อนไขสำคัญที่ทำให้ผู้ต้องขังคดียาเสพติดติดคุกซ้ำมี 3 ประการ คือ 1) เงื่อนไขจากผู้ต้องขัง ได้แก่ เงื่อนไขด้านครอบครัว เช่น ครอบครัวยากจน หรือครอบครัวมีปัญหา ผู้ต้องขังที่ประสบปัญหาครอบครัวเช่นนี้จะถูกชักนำให้เข้าสู่การกระทำผิดโดยง่าย เพราะไม่มีผู้ปกครองให้คำปรึกษา และถูกสถานการณ์บังคับให้ทำเนื่องจากไม่มีเงินในการดำรงชีพ นอกจากนี้การไม่เกรงกลัวต่อการติดคุกเป็นเงื่อนไขที่ทำให้ผู้ต้องขังบางกลุ่ม กลับมากระทำผิดซ้ำโดยไม่เกรงกลัวการติดคุกของเรือนจำและยินยอมที่กลับมาสู่สังคมของ เรือนจำโดยอยู่ภายใต้กฎระเบียบอย่างเคร่งครัด ซึ่งการวิจัยพบว่าผู้ต้องขังส่วนใหญ่เป็นกลุ่ม วัยรุ่นที่อยู่ในช่วง 18-30 ปี ไม่เกรงกลัวต่อการติดคุก 2) เงื่อนไขจากสภาพแวดล้อมรอบตัว เช่น ชีวิตความเป็นอยู่ของผู้เสพและผู้ค้ายาเสพติดซึ่งคลุกคลีอยู่กับผู้ที่ติดยาเสพติด ของมีเงินเมมา และการพนัน ซึ่งทำ

ให้ถูกจังหวะ และปรับตัวตามสภาพแวดล้อมที่ไม่ดีได้ง่าย 3) เงื่อนไขเครือข่ายตลาดหรือแหล่งซื้อขายยาเสพติด เช่น แหล่งซื้อขายเดิม ๆ ที่ผู้ต้องขังเคยซื้อขายและถูกจับกุม และเครือข่ายที่ผู้ต้องขังเคยเสพและซื้อขายยาเสพติดด้วยนั้นเป็นเครือข่ายเดิม เมื่อออกจากคุกแล้ว ผู้ต้องขังจะมีพฤติกรรมในการเสพ ซื้อมา และขายยาเสพติดอีก จึงทำให้ผู้ต้องขังถูกจับกุมอีกครั้งได้ง่าย

ชาวลิต สมพงษ์เจริญ (2548) ศึกษาเรื่อง การคุ้มครองสิทธิมนุษยชนของผู้ต้องขัง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อตรวจสอบถึงความตระหนักในคุณค่า การเคารพในสิทธิ และการบังคับให้เป็นไปตามกฎหมายในการให้ความเคารพต่อสิทธิพลเมืองและสิทธิมนุษยชนของผู้ต้องขัง ผลการศึกษาพบว่า ระบบราชทัณฑ์ของประเทศไทยยังประสบปัญหาการให้ความเคารพในสิทธิมนุษยชนของผู้ต้องขัง อันมีสาเหตุมาจากระบบเศรษฐกิจและสังคม ทำให้เกิดภาวะผู้ต้องขังล้นเรือนจำ การขาดประสิทธิภาพในการจำแนกผู้ต้องขัง การดูแลสุขภาพของผู้ต้องขัง การลงโทษทางวินัย การควบคุมตัว การเข้าระงับเหตุในเรือนจำที่เกินกว่าเหตุ การจำกัดสิทธิส่วนบุคคลในการติดต่อสื่อสารกับบุคคลอื่นที่ไม่ใช่ผู้ต้องขัง และสิทธิมารดาของผู้ต้องขังหญิง ด้วยเหตุนี้จึงทำให้เกิดการลดทอนสิทธิมนุษยชนผู้ต้องขังในระบบราชทัณฑ์อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

ศราวุธ พรหมนิล (2545) ศึกษาเรื่อง สาเหตุของการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังในเรือนจำจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิถีชีวิตนอกเรือนจำก่อนเข้าไปต้องโทษซ้ำ และสาเหตุของการกระทำผิดจนถูกลงโทษจำคุกซ้ำของผู้ต้องขังในเรือนจำจังหวัดกาฬสินธุ์ ด้วยการสัมภาษณ์ทั้งแบบที่มีโครงสร้างและไม่มีโครงสร้างจากกลุ่มตัวอย่างผู้ต้องขัง พนักงานควบคุมความประพฤติ และผู้นำชุมชน ผลการศึกษาด้านวิถีชีวิตนอกเรือนจำก่อนเข้าไปต้องโทษซ้ำพบว่า นักโทษส่วนใหญ่มีพื้นฐานชีวิตมาจากครอบครัวที่มีขนาดกลาง ฐานะค่อนข้างยากจน ประสบปัญหาหารายรับไม่พอกับรายจ่าย ดังนั้นเมื่อพ้นโทษมาจึงดำรงชีวิตอย่างเรียบง่าย ประกอบกับวิถีชุมชนที่เป็นสังคมการเกษตร ดังนั้นการหาเลี้ยงชีพจึงสัมพันธ์กับแหล่งธรรมชาติ

ผลการศึกษาด้านสาเหตุของการกระทำผิดจนถูกลงโทษซ้ำของผู้ต้องขังพบสาเหตุต่าง ๆ คือ ปัญหาเรื่องรายได้ไม่เพียงพอต่อการใช้จ่ายในครอบครัว ไม่สำเร็จการศึกษาเพราะขาดความอดทน สภาพครอบครัวขาดความอบอุ่น และอยู่ในสังคมและสภาพแวดล้อมที่ขาดการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน

จากงานวิจัยข้างต้นอาจกล่าวได้ว่า รัฐบาลให้ความสำคัญอย่างยิ่งกับนักโทษในเรือนจำ กล่าวคือ เมื่อนักโทษเข้าไปอยู่ในเรือนจำ นักโทษจะได้รับการฟื้นฟูพฤติกรรม ฟื้นฟูจิตใจ ดูแลรักษาสุขภาพ ตลอดจนฝึกฝนทักษะอาชีพเพื่อให้กลับมาอยู่ในสังคมได้อย่างปกติ แม้จะมีอุปสรรคด้านพื้นที่ของเรือนจำที่คับแคบและความแออัดของจำนวนนักโทษก็ตาม แต่เมื่อนักโทษพ้นโทษออกมาสู่สังคมภายนอกแล้ว กลับไม่ได้รับความเกื้อกูลและให้อภัยจากคน

ในสังคม ส่งผลให้เกิดปัญหาด้านการหาเลี้ยงชีพ จนท้ายที่สุดต้องกลับไปก่อคดีและเข้าไปอยู่ในเรือนจำอีกครั้งหนึ่ง

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์สารคดี

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์สารคดี ผู้วิจัยแบ่งเอกสารออกเป็น 2 ประเภท ประเภทที่หนึ่งคือ เอกสารที่เกี่ยวข้องกับความหมายของสารคดี และประเภทที่สอง คืองานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์สารคดี ดังต่อไปนี้

1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับความหมายของสารคดี

จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับความหมายของสารคดีพบว่า มีผู้นิยามความหมายของสารคดีไว้หลายท่าน โดยส่วนใหญ่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน ดังต่อไปนี้

พจนานุกรมราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 (2556, หน้า 1211) ได้ให้นิยามความหมายไว้ว่า “สารคดี” หมายถึง เรื่องที่เรียบเรียงขึ้นจากความจริงไม่ใช่จินตนาการ เช่น สารคดีท่องเที่ยว, สารคดีชีวประวัติ เป็นต้น

ชลอ รอดลอย (2544, หน้า 3) อธิบายความหมายของสารคดีว่า เป็นงานเขียนประเภทร้อยแก้วที่มุ่งนำเสนอความรู้และความจริงเกี่ยวกับเรื่องราวต่าง ๆ เป็นหลัก เพื่อให้ผู้อ่านได้รับความรู้ไปพร้อมกับความเพลิดเพลิน

สดศรี เผ่าอินจันทร์ (2543, หน้า 60) ได้กล่าวถึงความหมายของ “สารคดี” สรุปได้ว่า สารคดีเป็นงานเขียนเชิงสร้างสรรค์ที่เขียนมาจากเรื่องจริงโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อมุ่งให้ความรู้และความเพลิดเพลินแก่ผู้อ่าน โดยเรื่องที่เขียนนั้นไม่จำเป็นต้องทันต่อเหตุการณ์แต่ขอให้ความทันสมัย

จากการนิยามความหมายข้างต้นอาจกล่าวได้ว่า สารคดี คือ งานเขียนเชิงสร้างสรรค์ประเภทร้อยแก้วที่แต่งขึ้นจากเรื่องจริง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อมุ่งสร้างความรู้และความบันเทิงให้แก่ผู้อ่าน ซึ่งเรื่องราวที่เขียนนั้นอาจเป็นเรื่องราวเกี่ยวกับบุคคล สถานการณ์ หรือสถานที่ก็ได้

2. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์สารคดี

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์สารคดี พบว่ามีการศึกษางานเขียนประเภทสารคดีในหลายประเด็น ทั้งศึกษาลีลาการใช้ภาษา เนื้อหา และรูปแบบ เป็นต้น นอกจากนี้ยังพบว่างานเขียนที่นำมาวิเคราะห์ส่วนใหญ่เป็นผลงานของนักเขียนที่รู้จักกันอย่างแพร่หลาย อาทิ

บัณฑิต ทิพย์เดช (2560) ศึกษาเรื่อง คนชายขอบในสารคดีของอรสม สุทธิสาคร: กรณีศึกษาอุดมการณ์วิถีปฏิบัติทางวาทกรรมและสังคมวัฒนธรรม โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิเคราะห์อุดมการณ์ ตลอดจนวิถีปฏิบัติทางวาทกรรมและสังคมวัฒนธรรมของคนชายขอบในสารคดีของอรสม สุทธิสาคร จำนวน 15 เล่ม โดยใช้กรอบวาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ (Critical Discourse Analysis–CDA) ของแฟร์คลาฟ (Fairclough) ผลการศึกษาพบการใช้กลวิธีทางภาษาจำนวน 10 กลวิธี ซึ่งกลวิธีทางภาษาดังกล่าวช่วยให้มองเห็นภาพอุดมการณ์คนชายขอบ 8 กลุ่ม อันประกอบด้วย อุดมการณ์นักเขียน อุดมการณ์ผู้หญิงชายขอบ อุดมการณ์ผู้มีวิถีเพศ อุดมการณ์ครอบครัวทางเลือก อุดมการณ์เด็กและวัยรุ่น อุดมการณ์นักโทษ อุดมการณ์ผู้สูงอายุ และอุดมการณ์ผู้ติดเชื้อเอชไอวี

ผลการศึกษาทางด้านวิถีปฏิบัติและวาทกรรมและสังคมวัฒนธรรมพบว่า อุดมการณ์ชายขอบมีแนวโน้มในการสื่อสารให้แก่ผู้อ่านเข้าใจได้ง่ายที่สุด เนื่องด้วยกลวิธีการเขียนที่อุดมไปด้วยข้อเท็จจริง น่าสนใจ และมีการจัดวางภาพประกอบที่สวยงาม ปัจจัยดังกล่าวช่วยให้เกิดการกระตุ้นคนในสังคมให้เกิดความเข้าใจคนชายขอบ และนำไปสู่การเปลี่ยนทัศนคติที่มีต่อคนชายขอบในที่สุด

ณัฐ ศรสำราญ (2551) ศึกษาเรื่อง การศึกษาวิเคราะห์สารคดีของ ธรณ์ อังรณาวาสวัสดิ์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเนื้อหา ประเภท และแนวคิดที่ปรากฏ ตลอดจนศึกษากลวิธีการนำเสนอและการใช้ภาษาในงานเขียนของ ธรณ์ อังรณาวาสวัสดิ์ จำนวน 40 เรื่อง ผลการศึกษาพบว่างานเขียนสารคดีของ ธรณ์ อังรณาวาสวัสดิ์ เป็นการบอกเล่าเรื่องราวที่เกี่ยวกับวิทยาศาสตร์ทางทะเล และการอนุรักษ์ธรรมชาติ เพื่อชี้้นำให้ผู้อ่านได้รับความรู้ ตลอดจนเกิดตระหนักถึงหน้าที่ของมนุษย์ที่ต้องดำรงรักษาและสร้างสรรค์ธรรมชาติให้คงอยู่ตลอดไป โดยใช้กลวิธีการนำเสนอ 2 รูปแบบ คือ การนำเสนอข้อเท็จจริง และการนำเสนอข้อคิดเห็น

ในด้านกลวิธีการใช้ภาษาพบว่ามีการใช้คำ 3 ประเภท คือ การซ้ำคำ การซ้อนคำ และการใช้คำทับศัพท์ นอกจากนี้ยังมีการใช้ภาพพจน์ 5 ประเภท คือ อุปมา อุปลักษณ์ สัทพจน์ บุคลาธิษฐาน และการอ้างถึง รวมทั้งมีการใช้สำนวน 2 แบบ คือ การใช้สำนวนเดิมและการใช้สำนวนที่ดัดแปลง นอกจากนี้ผลการศึกษาพบว่างานเขียนสารคดีของ ธรณ์ อังรณาวาสวัสดิ์ มีลักษณะเด่น 4 ลักษณะ คือ การตั้งชื่อเรื่อง การนำเสนอผลงานประเภทสารคดีในรูปแบบเรื่องสั้น การยั่วล้อ และการดัดแปลงสำนวน ส่วนการดำเนินเนื้อเรื่องมี 2 รูปแบบ คือ ดำเนินเนื้อเรื่องตามลำดับปฏิทิน และดำเนินเนื้อเรื่องแบบย้อนเหตุการณ์สลับไปมา

ในด้านการจบเรื่องมีจำนวน 4 รูปแบบ คือ จบเรื่องแบบสุชานาฏกรรม จบเรื่องแบบทิ้งให้เป็นปริศนา จบเรื่องแบบสุชานาฏกรรม และจบเรื่องแบบหักมุม

มนัสติยา เจ้าคูรี (2549) ศึกษาเรื่อง การศึกษาวิเคราะห์ลีลาภาษาในงานเขียนสารคดีของ มานพ ถนอมศรี โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาลีลาการใช้ภาษาและระดับการใช้ภาษาที่ปรากฏในสารคดีของ มานพ ถนอมศรี จำนวน 14 เรื่อง ผลการศึกษาพบว่างานเขียนของ มานพ ถนอมศรี เขียนด้วยภาษาระดับกึ่งแบบแผนที่เรียบง่าย มีความชัดเจนในเนื้อหา กระชับรัดกุมแต่มีความน่าสนใจ นอกจากนี้ยังพบว่าลีลาการใช้ภาษาที่ใช้ในงานเขียนของ มานพ ถนอมศรี มีหลากหลายกลวิธีโดยกลวิธีที่พบมากที่สุด ได้แก่ การใช้คำซ้อน ประโยคความซ้อน บรรยายโวหาร การใช้อุปมา การใช้เครื่องหมายไม้ยมก และการลำดับประโยคตามกฎเกณฑ์ของหลักภาษาไทย

รัตนา อาจิวชัย (2547) ศึกษาเรื่อง การวิเคราะห์สารคดีของธีรภาพ โลหิตกุล (พ.ศ. 2533-2545) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษางานเขียนสารคดีของธีรภาพ โลหิตกุล ในด้านลักษณะเนื้อหา กลวิธีการนำเสนอ และความสัมพันธ์ระหว่างประสบการณ์ชีวิตกับงานเขียนสารคดี โดยใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหาจากสารคดีที่ได้รับการตีพิมพ์รวมเล่ม ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2533-2545 จำนวน 360 เรื่อง ผลการศึกษาพบว่าสารคดีของ ธีรภาพ โลหิตกุล มีเนื้อหาหลากหลาย โดยเนื้อหาที่พบมากที่สุด คือ สารคดีวิถีชีวิตและวัฒนธรรมที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับวิถีชีวิตของกลุ่มชนต่าง ๆ ทั้งในประเทศไทยและประเทศเพื่อนบ้านในด้านบริบทสังคมและวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน ซึ่งเนื้อหาที่ปรากฏสะท้อนให้เห็นถึงประสบการณ์ของธีรภาพ โลหิตกุล ในด้านการเป็นนักอนุรักษ์นิยม นักโบราณคดี และนักสื่อสารมวลชนได้เป็นอย่างดี

ผลการศึกษาด้านกลวิธีการนำเสนอ พบว่า ธีรภาพ โลหิตกุล มีกลวิธีการนำเสนอที่น่าสนใจ ทั้งในด้านการตั้งชื่อเรื่อง การเขียนความนำ เนื้อเรื่อง และการจบเรื่อง ตลอดจนการใช้ภาษาที่มีลีลาสร้างจินตนาการให้แก่ผู้อ่าน นับได้ว่าเป็นเอกลักษณ์การเขียนเฉพาะตัวที่แตกต่างจากนักเขียนสารคดีคนอื่น ๆ ซึ่งเอกลักษณ์นี้เองที่ทำให้งานเขียนสารคดีของ ธีรภาพ โลหิตกุล ได้รับการยกย่องว่าเป็นผู้สร้างสรรคงานเขียนสารคดีแนวใหม่ที่มีการประสานกันระหว่างงานเขียนประเภทวิชาการและงานเขียนประเภทวรรณกรรม

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์สารคดีที่กล่าวมาข้างต้นนั้น สามารถสรุปภาพรวมได้ว่า การวิเคราะห์สารคดีส่วนใหญ่มุ่งเน้นไปที่ประเด็นเกี่ยวกับกลวิธีการนำเสนอ กลวิธีการตั้งชื่อเรื่อง และลีลาการเขียน นอกจากนี้การศึกษาในด้านแนวคิดภาพสะท้อนสังคมและคุณค่าที่ได้รับก็เป็นอีกประเด็นหนึ่งที่นักวิจัยนิยมศึกษาในงานเขียนประเภทสารคดี

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปฏิบัติการทางภาษาและวัฒนธรรม

คุณลักษณะประการหนึ่งของภาษาที่มักถูกมองข้ามนั้นคือการแฝงความเชื่อ ทศนคติ หรือค่านิยมบางประการ ดังนั้นการศึกษาภาพแทนในงานเขียนสารคดีจำเป็นต้องพิจารณาสารคดีอย่างเข้าใจในฐานะวาทกรรมชนิดหนึ่ง ซึ่งมีการจัดวางวิถีปฏิบัติทางวาทกรรมเอาไว้เรียบร้อยแล้ว นอกจากนี้ยังมีวิถีปฏิบัติทางสังคมและวัฒนธรรมเป็นสิ่งที่ช่วยเสริมให้วาทกรรมดังกล่าวมีความน่าเชื่อถือมากยิ่งขึ้น ด้วยเหตุนี้การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปฏิบัติการทางภาษาและวัฒนธรรม ผู้วิจัยจึงจำแนกเอกสารออกเป็น 2 ด้าน คือ เอกสารที่เกี่ยวข้องกับวาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์

1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับวาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์

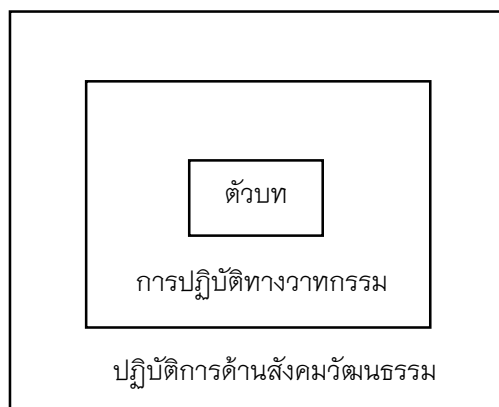
นอกจากวรรณกรรมจะทำหน้าที่ให้ความบันเทิงแก่ผู้อ่านแล้ว วรรณกรรมยังมีหน้าที่ในการบันทึกภาพของสังคมไว้ด้วยเช่นกัน ทว่าสิ่งที่บันทึกนั้นอาจมีการประกอบสร้างขึ้น ดังที่ เสนาะ เจริญพร (2546, หน้า 18) กล่าวว่า การบันทึกภาพสังคมนั้นมิได้เป็นการบันทึกตามหลักของความเป็นจริง แต่เป็นการประกอบสร้างทางสังคม (social artefact) ที่พูดถึงมนุษย์ ชีวิต และโลก ผ่านการตีความเชิงอุดมการณ์ ด้วยเหตุนี้การศึกษาวรรณกรรมจึงให้ความสำคัญต่อ “กระบวนการผลิตความหมาย” ภายในตัวบทเป็นสิ่งแรก ดังนั้นการทำความเข้าใจวรรณกรรมจำเป็นต้องพิจารณาระบบการเสนอภาพในตัวของวรรณกรรมว่าเป็นวาทกรรม (Discourse) ประเภทหนึ่ง ทั้งนี้อร์แมน แฟร์คลาฟ (Norman Fairclough, 1995, p. 98) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับวาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ (CDA) โดยวิเคราะห์ผ่าน 3 ช่องทาง ช่องทางแรก ได้แก่ ตัวบท (Text) ช่องทางที่สอง คือ วิถีปฏิบัติทางวาทกรรม (Discourse Practices) และช่องทางสุดท้าย คือ วิถีปฏิบัติการทางสังคมวัฒนธรรม (Socio-cultural Practices) ดังต่อไปนี้

ตัวบท (Text) คือ ภาษาที่ผู้เขียนใช้สื่อสารในสารคดี ด้วยการวิเคราะห์ศัพท์ ไวยากรณ์ และการเชื่อมโยงประโยค

วิถีปฏิบัติทางวาทกรรม (Discourse Practices) คือ กระบวนการสร้างตัวบท วิเคราะห์กระบวนการนำเสนอและการตีความตัวบทเพื่อพิจารณาวิธีการสร้างวาทกรรมของผู้เขียน ตลอดจนวิธีการถ่ายทอดวาทกรรมดังกล่าว

วิถีปฏิบัติการทางสังคมวัฒนธรรม (Socio-cultural Practices) คือ การศึกษาบริบททางสังคม วัฒนธรรม และการเมือง ที่ปรากฏแวดล้อมตัวบทเพื่อให้เข้าใจความหมายและกระบวนการสร้างวาทกรรม

กระบวนการดังกล่าวจำเป็นต้องศึกษาวิเคราะห์ในลักษณะของการเชื่อมโยง ตามกรอบแนวคิดการวิเคราะห์วาทกรรมแบบ 3 มิติของแฟร์คลาฟฟ์ ดังนี้

ภาพ 1 แสดงกรอบแนวคิดการวิเคราะห์วาทกรรมแบบ 3 มิติ ของแฟร์คลาฟฟ์

แนวคิดเรื่องการวิเคราะห์วาทกรรมแบบ 3 มิติของแฟร์คลาฟฟ์ช่วยให้มองเห็นว่าการศึกษาวรรณกรรม จำเป็นต้องพิจารณาภาษาในลักษณะของเครื่องมือ ที่ใช้หล่อหลอมอุดมการณ์ที่ให้แก่คนในสังคม ทั้งนี้ในการศึกษางานเขียนสารคดีที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับนักโทษช่วยให้ทราบถึงอุดมการณ์บางประการที่สังคมมีต่อนักโทษ อันนำมาซึ่งการสร้างภาพแทนนักโทษให้มีความผิดปกติไปจากบรรทัดฐานของสังคมด้วยเช่นกัน

2. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์

จากการศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวาทกรรมและวาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ พบเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปฏิบัติการทางภาษาและวัฒนธรรม ดังต่อไปนี้

ชนกพร พัวพัฒนกุล (2556) ศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับอุดมการณ์ในวาทกรรมการพยากรณ์ดวงชะตา: การวิเคราะห์วาทกรรมเชิงวิพากษ์ โดยอาศัยกรอบมิติวาทกรรมทั้งสามตามแนวคิดวาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ (CDA) ของแฟร์คลาฟฟ์ (Fairclough, 1995) ผลการศึกษาพบกลวิธีทางภาษาที่ใช้สื่ออุดมการณ์ทั้งสิ้น 14 กลวิธี แบ่งเป็น กลวิธีที่การแสดงความเชื่อที่มีอยู่ก่อน เช่น การใช้มูลบท การเลือกใช้คำศัพท์ การใช้คำที่มักปรากฏร่วมกัน กลวิธีที่การชี้้นำ เช่น การใช้คำแสดงทัศนภาวะ และกลวิธีเสริมการชี้้นำ เช่น การใช้ประโยคแสดงความสัมพันธ์แบบเหตุ-ผลและความสัมพันธ์แบบเงื่อนไข อุดมการณ์ที่มีการถ่ายทอดผ่านวาทกรรมการพยากรณ์ดวงชะตาและปรากฏซ้ำอย่างต่อเนื่อง ได้แก่ อุดมการณ์ชะตานิยม อุดมการณ์ความสุข อุดมการณ์สมาชิกที่พึงประสงค์ และอุดมการณ์ชนชั้น

ผลการศึกษาวิถีปฏิบัติทางวาทกรรมพบว่า คำพยากรณ์ดวงชะตาเป็นการสื่อสารที่ผู้รับการพยากรณ์เป็นผู้ยอมรับอำนาจของโชคชะตาและมีแนวโน้มที่จะเชื่อคำพยากรณ์ของหมอดู ดังนั้นชุดความคิดต่าง ๆ ที่ถ่ายทอดผ่านคำพยากรณ์จึงมีแนวโน้มที่จะมีอิทธิพลต่อความคิดของผู้อ่าน นอกจากนี้ คำพยากรณ์ที่เผยแพร่ผ่านสื่อมวลชนในสังคมปัจจุบัน ช่วยให้สื่อสารไปยังผู้รับการพยากรณ์ได้ง่ายและเป็นจำนวนมากขึ้น อุดมการณ์ที่นำเสนอจึงน่าจะส่งผลต่อสังคมได้ในวงกว้าง

ผลการศึกษาวิถีปฏิบัติทางสังคมและวัฒนธรรมพบว่า อุดมการณ์ต่าง ๆ ที่มีการเผยแพร่ผ่านคำพยากรณ์ดวงชะตานั้นมีส่วนเกี่ยวข้องกับความคิดและค่านิยมในสังคมไทยหลายประการ อาทิ ความเชื่อเรื่องโหราศาสตร์ การเป็นสังคมแบบแบบรวมหมู่ ระบบอาวุโส ชนชั้นทางสังคม ความคิดเรื่องชายเป็นใหญ่ ความคิดทางพระพุทธศาสนา และลัทธิบริโภคนิยม ขณะเดียวกันอุดมการณ์ต่าง ๆ ที่สื่อผ่านคำพยากรณ์ดวงชะตาก็อาจส่งผลกระทบต่อความคิดความเชื่อของผู้รับการพยากรณ์ในด้านต่าง ๆ ได้แก่ การนิยามชีวิตที่มีความสุขในฐานะ “ชีวิตที่พึงประสงค์” การเสนอภาพสังคมในอุดมคติและสมาชิกที่พึงประสงค์ และการกำหนดแบบแผนความสัมพันธ์ของคนในสังคม งานวิจัยนี้แสดงให้เห็นว่าวาทกรรมคำพยากรณ์ดวงชะตาเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการขัดเกลาและจัดระเบียบทางสังคมซึ่งผู้รับสารอาจจะไม่ตระหนักถึงบทบาทดังกล่าว ส่วนการผลิตซ้ำอุดมการณ์ชะตานิยมอาจมีส่วนทำให้คนยอมรับปัญหาโดยไม่คิดแก้ไข และเห็นว่าความไม่เท่าเทียมกันระหว่างบุคคลเป็นเรื่องธรรมดาเพราะเป็นสิ่งที่โชคชะตากำหนดมาแล้ว อย่างไรก็ตาม อุดมการณ์ดังกล่าวก็อาจจะช่วยให้ผู้รับการพยากรณ์สามารถรับมือกับปัญหาบางประการในชีวิตได้

พิมพ์ภรณ์ บุญประเสริฐ (2555) ศึกษาเรื่อง วาทกรรมชาตินิยมของรัฐบาลไทย ตั้งแต่ พ.ศ. 2475 ถึง พ.ศ. 2550 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ลักษณะวาทกรรมชาตินิยม และเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างวาทกรรมกับสังคมวัฒนธรรม ในคำแถลงนโยบาย เพลงปลุกใจ และคำขวัญของรัฐบาลไทยในช่วง พ.ศ. 2475 ถึง พ.ศ. 2550 ผลการศึกษพบว่า วาทกรรมชาตินิยมของรัฐบาลประกอบด้วยวาทกรรมชุดย่อย ได้แก่ วาทกรรมรัฐบาลคือผู้สร้างและพัฒนาชาติ วาทกรรมร่วมมือกับรัฐบาลพัฒนาชาติ วาทกรรมรัฐบาลคือผู้รักษาชาติ วาทกรรมสามัคคี สามานฉันท์ วาทกรรมเชิดชูคุณค่าและจิตวิญญาณความเป็นไทย วาทกรรมเกี่ยวกับความมั่นคงของชาติ วาทกรรมดำรงเอกราชอธิปไตย ความมั่นคง และผลประโยชน์ของชาติ วาทกรรมเรื่องความรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ วาทกรรมเรื่องศิลปวัฒนธรรมไทยคือสัญลักษณ์และสมบัติของชาติไทย วาทกรรมเข้าใจประชาธิปไตยและยึดมั่นในอุดมการณ์ของชาติ วาทกรรมรักชาติในทางที่ถูก วาทกรรมสร้างตราสินค้าไทยให้เป็นที่ยอมรับ วาทกรรม

เกิดเพื่อไทยตายเพื่อไทย วาทกรรมสามัคคีคือพลัง วาทกรรมรักศิลปะวัฒนธรรมไทย วาทกรรม
 เชื้อผู้นำ วาทกรรมชาวไทยจงพร้อมใจสร้างชาติ วาทกรรมผู้ไม่รักชาติไทยคือคนที่สมควรถูก
 ประณาม วาทกรรมคนไทยใจเป็นหนึ่งเดียว วาทกรรมคนไทยคือพี่น้องร่วมแผ่นดินเดียวกัน
 วาทกรรมเด็กดีต้องมีหน้าที่สร้างชาติ วาทกรรมเด็กดีต้องมีความรักและความสามัคคี
 วาทกรรมเด็กดีคือทายาทของชาติต้องสร้างชาติ วาทกรรมเด็กดีต้องรักชาติ ร่วมใจกันสร้าง
 ชาติ พัฒนาชาติ วาทกรรมเด็กดีต้องยึดมั่นประชาธิปไตย วาทกรรมเด็กดีต้องเชิดชูความเป็น
 ไทย และวาทกรรมเด็กดีต้องรู้ค่าวัฒนธรรมไทย

ผลการศึกษาด้านความสัมพันธ์ระหว่างวาทกรรมกับสังคมวัฒนธรรมพบว่า
 วาทกรรมได้สร้างอัตลักษณ์และความสัมพันธ์ระหว่างผู้สร้างวาทกรรมกับประชาชนผู้รับ
 วาทกรรม ได้แก่ ผู้แก้ปัญหา ผู้สร้างสรรค์ ผู้สร้างและส่งเสริมความรักความสามัคคี ผู้ดูแล
 ความสงบ ผู้รักชาติ ผู้รักและห่วงใยเยาวชนของชาติ และผู้สร้างพลเมืองดี

วิสันต์ สุขวิสิทธิ์ (2554) ศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับอุดมการณ์ใน
 หนังสือเรียนรายวิชาภาษาไทยตามหลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2503-2544: การศึกษาตาม
 แนววาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ โดยมุ่งศึกษาอุดมการณ์ที่ประกอบสร้างและสื่อผ่านกลวิธี
 ทางภาษาที่ปรากฏในแบบเรียนโดยใช้แนวคิดกรอบมิติวาทกรรมทั้งสามของแฟร์คลาฟ
 (Fairclough, 1995) และศึกษาเปรียบเทียบอุดมการณ์ที่สื่อผ่านหนังสือเรียนแต่ละหลักสูตร
 ดังกล่าว ผลการศึกษาพบว่า กลวิธีทางภาษาที่หนังสือเรียนใช้สื่ออุดมการณ์ต่าง ๆ มีจำนวน 15
 กลวิธี กลวิธีทางภาษาที่ดัดบทหนังสือเรียนใช้เป็นหลักเพื่อสื่ออุดมการณ์ ได้แก่ การเลือกใช้
 คำศัพท์ การใช้ประโยคแสดงเหตุผล การแสดงความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลด้วยโครงสร้าง
 ประโยค การใช้ความเชื่อที่มีอยู่ก่อน และการใช้เสียงที่หลากหลาย

กลวิธีทางภาษาเหล่านี้สื่ออุดมการณ์ต่าง ๆ ไปสู่ผู้อ่านทั้งสิ้น 10 ชุดความคิด
 อุดมการณ์เด่นซึ่งพบในหนังสือเรียนทุกเล่มคือ อุดมการณ์เด็กและอุดมการณ์ความเป็นหญิง
 และความเป็นชาย ผลการศึกษาเปรียบเทียบอุดมการณ์ที่สื่อผ่านหนังสือเรียนแต่ละหลักสูตร
 พบว่า ความคิดย่อยของอุดมการณ์บางชุดเป็นความคิดอุดมการณ์ที่ปรากฏซ้ำอย่างต่อเนื่องใน
 หนังสือเรียนทุกหลักสูตร เช่น ความคิดที่สื่อว่า เด็กดีคือสมาชิกที่ดีของสังคมและพลเมืองดีของ
 ชาติ และประเทศไทยคือประเทศที่มีความอุดมสมบูรณ์ เจริญรุ่งเรืองและสงบร่มเย็น และ
 ความคิดย่อยของอุดมการณ์บางชุดเป็นความคิดที่ปรากฏในหนังสือเรียนบางหลักสูตร เช่น
 ความคิดย่อยที่สื่อว่า เด็กดีเป็นผู้ใช้ชีวิตอย่างพอเพียงซึ่งปรากฏในหนังสือเรียนหลักสูตร
 พ.ศ. 2544 และเจ้าหน้าที่ของรัฐว่าเป็นผู้ที่เปี่ยมมิตรกับประชาชน ซึ่งปรากฏในหนังสือเรียน
 หลักสูตร พ.ศ. 2521 และ พ.ศ. 2544

ผลการศึกษาวិถีปฏิบัติทางวาทกรรมพบว่า หนังสือเรียนเป็นวาทกรรมที่ผลิตขึ้น โดยการควบคุมของหน่วยงานด้านการศึกษาของรัฐ เพื่อใช้ในระบบการศึกษาขั้นพื้นฐานซึ่งประชาชนทุกคนต้องเข้ารับการศึกษา และมีครูซึ่งเป็นบุคคลที่สังคมไทยให้ความเคารพเป็นผู้ถ่ายทอดสู่นักเรียน หนังสือเรียนจึงเป็นวาทกรรมที่มีสถาบันรับรอง ได้รับการตีความในฐานะของความรู้ที่เชื่อว่าถูกต้อง เหมาะสม ทั้งยังสามารถเข้าถึงประชาชนทุกระดับในสังคมอุดมการณ์ที่อยู่ในหนังสือเรียนจึงสามารถส่งผลกระทบต่อสังคมได้ในวงกว้าง

ผลการศึกษาวิถีปฏิบัติทางสังคมและวัฒนธรรม พบว่า อุดมการณ์ต่าง ๆ ที่สื่อผ่านหนังสือเรียนนั้นมีส่วนเกี่ยวข้องกับความคิดและค่านิยมในสังคมหลายประการ ได้แก่ ความคิดเรื่องความอาวุโส ความคิดเรื่องระบบอุปถัมภ์ ความคิดทางพระพุทธศาสนา ความคิดเรื่องชายเป็นใหญ่ รวมถึงแนวคิดและนโยบายของรัฐที่เปลี่ยนแปลงไปในแต่ละสมัย ขณะเดียวกัน อุดมการณ์ต่าง ๆ ที่สื่อผ่านหนังสือเรียนนั้นก็อาจส่งผลกระทบต่อระบบความคิด ความเชื่อของผู้อ่าน รวมถึงสังคมในด้านต่าง ๆ ด้วยเช่นกัน ได้แก่ การนิยามความหมายของสมาชิกที่พึงประสงค์ของสังคมไทย การนำเสนอภาพอุดมคติของบุคคลหรือสิ่งต่าง ๆ ในสังคม และการกำหนดแบบแผนความสัมพันธ์ของคนในสังคม งานวิจัยนี้จึงแสดงให้เห็นว่า หนังสือเรียนนั้นเป็นวาทกรรมที่ผลิตซ้ำอุดมการณ์ของรัฐและผู้มีอำนาจในสังคม เพื่อเตรียมเด็กให้เป็นสมาชิกที่ดีของสังคมตามที่รัฐและผู้มีอำนาจในสังคมเห็นว่าเหมาะสม แต่บางครั้งอุดมการณ์เหล่านั้นอาจสื่อภาพที่ไม่เป็นกลางของบุคคลและสิ่งต่าง ๆ ในสังคมไปสู่ผู้อ่าน จนอาจสร้างความไม่เท่าเทียมกันระหว่างบุคคลในสังคมได้ในที่สุด

เพ็ญภา คล้ายสิงห์โต (2553) ศึกษาเรื่อง อุดมการณ์ทางเพศสภาพในพาดหัวข่าวอาชญากรรมในหนังสือพิมพ์ไทย: การวิเคราะห์วาทกรรมเชิงวิพากษ์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์รูปภาพที่ปรากฏในพาดหัวข่าวอาชญากรรมในระดับข้อความและระดับคำตามเพศผู้กระทำและผู้ถูกกระทำ นอกจากนี้ยังวิเคราะห์อุดมการณ์ทางเพศสภาพที่แฝงอยู่ในพาดหัวข่าวอาชญากรรม โดยศึกษาจากพาดหัวข่าวอาชญากรรมจากหนังสือพิมพ์แนวประชานิยม 4 ฉบับ ได้แก่ ไทยรัฐ เดลินิวส์ ข่าวสด และคมชัดลึก ในช่วงปี พ.ศ. 2549 และ พ.ศ. 2550 จำนวนทั้งสิ้น 1,815 ข่าว ผลการศึกษาพบว่าในระดับข้อความ ข่าวอาชญากรรมมีรูปแบบโครงสร้างในการพาดหัวข่าวจำนวน 13 รูปแบบ รูปแบบโครงสร้างพาดหัวข่าวที่พบมากที่สุดคือการนำเสนอเฉพาะเหตุการณ์ความรุนแรง รองลงมาคือ การเลือกนำเสนอข้อมูลรองในอนุภาคแรกของพาดหัวข่าวต่างกันตามเพศผู้กระทำและผู้ถูกกระทำ เช่น ในกรณีที่ข่าวผู้ชายกระทำความรุนแรงต่อผู้หญิง หนังสือพิมพ์เลือกนำเสนอข้อมูลกระบวนการตำรวจในรูปแบบโครงสร้าง “กระบวนการตำรวจ + ความรุนแรง” มากเป็นอันดับสองและมีสัดส่วนมากกว่าข่าว

กลุ่มอื่นต่างกับข่าวที่ผู้หญิงกระทำความรุนแรงต่อผู้ชาย หนังสือพิมพ์เลือกนำเสนอสาเหตุความรุนแรงในรูปแบบโครงสร้าง “สาเหตุความรุนแรง + ความรุนแรง” มากเป็นอันดับสองและมีสัดส่วนมากกว่าข่าวกลุ่มอื่น

ผลการศึกษาระดับคำพบว่า ในกรณีอ้างถึงผู้ชาย หนังสือพิมพ์เลือกใช้ประเภทของคำแทนบุคคลแตกต่างกันตามสถานะและเพศผู้กระทำและผู้ถูกกระทำ ต่างกับการอ้างถึงผู้หญิงที่หนังสือพิมพ์เลือกใช้คำแทนบุคคลประเภทเดียวกันไม่ว่าจะอยู่ในสถานะผู้กระทำหรือผู้ถูกกระทำ นอกจากนี้ยังพบว่ารูปภาพที่ต่างกันตามเพศผู้กระทำและผู้ถูกกระทำ สะท้อนให้เห็นว่า หนังสือพิมพ์ยังทำหน้าที่ตอกย้ำ ผลิตซ้ำอุดมการณ์ทางเพศสภาพในพาดหัวข่าวอาชญากรรมเช่น การตอกย้ำเรื่องคุณลักษณะพฤติกรรม บทบาททางเพศ และอำนาจที่ไม่เท่าเทียมระหว่างผู้ชายและผู้หญิง

สุคนธ์รัตน์ สร้อยทองดี (2552) ศึกษาเรื่อง การนำเสนออุดมการณ์ความเป็นแม่ในวาทกรรมโฆษณาในนิตยสารสำหรับครอบครัว ผลการศึกษาพบว่ากลวิธีทางภาษาที่วาทกรรมโฆษณาเลือกใช้มี 2 กลวิธี คือ กลวิธีทางวัจนภาษา ประกอบด้วย กลวิธี การกล่าวอ้าง การเลือกใช้คำศัพท์ การใช้อุปสรรค การใช้มูลบทและการเล่าเรื่อง และกลวิธีทางอวัจนภาษา ได้แก่ การใช้ความหมายของภาพ การใช้ขนาดของตัวอักษรและการใช้สี กลวิธีทางภาษาเหล่านี้ได้สะท้อนความคิดที่ว่า แม่คือผู้ที่เหมาะสมกับหน้าที่ดูแลลูกมากที่สุด แม่ต้องเลี้ยงดูลูกอย่างดีที่สุด แม่ต้องเฝ้าหาความรู้ แม่ต้องเก่งรอบด้าน และแม่ต้องสวยและอ่อนเยาว์อยู่เสมอ ซึ่งชุดวาทกรรมนี้ถูกใช้เชื่อมโยงให้ผู้บริโภคสินค้าเห็นว่า การเลือกใช้สินค้าตามที่วาทกรรมโฆษณานำเสนอสามารถเติมเต็มบทบาทการเป็นแม่ได้อย่างสมบูรณ์

สุภณ สมจิตศรีปัญญา (2551) ศึกษาเรื่อง วาทกรรมจากวรรณกรรมสองต่อการสร้างทุนทางวัฒนธรรมในภาคอีสาน โดยศึกษาจากเอกสารวรรณกรรมสองจำนวน 12 เรื่อง และเก็บข้อมูลภาคสนามด้วยการสัมภาษณ์จากกลุ่มตัวอย่างที่มีความสัมพันธ์กับการสร้างทุนทางวัฒนธรรมจากชุมชน 12 แห่ง รวมทั้งสิ้น 60 คน ผลการศึกษาพบว่า วรรณกรรมสองปรากฏการสร้างทุนทางวัฒนธรรม 3 ประเภท คือ อสังหาริมทรัพย์ สังหาริมทรัพย์ และพิธีกรรม กล่าวคือ หลังจากรับฟังการประชาสัมพันธ์และการเชิญชวนตามหลักวาทกรรมของวรรณกรรมสองแล้ว จะเกิดการตัดสินใจสร้างทุนทางวัฒนธรรม 3 ประเภทตามที่กล่าวมาข้างต้น คือ อสังหาริมทรัพย์ มีพระอุโบสถ กุฏิ ศาลาการเปรียญ ธาตุเจดีย์ และบ่อน้ำ ส่วนสังหาริมทรัพย์มีพระปฏิมากร เทียนบูชาเข้าพรรษา ปราสาทผึ้ง บุญกฐิน บังสุกุลผ้าป่า และในด้านพิธีกรรม มีเข้าปริวาสกรรม และพิธีฮีดสง ซึ่งการสร้างทุนทางวัฒนธรรมดังกล่าวเป็นไปเพื่อการตอบแทนคุณพระพุทศศาสนาและบูรพการี เพื่อก่อให้เกิดความสุขและความพึงพอใจที่ได้

สร้างสาธารณประโยชน์แก่สังคม นอกจากนี้ยังมีการนำทุนทางวัฒนธรรมดังกล่าวไปใช้ให้เกิดมูลค่าเพิ่มเพื่อสร้างรายได้ให้แก่ชุมชนและจังหวัดด้วยเช่นกัน

จันทิมา เอี่ยมมานนท์ (2549) ศึกษาเรื่อง การศึกษาวาทกรรมเกี่ยวกับผู้ติดเชื้อเอชไอวีในสังคมไทยตามแนวปฏิสัมพันธ์วิเคราะห์ โดยศึกษาการสื่อสารเกี่ยวกับการรักษาพยาบาลระหว่างเจ้าหน้าที่สาธารณสุขและพยาบาลกับผู้ติดเชื้อ/ผู้ป่วยเอชไอวี ผลการศึกษาพบว่า อัตลักษณ์ของกลุ่มบุคคลนี้ถูกกำหนดสถานะภาพให้อยู่ในฐานะผู้ป่วยที่ถูกสังคมประทับตราว่าบุคคลเหล่านี้มิใช่ผู้ติดเชื้อเอชไอวีที่อาการของโรคเพียงอย่างเดียวแต่หมายรวมไปถึงพฤติกรรมและการใช้ชีวิตประจำวันที่ผิดปกติไปจากบรรทัดฐานด้านศีลธรรมของสังคมจนทำให้ติดเชื้อเอชไอวีด้วย ทว่าแนวคิดทางพระพุทธศาสนาที่มุ่งเน้นให้คนในสังคมมีความเมตตากรุณาต่อกันได้สร้างภาพของผู้ติดเชื้อเอชไอวีเป็นภาพของบุคคลที่น่าสงสาร น่าเห็นใจ และสมควรได้รับการช่วยเหลือจากสังคม ดังนั้นภาพของผู้ติดเชื้อเอชไอวีในสังคมไทยจึงถูกมองเป็นสองด้านทั้งด้านลบและด้านบวก ส่งผลให้การใช้ภาษาปฏิสัมพันธ์ระหว่างเจ้าหน้าที่สาธารณสุขกับผู้ติดเชื้อเอชไอวีมีความแตกต่างกันออกไปตามลักษณะของบุคคลและเหตุการณ์ แต่ยังคงแสดงอัตลักษณ์ความเป็นผู้ป่วยเอชไอวีอยู่ ซึ่งจะต้องปฏิบัติตามข้อตกลงด้านการรักษาพยาบาลและข้อตกลงในฐานะสมาชิกของชุมชนผู้ป่วยเอชไอวี

จากงานวิจัยข้างต้นอาจกล่าวได้ว่า กรอบแนวคิดเรื่องวาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ (CDA) ได้รับความนิยมและนำไปใช้วิเคราะห์ภาษาในสาขาวิชาชีพที่หลากหลาย อาทิ แพทยศาสตร์ สื่อสารมวลชน สังคมศาสตร์ และภาษาศาสตร์ เป็นต้น ซึ่งการวิเคราะห์ดังกล่าวจำเป็นต้องพิจารณาองค์ประกอบทางวาทกรรมทั้งสาม คือ ตัวบท การตีความ (วิถีปฏิบัติทางวาทกรรม) และการอภิปรายขยายความ (วิถีปฏิบัติทางสังคมและวัฒนธรรม) โดยเริ่มต้นจากการพิจารณาถ้อยคำการใช้ภาษาทางผ่านตัวบท อันได้แก่ การกล่าวอ้าง สหบท การใช้คำศัพท์ การใช้มูลบท การใช้คำถามเชิงวาทศิลป์ หรือการเล่าเรื่อง ฯลฯ เพื่อให้ทราบถึงการนิยามลักษณะของบุคคลที่เป็นนักโทษ ทั้งนี้ถ้อยคำทางภาษาดังกล่าวเป็นหัวใจสำคัญของกรอบแนวคิดวาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ (CDA) ก่อนจะนำไปสู่ขั้นตอนการตีความต่อไป

มิติต่อมาของศึกษาวาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ (CDA) นั่นคือ การตีความ (วิถีปฏิบัติทางวาทกรรม) ซึ่งผู้วิเคราะห์จำเป็นต้องวิเคราะห์ให้เห็นถึงกระบวนการผลิตและเผยแพร่วาทกรรมประเภทต่าง ๆ ว่าผลิตมาเพื่อวัตถุประสงค์ใด ต้องการเผยแพร่ไปถึงผู้ใด และได้รับผลตอบแทนอย่างไร เช่นงานวิจัยของ วิสันต์ สุขวิสิทธิ์ (2554) ที่แสดงให้เห็นถึงมิติการตีความว่า หนังสือเรียนเป็นวาทกรรมที่ผลิตขึ้นโดยการควบคุมของรัฐ เพื่อใช้ในระบบการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ประชาชนทุกคนจำเป็นต้องเข้ารับการศึกษา และมีครูซึ่งเป็นบุคคลที่สังคมให้การ

ยอมรับนับถือเป็นผู้ถ่ายทอดไปสู่ผู้เรียน ดังนั้นหนังสือเรียนจึงเป็นวาทกรรมที่มีสถาบันรับรอง และได้รับการตีความในฐานะของความรู้ที่เชื่อว่าถูกต้องเหมาะสม อีกทั้งยังสามารถเผยแพร่ให้แก่ประชาชนในสังคมได้ทุกระดับ ด้วยเหตุนี้อุดมการณ์ที่อยู่ในหนังสือเรียนจึงสามารถส่งผลกระทบต่อสังคมได้อย่างกว้างขวาง

มิติสุดท้าย คือ การอธิบายขยายความ (วิธีปฏิบัติทางสังคมและวัฒนธรรม) ซึ่งเป็นขั้นตอนที่แสดงให้เห็นถึงบริบททางสังคมที่ส่งผลต่อการผลิตและการรับรู้วาทกรรม ดังตัวอย่างการศึกษาอุดมการณ์ทางเพศสภาพในพาดหัวข่าววาทกรรมในหนังสือพิมพ์ไทยของเพ็ญภา คล้ายสิงโต (2553) ซึ่งผลการศึกษาช่วยให้ทราบว่า พาดหัวข่าววาทกรรมของไทยมักจะตอกย้ำและสร้างความหมายให้แก่เพศชายที่เป็นผู้กระทำความรุนแรงว่าเป็นเรื่องปกติเนื่องด้วยลักษณะและพฤติกรรมของเพศชายอันเป็นปัจจัยสำคัญที่เอื้อต่อการก่อเหตุได้ง่ายกว่าเพศหญิง ดังนั้นการก่อความรุนแรงของเพศชายจึงสามารถเกิดขึ้นได้ทั่วไปในชีวิตประจำวัน จนกลายเป็นสิ่งที่สังคมยอมรับได้ อันนำมาซึ่งความไม่เท่าเทียมกันทางเพศ

ด้วยเหตุนี้กรอบแนวคิดวาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ (CDA) จึงเป็นกรอบแนวคิดสำคัญที่ผู้วิจัยใช้ในการศึกษาภาพแทนนักโทษผ่านสารคดีไทยในรอบ 2 ทศวรรษ เพราะมีการพิจารณาอ้างอิงหลักฐานจากการปรากฏซ้ำของภาษา อีกทั้งยังมีการชี้ให้เห็นถึงการผลิต/บริโภควาทกรรม ตลอดจนเชื่อมโยงกับปฏิบัติการทางภาษาที่กลุ่มนักเขียนทั้งสามกลุ่มสร้างขึ้นมาจากความรู้ในบรรทัดฐานของกระแสหลักของสังคม อันนำมาซึ่งความเข้าใจถึงความคิดของคนในสังคมที่มีต่อนักโทษได้ชัดเจนยิ่งขึ้น

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับสภาพสังคมไทยในช่วงปี พ.ศ. 2540-2559

สภาพสังคมไทยมีการเปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัยอยู่ตลอดเวลา การเปลี่ยนแปลงนี้เองเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการสร้างภาพแทนของคนในสังคม ดังนั้นผู้วิจัยจึงขออธิบายถึงสภาพสังคมในช่วงปี พ.ศ. 2540-2559 เพื่อทราบถึงเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ดังต่อไปนี้

ในช่วงปี พ.ศ. 2540-2559 ประเทศไทยมีการเปลี่ยนแปลงสภาพสังคมหลายด้าน เนื่องจากเหตุผลหลักทางด้านเศรษฐกิจและการเมือง กล่าวคือ หลังจากที่รัฐบาลประกาศยกเลิกระบบตะกร้าเงินตราต่างประเทศ และหันมาใช้นโยบายลอยค่าเงินบาทในปี พ.ศ. 2540 ทำให้ประเทศไทยประสบกับปัญหาเศรษฐกิจครั้งใหญ่ ผลกระทบทางเศรษฐกิจครั้งนี้อาจไม่ส่งผลโดยตรงต่อระบบการเมืองการปกครองเท่าใดนัก แต่ส่งผลอย่างเป็นรูปธรรมต่อความมั่นคงของชีวิตประชาชนทั่วไปอย่างกว้างขวาง โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ที่อยู่ในวงการธุรกิจและสถาบันทางการเงิน เป็นเหตุให้สถานประกอบการหลายแห่งต้องปิดกิจการและมีผู้ว่างงานเป็น

จำนวนมาก ส่วนสถานประกอบการที่ยังดำเนินกิจการจำเป็นต้องประคองกิจการให้อยู่รอดด้วยการปรับลดเงินเดือนพนักงานตลอดจนตัดโบนัสและสวัสดิการบางส่วนออกไป โดยในเดือนสิงหาคม พ.ศ. 2541 พบว่ามีผู้ว่างงานเป็นจำนวน 1,100,000 คน สูงกว่าจำนวนผู้ว่างงานในช่วงเวลาเดียวกันของปี พ.ศ. 2540 ถึงสามเท่า

นอกจากนี้ผลกระทบทางเศรษฐกิจดังกล่าวยังส่งผลให้ประชาชนมีความเป็นอยู่ที่อัตคัดและไม่มีความปลอดภัยในชีวิตเพราะรายรับของครัวเรือนไม่เพียงพอต่อค่าใช้จ่ายจนก่อให้เกิดปัญหาความรุนแรงทางสังคมและปัญหาอาชญากรรมหลากหลายรูปแบบทั้งการลักทรัพย์ ค้ายาเสพติด ขายบริการทางเพศ การทุจริตคอร์รัปชัน หรือแม้แต่ด้านปัญหาทางการศึกษา ซึ่งพบว่าการรับเข้านักเรียนของโรงเรียนทั่วประเทศมีจำนวนนักเรียนน้อยลงกว่าเป้าหมายถึง 500,000 คน ซึ่งตรงกันข้ามกับเด็กและเยาวชนที่ติดยาเสพติดที่มีจำนวนเพิ่มมากขึ้น (เกศินี จุฑาวิจิตร, 2548, หน้า 4)

ภายหลังวิกฤติการณ์ ปี พ.ศ. 2541 รัฐบาลได้กำหนดมาตรการกฎหมายฟื้นฟูเศรษฐกิจ ซึ่งเป็นการปฏิบัติตามพันธกรณีที่ประเทศไทยทำไว้ต่อกองทุนการเงินระหว่างประเทศ ด้วยการจัดตั้งองค์การปฏิรูปสถาบันการเงิน (ปรส.) เพื่อดำเนินการขายทรัพย์สินของสถาบันการเงินที่ถูกปิดกิจการมาชำระหนี้ จนกระทั่งสถานการณ์ทางเศรษฐกิจของประเทศเริ่มปรับตัวในทิศทางที่ดีขึ้นบ้างในช่วงปี 2545- 2546 (มุสดี ทิพทัส, 2553, หน้า 2)

แม้ประเทศไทยจะสามารถฟื้นฟูเศรษฐกิจได้แล้ว แต่สภาพสังคมยังคงประสบปัญหาต่าง ๆ ที่สืบเนื่องมาจากปัญหาเศรษฐกิจอยู่เช่นกัน ดังที่ จันทศรี สุตโต (2546) ได้วิเคราะห์ภาพสะท้อนสังคมที่ปรากฏในเพลงลูกทุ่งระหว่างปี 2543-2544 พบว่า เพลงลูกทุ่งในช่วงเวลาดังกล่าวสะท้อนให้เห็นถึงปัญหาสังคมหลายด้าน หนึ่งในนั้นคือปัญหาสังคมที่มีความเกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจ เช่น ปัญหาเกี่ยวกับเด็กและเยาวชนที่ผู้ปกครองไม่มีเวลาดูแลบุตรหลาน เพราะใช้เวลาส่วนใหญ่กับการทำงานหารายได้มาจุนเจือครอบครัว ทำให้บุตรหลานมีพฤติกรรมไปในทางมิชอบ ติดยาเสพติด และก่ออาชญากรรมสร้างความเดือนร้อนให้แก่ผู้อื่น หรือแม้แต่ปัญหาการเอาเปรียบของนายทุนทำให้เกษตรกรมีรายได้น้อย จนท้ายที่สุดต้องจำนองที่ดินและอพยพย้ายเข้าไปทำงานในเมืองหลวง และเป็นต้นเหตุในการก่อปัญหาอื่น ๆ ตามมา

ต่อมาในปี พ.ศ. 2544 ประเทศไทยได้จัดการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งผลการเลือกตั้งทำให้ พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร ดำรงตำแหน่งเป็นนายกรัฐมนตรีคนที่ 23 ของประเทศ และบริหารประเทศยาวนานเป็นเวลากว่า 5 ปี โดยในวาระการดำรงตำแหน่งของรัฐบาลชุดนี้ ส่งผลให้เกิดการแบ่งแยกความคิดเห็นทางการเมืองออกเป็นสองฝ่าย คือ ฝ่ายที่ไม่พอใจการทำงานของรัฐบาล และฝ่ายที่สนับสนุนการทำงานของรัฐบาล จนกระทั่งปี พ.ศ. 2547

มีกลุ่มผู้ชุมนุมที่ไม่พอใจต่อการบริหารงานที่ของรัฐบาลได้ออกมาชุมนุมเพื่อเรียกร้องให้รัฐบาลประกาศลาออกจากตำแหน่ง โดยการชุมนุมครั้งนี้ทวีความรุนแรงขึ้นเรื่อย ๆ และยืดเยื้อยาวนานมากกว่า 3 ปี จนในที่สุดรัฐบาลได้ประกาศยุบสภาในวันที่ 24 กุมภาพันธ์ 2549

หลังจากการประกาศยุบสภา ความรุนแรงทางการเมืองภายในประเทศไทยยังคงดำเนินต่อไป เนื่องจากกลุ่มผู้ประท้วงไม่ประสงค์ให้อดีตนายฯ ดำรงตำแหน่งอีกครั้ง โดยในครั้งนี้ 3 พรรคฝ่ายค้าน คือพรรคประชาธิปัตย์ พรรคชาติไทย และพรรคมหาชน ประกาศคว่ำบาตรการเลือกตั้ง ไม่ส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งลงแข่งขัน ด้วยเหตุนี้พรรคไทยรักไทยจึงได้รับเสียงข้างมากท่วมท้นและจัดตั้งรัฐบาลท่ามกลางเสียงของผู้ไม่ประสงค์ลงคะแนนในการเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อ 9,051,706 คน (ร้อยละ 31.12) และในการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตอีกจำนวน 9,610,874 คน (ร้อยละ 33.14) รวมทั้งกรณีการฉีกบัตรเลือกตั้งเพื่อแสดงออกถึงอารยะขัดขืนอีกด้วย ซึ่งหลังจากการชุมนุมยืดเยื้อของกลุ่มผู้ชุมนุมและบรรยากาศทางการเมืองที่หาทางออกได้ยาก (สายใจ หมั่นฝึกพันธ์, 2553, หน้า 1-3) ระบบรัฐสภาไทยสะดุดลงอีกครั้งเมื่อคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข นำโดย พล.อ. สนธิ บุญยรัตกลิน เข้ายึดอำนาจจากรัฐบาลเมื่อวันที่ 19 กันยายน 2549 และแต่งตั้งให้ พล.อ. สุรยุทธ์ จุลานนท์ องคมนตรี ดำรงตำแหน่งเป็นนายกรัฐมนตรี เมื่อ 1 ตุลาคม 2549 และต่อมาในปี พ.ศ. 2551 จึงได้มีนายกรัฐมนตรีที่มาจากกาเลือกตั้ง คือ นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ

เหตุการณ์ทางการเมืองดำเนินต่อมาจนกระทั่งปี พ.ศ. 2553 มีการชุมนุมทางการเมืองขึ้นอีกครั้ง โดยเหตุผลในการชุมนุมครั้งนี้ก็เพื่อเรียกร้องให้นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ ลาออกจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรีและจัดการเลือกตั้งใหม่ การชุมนุมครั้งนี้ยืดเยื้อและรุนแรงเหมือนเช่นเคย โดยภายหลังจากการชุมนุมสงบ พบว่ามีผู้เสียชีวิตในเหตุการณ์มากถึง 94 คน อาจกล่าวได้ว่าการชุมนุมครั้งนี้ภาพสะท้อนความขัดแย้งทางการเมืองที่เลวร้ายและสร้างความสูญเสียทางเศรษฐกิจให้แก่ประเทศไทยมากที่สุดในรอบ 20 ปี

หลังจากผ่านพ้นวิกฤติทางการเมืองมาได้ไม่นาน ประเทศไทยต้องมาประสบกับปัญหาครั้งใหม่ คือ ปัญหาอุทกภัยในปี พ.ศ. 2554 โดยปัญหาอุทกภัยครั้งนี้สร้างความเสียหายให้แก่ประเทศอย่างยิ่ง เนื่องจากมีระยะเวลายาวนานโดยเริ่มตั้งแต่เดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2554 ถึงเดือนมกราคม พ.ศ. 2555 มีประชาชนได้รับผลกระทบกว่า 12.8 ล้านคน ซึ่งความเสียหายในครั้งนี้ธนาคารโลกประเมินมูลค่าความเสียหายสูงถึง 1.44 ล้านล้านบาท (ปรีชา ปิยจันทร์, 2554, หน้า 18)

ต่อมาในปีพ.ศ. 2557 เกิดการปฏิวัติทางการเมืองขึ้นอีกครั้งโดยคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ที่มีพลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา เป็นหัวหน้าคณะ รัฐประหารดังกล่าวเกิดขึ้น

หลังวิกฤตการณ์การเมืองซึ่งเริ่มขึ้นในช่วงเดือนตุลาคม 2556 เพื่อคัดค้านร่างพระราชบัญญัติ นิรโทษกรรมฯ และต้องการล้มล้างอิทธิพลของอดีตนายกฯ ทักษิณ ชินวัตร ให้หมดไปจาก ประเทศ

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับสภาพสังคมที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นว่าในรอบ 2 ทศวรรษที่ผ่านมา สังคมไทยประสบกับปัญหาที่หลากหลาย เช่น ปัญหาด้านเศรษฐกิจ การเมือง และปัญหา ภัยธรรมชาติ ฯลฯ ปัญหาดังกล่าวส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนในประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาเรื่องความยากจนที่เป็นผลมาจากระบบเศรษฐกิจที่ล้มเหลว ทำให้เกิดปัญหา โจรกรรมและประทุษร้ายต่อทรัพย์สินตามมาหลายคดี นอกจากนี้ปัญหาความรุนแรงทางการเมือง ก็เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ทำให้ประเทศชาติไม่สงบสุขและสร้างความเสียหายให้แก่คนในชาติหลาย ด้าน

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลที่ใช้ในการวิจัย

จากการศึกษางานเขียนประเภทสารคดีที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับนักโทษระหว่างปี พ.ศ. 2540-พ.ศ. 2559 พบว่ามีจำนวนทั้งสิ้น 11 เล่ม ดังต่อไปนี้

1. **คุก ชีวิตในพันธนาการ** (2540) สารคดีเรื่อง คุก ชีวิตในพันธนาการ เป็นผลงานเขียนของอรสม สุทธิสาคร ซึ่งได้บันทึกเรื่องราวชีวิตนักโทษที่ถูกคุมขังอยู่ในเรือนจำกลางบาง ขวาง และเรือนจำกลางคลองเปรมผ่านการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก ทำให้ผู้อ่านได้เรียนรู้วิถีชีวิต ของนักโทษหลากหลายคนที่ถูกคุมขังอยู่ในเรือนจำที่ มีกฎระเบียบอันเข้มงวดและการลงโทษที่ เฉียบขาด นอกจากนี้เนื้อหาของงานเขียนได้แสดงให้เห็นถึงที่มาและเหตุผลของการกลาย สถานะเป็นนักโทษ ความรู้สึกในระหว่างที่ถูกจองจำ ตลอดจนความคาดหวังภายหลังจากพ้น โทษ ส่งผลให้ผู้อ่านเกิดความเห็นอกเห็นใจในชะตากรรมของเพื่อนมนุษย์ด้วยกันแม้กระทำผิด จะโดยตั้งใจหรือไม่ก็ตาม ทว่าความเห็นอกเห็นใจนี้อาจเป็นจุดเริ่มต้นที่ส่งผลให้คนในสังคมมอบ โอกาสและความช่วยเหลือเพื่อให้นักโทษกลับคืนสู่สังคมได้อย่างปกติสุข

2. **นักโทษประหารหญิง** (2546) สารคดีเรื่อง นักโทษประหารหญิง เป็นผลงานเขียน ของอรสม สุทธิสาคร ซึ่งได้บันทึกเรื่องราวชีวิตนักโทษประหารหญิงที่ถูกคุมขังอยู่ในทัณฑสถาน หญิง จำนวน 9 คน โดยเนื้อหาของงานเขียนช่วยให้ผู้อ่านได้รับรู้เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นกับชีวิต นักโทษประหารหญิงที่ไม่ถูกบันทึกไว้ในคำฟ้อง คำให้การ และคำพิพากษาผ่านคำบอกเล่าของ นักโทษ บุคคลที่เกี่ยวข้องกับ รวมทั้งข้อคิดเห็นของบุคลากรในกระบวนการยุติธรรม อันนำไปสู่ การรับรู้ชีวิตในมุมมืดของนักโทษประหารหญิง ตลอดจนเป็นอุทาหรณ์ให้ผู้อ่านได้ตระหนักถึง

คุณค่าแห่งอิสรภาพ และทบทวนถึงคุณค่าความหมายของการดำเนินชีวิตเพื่อจะได้ไม่พลังพลาดก้าวเดินเข้าสู่เรือนจำ

3. คนคุก (2550) สารคดีเรื่อง คนคุก เป็นผลงานเขียนของ สมบูรณ์ เตชะวงศ์ ที่ได้ถ่ายทอดเรื่องราวของนักโทษผ่านประสบการณ์ตรงของผู้เขียนในระหว่างที่ทำงานเป็นเจ้าหน้าที่กรมราชทัณฑ์ เพื่อให้ผู้อ่านได้ทราบถึงข้อเท็จจริงเกี่ยวกับที่มาและความเป็นไปของนักโทษในเรือนจำตั้งแต่แรกเข้าจนกระทั่งถึงจุดสิ้นสุดเมื่อได้รับการปล่อยตัวหรือถูกประหารชีวิต นอกจากนี้ยังให้ข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับสภาพจิตใจของนักโทษที่มีความเชื่อมโยงไปถึงปัญหาครอบครัวและปัญหาสังคม ซึ่งเนื้อหาดังกล่าวสะท้อนให้เห็นถึงอัตลักษณ์ของ “คน” ที่เกี่ยวข้องกับ “คุก” ในยุคปัจจุบัน และความเป็นจริงที่ดำรงอยู่ของอาชญากรรมและกระบวนการยุติธรรมของไทย

4. คำสารภาพสุดท้ายของนักโทษประหาร (2553) สารคดีเรื่อง คำสารภาพสุดท้ายของนักโทษประหาร เป็นผลงานเขียนของยุทธ บางขวาง ที่ได้ถ่ายทอดเรื่องราวของนักโทษผ่านประสบการณ์ตรงในระหว่างที่รับราชการสังกัดกรมราชทัณฑ์ ซึ่งในช่วงเวลาดังกล่าวได้พบเจอนักโทษที่หลากหลายตั้งแต่นักโทษคดีทั่วไปจนถึงนักโทษประหารคดีอุกฉกรรจ์ ส่งผลให้งานเขียนเรื่องนี้เป็นสารคดีชีวประวัติที่ได้สรุปคดีความต่าง ๆ ของนักโทษประหารจำนวน 38 ราย ที่ช่วยเป็นเครื่องเตือนสติแก่คนทั่วไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ที่กำลังคิดจะก่ออาชญากรรมในรูปแบบต่าง ๆ ให้คิดทบทวนและหวนเกรงโทษทัณฑ์จากความผิดที่จะคิดจะกระทำ รวมทั้งผู้ที่กระทำผิดไปแล้วจะได้คิดกลับตัวกลับใจเป็นคนดีของสังคม เพื่อความสงบสุขของประเทศชาติและส่วนรวม

5. บันทึกร...แดนประหาร คุกบางขวาง (2554) สารคดีเรื่อง บันทึกร...แดนประหาร คุกบางขวาง เป็นผลงานเขียนของ เชาวเรศน์ จารุบุญย์ ที่เขียนขึ้นในระหว่างที่รับราชการอยู่ในสังกัดเรือนจำกลางบางขวาง (พ.ศ. 2527-2546) เนื้อหาของหนังสือบอกเล่าถึงกระบวนการประหารชีวิตนักโทษในประเทศไทยตั้งแต่อดีตมาจนถึงปัจจุบัน นอกจากนี้ยังได้เล่าถึงประสบการณ์การปฏิบัติหน้าที่เป็นพยานประหารชีวิตนักโทษคดีอุกฉกรรจ์ที่เผยให้เห็นถึงที่มาและการก่อคดีของนักโทษดังกล่าว เพื่อเป็นอุทาหรณ์สอนใจให้คนในสังคมยึดมั่นและปฏิบัติตามหลักธรรมคำสอนของศาสนาต่าง ๆ ที่มุ่งเน้นให้บุคคลกระทำแต่ความดี ไม่เบียดเบียนเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน เพื่อไม่ให้หลงผิดจนกลายเป็นนักโทษประหารอยู่ในเรือนจำ

6. การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างผู้พิพากษากับผู้ต้องขัง (2555) สารคดีเรื่อง การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างผู้พิพากษากับผู้ต้องขัง เป็นผลงานเขียนของอรสม สุทธิสาคร ภายใต้โครงการกำลังใจในพระดำริของพลเอกหญิง สมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าพัชรกิติยาภา นเรนทิราเทพยวดี กรมหลวงราชสาริณีสิริพัชร มหาวัชรราชธิดา ที่ทรงมองเห็นว่าผู้ที่เกี่ยวข้องในกระบวนการยุติธรรมน่าจะได้มีการแลกเปลี่ยนมุมมอง วิธีการคิด และการตัดสินใจในการทำหน้าที่ เพื่อที่จะเข้าใจถึงเจตนารมณ์ที่แท้จริงของทุกฝ่าย ผลของกระบวนการดังกล่าวช่วยให้ผู้พิพากษาได้ใช้กฎหมายด้วยความเมตตา ขณะเดียวกันก็คงไว้ซึ่งความเป็นธรรมกับทุกฝ่าย เช่นเดียวกับนักโทษหญิงที่เข้าร่วมโครงการยังได้รับการฟื้นฟูสภาพจิตใจ ปรับตัวเข้ากับสังคมได้ ไม่กระทำความผิดซ้ำ และนำมาซึ่งการกลับตัวเป็นพลเมืองดีของสังคม โดยเนื้อหาภายในเล่มได้ถ่ายทอดเรื่องราวของนักโทษหญิงที่เข้าร่วมโครงการ จำนวน 12 คน ด้วยการให้แต่ละคนเล่าถึงความประทับใจและความคับข้องใจต่าง ๆ ที่ได้ประสบเมื่อต้องมาอยู่ในเรือนจำซึ่งเรื่องราวดังกล่าวช่วยให้ข้อคิดและแนวทางการใช้ชีวิตให้แก่ผู้อ่านได้เป็นอย่างดี

7. อีสราภาพบนเส้นบรรทัด 13 นักโทษประหาร (2555) สารคดีเรื่อง อีสราภาพบนเส้นบรรทัด 13 นักโทษประหาร เป็นผลงานเขียนของนักโทษชายเรือนจำกลางบางขวางที่ได้เข้าร่วมโครงการเรื่องเล่าจากแดนประหาร รุ่นที่ 1 ซึ่งเป็นโครงการย่อยหนึ่งในโครงการพัฒนาคุณภาพชีวิต-มิติจิตใจนักโทษ ที่เกิดจากความร่วมมือของโครงการกำลังใจในพระดำริของพลเอกหญิง สมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าพัชรกิติยาภา นเรนทิราเทพยวดี กรมหลวงราชสาริณีสิริพัชร มหาวัชรราชธิดา ร่วมกับเครือข่ายพุทธิกา โดยพระไพศาล วิสาโล ได้จัดทำโครงการภายใต้แนวคิดและความหวังว่าการเขียนจะเป็นเครื่องมือให้นักโทษแดนประหารได้ทบทวนตนเอง อันจะนำไปสู่การพัฒนา เยียวยา มองเห็นคุณค่าในตัวเอง อีกทั้งเมื่อเรื่องราวเหล่านั้นได้ถูกเผยแพร่ออกไปยังจะเป็นอุทาหรณ์ไม่ให้คนอื่นต้องทำผิดซ้ำ รวมถึงการคลี่คลายทัศนคติด้านลบที่มีต่อนักโทษเมื่อได้ล่วงรู้ถึงที่มาที่ไป ตลอดจนจนเป็นสื่อเชื่อมความเข้าใจในการมองเห็นถึงคุณค่าความเป็นมนุษย์ที่มีอยู่อย่างเต็มเปี่ยมในตัวของนักโทษอีกประการหนึ่งด้วย

8. เฟซคุก เรื่องเล่าจากบางขวาง (2556) สารคดีเรื่อง เฟซคุก เรื่องเล่าจากบางขวาง เป็นผลงานเขียนของนักโทษชายเรือนจำกลางบางขวางที่ได้เข้าร่วมโครงการเรื่องเล่าจากแดนประหาร รุ่นที่ 2 ซึ่งเป็นโครงการย่อยหนึ่งในโครงการพัฒนาคุณภาพชีวิต-มิติจิตใจนักโทษ ที่เกิดจากความร่วมมือของโครงการกำลังใจในพระดำริของพลเอกหญิง สมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าพัชรกิติยาภา นเรนทิราเทพยวดี กรมหลวงราชสาริณีสิริพัชร มหาวัชรราชธิดา ร่วมกับเครือข่ายพุทธิกา โดยพระไพศาล วิสาโล และคณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย ได้จัดทำโครงการภายใต้แนวคิดและความหวังว่าการเขียนจะเป็นเครื่องมือให้นักโทษแดน

ประหารได้ทบทวนตนเอง อันจะนำไปสู่การพัฒนา เยียวยา และมองเห็นคุณค่าในตัวเอง อีกทั้งเมื่อเรื่องราวเหล่านั้นได้ถูกเผยแพร่ออกไปยังจะเป็นอุทาหรณ์ไม่ให้คนอื่นต้องทำผิดซ้ำ รวมถึงการคลี่คลายทัศนคติด้านลบที่มีต่อนักโทษเมื่อได้ล่วงรู้ถึงที่มาที่ไป ตลอดจนเป็นสื่อเชื่อมความเข้าใจในการมองเห็นถึงคุณค่าความเป็นมนุษย์ที่มีอยู่อย่างเต็มเปี่ยมในตัวของนักโทษอีกประการหนึ่งด้วย

9. เพชฌกูช เรื่องเล่าจากแดนหญิง (2556) สารคดีเรื่อง เพชฌกูช เรื่องเล่าจากแดนหญิง เป็นผลงานเขียนของนักโทษหญิงเรือนจำกลางราชบุรีที่ได้เข้าร่วมโครงการเรื่องเล่าจากแดนหญิงราชบุรี ซึ่งเป็นโครงการย่อยหนึ่งในโครงการพัฒนาคุณภาพชีวิต-มิติจิตใจนักโทษที่เกิดจากความร่วมมือของโครงการกำลังใจในพระดำริของพลเอกหญิง สมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าพัชรกิติยาภา นเรนทิราเทพยวดี กรมหลวงราชสาริณีสิริพัชร มหาวัชรราชธิดา ร่วมกับเครือข่ายพุทธิกา โดยพระไพศาล วิสาโล ได้จัดทำโครงการภายใต้แนวคิดและความหวังว่าการเขียนจะเป็นเครื่องมือให้นักโทษแดนประหารได้ทบทวนตนเอง อันจะนำไปสู่การพัฒนา เยียวยา มองเห็นคุณค่าในตัวเอง อีกทั้งเมื่อเรื่องราวเหล่านั้นได้ถูกเผยแพร่ออกไปยังจะเป็นอุทาหรณ์ไม่ให้คนอื่นต้องทำผิดซ้ำ รวมถึงการคลี่คลายทัศนคติด้านลบที่มีต่อนักโทษเมื่อได้ล่วงรู้ถึงที่มาที่ไป ตลอดจนเป็นสื่อเชื่อมความเข้าใจในการมองเห็นถึงคุณค่าความเป็นมนุษย์ที่มีอยู่อย่างเต็มเปี่ยมในตัวของนักโทษอีกประการหนึ่งด้วย

10. รอยสักชีวิต (2558) สารคดีเรื่อง รอยสักชีวิต เป็นผลงานเขียนของ ส.แม่ปิง ที่ได้รับรางวัลชมเชยโครงการประกวดวรรณกรรมรางวัลแว่นแก้ว ประเภทสารคดีสำหรับผู้ใหญ่ โดยเนื้อหาของเรื่องมุ่งนำเสนอเรื่องราวของนักโทษประหารคดีอุกฉกรรจ์ที่ถูกคุมขังอยู่ในเรือนจำบางขวางด้วยการสัมภาษณ์ข้อมูลเชิงลึก เพื่อมุ่งให้ผู้อ่านได้รับอุทาหรณ์และข้อคิดเตือนใจจากประสบการณ์ตรงของนักโทษประหารที่ได้เปิดเผยให้ผู้อ่านได้ทราบถึงที่มาและเหตุผลในการเข้ามาเป็นนักโทษ ตลอดจนเปิดเผยถึงความทุกข์ทรมานที่ได้รับระหว่างถูกจองจำ ทำให้ผู้อ่านรู้สึกกลัวและไม่ดำเนินชีวิตซ้ำรอยนักโทษจนกลายเป็นตราบาปเสมือนรอยสักที่จารึกลงในชีวิต

11. ชังหญิง (2559) สารคดีเรื่อง ชังหญิง เป็นผลงานเขียนของ ธนิตดา สว่างเดือน ที่ได้รับรางวัลชมเชย สารคดียอดเยี่ยมประจำปีพุทธศักราช 2559 ซึ่งผู้เขียนได้นำเสนอประสบการณ์ตรงจากชีวิตของผู้เขียนในระหว่างที่ต้องโทษถูกคุมขังอยู่ในเรือนจำเป็นเวลากว่า 3 ปี โดยเนื้อหาได้เผยให้เห็นชีวิตของนักโทษในทัณฑสถานหญิงที่ไม่เพียงไร้ซึ่งอิสรภาพ หากยังต้องตกอยู่ในภาวะที่ทุกข์ยากแสนสาหัสทั้งด้านการดำเนินชีวิต การถูกเอารัดเอาเปรียบ และการถูกลดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ทำให้นักโทษต้องเอาตัวรอดในเรือนจำด้วยวิธีการต่าง ๆ กัน

ซึ่งเรื่องราวดังกล่าวผู้เขียนพยายามเล่าเรื่องด้วยความเข้าใจและเห็นอกเห็นใจโดยหวังว่าสังคมจะเข้าใจ และให้โอกาสนักโทษเหล่านี้ได้กลับคืนสู่สังคมได้ในอนาคตได้อย่างปกติสุข

จากเอกสารและงานวิจัยที่กล่าวมาข้างต้น อาจกล่าวได้ว่าการศึกษาภาพแทนนักโทษผ่านสารคดีไทยในรอบ 2 ทศวรรษ (พ.ศ. 2540-2559) มีความจำเป็นต้องพิจารณาถึงความสำคัญของตัวบทสารคดีที่ทำหน้าที่เป็นปฏิบัติการทางวาทกรรมในการถ่ายทอดประสบการณ์ของนักเขียนภายใต้วิถีปฏิบัติทางสังคมและวัฒนธรรมของสังคมไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วง พ.ศ. 2540 เป็นต้นมา ที่ประเทศไทยประกาศใช้รัฐธรรมนูญฉบับใหม่ที่ปฏิบัติต่อนักโทษตามหลักสากลมากยิ่งขึ้น ดังนั้น ปฏิบัติการทางวาทกรรมในงานสารคดีของกลุ่มนักเขียนทั้งสามกลุ่ม จึงเป็นตัวบทที่น่าสนใจสำหรับการศึกษาเป็นอย่างยิ่ง เพราะเป็นการสร้างอัตลักษณ์ของนักโทษผ่านมุมมองทั้ง 3 ด้าน เพื่อที่จะกำหนดทัศนคติของผู้อ่านในการมองนักโทษในมุมที่แต่ละฝ่ายต่างให้ความหมายที่แตกต่างกันไป

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยเรื่อง “ภาพแทนนักโทษผ่านสารคดีไทยในรอบ 2 ทศวรรษ (พ.ศ. 2540–2559)” ผู้วิจัยใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยในบทนี้ผู้วิจัยจะกล่าวถึงวิธีดำเนินการวิจัย โดยแบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอน ได้แก่ การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล และการนำเสนอข้อมูล ดังต่อไปนี้

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาภาพแทนนักโทษที่ปรากฏในงานเขียนประเภทสารคดีไทยในรอบ 2 ทศวรรษ ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอนต่าง ๆ ดังนี้

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหัวข้อต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

- 1.1 ภาพแทน
- 1.2 นักโทษ
- 1.3 สารคดี
- 1.4 ปฏิบัติการทางภาษาและวัฒนธรรม
- 1.5 บริบททางสังคมในช่วง พ.ศ. 2540–2559

2. ศึกษาและรวบรวมงานเขียนประเภทสารคดีที่มีการดำเนินเนื้อเรื่อง หรือมีเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับการดำรงชีวิตของนักโทษในรอบ 2 ทศวรรษ (พ.ศ. 2540–2559) ซึ่งจากการสำรวจพบว่ามีจำนวนทั้งสิ้น 11 เล่ม โดยจำแนกตามกลุ่มนักเขียน 3 กลุ่ม ดังต่อไปนี้

2.1 กลุ่มนักเขียนสารคดี มีจำนวน 3 เล่ม ดังนี้

- 2.1.1 อรสม สุทธิสาคร. (2540). *คุก ชีวิตในพันธนาการ*. กรุงเทพฯ: สารคดี.
- 2.1.2 อรสม สุทธิสาคร. (2546). *นักโทษประหารหญิง*. กรุงเทพฯ: สารคดี.
- 2.1.3 อรสม สุทธิสาคร. (2555). *การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างผู้พิพากษากับผู้ต้องขัง*. กรุงเทพฯ: สารคดี.

2.2 กลุ่มนักเขียนสารคดีที่เป็นนักโทษหรือเคยเป็นนักโทษ มีจำนวน 5 เล่ม ดังนี้

- 2.2.1 นักโทษชายเรือนจำบางขวาง [นามแฝง]. (2555). *อิสรภาพบนเส้นบรรทัด 13 นักโทษประหาร*. (พิมพ์ครั้งที่ 4) กรุงเทพฯ: สารคดี.

2.2.2 นักโทษชายเรือนจำกลางบางขวาง [นามแฝง]. (2556). เฟซบุ๊ก เรื่องเล่าจากบางขวาง. กรุงเทพฯ: สารคดี.

2.2.3 นักโทษหญิงเรือนจำกลางราชบุรี [นามแฝง]. (2556). เฟซบุ๊ก เรื่องเล่าจากแดนหญิง. กรุงเทพฯ: สารคดี.

2.2.4 ส. แม่ปิง [นามแฝง]. (2558). รอยสักชีวิต. กรุงเทพฯ: นานมีบุ๊คพับลิเคชันส์.

2.2.5 ธนิตดา สว่างเดือน. (2559). ชังหญิง. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: ประพันธ์สาส์น.

2.3 กลุ่มนักเขียนสารคดีที่เป็นผู้คุมเรือนจำ มีจำนวน 3 เล่ม ดังนี้

2.3.1 สมบูรณ์ เตชะวงศ์. (2550). คนคุก. กรุงเทพฯ: มติชน.

2.3.2 ยุทธ บางขวาง [นามแฝง]. (2553). คำสารภาพสุดท้ายของนักโทษประหาร. (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพฯ: คิงแรม.

2.3.3 เชาวเรศน์ จารุบุญย์. (2554). บันทึกรัก...แดนประหารคุกบางขวาง. (พิมพ์ครั้งที่ 2). นนทบุรี: ดอกหญ้า.

การวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาภาพแทนนักโทษผ่านสารคดีไทยในรอบ 2 ทศวรรษ (พ.ศ. 2540–2559) ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในบทที่ 2 แล้วนำมาสังเคราะห์เป็นแนวคิดในการวิเคราะห์งานเขียนประเภทสารคดีทั้ง 11 เล่มดังกล่าวใน 2 ประเด็น ดังนี้

1. การประกอบสร้างความเป็นนักโทษผ่านกลวิธีการใช้ภาษาในงานเขียนสารคดี
2. ภาพแทนนักโทษที่ปรากฏในงานเขียนสารคดี

การนำเสนอข้อมูล

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้การนำเสนอข้อมูลแบบพรรณนาวิเคราะห์ โดยแบ่งเนื้อหาออกเป็น 5 บท ดังนี้

บทที่ 1 บทนำ

บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

- เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาพแทน (Representation)
- เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับนักโทษ
- เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์สารคดี

- เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปฏิบัติการทางภาษาและวัฒนธรรม
- เอกสารที่เกี่ยวข้องกับสภาพสังคมไทยในช่วง พ.ศ. 2540-2559
- เอกสารที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลที่ใช้ในการวิจัย

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย

- การเก็บข้อมูล
- การนำเสนอข้อมูล
- การวิเคราะห์ข้อมูล

บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

- การประกอบสร้างความเป็นนักโทษผ่านภาษาในงานเขียนสารคดีไทยในรอบ 2 ทศวรรษ (พ.ศ. 2540-พ.ศ. 2559)
- ภาพแทนนักโทษผ่านงานเขียนสารคดีไทยในรอบ 2 ทศวรรษ (พ.ศ. 2540-2559)

บทที่ 5 บทสรุป

- สรุป
- อภิปรายผล
- ข้อเสนอแนะ

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในบทนี้ผู้วิจัยจะได้นำเสนอผลการศึกษาจากวัตถุประสงค์ 2 ข้อ กล่าวคือ วัตถุประสงค์แรกเป็นผลการศึกษาด้านการประกอบสร้างความเป็นนักโทษผ่านภาษาในงานเขียนสารคดีไทยในรอบ 2 ทศวรรษ (พ.ศ. 2540–2559) และวัตถุประสงค์ข้อที่สองเป็นผลการศึกษาภาพแทนนักโทษผ่านงานเขียนสารคดีไทยในรอบ 2 ทศวรรษ (พ.ศ. 2540–2559) ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

การประกอบสร้างความเป็นนักโทษผ่านภาษาในงานเขียนสารคดีไทยในรอบ 2 ทศวรรษ (พ.ศ. 2540–พ.ศ. 2559)

ภาษาที่ปรากฏในตัวตนนอกจากจะทำหน้าที่สื่อแทนความคิด (ideational representation) และสื่อแทนปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคล (interpersonal representation) แล้วภาษายังทำหน้าที่ในการถ่ายทอดแนวคิดอื่น ๆ ด้วย ดังที่ Van Dijk (1997, pp. 1–2) ได้กล่าวว่าภาษาที่มนุษย์เลือกใช้สื่อสาร มีเจตนาและอำนาจในเชิงความคิดบางประการแฝงอยู่ในตัวบทด้วยเช่นกัน ดังนั้นการศึกษาคำนี้ผู้วิจัยจึงได้อธิบายลักษณะภาษาที่ใช้นำเสนอผ่านข้อความในเชิงการใช้ที่มีวัตถุประสงค์บางประการแฝงอยู่ หรือที่เรียกว่ากลวิธีทางภาษา (linguistic strategies) ซึ่งเป็นกลวิธีในการผลิตตัวบทที่แฝงวัตถุประสงค์หรือมีเจตนามุ่งหมายของผู้ส่งสารที่ต้องการสื่อไปยังผู้รับสารท่ามกลางบริบทการสื่อสารที่แตกต่างกันออกไป โดยในบทนี้ผู้วิจัยได้ศึกษากลวิธีทางภาษาที่ใช้การประกอบสร้างความเป็นนักโทษในงานเขียนสารคดี โดยจำแนกกลุ่มนักเขียนออกเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มนักเขียนที่เป็นนักเขียนสารคดี กลุ่มนักเขียนที่เป็นผู้คุมเรือนจำ และกลุ่มนักเขียนที่เป็นนักโทษหรือเคยเป็นนักโทษ เพื่อให้ทราบถึงกลวิธีการประกอบสร้างความเป็นนักโทษของนักเขียนแต่ละกลุ่ม ดังนี้

1. การประกอบสร้างความเป็นนักโทษของกลุ่มนักเขียนสารคดี

จากการสำรวจด้านข้อมูล ผู้วิจัยพบว่าปัจจุบันงานเขียนสารคดีที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับนักโทษในช่วง พ.ศ. 2540–2559 มีนักเขียนสารคดีเพียงท่านเดียว คือ อรสม สุทธิสาคร ซึ่งเป็นนักเขียนที่นำเสนอเรื่องราวของนักโทษผ่านงานเขียนประเภทสารคดีอย่างต่อเนื่องและมีความน่าสนใจ เนื่องจากมีการลงพื้นที่เก็บข้อมูลด้วยตนเอง ทำให้งานเขียนสารคดีของอรสม สุทธิสาคร มีความสมจริงและน่าเชื่อถือเป็นอย่างยิ่ง ผลงานส่วนใหญ่ของ อรสม สุทธิสาคร

เป็นงานเขียนประเภทสารคดีที่มุ่งนำเสนอวิถีชีวิตของคนชายขอบ โดยเฉพาะอย่างยิ่งนักโทษ ซึ่งกลุ่มคนเหล่านี้ถูกมองว่าประพฤติผิดไปจากปทัสสถานของสังคม จึงถูกจัดให้อยู่ในพื้นที่ที่สังคมจัดวางเอาไว้ และถูกปิดกั้นโอกาสทางสังคมหลายประการ ดังนั้นการที่จะทำให้ผู้อ่านเข้าใจว่ากลุ่มคนชายขอบเหล่านี้มีอัตลักษณ์อย่างไรจึงขึ้นอยู่กับการประกอบสร้างของผู้เขียนผ่านการใช้ภาษาเป็นสำคัญ ซึ่งจากการศึกษางานเขียนสารคดีของอรสม สุทธิสาคร ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับนักโทษในช่วง พ.ศ. 2540–2559 พบว่ามีจำนวน 3 เล่ม ดังนี้

- 1) อรสม สุทธิสาคร. (2540). *คุก ชีวิตในพันธนาการ*. กรุงเทพฯ: สารคดี.
- 2) อรสม สุทธิสาคร. (2546). *นักโทษประหารหญิง*. กรุงเทพฯ: สารคดี.
- 3) อรสม สุทธิสาคร. (2555). *การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างผู้พิพากษากับผู้ต้องขัง*. กรุงเทพฯ: สารคดี.

จากการศึกษาพบว่าอรสม สุทธิสาคร ประกอบสร้างความเป็นนักโทษผ่านกลวิธีทางภาษาที่หลากหลาย ดังต่อไปนี้

1.1 กลวิธีการใช้คำศัพท์หรือวลีที่สื่อถึงนักโทษ การใช้คำศัพท์หรือวลีเป็นกลวิธีหนึ่งที่แสดงให้เห็นผู้อ่านทราบถึงมุมมองและความคิดของนักเขียนเกี่ยวกับสิ่งที่กล่าวถึง เนื่องจากคำศัพท์เหล่านี้มีความสัมพันธ์กับบริบททางสังคมวัฒนธรรม ดังนั้นการใช้คำศัพท์อื่นนอกเหนือจากศัพท์เดิมที่มีอยู่ ย่อมแสดงให้เห็นถึงความเชื่อหรือความคิดบางอย่างของนักเขียนด้วยเช่นกัน (จันทิมา อังคพณิชกิจ, 2557, หน้า 140) โดยงานเขียนของอรสม สุทธิสาคร ปรากฏการใช้คำศัพท์หรือวลีที่สื่อถึงนักโทษ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตาราง 2 แสดงกลวิธีการใช้คำศัพท์หรือวลีที่สื่อถึงนักโทษ ของอรสม สุทธิสาคร

กลุ่มความหมาย	ตัวอย่างคำศัพท์หรือวลี
การแบ่งชนชั้น	เสมอกาต (2540, หน้า 28) ขาใหญ่ (2540, หน้า 122) คุณค่าติดลบ ชนชั้นต่ำ (2555, หน้า 2)
การใช้ชื่อและการเรียกชื่อ	ผู้ร้าย อาชญากร คนคุก (2540, หน้า 29) นักโทษ (2540, หน้า 47) ผู้ต้องขัง (2540, หน้า 48) ผู้ต้องโทษ (2540, หน้า 66) นักโทษประหาร (2540, หน้า 98) แพะผู้บริสุทธิ์ (2546, หน้า 47) แพะตัวปลอม ผู้กระทำตัวจริง (2546, หน้า 52)
อารมณ์ความรู้สึก	หม่นหมอง (2540, หน้า 83) อ่อนแอไม่มีความหวัง (2540, หน้า 86) อึดอัดใจ (2540, หน้า 205) ควบคุมตนเองได้ มีสติมั่นคง (2546, หน้า 51) ทุกข์ทรมานแสนสาหัส (2546, หน้า 81) ยากที่จะทำให้ใจ (2546, หน้า 87) โทษภัย บทเรียน ถูกตีตรา (2546, หน้า 89) เสียใจอย่างถึงที่สุด หมดสิ้นความหวัง ทางมืดมิด (2546, หน้า 94) คิดมาก กินไม่ได้นอนไม่หลับ เครียดแค้น ชิงชัง (2555, หน้า 11)

ตาราง 2 (ต่อ)

กลุ่มความหมาย	ตัวอย่างคำศัพท์หรือวลี
	มีความสุข (2555, หน้า 18) ความอ่อนด้อยประสบการณ์ ความไว้วางใจ (2555, หน้า 170)
ที่มาและเหตุผล	โดยสันดาน พลังพลาด ประมาท ถูกใส่ร้ายป้ายสี (2540, หน้า 29) บันดาลโทษะ (2540, หน้า 64) ปัญหาทางการเงิน ความเชื่อ ขาดความรู้ด้านกฎหมาย (2540, หน้า 90) ความคับแค้นในชีวิต (2540 หน้า 159) ปัญหาส่วนแบ่งความรักอันไม่เป็นธรรมในครอบครัว (2540, หน้า 198) แค้น ไม่มีสติควบคุมตัวเอง (2540, หน้า 201) ถูกทารุณข่มเหง (2540, หน้า 204) เชื่อและตามใจคนรัก (2540, หน้า 206) ไม่ได้เรียนหนังสือมา เชื่อใจคนง่าย (2546, หน้า 75) รู้เท่าไม่ถึงการณ์ (2546, หน้า 108) ตัดร่างแห (2555, หน้า 9) ความเหงา (2555, หน้า 24) ไว้เนื้อเชื่อใจ (2555, หน้า 40) ไว้ใจคนง่าย ความไม่รู้จักพอ โลกมาก (2555, หน้า 81) ขาดความระมัดระวัง (2555, หน้า 96) ความเครียด (2555, หน้า 136) รู้เท่าไม่ถึงการณ์ (2555, หน้า 176)
บุคลิกภาพ	ท่าทางสุภาพ (2540, หน้า 78) หงอยเหงาซิ้มเซา (2540, หน้า 83) เงียบขรึม คนชื่อ ไม่มีลัทธิลบลมคมใน บุคลิกภูมิฐาน (2540, หน้า 87) น่าเกรงขาม, (2540 หน้า 143) ดวงตาจริงใจ ไม่ปรากฏร่องรอยความโหดร้าย (2540, หน้า 161) เข้มแข็งหนักแน่น (2546, หน้า 81) คนนิ่ง ๆ เฉย ๆ (2555, หน้า 8) แววดาเด็ดเดี่ยว (2555, หน้า 39) อ่อนโยน (2555, หน้า 114) นิ่งและสุภาพ (2555, หน้า 147) เงียบขรึม (2555, หน้า 166)
ลักษณะนิสัยและพฤติกรรม	หน้าตาใจดี มีเมตตา (2540, หน้า 157) พูดจาจะฉานตุ้ด้น เรียบเฉย ยอมคน (2555, หน้า 7) บอดปับในเรื่องกฎหมาย (2555, หน้า 27) การจัดการชีวิตที่ดี (2555, หน้า 30) จริงใจ ตรงไปตรงมา (2555, หน้า 38) หันหน้าเข้าหาธรรมะ (2555, หน้า 47) โอบอ้อมอารี (2555, หน้า 48) มีอารมณ์ขัน (2555, หน้า 49) มีเวลาอยู่กับตัวเอง (2555, หน้า 57) มีน้ำใจ (2555, หน้า 166)
ความคาดหวัง	กลับเข้าหาศาสนา (2540, หน้า 82) ใช้ชีวิตอยู่กับลูกอย่างสงบ (2540, หน้า 158) ผันถึงอิสรภาพ (2546, หน้า 52) ได้ย้ายกลับไปอยู่เรือนจำจังหวัดบ้านเกิด (2555, หน้า 16) อยากกลับบ้าน (2555, หน้า 28) เป็นครอบครัว (2555, หน้า 93) คืนสู่บ้านที่จากมา (2555, หน้า 129) ออกไปสู่อิสรภาพ ใช้ชีวิตบั้นปลายอย่างสงบสุขกับลูกชาย (2555, หน้า 147)
ความเชื่อ	ลัก อยู่ยงคงกระพัน ผึ้งมุก (2540, หน้า 64) คำสาปแช่ง (2540 หน้า 69) ไม่ทำผู้หญิง เด็ก และคนแก่ (2540, หน้า 81) เวรกรรม (2540, หน้า 146) กฎแห่งกรรม (2540, หน้า 150) กรรมเก่า (2546, หน้า 86)

ตาราง 2 (ต่อ)

กลุ่มความหมาย	ตัวอย่างคำศัพท์หรือวลี
	สวดมนต์ แผ่เมตตา (2555, หน้า 14) ยึดถือในความซื่อสัตย์เป็นคุณธรรม ประจำใจ (2555, หน้า 43) เข้าหาธรรมะ (2555, หน้า 47)

จากตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นว่างานเขียนของอรสม สุทธิสาคร ปรากฏกลวิธีการใช้คำศัพท์หรือวลีที่สื่อถึงนักโทษเพื่อช่วยประกอบสร้างความเป็นนักโทษให้ผู้อ่านทราบถึงสถานะที่ไม่เท่าเทียมกันระหว่างนักโทษกับคนปกติในสังคมผ่านคำศัพท์ต่าง ๆ ที่ไม่ใช่ชื่อเดิมของตน ซึ่งได้จำแนกนักโทษออกเป็น 2 ลักษณะ กล่าวคือ ลักษณะแรกเป็นการใช้คำที่สื่อถึงนักโทษอย่างตรงไปตรงมา คือคำว่า “ผู้ร้าย, อาชญากร, คนคุก, ผู้ต้องขัง, นักโทษประหาร” และลักษณะที่สองคือการใช้คำที่สื่อถึงนักโทษโดยนัย คือคำว่า “แพะผู้บริสุทธิ์, แพะตัวปลอม, ผู้กระทำตัวจริง” การจำแนกเช่นนี้เป็นการแฝงวิถีคิดให้ผู้อ่านทราบว่านักโทษที่อยู่ในเรือนจำมิได้มีเฉพาะคนร้ายไปเสียทั้งหมดเนื่องจากนักโทษบางคนเข้ามาอยู่ในเรือนจำโดยสาเหตุอื่น ๆ เช่น ถูกใส่ร้าย ไม่รู้กฎหมาย และความอ่อนประสบการณ์ เป็นต้น

นอกจากนี้กลวิธีการใช้คำศัพท์หรือวลีที่สื่อถึงนักโทษดังกล่าวส่งผลให้ผู้อ่านมีทัศนคติเชิงบวกต่อนักโทษ ดังจะเห็นได้จากที่มาของนักโทษที่ส่วนใหญ่เข้ามาด้วยเหตุผลของความพลาดพลั้ง ประมาท หรือกระทำไปด้วยความจำเป็น รวมไปถึงบุคลิกภาพและลักษณะนิสัยของนักโทษที่มีความสุภาพเรียบร้อย เยือกเย็น ใจดี มีเมตตาต่อบุคคลอื่น ๆ ซึ่งมีความตรงกันข้ามอย่างสิ้นเชิงกับคดียุติธรรมที่ได้ก่อมา ประกอบกับความคาดหวังของนักโทษที่อาศัยพระพุทธศาสนาเป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจเพื่อกลับตัวกลับใจเป็นคนดีของสังคมยังช่วยตอกย้ำให้ผู้อ่านมองเห็นนักโทษในด้านบวกมากยิ่งขึ้นด้วยเช่นกัน

1.2 กลวิธีการใช้ประโยคแสดงเหตุผล การใช้ประโยคแสดงเหตุผลเป็นการแสดงให้ผู้อ่านทราบถึงเนื้อความสองส่วน คือ เนื้อความที่เป็นสาเหตุและเนื้อความที่เป็นผลลัพธ์ โดยการใช้ประโยคแสดงเหตุผลในงานเขียนของอรสม สุทธิสาคร แสดงให้เห็นถึงการหล่อหลอมตัวตนของนักโทษ ที่ให้ผู้อ่านทราบถึงที่มาและความจำเป็นในการก่อคดี ตลอดจนทราบถึงชีวิตความเป็นอยู่ของนักโทษในเรือนจำ ดังนี้

“...กรณีของศิลปิน อาจารย์ดนตรีวัย 39 ปี เป็นกรณีที่สะท้อนใจผู้ได้รับฟังรับรู้มากที่สุดคดีหนึ่ง ด้วยเขาไม่ได้เป็นผู้ร้ายโดยสันดาน แต่เพราะปัญหาทางการเงินทำให้เขาต้องทยอยนำเครื่องดนตรีของโรงเรียนไปจำนำ...”

(อรสม สุทธิสาคร, 2540, หน้า 90)

“...ความคับแค้นในชีวิตเรื่องการทำมาหากิน ทำให้คนจริงอย่างลุงดำต้องก้าวเดินสู่ประตูคุก...”

(อรสม สุทธิสาคร, 2540, หน้า 159)

“...เกินกว่าครึ่งของผู้หญิงที่เข้ามาอยู่ในนี้ เป็นเพราะปัญหาเรื่องผู้ชาย เรื่องรัก ๆ ใคร่ ๆ เรื่องครอบครัว เมียหลวงเมียน้อย หรือปัญหาความกดดันต่าง ๆ ที่เกิดจากผู้ชายเป็นต้นเหตุ...”

(อรสม สุทธิสาคร, 2540, หน้า 184)

“...เพราะความเชื่อและตามใจคนรักชนิดที่ซึ้นกเป็นนก ซึ่ไม่เป็นไม้ เธอจึงให้เขาจับจูงชีวิตของเธอไปตามใจชอบ...แต่เพราะรักสามี ดังนั้นเธอจึงร่วมฆ่าผู้อื่นเพื่อสามี !...”

(อรสม สุทธิสาคร, 2540, หน้า 206)

“...ความจนแต่เบื้องอดีตครั้งยังเยาว์ที่ต้องดิ้นรนต่อสู้ ทำให้มาลียากวังหนีให้พ้นจากความแร้นแค้นให้แสนไกล นั่นอาจมิใช่สิ่งผิด แต่ความโลภไม่รู้จักพอ กับการแสวงหาความร่ำรวยบนวิถีอันสกปรกหมองมัวจนลึ้มคิดถึงความทุกข์ร้อนของผู้อื่น นั่นต่างหากเล่าที่ชักนำให้เธอต้องมารับเคราะห์กรรมและโทษบาปในก้นคุกกันตะวางเยี่ยงนี้...”

(อรสม สุทธิสาคร, 2546, หน้า 38)

“...การไม่อาจสัมผัสได้ถึงความรักความอบอุ่นในครอบครัว ส่งผลให้วัลภา กลายเป็นเด็กเก็บกดที่ซ่อนความเปลี่ยวเหงาเอาไว้ข้างใน...”

(อรสม สุทธิสาคร, 2555, หน้า 20)

“...การใช้ชีวิตคนเดียวทำให้วัลภาเปิดประตูก้าวเข้าสู่โลกของความเหงาอีกครั้ง แต่มีสิ่งหนึ่งที่เธอได้ชักชวนมันมาเป็นเพื่อนร่วมทางด้วย เพื่อนใหม่ของวัลภาที่มีชื่อเรียกสองพยางค์สั้น ๆ ว่า ‘ยาบ้า’ เหตุผลในการเสพยาบ้าของวัลภาไม่มีอะไรมากไปกว่าการขบไล่ความเหงาออกจากชีวิต...”

(อรสม สุทธิสาคร, 2555, หน้า 24-25)

“...ยายแดงไม่คิดเลยว่า คนที่กรำงานหนักมาทั้งชีวิต และหวังว่าในช่วงเวลาสุดท้ายจะได้อยู่อย่างสงบ กลับต้องพลิกผันเข้ามาใช้ชีวิตอยู่หลังกำแพงลูกกรง เพียงเพราะเรื่องราวเล็กน้อยที่เกิดจากความไว้เนื้อเชื่อใจในฐานะญาติพี่น้อง...”

(อรสม สุทธิสาคร, 2555, หน้า 40)

“...เพียงแต่การรับฝากกระเป๋าของคนรู้จักมักคุ้น ซ้ำยังเป็นญาติแท้ ๆ ของตัวเองกลับพาให้เธอเข้ามาพัวพันคดียาเสพติดที่มีโทษหนักถึงขั้นประหารชีวิตหรือจำคุกตลอดชีวิต แม้ว่าหญิงชราจะพยายามยืนยันในความบริสุทธิ์ของตนเองก็ไม่มีใครยอมเชื่อ...”

(อรสม สุทธิสาคร, 2555, หน้า 41)

“...แม้ไม่อยากจะเข้าสู่วังวนของยาเสพติด แต่ด้วยโรคภัยที่คุกคามอยู่นั่นเองที่ทำให้เธอไม่สามารถไปประกอบอาชีพสุจริตได้ เพราะไม่มีใครยอมรับ หน้าซำลูกก็เข้า ๆ ออก ๆ โรงพยาบาล...”

(อรสม สุทธิสาคร, 2555, หน้า 69)

“...ศาลแนะนำว่าให้เธอประนีประนอมยอมความ แต่เพราะความที่ไม่รู้กฎหมายและเชื่อทนายมากเกินไปจึงทำให้เธอต้องรับโทษจำคุกในที่สุด...”

(อรสม สุทธิสาคร, 2555, หน้า 105)

“...เมื่อตามจับตัววิไลได้ เธอก็ให้การตามประกาศนชื่อว่าคุณกันที่สวนของรุ่ง เป็นเหตุให้คนที่ไม่รู้อิโหน่อิเหน่ออย่างรุ่งต้องมาพัวพันคดีฆาตกรรม...”

(อรสม สุทธิสาคร, 2555, หน้า 119)

“...เพราะความไม่รู้กฎหมาย และไม่รู้หนังสือ พิมพ์ไม่เข้าใจกระบวนการและสำนวนการสอบสวนต่าง ๆ ได้แต่ตอบคำถามไปตามที่ตำรวจถาม...”

(อรสม สุทธิสาคร, 2555, หน้า 156)

“...ผลแห่งความซื่อสัตย์ ความไว้เนื้อเชื่อใจคน ก็ทำให้ลูกสาวของแม่ต้องกลายเป็นจำเลยศาล...”

(อรสม สุทธิสาคร, 2555, หน้า 165)

“...อาจเป็นเพราะความอ่อนด้อยประสบการณ์ พิมพ์วรรณจึงไม่ตระหนักว่าการกระทำเช่นนี้ เปิดช่องโหว่ให้เธอกลายเป็นผู้กระทำผิด เพียงเพราะความไว้วางใจที่เธอมีต่อเจ้านายที่ทำงานร่วมกันมานาน...”

(อรสม สุทธิสาคร, 2555, หน้า 170)

“...สำหรับคนที่ได้รับโทษเพราะความรู้เท่าไม่ถึงการณ์เช่นพิมพ์วรรณ ชีวิตในเรื่องจำยิ่งเป็นเรื่องโหดร้ายเกินกว่าจะทำใจยอมรับได้...”

(อรสม สุทธิสาคร, 2555, หน้า 176)

จากตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นว่างานเขียนของอรสม สุทธิสาคร ปรากฏกลวิธีการใช้ประโยคแสดงเหตุผลที่แสดงให้เห็นถึงที่มาและเหตุผลในการก่อคดีของนักโทษที่แสดงให้ผู้อ่านทราบว่านักโทษมิได้เป็นผู้ที่มีนิสัยเลวร้ายไปเสียทั้งหมด เนื่องจากบางคนก่อเหตุด้วยความจำเป็น เช่น ความคับข้องใจ ความไม่รู้ ความไว้วางใจ ความประมาท หรือการตกเป็นแพะรับบาป เป็นต้น นอกจากนี้กลวิธีการใช้ประโยคแสดงเหตุผลยังแสดงให้เห็นถึงชีวิตความเป็นอยู่ของนักโทษในเรือนจำ ดังต่อไปนี้

“...ผู้ต้องขังที่ทำไมได้จะเพี้ยนไปเลย เป็นเพราะปรับตัวไม่ได้พวกนี้เราต้องให้การรักษา เรามีสถานพยาบาลอยู่ในนี้ บางกรณีถ้าอาละวาดทำร้ายร่างกายตนเองหรือผู้อื่นก็อาจต้องใส่ตรวน...”

(อรสม สุทธิสาคร, 2540, หน้า 45)

“...ดวงตาของทัตสงบเยือกเย็น เป็นแววตาของคนที่มีและบรรลุลุสัจจะของชีวิตชีวิตที่ผ่านมาเป็นบทเรียนสอนเขาให้รู้จักดีชั่วมืดสว่าง ทัตเป็นตัวอย่างของบุคคลที่ไม่ดีและเพียรพยายาม แม้ว่าเศษเสี้ยวหนึ่งของชีวิตเขาจะเคยอยู่ในมุมมืด แต่เขาก็ก้าวพ้นปลักตมตรงนั้นมาได้ที่น่าเชยชม...”

(อรสม สุทธิสาคร, 2540, หน้า 51)

“...ในการอภัยโทษแต่ละครั้ง ผู้ต้องขังคดีอื่น ๆ มักได้รับลดหย่อนอภัยกันทุกครั้ง ยกเว้นคดียาเสพติด ทั้งนี้เพราะรัฐบาลวางเงื่อนไขไว้ในร่างพระราชกฤษฎีกาไม่ให้อภัยโทษกรณียาเสพติด เนื่องจากรัฐมองว่าเป็นบ่อนทำลายประเทศชาติและสังคมส่วนรวม...”

(อรสม สุทธิสาคร, 2540, หน้า 141)

“...ดวงตาบางคู่บอกถึงขีดที่ใกล้วิกฤลจริต ไม่มีความไว้วางใจในมนุษย์คนใดหลงเหลืออยู่ โลกตราหน้าว่าเธอเป็นแม่ใจอำมหิต เพราะเธอฆ่าลูกน้อยแรกคลอดกับมือ...”

(อรสม สุทธิสาคร, 2540, หน้า 185)

“...แม้ว่าเธอจะอยู่ภายในเรือนจำแห่งนี้มานานหลายปี แต่พ่อผู้ซราก้จะมาเยี่ยมเยียนเธอทุกอาทิตย์ เป็นความอบอุ่นทางใจที่เธอได้รับสม่ำเสมอตลอดระยะเวลายาวนานที่พำนักอยู่ที่นี่...”

(อรสม สุทธิสาคร, 2540, หน้า 192)

“...มีผู้ต้องขังรายหนึ่งออกไปเริ่มต้นชีวิตใหม่หลังพ้นกักขังอายุเรือนจำ เธอได้งานทำเป็นหัวหน้าโรงงานตัดเย็บเสื้อผ้า มีความอุตสาหะพยายามในการทำงานจนก้าวหน้าถึงขนาดได้ไปดูงานในยุโรปหลายประเทศ...เนื่องด้วยเธอได้วิชาตัดเย็บเสื้อผ้าไปจากสถานที่แห่งนี้...”

(อรสม สุทธิสาคร, 2540, หน้า 195)

“...ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ของยายแดงเป็นที่รู้จักในหมู่เพื่อนนักโทษ นิสัยโอบอ้อมอารี แบ่งปันสิ่งที่พอแบ่งปันได้ให้เพื่อนมนุษย์และสัตว์ตัวเล็กตัวน้อย ทำให้ยายแดงเป็นที่รักของเพื่อน ๆ ที่อยู่ใญ่คุกด้วยกัน...”

(อรสม สุทธิสาคร, 2555, หน้า 48-49)

“...หลังจากการเกิดเป็นคนใหม่ในคราวนี้เธอจะไม่ยอมเข้าคุกหนที่ 3 แน่นนอน เป็นเพราะเธอมีความหวังและมองเห็นอนาคต ทำให้มีความมั่นใจว่าเมื่อออกจากเรือนจำในครั้งนี้ เธอน่าจะหางานทำได้...”

(อรสม สุทธิสาคร, 2555, หน้า 74)

“...เธอก้าวข้ามความทุกข์เหล่านั้นมาได้เพราะระบบสนับสนุนของเรือนจำที่ช่วยเปลี่ยนเธอจากหญิงสาวที่ไม่เคยเห็นคุณค่าของชีวิตตนเอง และมองไม่เห็นอนาคตข้างหน้าแม้แต่ส่วนเลี้ยว วันนี้เธอกลับกลายเป็นคนที่ตระหนักถึงคุณค่าของตนเองที่มีต่อสังคม...”

(อรสม สุทธิสาคร, 2555, หน้า 78)

จากตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นว่างานเขียนของอรสม สุทธิสาคร ปรากฏกลวิธีการใช้ประโยคแสดงเหตุผลที่แสดงให้เห็นถึงชีวิตความเป็นอยู่ของนักโทษ ด้วยการแสดงให้เห็นว่านักโทษใหม่มีความเสี่ยงที่จะเกิดภาวะบกพร่องทางจิตสูง เนื่องจากความเครียดเกี่ยวกับคดีความ และความเครียดที่เกิดขึ้นระหว่างปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมภายในเรือนจำ โดยภาวะบกพร่องทางจิตดังกล่าวจะถูกบำบัดด้วยการช่วยเหลือจากเรือนจำและการให้กำลังใจจากครอบครัวนักโทษ นอกจากนี้ยังแสดงให้เห็นผู้อ่านทราบว่าโครงการและกิจกรรมต่าง ๆ ของทางเรือนจำได้ช่วยปรับปรุงพฤติกรรมนิสัยและส่งเสริมทักษะวิชาชีพให้นักโทษได้กลับคืนสู่สังคมได้อย่างมีความสุขอีกด้วย

1.3 กลวิธีการใช้มูลบท การใช้มูลบทเป็นการใช้ภาษาเพื่อสื่อข้อความที่ทำให้เข้าใจได้ว่ามีข้อความอื่น ๆ หรือมีเหตุการณ์บางอย่างปรากฏขึ้นมาก่อนหน้าแล้ว หรือมีเจตนาบางอย่างที่แฝงมากับคำหรือประโยคประเภทแสดงความคิดหรือความเชื่อ ซึ่งการใช้มูลบทจะ

ทำหน้าที่ในการตอกย้ำความคิดความเชื่อบางประการ (จันทิมา อังคพนชกิจ, 2557, หน้า 152) โดยงานเขียนของอรสม สุทธิสาคร ปรากฏการใช้มูลบท ดังตัวอย่างต่อไปนี้

“...ปกติผู้ต้องขังใหม่จะมีปัญหาในการปรับตัว แต่หลังจากอยู่ไปสักพักจะเกิดความชินและปรับตัวได้ดียิ่งขึ้น...”

(อรสม สุทธิสาคร, 2540, หน้า 45)

“...ตามปกติการลักและการฝังมุกถือเป็นกฎต้องห้ามในเรือนจำ หากถูกจับได้หมายถึงการถูกลงโทษ แต่ผู้ต้องขังก็นิยมทำ และลักลอบทำได้บ่อย ๆ โดยที่ผู้คุมไม่สามารถตรวจตราได้ทั่วถึง...”

(อรสม สุทธิสาคร, 2540, หน้า 65)

“...ปกติมือปืนนี้เขาไม่ทำผู้หญิง เด็ก และคนแก่ เขาถือว่าไม่มีศักดิ์ศรี เพราะเป็นคนที่ย่อหน้ากว่า...”

(อรสม สุทธิสาคร, 2540, หน้า 81)

“...ปกติมือปืนอาชีพจะมีบุคลิกเรียบร้อย สุภาพ ใจเย็น สุขุม ปฏิบัติตามกฎระเบียบของทางเรือนจำดี ไม่สร้างปัญหา ผิดกับพวกคดียาเสพติดที่ชอบลักเล็กขโมยน้อยเข้า ๆ ออก ๆ เรือนจำบ่อยครั้ง ไม่ค่อยรักษากฎระเบียบ และมักไม่กลัวการถูกทำโทษ...”

(อรสม สุทธิสาคร, 2540, หน้า 120)

“...ถึงแม้โลกหลังกำแพงเหล็กของเรือนจำคลองเปรมจะได้ชื่อว่าโลกของคนคุกคนตาราง ในโลกของคนคุกคนตารางนี้เองที่สูงได้รับความเมตตาอารีจากทุกชีวิต ไม่ว่าจะเป็นฝ่ายผู้คุมกฏ หรือผู้ต้องขังซึ่งช่วยทำหน้าที่ต่างดวงตาให้กับคนในโลกมืดอย่างสูง...”

(อรสม สุทธิสาคร, 2540, หน้า 145)

“...ตามปกติ บุคคลที่มีระดับการศึกษามีฐานะทางสังคมในเกณฑ์ดี เมื่อมาเป็น ‘คนใน’ ของเรือนจำ มักจะมีอหังการสูงและไม่ทำความหนักใจให้กับผู้ควบคุม...”

(อรสม สุทธิสาคร, 2540, หน้า 153)

“...เนื่องจากเป็นเรือนจำหญิง บางครั้งการที่ผู้หญิงอยู่ร่วมกันมากเป็นเรือนพัน ย่อมเกิดการทะเลาะวิวาทกันขึ้นได้เป็นธรรมดา ส่วนใหญ่เป็นการตบตีกันชุดเล็ก ๆ ตามแบบของผู้หญิง...”

(อรสม สุทธิสาคร, 2540, หน้า 192-193)

“...ในคุกหญิง แม้เป็นนักโทษประหารหรือโทษจำคุกตลอดชีวิต ซึ่งถือเป็นโทษ สูง ก็ไม่มีการใช้เครื่องพันธนาการผู้ต้องขังแต่อย่างใด...นี่เป็นกฎของทาง กรมราชทัณฑ์ซึ่งมีมานานแล้วและยังคงใช้ปฏิบัติต่อมาจนปัจจุบัน...”

(อรสม สุทธิสาคร, 2540, หน้า 194)

“...ชีวิตในเรือนจำ ราวกับบอกว่าหากไม่ทำผิดกฎระเบียบ ก็ไม่ลำบากอะไรนัก อย่างไรก็ตามก็อยู่ได้...”

(อรสม สุทธิสาคร, 2546, หน้า 50)

“...หลากหลายกิจกรรมดี ๆ ในเรือนจำ และความดูแลเอาใจใส่จากเจ้าหน้าที่ ตลอดจนเพื่อน ๆ ในแดนขราชของเรือนจำช่วยกล่อมเกล่าให้หัวใจของเธอเยือกเย็น สงบระงับจากแรงอาฆาตแค้น ทำให้จำปาสามารถใช้ชีวิตอยู่ในโลกพันธนาการได้ อย่างไม่ทุกข์ร้อนเช่นที่เป็นมา...”

(อรสม สุทธิสาคร, 2555, หน้า 13)

“...จำปาได้เอ่ยคำบอกกลางในเทปบันทึกถึงพี่สาว เพื่อขอโหสิกรรมต่อกันเป็น หนสุดท้าย...แม้เป็นเพียงชีวิตเล็ก ๆ ที่อาจดูด้อยค่าไร้ราคาในสายตาของสังคม แต่ ปรารถนาสุดท้ายอันงดงามนี้ก็ได้รับการตอบสนองและดำเนินการอย่างฉับไวจากทาง เรือนจำ...”

(อรสม สุทธิสาคร, 2555, หน้า 15)

“...แม้เธอจะถูกพันธนาการด้วยโซ่ตรวนแห่งเวลา ทว่าจิตวิญญาณของความ เป็นครูไม่เคยจางหายไปจากหัวใจ...”

(อรสม สุทธิสาคร, 2555, หน้า 93)

“...แม้ว่าการให้อภัยเป็นสิ่งที่ทำได้ยากลำบาก โดยเฉพาะกับคนที่เป็นตัวต้นเหตุให้ เราต้องมารับผลของความผิดที่ไม่ได้ก่อ แต่สำหรับรุ่งแล้ว เธอเลือกที่จะให้อภัยแม้แต่ คนที่ทำให้เธอแค้นใจที่สุด...”

(อรสม สุทธิสาคร, 2555, หน้า 130)

“...แม้พิมลวรรณจะเรียนรู้การใช้ชีวิตอย่างสงบและมีความสุขแล้วแต่เธอยอมรับว่า หากไม่มีสามี ลูกสาวอันเป็นที่รัก และญาติพี่น้องเป็นกำลังใจสำคัญ เธอคงไม่สามารถทำให้ยอมรับสภาพทุกอย่างได้เหมือนเช่นทุกวันนี้...”

(อรสม สุทธิสาคร, 2555, หน้า 183)

“...แม้โลกหลังกำแพงจะได้ชื่อว่าเป็นนรกบนดินของใครต่อใคร แต่ยายดวงพรก็ทำให้ที่แห่งนี้กลายเป็นสวรรค์ได้ หากสวรรค์หมายถึงความสุข...”

(อรสม สุทธิสาคร, 2555, หน้า 200)

จากตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นว่างานเขียนของอรสม สุทธิสาคร ปรากฏกลวิธีการใช้มูลบทเพื่อตอกย้ำความเชื่อที่มีต่อนักโทษ ด้วยการนำเสนอความคิดความเชื่อที่สังคมหรือคนส่วนใหญ่รับรู้กันดีอยู่แล้วมานำเสนอซ้ำอีกครั้งเพื่อเป็นการตอกย้ำถึงความมีอยู่จริงของความคิดความเชื่อดังกล่าว เช่น ความเชื่อที่ว่าในคุกมีกฎระเบียบมากมายที่นักโทษต้องปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด ส่งผลให้นักโทษใหม่หรือเก่าที่ยังปรับตัวไม่ได้รู้สึกทรมานเป็นอย่างยิ่ง ส่วนนักโทษที่ปรับตัวได้แล้วจะสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างปกติสุข ต่อมาคือการตอกย้ำให้เห็นถึงค่านิยมในการสักยันต์และฝังมุกของนักโทษชายที่แม้จะขัดกับระเบียบปฏิบัติของทางเรือนจำก็ตาม แต่นักโทษส่วนใหญ่ยังคงลักลอบกระทำกันอยู่เสมอ นอกจากนี้ยังตอกย้ำความเชื่อให้ผู้อ่านทราบว่านักโทษบางคนมีคุณธรรมประจำใจไม่ทำร้ายผู้หญิง เด็ก และคนแก่ เนื่องจากการกระทำที่ไร้ศักดิ์ศรี ฯลฯ

1.4 กลวิธีการใช้ความเปรียบเทียบ การใช้ความเปรียบเทียบเป็นกลวิธีทางภาษาอย่างหนึ่งที่ผู้เขียนใช้ภาษาเปรียบเทียบสิ่งต่าง ๆ สองสิ่งหรือมากกว่าแต่มีคุณสมบัติบางประการร่วมกันหรือคล้ายคลึงกัน มาเปรียบเทียบกันด้วยการพรรณนาให้ผู้อ่านเกิดจินตภาพอันส่งผลต่อการรับรู้และเข้าใจในความเป็นนักโทษมากยิ่งขึ้น (จันทิมา อังคพณิชกิจ, 2557, หน้า 160) โดยงานเขียนของอรสม สุทธิสาคร ปรากฏการใช้ความเปรียบเทียบ ดังข้อความต่อไปนี้

“...นกที่บินอยู่บนท้องฟ้าเหนือกำแพงของเรือนจำเท่านั้นที่มีอิสระเสรีบินไปไหน ๆ ได้ตามชอบใจ ส่วนสภาพชีวิตของผู้ต้องขังนั้นถ้าจะเปรียบเทียบก็เหมือนนกในกรงเหล็กเสียมากกว่า...”

(อรสม สุทธิสาคร, 2540, หน้า 48)

“...ถึงวันนี้หากจะต้องถูกประหาร มาสิก็ไม่กลัวตายแล้ว เพราะการมีชีวิตอยู่ในเรือนจำเป็น 20-30 ปี เหมือนหายใจในเครื่องจองจำร้อยรัด ค่าของมันก็ไม่ต่างจากตายทั้งเป็น ทรมานยิ่งกว่าการถูกประหารให้ตายไปเพียงคนเดียวเป็นไหน ๆ...”

(อรสม สุทธิสาคร, 2546, หน้า 44)

“...ลูกทรงที่กั้นขวางเธอกับโลกแห่งอิสรภาพภายนอก อีกนัยหนึ่งก็คืออุปสรรคที่กั้นขวางบทบาทหน้าที่ของความเป็นแม่ ไม่มีโอกาสได้อบรมสั่งสอนดูแลเลี้ยงลูกอีกต่อไป มันคือความเจ็บปวดที่เกินทนสำหรับลูกผู้หญิงเพศแม่ทุกคน แต่ก็ต้องจำทน...”

(อรสม สุทธิสาคร, 2546, หน้า 69)

“...ในโลกอันแล้งร้อนของคุณตะราง คงไม่มีสิ่งใดชุ่มเย็นไปกว่าธรรมชาติที่จะดับความแล้งร้อนในหัวใจของมนุษย์ผู้อ่อนแอและฉลาดเขลาอย่างเราท่านได้...”

(อรสม สุทธิสาคร, 2546, หน้า 78)

“...การใช้ชีวิตเกือบ 6 ปี หลังกำแพงคุก นับได้ว่าเป็นความทุกข์ทรมานสำหรับหญิงชราวัย 70 ปี เธอเคยเปรยว่าอยู่ข้างนอกเปรียบไปก็เหมือนภพสวรรค์ที่เราจะใช้ชีวิตอย่างไรก็ได้ตามใจ แต่ในนี้คือนรก...”

(อรสม สุทธิสาคร, 2555, หน้า 47-48)

“...วันนี้ในบ้านหลังใหญ่ที่ก้าวเดินเข้ามาเพื่อชดใช้กรรม ยายบุญตากำลังค่อย ๆ เรียนรู้การให้อภัยตนเองทีละน้อย ๆ...”

(อรสม สุทธิสาคร, 2555, หน้า 132)

ข้อความข้างต้นแสดงให้เห็นว่างานเขียนของอรสม สุทธิสาคร มีการใช้ความเปรียบเพื่อให้ผู้อ่านมองเห็นภาพของคุณได้ชัดเจนยิ่งขึ้น ด้วยการเปรียบเทียบเรือนจำเหมือนกับขุมนรกที่สร้างความทุกข์ทรมานให้แก่นักโทษ เนื่องจากชีวิตความเป็นอยู่ภายในเรือนจำไม่สะดวกสบายเหมือนกับโลกภายนอก ประกอบกับการถูกบังคับให้ปฏิบัติตามกฎระเบียบต่าง ๆ ที่ส่งผลให้นักโทษขาดอิสรภาพในการดำเนินชีวิต สิ่งเหล่านี้ล้วนก่อให้เกิดความทุกข์ทรมานแก่นักโทษจนเหมือนกับตกนรกทั้งเป็น

1.5 กลวิธีการใช้สหบท การใช้สหบทเป็นการใช้ตัวบทที่สื่อให้รู้ว่ามีความคิดอื่นหรือตัวบทอื่นที่มีอยู่ก่อนแล้วปรากฏอยู่ด้วย เพื่อช่วยต่อยอดให้ผู้อ่านทราบถึงข้อเท็จจริงของนักโทษผ่านความคิด น้ำเสียง หรือข้อมูลจากบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้องและมีการตอบสนอง ตอบโต้ หรือมีปฏิสัมพันธ์ในลักษณะใดลักษณะหนึ่ง (จันทิมา อังคพณิชกิจ, 2557, หน้า 164) โดยงานเขียนของอรสม สุทธิสาคร ปรากฏการใช้สหบท ดังข้อความต่อไปนี้

“...ผู้ที่นั่งสงบต่อสภาวะใด ๆ ที่มากระทบได้ถึงขนาดนั้น ว่ากันว่า ถ้าไม่ใช่พระผู้ทรงศีลบริสุทธิ์ ก็อาจหมายถึงมหาโจร มีเพียง 2 ประเภทเท่านั้น...”

(อรสม สุทธิสาคร, 2540, หน้า 87)

“...การยอมรับว่าสิ่งที่เกิดขึ้นอาจเป็นกรรมแต่ชาติปางก่อนตามหลักของศาสนา ดูจะเป็นกฎแห่งการปลอบใจตนได้ดีกว่าวิธีอื่น มันคือการปลอบใจตนที่นักโทษ ประหารหญิงรายอื่น ๆ ใช้กัน และไม่มีวิธีใดทำให้ใจสงบได้ไปกว่านี้...”

(อรสม สุทธิสาคร, 2546, หน้า 49)

“...เรื่องราวของเธอเป็นทั้งอุทาหรณ์และเป็นความสลดรันทดใจสำหรับผู้ได้รับรู้ แต่ก็ยากจะแยกแยะคัดกรองความบริสุทธิ์ได้หากอยู่ในกระบวนการยุติธรรม ในเมื่อ การตัดสินถูกผิดนั้นขึ้นอยู่กับบรรทัดฐาน ประจักษ์พยาน หลักฐานแวดล้อม มิใช่การวัดกันที่หัวใจ อารมณ์ความรู้สึกของความเป็นปุถุชน...”

(อรสม สุทธิสาคร, 2546, หน้า 61-62)

“...ด้วยอายุเกิน 60 ปี ตามกฎของทางเรือนจำ ทำให้ทั้งถูกลาบและจำปาได้ ย้ายไปอยู่ในแดนคนชรา ซึ่งพอจะมีความสะดวกสบายมากกว่าแดนอื่น ๆ...”

(อรสม สุทธิสาคร, 2555, หน้า 12)

“...ด้วยกฎระเบียบของกรมราชทัณฑ์ที่บัญญัติไว้ ทำให้จำปาไม่สามารถออกจากเรือนจำเพื่อส่งพี่สาวของเธอไปสู่การเดินทางครั้งสุดท้าย...”

(อรสม สุทธิสาคร, 2555, หน้า 14)

“...นานวันเข้าเธอจึงหันหน้าเข้าหาธรรมะ และคิดเสียว่า เรื่องทั้งหมดที่เกิดขึ้น เป็นการชดใช้เวรกรรมที่เคยกระทำมาตั้งแต่ชาติปางก่อน...”

(อรสม สุทธิสาคร, 2555, หน้า 47)

“...นอกเหนือจากการใช้ธรรมะช่วยพลิกฟื้นจิตใจจนปลดเปลื้องความทุกข์ได้แล้ว แสงสว่างที่ช่วยนำความสุขมาสู่ชีวิตของพิมลวรรณ นั่นคือ การที่เธอได้ใช้ความรู้ ความสามารถที่เรียนมาสร้างประโยชน์ให้กับเรือนจำและผู้ต้องขังคนอื่น ๆ อย่างเต็มที่...”

(อรสม สุทธิสาคร, 2555, หน้า 47)

“...เช่นเดียวกับผู้ต้องโทษในเรือนจำส่วนหนึ่งที่คิดว่านี่คือกรรมเก่าแต่เบื้องอดีต ที่ต้องชดใช้ ความคิดเช่นนี้เป็นไปตามหลักกรรมของพระพุทธศาสนา เป็นเสมือนการ ปลอบประโลมใจตนให้สงบเยือกเย็นลง...การยอมรับในชะตากรรม และการยอมตน ให้กับศรัทธาความเชื่อทางศาสนาจะช่วยยึดพยุงใจที่บอบช้ำ กระจัดพลัดพรายให้เข้า ที่เข้าทาง...”

(อรสม สุทธิสาคร, 2546, หน้า 86)

“...ในทางจิตวิทยา ความคิดเรื่องการชดใช้โศกบาปนี้ อย่างน้อยเป็นสิ่งปลอบประโลมให้ใจของเธอเบาสบายคลายทุกข์ลงได้...”

(อรสม สุทธิสาคร, 2546, หน้า 86)

“...พรรณิหาวิธีปลอบประโลมใจตนให้สงบขึ้น ด้วยแนวทางของธรรมะ คิดว่าสิ่งที่เกิดขึ้นคงเป็นเวรกรรมเมื่อชาติปางก่อน...”

(อรสม สุทธิสาคร, 2546, หน้า 94)

“...กรรมเปรียบเสมือนเงาตามตน...ฉันหวนนึกถึงพระดำรัสของพระบรมศาสดา ชีวิตของนักโทษประหารหญิงหลากหลายชีวิตที่ได้สัมผัส รับรู้ น่าจะเป็นอุทาหรณ์ เป็นบทเรียนในการครองตนบนหนทางชีวิตของเราทุกผู้ไม่มากก็น้อย...”

(อรสม สุทธิสาคร, 2546, หน้า 123)

จากตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นว่างานเขียนของอรสม สุทธิสาคร ปรากฏกลวิธีการใช้สหบทกล่าวอ้างถึงตัวบทอื่นเพื่อแสดงให้เห็นว่าตัวบทนั้นมีการปรากฏผ่านความคิด น้ำเสียง หรือข้อมูลจากบุคคลอื่นอยู่ก่อนแล้ว ซึ่งจากตัวอย่างผู้เขียนตอกย้ำให้ผู้่านตระหนักถึงการมีอยู่จริงของข้อมูลด้วยการอ้างถึงกฎระเบียบที่เข้มงวดของเรือนจำที่กำหนดให้นักโทษทุกคนต้องปฏิบัติตาม นอกจากนี้ยังได้อ้างถึงหลักกรรมของศาสนาที่นักโทษใช้เป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจเพื่อบำบัดความทุกข์ที่เกิดขึ้นระหว่างถูกจองจำ

1.6 กลวิธีการใช้อ้างถึงส่วนใหญ่ สารคดีเป็นงานเขียนที่มุ่งนำเสนอความจริง ดังนั้นความน่าเชื่อถือของข้อมูลจึงเป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยให้ผู้อ่านคล้อยตามไปกับนักเขียน ด้วยเหตุนี้การอ้างถึงส่วนใหญ่ซึ่งเป็นการกล่าวอ้างถึงบุคคลต่าง ๆ ในสังคมที่สะท้อนให้เห็นว่าคนในสังคมมีค่านิยมในการประพฤติปฏิบัติไปในทิศทางเดียวกัน อันก่อให้เกิดความน่าเชื่อถือและสร้างความคล้อยตามให้ผู้รับสารได้มาก โดยงานเขียนของอรสม สุทธิสาคร ปรากฏการใช้อ้างถึงส่วนใหญ่ ดังข้อความต่อไปนี้

...แจกเช่นที่คนไทยธรรมดา ๆ ทั้งประเทศ (ยกเว้นผู้มีอาชีพทางกฎหมาย) เป็นกัน ทำให้เขาต้องตกเป็นจำเลยของกรมเจ้าสังกัด ข้อหายักยอกทรัพย์...

(อรสม สุทธิสาคร, 2540, หน้า 90)

...หลายคนบอกว่าคดีของชาติ ไม่น่าจะต้องมาติดคุก เพราะกฎระเบียบข้อบังคับของหน่วยงานที่สังกัดมีว่า ถ้าพนักงานผู้ใดใช้ตัวโดยสารผิดประเภท จะงดการใช้ตัวฟรีหรือตัวลดเป็นเวลา 6 เดือน หรืออาจจะ 12 เดือน หรือตลอดชั่วการเป็นพนักงาน ไม่มีการระบุว่ามีความผิดทางอาญา...

(อรสม สุทธิสาคร, 2540, หน้า 152)

“...กฎบางกฎของเรือนจำทุกแห่ง อาจทำให้สมาชิกรู้สึกตกต่ำกว่ามาตรฐานของความเป็นมนุษย์...”

(อรสม สุทธิสาคร, 2540, หน้า 187)

“...ส่วนมากผู้ต้องขังเก่าที่กลับมา มักเป็นคดีลักทรัพย์หรือคดียาเสพติด บางคนเข้ามาหลายครั้ง ออกไปไม่เท่าไรแล้วก็กลับเข้ามาอีก...”

(อรสม สุทธิสาคร, 2540, หน้า 194)

“...ในโลกพันธุนาการ ลมหายใจของผู้ยอมใฝ่ฝันถึงอิสรภาพอันหอมหวาน ไม่ว่าจะใครคนนั้นจะเป็นแพะตัวปลอมหรือผู้กระทำตัวจริง...”

(อรสม สุทธิสาคร, 2546, หน้า 52)

“...ช่วงเวลาที่จะทีกขวัญที่สุดของผู้ต้องโทษประหาร คือช่วงของการรอฟังผลฎีกาทูลเกล้าฯ ที่จะตกลงมา ซึ่งส่วนใหญ่สำหรับผู้ต้องขังหญิงมักจะมีพระมหากษัตริย์คุณให้ภัยโทษเหลือจำคุกตลอดชีวิต...”

(อรสม สุทธิสาคร, 2546, หน้า 59)

“...แม้ได้ชื่อว่า น.ญ. (นักโทษหญิง) แต่ผู้หญิงแกร่ง เข้มแข็งอย่างแสงทองก็เด็ดขาดพอจะรู้สึกถึงความตกต่ำ ต่างจากผู้ต้องโทษโดยทั่วไปที่รู้สึกถึง ‘ปม’ นี้ที่เป็นประดุกแฝดลึกฝังแน่นเป็นตราประทับทั้งกายใจและจิตวิญญาณ...”

(อรสม สุทธิสาคร, 2546, หน้า 70-71)

“...ความยุติธรรมอาจขึ้นอยู่กับมุมมองของใครของมัน ? ร้อยทั้งร้อยของผู้ต้องโทษ โดยเฉพาะในคดีอุกฉกรรจ์ที่ระวางโทษสูง ยากที่จะพอใจทำใจยอมรับคำพิพากษาของศาลได้...”

(อรสม สุทธิสาคร, 2546, หน้า 87)

“...ความเสียใจอย่างถึงที่สุด หมดสิ้นความหวังใด ๆ เห็นแต่ทางมืดมิดรออยู่ข้างหน้า มันเป็นภาวะอารมณ์ที่ยากเกินจะหักห้ามใจ...ผู้ต้องโทษประหารมักเป็นเช่นนี้ในระยะแรกหลังฟังคำพิพากษาใหม่ ๆ...”

(อรสม สุทธิสาคร, 2546, หน้า 94)

“...ทันทีที่ถูกประทับตราด้วยคำว่า ‘น.ญ.’ หรือ ‘น.ช.’ คุณค่าความเป็นมนุษย์ของเขาหรือเธอก็ติดลบต่ำกว่าคุณย์ เป็นอีกชนชั้นหนึ่งต่ำกว่าคนธรรมดาทั่วไป...”

(อรสม สุทธิสาคร, 2555, หน้า 2)

“...แต่เมื่อก่อนก็เหมือนเดียวกันกับสุจริตชนทั่วไปที่ไม่เคยคิดฝันว่าวันหนึ่งเธอจะต้องก้าวเข้ามาใช้ชีวิตในโลกพันธนาการ...”

(อรสม สุทธิสาคร, 2555, หน้า 95)

“...จินตนาการของคำว่าคุกตะรางในความคิดของหลายคนมักผูกขาดอยู่กับความทุกข์ทรมานและไร้ซึ่งอิสรภาพ...”

(อรสม สุทธิสาคร, 2555, หน้า 106)

“...ยายบุญตาอยากฝันเหมือนกับที่คนวัยครวญอยากฝันทั้งหลายฝันว่าอยากมีชีวิตอยู่กับบ้าน แวดล้อมด้วยลูกหลานอบอุ่นพร้อมหน้า...”

(อรสม สุทธิสาคร, 2555, หน้า 131)

“...ใครก็ตามที่มีอันต้องเข้ามาอยู่ในสถานที่แห่งนี้ก็นับเป็นเรื่องที่ยากลำบากมากอยู่แล้ว และสำหรับคนที่ได้รับโทษเพราะความรู้เท่าไม่ถึงการณ์เช่นพิมลวรรณ ชีวิตในเรือนจำยิ่งเป็นเรื่องโหดร้ายเกินกว่าจะทำใจยอมรับได้...”

(อรสม สุทธิสาคร, 2555, หน้า 176)

จากข้อความข้างต้นแสดงให้เห็นว่างานเขียนของอรสม สุทธิสาคร ใช้การอ้างถึงส่วนใหญ่เพื่อตอกย้ำให้ผู้อ่านเชื่อว่าเนื้อหาที่ปรากฏในงานเขียนนั้นมีความน่าเชื่อถือ ด้วยการแสดงให้เห็นว่าคนส่วนใหญ่รวมไปถึงนักโทษในเรือนจำล้วนต้องการใช้ชีวิตอย่างมีอิสระ ได้อยู่กับครอบครัวและคนรักอย่างมีความสุข ไม่มีผู้ใดอยากเข้ามาต้องโทษในเรือนจำเนื่องจากเป็นดินแดนที่อุดมไปด้วยความทุกข์และถูกปฏิบัติเสมือนกับเป็นคนอีกชนชั้นหนึ่งที่ไม่เท่าเทียมกับคนปกติในสังคม นอกจากนี้ยังให้แสดงให้เห็นว่านักโทษส่วนใหญ่เป็นผู้ที่ขาดความรู้ทางด้านกฎหมายจนต้องตกเป็นจำเลยทางกระบวนการยุติธรรมที่อยากจะทำใจได้

1.7 กลวิธีการใช้คำแสดงทัศนภาวะ การใช้คำแสดงทัศนภาวะเป็นกลวิธีการใช้คำเพื่อแสดงความคิดเห็นและความเชื่อมั่นของนักเขียนที่มีต่อสิ่งที่ตนเองกล่าวถึงว่าสิ่งที่กำลังกล่าวถึงนั้นเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ซึ่งช่วยให้เกิดความสมจริงของเหตุการณ์ต่าง ๆ มากยิ่งขึ้น โดยงานเขียนของอรสม สุทธิสาคร ปรากฏการใช้คำแสดงทัศนภาวะ ดังข้อความต่อไปนี้

“...บุคคลผู้มีสติปัญญาหรือวิกลจริตจะได้รับการยกเว้นโทษในคดีอาญานั้นเป็นหลักปฏิบัติทางกฎหมาย...”

(อรสม สุทธิสาคร, 2540, หน้า 84)

“...ผลจากเหตุการณ์นี้ ธงถูกพิพากษาจำคุกในคดีปล้น-ข่มขืนเป็นเวลา 20 ปี 6 เดือน นั่นคือบทเรียนที่จริงได้รับจากการคบและไว้วางใจเพื่อนมากเกินไป...”

(อรสม สุทธิสาคร, 2540, หน้า 167)

“...ในห้วงมหันตทุกข์ มนุษย์เราจำต้องสร้างความหวังไว้ปลอบประโลมใจตน เพื่อเป็นแสงสว่างส่องหนทางในท่ามกลางชีวิตอันมืดมิด...”

(อรสม สุทธิสาคร, 2546, หน้า 70)

“...การคบคนโดยขาดความระมัดระวัง...ถือเป็นโทษภัยในชีวิต เป็นบทเรียน แลนแพงที่ทำให้ชีวิตเธอต้องถูกตีตราด้วยคำว่า ‘นักโทษประหาร’ ในท้ายที่สุด...”

(อรสม สุทธิสาคร, 2546, หน้า 89)

“...แทนที่จะได้ใช้ชีวิตสงบสุขอยู่กับลูกหลานที่บ้านประสาคนวัยปลายไม้ใกล้ฝั่ง หญิงชรากลับต้องมาใช้ชีวิตในเรือนจำที่ทัณฑสถานหญิงเชียงใหม่ ด้วยโทษจำคุก ตลอดชีวิตจากข้อหาฆ่าแม่เพตามีน (ยาบ้า) ไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย...”

(อรสม สุทธิสาคร, 2555, หน้า 38)

“...สำหรับคนที่ไม่ได้เรียนหนังสือ อ่าน เขียนได้แค่ งู ๆ ปลา ๆ อย่างยายแล้ว การต่อสู้อคติที่จำเป็นต้องใช้เล่ห์เหลี่ยม ไหวพริบ ความรู้มากมายจึงเป็นเสมือนภาระหนักหนาของยายที่ยึดถือแต่ความสัตย์เป็นที่ตั้ง...”

(อรสม สุทธิสาคร, 2555, หน้า 41)

“...จากสถานะผู้มีอันจะกินคนหนึ่งในแม่ฮ่องสอนที่ใคร ๆ ก็เรียกขานกันว่าแม่เลี้ยง กลับแปรเปลี่ยนเป็นคนสิ้นเนื้อประดาตัวในชั่วข้ามคืน เพียงแค่การไปข้องเกี่ยวกับเพื่อนที่ค้ายาเสพติดเพียงครั้งเดียว แม้จะโดยไม่ตั้งใจ ก็ทำให้ชีวิตทั้งหมดของ แก้วดาวดับลงในบัดนั้น...”

(อรสม สุทธิสาคร, 2555, หน้า 56)

“...ผู้ติดยาจะต้องเข้าโครงการชุมชนบำบัดเป็นเวลา 6 เดือน เพื่อให้ตระหนักในคุณค่าของตนเอง...”

(อรสม สุทธิสาคร, 2555, หน้า 73)

“...การได้เข้ามาใช้ชีวิตในดินแดนแห่งความทุกข์นี้ ทำให้เธอรู้สึกรักชีวิตขึ้นมา จากเดิมที่เคยฆ่าตัวตายหลายครั้ง เมื่อได้มาฝึกฝนจิตใจและเรียนรู้คุณค่าของการมีชีวิต ทำให้เธอมั่นใจว่าจากนี้ไปจะรับมือกับปัญหาชีวิตได้ดีขึ้น...”

(อรสม สุทธิสาคร, 2555, หน้า 111)

จากข้อความข้างต้นแสดงให้เห็นว่างานเขียนของอรสม สุทธิสาคร ใช้คำแสดงทัศนภาวะที่ช่วยให้เกิดความเชื่อมั่นเกี่ยวกับนักโทษ ซึ่งจากตัวอย่างได้แสดงให้เห็นว่าบุคคลที่กระทำผิดกฎหมายไม่ว่าจะกรณีใดก็ตามจะถูกตัดสินคดีตามหลักของกฎหมาย ซึ่งหากถูกตัดสินให้เข้ามาอยู่ในเรือนจำ นักโทษเหล่านี้ต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบของเรือนจำอย่างเคร่งครัด โดยการใช้ธรรมะเป็นทางเลือกหนึ่งที่จะช่วยสร้างความหวังและปลอบประโลมจิตใจให้นักโทษสามารถใช้ชีวิตอยู่ในเรือนจำได้อย่างสงบสุข

1.8 กลวิธีการใช้โครงสร้างประโยคเพื่อแสดงความสัมพันธ์ การใช้โครงสร้างประโยคเพื่อแสดงความสัมพันธ์เป็นกลวิธีที่แสดงถึงความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างผู้กระทำและผู้ถูกกระทำ ซึ่งในงานเขียนอรสม สุทธิสาคร พบว่าฝ่ายที่ถูกกระทำส่วนใหญ่มักจะเป็นนักโทษ และผู้กระทำมักจะเป็นสถาบันหรือองค์กรที่ให้ความช่วยเหลือนักโทษ ดังข้อความต่อไปนี้

“...การฝึกอาชีพผู้ต้องขังเป็นนโยบายหนึ่งของกรมราชทัณฑ์ เพื่อให้ผู้ต้องขังสามารถมีอาชีพเลี้ยงตัวได้เมื่อออกไปสู่สังคมภายนอก...”

(อรสม สุทธิสาคร, 2540, หน้า 52-53)

“...ทางเจ้าหน้าที่เรือนจำได้ประสานกับพยาบาลที่โรงพยาบาลสวนดอกที่ดูแลเรื่องการเตรียมความพร้อมในการจากไปอย่างสงบให้กับเธอ เป็นอีกครั้งที่ผู้ใหญ่ของเรือนจำแสดงความมีน้ำใจ ด้วยการให้โอกาสจำปาได้เอ่ยคำบอกลาลงในเทปบันทึกถึงพี่สาวเพื่ออโหสิกรรมต่อกันเป็นหนสุดท้าย...”

(อรสม สุทธิสาคร, 2555, หน้า 14-15)

“...ความสุขและการเปลี่ยนแปลงในชีวิตของวัลภามาจากการปรับวิธีคิดในเชิงบวกได้อย่างยั่งยืนและรวดเร็ว ทว่าสิ่งเหล่านี้ก็ไม่ใช่องค์ประกอบทั้งหมด ระบบของทัณฑสถานที่เอื้อและช่วยสนับสนุนให้ผู้ต้องขังได้ทำกิจกรรมหลายสิ่งหลายอย่างอันนำไปสู่การจัดการชีวิตที่ดีก็นับเป็นปัจจัยหนึ่งที่สำคัญไม่แพ้กัน...”

(อรสม สุทธิสาคร, 2555, หน้า 30)

“...เจ้าหน้าที่ในแดนชราใจดีกันทุกคน ดูแล ใส่ใจ พุดจาเพราะ เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ทำให้ชีวิตในโลกใบนี้ของยายดำเนินไปด้วยความสบายใจ ราบรื่น...”

(อรสม สุทธิสาคร, 2555, หน้า 49)

“...การเข้าสู่โครงการชุมชนบำบัดช่วยปรับสภาพจิตใจ ปรับเปลี่ยนทัศนคติ สอนให้มองโลกในมุมบวก และยังสอนให้แก้พัฒนาศักยภาพของตนเองทั้งร่างกาย และจิตใจ...”

(อรสม สุทธิสาคร, 2555, หน้า 73)

“...โครงการชุมชนบำบัดของทางเรือนจำได้มอบชีวิตใหม่ให้กับเธอ...”

(อรสม สุทธิสาคร, 2555, หน้า 74)

“...ระบบของเรือนจำที่ให้นักโทษมีสมบัติติดตัวเพียงไม่กี่ชิ้น เป็นอีกช่องทางหนึ่ง ที่ช่วยให้จิตใจของเธอรู้จักคำว่า ‘พอเพียง’ ตระหนักว่าแท้จริงแล้วเพียงมีสมบัติน้อย ขึ้น คนเราก็สามารถอยู่ได้อย่างมีความสุขไม่ยาก...”

(อรสม สุทธิสาคร, 2555, หน้า 126)

“...เรือนจำมีกิจกรรมที่ช่วยพัฒนาและขัดเกลาจิตใจ ด้วยการนิมนต์พระเข้ามา เทศนา ให้แง่คิดในการดำเนินชีวิตแก่ผู้ต้องขัง... ช่วยให้เธอมีจิตใจที่สูงขึ้น ให้อภัยตัวเองได้ และไม่คิดฆ่าตัวตายอีกต่อไป...”

(อรสม สุทธิสาคร, 2555, หน้า 140)

จากข้อความข้างต้นแสดงให้เห็นว่างานเขียนของอรสม สุทธิสาคร ใช้กลวิธีการใช้โครงสร้างประโยคเพื่อแสดงความสัมพันธ์ เพื่อสื่อให้ผู้อ่านทราบว่าเจ้าหน้าที่เรือนจำเป็นบุคคลที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในการฟื้นฟูสภาพจิตใจ พฤตินิสัย ตลอดจนจนฝึกทักษะทางด้านวิชาชีพให้กับนักโทษ ส่งผลให้นักโทษสามารถกลับตัวกลับใจเป็นคนดีของสังคมและสามารถนำวิชาความรู้ไปประกอบอาชีพหาเลี้ยงตนได้ภายหลังจากพ้นโทษ

1.9 กลวิธีการใช้คำถามเชิงวาทศิลป์ การใช้คำถามเชิงวาทศิลป์เป็นการใช้ภาษาอย่างมีศิลปะในการสื่อสารหรือสื่อความหมายเกี่ยวกับเรื่องหรือสิ่งที่ต้องการนำเสนอด้วยการตั้งคำถามที่ไม่ต้องการคำตอบ แต่ได้เว้นที่ว่างไว้ให้ผู้รับสารคิดหาคำตอบเอง และผู้ส่งสารก็คาดหวังให้คำตอบนั้นเป็นไปตามที่ผู้ส่งสารต้องการ นอกจากนี้คำตอบของคำถามประเภทนี้ยังเป็นคำตอบที่มีความชัดเจน ดังนั้นผู้ส่งสารจึงเว้นช่องว่างเอาไว้เพื่อเป็นการสร้างน้ำหนักข้อความให้น่าสนใจ โดยงานเขียนของอรสม สุทธิสาคร ปรากฏการใช้คำถามเชิงวาทศิลป์ดังข้อความต่อไปนี้

“...การน้อมใจในทางธรรมย่อมเป็นแสงสว่างส่องนำทางอันมีดมในห้วงทุกข์ของเธอได้ เป็นความชุ่มเย็นดับความแล้งร้อนกันดารของกายและใจ จะมีสิ่งใดเป็นที่พึ่งของมนุษย์ผู้ยังขลาดเขลาและอ่อนแออย่างเราทุกผู้ได้ดีไปกว่านี้เล่า...”

(อรสม สุทธิสาคร, 2546, หน้า 98)

จากข้อความข้างต้นแสดงให้เห็นว่างานเขียนของอรสม สุทธิสาคร ใช้กลวิธี คำถามเชิงวาทศิลป์เพื่อเน้นย้ำให้ผู้อ่านทราบว่า ธรรมะเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจที่ดีสำหรับ นักโทษที่ช่วยขัดเกลาคจิตใจให้สงบจนนำไปสู่การหลุดพ้นจากความทุกข์ทรมานทางกายและใจได้

1.10 กลวิธีการซ้ำประโยค การซ้ำประโยค คือ การนำโครงสร้างของประโยคที่ คล้ายกัน 2 ประโยคหรือมากกว่ามาลำดับต่อกันในลักษณะของการตอกย้ำให้เห็นถึงการมีอยู่จริงของข้อมูลและเป็นการเปรียบเทียบในคราวเดียวกัน ซึ่งในงานเขียนอรสม สุทธิสาคร พบ การซ้ำประโยค ดังข้อความต่อไปนี้

“...ให้คิดอยู่เสมอว่าสถานที่แห่งนี้เป็นที่อยู่ของคนมีกรรม ให้คิดอยู่เสมอว่าเมื่อ ชาติใช้กรรมหมดแล้วจะไม่กลับมาชาติใช้กรรมอีก...”

(อรสม สุทธิสาคร, 2540, หน้า 49)

จากข้อความข้างต้นแสดงให้เห็นว่างานเขียนของอรสม สุทธิสาคร ใช้กลวิธี การซ้ำประโยคเพื่อตอกย้ำให้ผู้อ่านตระหนักเสมอว่าคุณเป็นที่อยู่ของคนมีกรรม และเมื่อพ้นโทษ แล้วจะต้องไม่กลับมากระทำผิดอีก

กล่าวโดยสรุปได้ว่าการประกอบสร้างความเป็นนักโทษผ่านกลวิธีทางภาษาใน งานเขียนสารคดีของอรสม สุทธิสาคร ช่วยให้ผู้อ่านมองเห็นความคิดหรือประสบการณ์ของผู้เขียนในการสะท้อนมุมมองที่มีต่อนักโทษในเชิงบวก โดยผู้เขียนมุ่งประกอบสร้างตัวตนของ นักโทษให้ผู้อ่านเห็นว่าแท้ที่จริงแล้วการเป็นนักโทษไม่ได้เป็นโดยสันดานเพียงอย่างเดียว แต่อาจ เกิดจากสาเหตุอื่น ๆ ด้วยเช่นกัน อาทิ ความไม่รู้ ความประมาท หรือความอ่อนประสบการณ์ ฯลฯ เมื่อถูกจองจำแล้วนักโทษเหล่านี้ล้วนได้รับความทุกข์ทรมานอย่างสาหัส จนท้ายที่สุด นักโทษต้องหาหนทางหลุดพ้นด้วยการใช้ธรรมะเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจ ประกอบกับกิจกรรม ต่าง ๆ ที่ทางเรือนจำเป็นผู้จัดขึ้นก็เป็นอีกหนทางหนึ่งซึ่งช่วยให้นักโทษสามารถปรับตัวและกลับ ตัวกลับใจเป็นคนดีของสังคมได้

2. การประกอบสร้างความเป็นนักโทษของกลุ่มนักเขียนที่เป็นนักโทษหรือเคย เป็นนักโทษ

กลุ่มนักเขียนที่เป็นนักโทษหรือเคยเป็นนักโทษ เป็นนักเขียนอีกกลุ่มหนึ่งที่บอกเล่า เรื่องราวชีวิตนักโทษในเรือนจำผ่านประสบการณ์ตรงของนักเขียนให้ผู้อ่านทราบเรื่องราวของ นักโทษ ด้วยเหตุผลที่อาศัยอยู่ในเรือนจำเป็นระยะเวลาอันยาวนานส่งผลให้นักเขียนสามารถถ่ายทอด เรื่องราวและประสบการณ์ต่าง ๆ ของนักโทษได้อย่างลุ่มลึก ช่วยให้ผู้อ่านรับรู้เรื่องราวที่เกิดขึ้น ภายในเรือนจำจนนำไปสู่ความเข้าใจและเห็นอกเห็นใจนักโทษในฐานะมนุษย์คนหนึ่งซึ่งหลงผิด

และให้โอกาสนักโทษได้กลับมาอยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุข จากการสำรวจด้านข้อมูลผลงานเขียนสารคดีที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับนักโทษในช่วง พ.ศ. 2540-2559 ที่เขียนโดยนักเขียนที่เป็นนักโทษหรือเคยเป็นนักโทษ จำนวน 5 เล่ม ได้แก่

1) นักโทษชายเรือนจำบางขวาง[นามแฝง]. (2555). อิศรภาพบนเส้นบรรทัด 13 นักโทษประหาร. (พิมพ์ครั้งที่ 4) กรุงเทพฯ: สารคดี.

2) นักโทษชายเรือนจำกลางบางขวาง [นามแฝง]. (2556). เฟซคุก เรื่องเล่าจากบางขวาง. กรุงเทพฯ: สารคดี.

3) นักโทษหญิงเรือนจำกลางราชบุรี [นามแฝง]. (2556). เฟซคุก เรื่องเล่าจากแดนหญิง. (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพฯ: สารคดี.

4) ส. แม่ปิง [นามแฝง]. (2558). รอยสักชีวิต. กรุงเทพฯ: นานมีบุ๊คพับลิเคชันส์.

5) ธนิตดา สว่างเดือน. (2559). ชังหญิง. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: ประพันธ์สาส์น.

จากการศึกษาพบว่ากลุ่มนักเขียนที่เป็นนักโทษหรือเคยเป็นนักโทษประกอบสร้างความ เป็นนักโทษผ่านกลวิธีทางภาษาที่หลากหลาย ซึ่งผู้วิจัยจำแนกข้อมูลตามกลุ่มผู้เขียนดังต่อไปนี้

2.1 การประกอบสร้างความ เป็นนักโทษในงานเขียนของนักโทษชายเรือนจำ

กลางบางขวาง นักโทษชายเรือนจำกลางบางขวางเป็นนักเขียนกลุ่มหนึ่งที่ถ่ายทอดเรื่องราวที่เป็นประสบการณ์ตรงของตนเองผ่านงานเขียนภายใต้โครงการในพระราชดำริของพลเอกหญิง สมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าพัชรกิติยาภา นเรนทิราเทพยวดี กรมหลวงราชสาริณีสิริพัชร มหาวัชรราชธิดา ที่เปิดโอกาสให้นักโทษส่งผลงานเขียนบอกเล่าเรื่องราวของตนให้เป็นอุทาหรณ์แก่ผู้อื่นไม่ให้เกิดปัญหาซ้ำ โดยผลงานเขียนจะช่วยคลี่คลายให้ผู้อ่านเกิดความเข้าใจในตัวตนตลอดจนมองเห็นถึงคุณค่าความเป็นคนที่มีอยู่ในตัวของนักโทษ ซึ่งงานเขียนของนักโทษชายเรือนจำกลางบางขวาง มีจำนวนทั้งสิ้น 2 เล่ม คือ อิศรภาพบนเส้นบรรทัด 13 นักโทษประหาร (2555) และเฟซคุก เรื่องเล่าจากบางขวาง (2556) โดยงานเขียนทั้ง 2 เล่ม มีการประกอบสร้างความ เป็นนักโทษผ่านกลวิธีทางภาษาให้ผู้อ่านทราบถึงตัวตนของนักโทษดังต่อไปนี้

2.1.1 กลวิธีการใช้คำศัพท์หรือวลีที่สื่อถึงนักโทษ

การใช้คำศัพท์หรือวลีเป็นกลวิธีหนึ่งที่แสดงให้เห็นถึงมุมมองและความคิดของนักเขียนเกี่ยวกับสิ่งที่กล่าวถึง เนื่องจากคำศัพท์เหล่านี้มีความสัมพันธ์กับบริบททางสังคมวัฒนธรรม ดังนั้นการใช้คำศัพท์อื่นนอกเหนือจากศัพท์เดิมที่มีอยู่ ย่อมแสดงให้เห็นถึงความเชื่อหรือความคิดบางอย่างของนักเขียน

ด้วยเช่นกัน โดยงานเขียนของนักโทษชายเรือนจำกลางบางขวางที่ปรากฏในสารคดีเรื่อง อิศรภาพบนเส้นบรรทัด 13 นักโทษประหาร ปรากฏการใช้คำศัพท์หรือวลีที่สื่อถึงนักโทษ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตาราง 3 แสดงกลวิธีการใช้คำศัพท์หรือวลีร่วมกับคำที่สื่อถึงนักโทษ ของนักโทษชาย เรือนจำกลางบางขวาง

กลุ่มความหมาย	ตัวอย่างคำศัพท์หรือวลี
การแบ่งชนชั้น	พี่ใหญ่ (2555, หน้า 87) ชาติใหญ่ (2555, หน้า 117) นักโทษเก่า (2556, หน้า 85) นักโทษใหม่ (2556, หน้า 85)
การใช้ชื่อและการเรียกชื่อ	อาชญากร แพะ (2555, หน้า 16) นักโทษ (2555, หน้า 19) ผู้บริสุทธิ์ (2555, หน้า 21) นักโทษประหารชีวิต (2555, หน้า 37) ฆาตกรโหด (2555, หน้า 56) ผู้ต้องขัง (2555, หน้า 63) คนจิตไม่ว่าง (2555, หน้า 108) เคนคูก (2555, หน้า 128) บุคคลอันตราย (2556, หน้า 31)
อารมณ์ความรู้สึก	เจ็บใจ (2555, หน้า 20) ซึมเศร้า หวาดผวา หัววินิดก (2555, หน้า 20) ลึนหวัง โดดเดี่ยว (2555, หน้า 24) มีความสุข (2555, หน้า 32) เกรงเครียด (2555, หน้า 36) หวาดระแวง กระสับกระส่าย (2555, หน้า 40) ร้อนรุ่มทั้งใจกาย (2555, หน้า 42) กังวลใจ (2555, หน้า 48) ขมขื่น (2555, หน้า 56) คิดถึง (หน้า 61) เปื้อนนาย ท้อแท้ ลึนหวัง (2555, หน้า 79) ความสุข (2555, หน้า 80) ซ็อก (2555, หน้า 84) โโล่งอก อึดอัด กล้า ๆ กลัว ๆ (2555, หน้า 102) ระทมทุกข์ (2555, หน้า 121) ตื่นตระหนก (2555, หน้า 123) ภาควงมึใจ (2555, หน้า 131) ไม่ย่อท้อ (2555, หน้า 132) คับแค้นของใจ (2555, หน้า 135) ซึมเศร้า สลดหดหู่ เจ็บหวาดระแวง วิดกกังวล (2555, หน้า 175) รู้สึกหดหู่ใจ (2555, หน้า 178) ทุกขเวทนา (2556, หน้า 21) สูญสิ้น กลัว วิดกกังวล (2556, หน้า 63) ท้อแท้ หมดลึนความหวัง (2556, หน้า 77) เจ็บปวด สูญเสีย (2556, หน้า 77)
บุคลิกภาพ	สีหน้าเงิบขริมตุตัน (2555, หน้า 44) รูปร่างใหญ่หนา ปึกป็น กล้ามเป็นมัด มีรอยสักกลายเป็นทั้งตัว ตาโต ผิวคล้ำ (2555, หน้า 84) พุดน้อย ยิ้มง่าย (2556, หน้า 18) หนวดเครารกรุงรัง ผิวพรรณไม่ได้ปล่อยไสขวาวนวลและอ่อนวัย (2556, หน้า 49) ร่างกายกำยำ แข็งแรง คล่องแคล่ว (2556, หน้า 74) แข็งแรง เป็นนักกีฬา ตัวใหญ่ (2556, หน้า 79) พุดน้อย มีความอ่อนโยนกับทุกคำที่พูด (2556, หน้า 144)

ตาราง 3 (ต่อ)

กลุ่มความหมาย	ตัวอย่างคำศัพท์หรือวลี
ลักษณะนิสัยและพฤติกรรม	ใจดี น่ารัก (2555, หน้า 85) ชยัน นิสัยดี มีความอ่อนโยน รู้จักผู้หลักผู้ใหญ่ ไม่ก้าวร้าว (2555, หน้า 123) สุภาพเรียบร้อย พูดเก่ง ยิ้มง่าย (2556, หน้า 61)
ความคาดหวัง	ชนะคดี (2555, หน้า 79) พันโทช (2555, หน้า 79) หวังว่าจะได้ประกันตัวชั่วคราว (2555, หน้า 151) หวังขึ้นมาว่าอุทธรณ์ตกคงจะได้กลับ
ความคาดหวัง	บ้านไปหาลูกสาว (2555, หน้า 151) กลับออกไปประกอบวิชาชีพด้านกฎหมายเพื่อช่วยเหลือคนอื่น (2556, หน้า 81)
ความเชื่อ	ฟังเทศนา (2555, หน้า 42) ศาสนาพุทธ (2555, หน้า 26) ไหว้พระสวดมนต์ (2555, หน้า 62) สวดคัมภีร์อัลกุรอาน ทำพิธีละหมาด (2555, หน้า 114) พระเยซูเจ้า (2556, หน้า 135)

จากตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นว่างานเขียนของนักโทษชายเรือนจำกลางบางขวาง ปรากฏกลวิธีการใช้คำศัพท์หรือวลีที่สื่อถึงนักโทษเพื่อช่วยประกอบสร้างความ เป็นนักโทษให้ผู้อ่านเกิดความเข้าใจในตัวตนของนักโทษด้วยการแสดงให้ผู้อ่านเห็นว่าในเรือนจำ มีทั้งนักโทษโดยสันดานและนักโทษที่เป็นแพะรับบาป ดังนั้นบุคลิกภาพและนิสัยของนักโทษจึงมี ทั้งดีและร้ายปะปนกันไป ทั้งนี้เมื่ออยู่ในเรือนจำนักโทษได้รับความทุกข์ทรมานจากบทลงโทษ ของเรือนจำและจากการกดขี่ข่มเหงกันเองจากนักโทษเรียกว่า “ซาใหญ่, พี่ใหญ่” ด้วยเหตุนี้ นักโทษจึงต้องหาวิธีการดับทุกข์ด้วยการพึ่งพาหลักธรรมทางศาสนาเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจ เพื่อให้สามารถก้าวผ่านความทุกข์เหล่านี้ไปได้เพื่อรอคอยให้ถึงวันพ้นโทษที่จะได้กลับไปใช้ชีวิต กับคนรักและครอบครัวได้อย่างมีความสุข

2.1.2 กลวิธีการใช้ประโยคแสดงเหตุผล การใช้ประโยคแสดงเหตุผลเป็น การแสดงให้ผู้อ่านทราบถึงเนื้อความสองส่วน คือ เนื้อความที่เป็นสาเหตุและเนื้อความที่เป็น ผลลัพธ์ ซึ่งการใช้ประโยคแสดงเหตุผลในงานเขียนของนักโทษชายเรือนจำกลางบางขวาง แสดงให้เห็นถึงการหล่อหลอมตัวตนของนักโทษว่ามีที่มาและสาเหตุอย่างไร การใช้ชีวิตในเรือนจำของ นักโทษ ตลอดจนทราบถึงความเชื่อ และอารมณ์ความรู้สึก ดังข้อความต่อไปนี้

“...ระหว่างผู้คดีที่ขอร้องให้พี่สื่อช่วยปัดพี่ด้วย เพราะพี่ไม่เกี่ยวข้องกับจริงๆ แต่พี่ เลือกให้การปฏิเสธเหมือนกันและไม่ยอมบอกปัดให้ต่างคนต่างปฏิเสธด้วยเหตุนี้ทำให้ ไม่ได้พูดกัน...”

(นักโทษชายเรือนจำกลางบางขวาง, 2555, หน้า 23)

“...ผมนั่งนิ่งอึ้งกับคำพูดเหล่านั้นเพราะไม่ได้เป็นคนทำและไม่ทราบว่ามีใครเป็นคนทำจึงไม่สามารถรับความปรารถนาดีจากผู้กำกับฯ ก. ได้จึงตอบปฏิเสธไป...”

(นักโทษชายเรือนจำกลางบางขวาง, 2555, หน้า 51)

“...ต่อมาสายส่งยาเล่าให้ฟังว่า เธอถูกจับตั้งแต่วันก่อนที่จะเธอจะโทษ มาปลุกผม เพราะถูกบังคับให้ทำเช่นนี้ แต่เธอไม่รู้จะโทษ หากใคร ทุกคนปิดมือถือเหมือนนกขมิ้นแต่ผมคนเดียวเท่านั้นที่เปิดมือถือและรับสายของเธอ...”

(นักโทษชายเรือนจำกลางบางขวาง, 2555, หน้า 74)

“...เมื่อตำรวจแจ้งข้อกล่าวหาผมก็ปฏิเสธตลอดทุกข้อกล่าวหา เพราะผมไม่รู้เรื่องเลย ด้วยความที่ไม่มีประสบการณ์ทางด้านคดีความและไม่รู้กฎหมาย...”

(นักโทษชายเรือนจำกลางบางขวาง, 2555, หน้า 145)

“...ต่างก็มีโอกาสที่จะทำผิดพลาดในชีวิตได้ ประตุแห่งการเรียนรู้ จากความผิดพลาดจึงเป็นอีกทางเลือกที่รอให้พวกเขาเดินไปเปิดเพื่อค้นหาและเรียนรู้ความผิดพลาดนั้น นี่อาจเป็นเหตุผลว่าทำไมนักโทษส่วนใหญ่จึงเลือกที่เรียนรู้อีกกฎหมาย...”

(นักโทษชายเรือนจำกลางบางขวาง, 2556, หน้า 108)

จากตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นว่างานเขียนของนักโทษชายเรือนจำกลางบางขวาง ปรากฏกลวิธีการใช้ประโยคแสดงเหตุผลที่ให้อ่านทราบว่ามีนักโทษบางส่วนเข้ามาด้วยเหตุผลของการถูกใส่ร้าย ปรักปรำ และขาดความรู้ทางด้านกฎหมาย ซึ่งช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจว่านักโทษนั้นมีได้เป็นผู้ร้ายไปเสียทั้งหมด แต่ยังคงมีผู้บริสุทธิ์ที่เคราะห์ร้ายเพราะถูกกล่าวหาปะปนอยู่ด้วย นอกจากนี้ยังปรากฏกลวิธีการใช้ประโยคแสดงเหตุผลให้อ่านทราบถึงเหตุผลที่ทำให้นักโทษได้รับความทุกข์ทรมานภายในเรือนจำ ดังข้อความต่อไปนี้

“...ส่วนเค็ดเองนั้นถูกตีตรวนใหญ่เอาเข้าข้างซอยเพราะโดนลงโทษฐานแหกคอก และทำร้ายร่างกายผู้คุมได้รับบาดเจ็บ ซึ่งจะต้องถูกเพิ่มโทษทางอาญาอีกกระทงหนึ่งด้วย...”

(นักโทษชายเรือนจำกลางบางขวาง, 2555, หน้า 32)

“...เวลาเค็ดต้องคอยระวังมีทั้งเม็ดหินเม็ดทรายปะปนอยู่ในข้าวแรก ๆ ผมเค็ดเดียวคำแรกเกือบพันหักหลายหนเพราะไปกระทบเข้ากับเม็ดหินเม็ดทรายเข้าอย่างจังพักหลัง ๆ ผมต้องใช้ม้วนไว้ให้ข้าวเปียกชุ่มแล้วค่อยกิน...”

(นักโทษชายเรือนจำกลางบางขวาง, 2555, หน้า 60)

“...ผมยังนึกแปลกใจเพราะแถบภาคอีสานทั้งหมดปลูกข้าวพันธุ์ กข. 6 กับข้าวหอมมะลิรสชาติหอมและอ่อนนุ่ม แต่ไอ้ข้าวเมล็ดสั้น ๆ กลม ๆ สีแดงนี่มันโผล่มาจากไหนมากมายที่ใช้เลี้ยงนักโทษในเรือนจำนับแสน ๆ คน...”

(นักโทษชายเรือนจำกลางบางขวาง, 2555, หน้า 60)

“...เมื่อได้ที่แล้ว ผมเลือกที่จะนั่งตลอดทั้งคืนทั้งที่ท้องหิวจนแทบไส้ ร่วงกายเหนื่อยล้ามาทั้งวัน แต่ผมคงข่มตานอนหลับไม่ลง เพราะนอกจากจะแปลกสถานที่ที่แปลกผู้คนแล้ว ผมยังไม่คุ้นเคยกับสิ่งแปลกปลอมที่ผูกขาอยู่ทั้งสองข้าง...”

(นักโทษชายเรือนจำกลางบางขวาง, 2555, หน้า 72)

“...แม้พวกเขาเหล่านั้นจะไม่มีที่ซุกหัวนอน อยู่อย่างอดมื้อกินมื้อ แต่พวกเขา ยังคงมีอิสรภาพอย่างเต็มเปี่ยม แต่การสูญเสียอิสรภาพเหมือนอย่างพวกนั้น มันเหมือนกับการตกนรกทั้งเป็น เป็นนรกขุมสี่เหลี่ยม กำแพงคอนกรีต ท่ามกลางความพลุกพล่านของตัวเมืองที่ล้อมอยู่รอบกำแพงใหญ่แห่งนี้...”

(นักโทษชายเรือนจำกลางบางขวาง, 2555, หน้า 79)

“...ทันทีที่ผมเดินถึงข้างบ่อ ผมเริ่มรู้สึกตัวว่าผมคงจะมีปัญหากับการอาบน้ำเสียแล้ว ไม่ใช่เพราะการยืนอาบน้ำในที่โล่งแจ้ง แต่เป็นเพราะผมไม่รู้จะถอดกางเกงให้ออกจากโช้ตรวนที่ข้อเท้าได้อย่างไร...”

(นักโทษชายเรือนจำกลางบางขวาง, 2555, หน้า 87)

“...ภายในกำแพงที่สูงและหนา ประกอบไปด้วยรั้วลวดหนามพร้อมกระแสไฟฟ้าล้อมรอบ คงจะยากหากมีผู้คิดจะหลบหนี เพราะความสูงของกำแพงนั้นก็ประมาณ 6 เมตร สูงกว่าความสูงของตัว ๆ ไปอยู่หลายเท่า ไหนจะกระแสไฟฟ้าแรงสูงที่ปล่อยออกมา...”

(นักโทษชายเรือนจำกลางบางขวาง, 2555, หน้า 95)

“...ตอนแรก ๆ ผมไม่กล้าอาบ ผมแทบทำอะไรไม่ได้ เพราะไม่ถนัดพื้นที่มันคับแคบเกินไป แต่ระยะเวลาทำให้ผมเริ่มชินกับการดำรงชีพ ผมถือเสมือนหนึ่งว่าพื้นที่ของแต่ละคนน่าจะประมาณโลง มันเป็นโลงศพของคนเป็นที่ไร้ฝาขนาบข้าง...”

(นักโทษชายเรือนจำกลางบางขวาง, 2555, หน้า 97)

“...ปีนี้ได้สัมผัสอากาศเย็นมากกว่าปีก่อน ๆ นักโทษส่วนใหญ่ชอบอากาศในช่วงฤดูหนาวมากกว่าฤดูร้อนและฤดูฝน เพราะไม่ต้องนอนร้อนจนเหงื่อตกในหน้าร้อน และไม่ต้องเหงะและตากเสื้อผ้าในหน้าฝน...”

(นักโทษชายเรือนจำกลางบางขวาง, 2555, หน้า 113)

“...ไฟนีออนหลอดยาวสองหลอดที่หน้าห้องและท้ายห้องสว่างมากพอจนแทบตา แต่มันก็ไม่สว่างมากพอที่จะใช้อ่านหนังสือและเขียนหนังสือ ทำให้สายตาของผมแปรปรวนจนต้องใส่แว่นสายตาแล้ว เพราะต้องเจอกับเจ้าแสงนีออนตลอดคืนนั่นเอง...”

(นักโทษชายเรือนจำกลางบางขวาง, 2555, หน้า 115)

“...แต่สำหรับเจ้แหวน เธอมีประวัติการโดนลงโทษบ่อยครั้ง การกระทำความผิดเยอะและเยอะมาก ย้ายแดนบ่อยครั้ง ชังเดี๋ยวก็เคยอยู่มา ครึ่งนี้เป็นเพราะคดีเก่าที่แดนอื่น เจ้แหวนจึงไม่มีชั้นให้ลด เลยต้องขึ้นไปอยู่ ‘ชังเดี๋ยว’ เพื่อรอรับโทษความผิดที่ทำในบางขวางแห่งนี้...”

(นักโทษชายเรือนจำกลางบางขวาง, 2556, หน้า 39)

“...ผมเข้าเรือนจำแห่งหนึ่งเป็นคุกแรกระหว่างสู้คดีในศาลชั้นต้นเกิดมาไม่เคยคิดถึงคุก เพราะไม่เคยทำอะไรผิด ตอนนั้นผมกลัวมาก เพราะเรายังเด็ก กลัวคนเก่าเขาจะทำร้าย กลัวเขาแกล้งเรา กลัวไปทำอะไรให้ใครไม่พอใจ มันหวาดระแวงไปหมด จำได้ว่าเข้าไปวันแรกเขาไม่ได้ให้ทำอะไร...”

(นักโทษชายเรือนจำกลางบางขวาง, 2556, หน้า 78)

“...เขาพยายามจะกลั่นลมหายใจไม่สูดเอากลิ่นของเหลวรอบ ๆ ตัวเข้าไปตลอดเวลาที่ทำงาน ทั้งกลิ่นเหม็นจนแทบอาเจียน ทั้งรู้สึกขยะแขยง แต่เด็กหนุ่มจำต้องฝืนใจทำ เพราะนักโทษเก่าบอกให้ฟังว่า ใครมาใหม่ต้องทำอย่างนี้กันทุกคน คนที่ฝ่าฝืนไม่ทำตามคำสั่งจะต้องถูกเก็บขอด (ถูกตีด้วยกระบอง) ภาพของพ่อแม่และพี่น้อง ๆ ที่แวบเข้ามาในหัวทำให้เด็กหนุ่มทำงานในฐานะนักโทษใหม่ทั้งน้ำตา...”

(นักโทษชายเรือนจำกลางบางขวาง, 2556, หน้า 85)

“...ชายหนุ่มมึนคิดอยู่เสมอว่าเขาโชคดีที่สุด เพราะในขณะที่ตกอยู่ในสภาพเช่นนี้ เขายังมีแม่เป็นหลักสำหรับยึดเหนี่ยวจิตใจ แต่ความโชคดีก็อยู่กับเขาได้ไม่นาน เพียงปีที่ 5 ของการเป็นนักโทษ เขาต้องสูญเสียบุคคลสำคัญในชีวิต แม่จากไปด้วยโรคชรา...”

(นักโทษชายเรือนจำกลางบางขวาง, 2556, หน้า 92)

“...20 ตุลาคม 2550 วันนี้ของทุกปีเป็นอีกวันที่ผมจะไม่ลืมเนื่องเพราะเป็นหมุดหมายของการเปลี่ยนแปลงอันใหญ่หลวงของชีวิตผมมิใช่วันคล้ายวันเกิดของผมหรือภรรยาแต่ประการใด หากเป็นวันที่ทุกอย่างที่ผม “มี” กลับกลายเป็น “เคยมี” มันเหมือนกับมีมืออันดำมืดยื่นออกมาดึงกระซางทุกอย่างไปรวมถึงอิสรภาพความเป็นคนและอิสรภาพในการใช้ชีวิต “มีงเอาบัตรมาดูซิ” เสียงเหยิ่มของเจ้าหน้าที่ตำรวจที่นั่งตรงข้าม...”

(นักโทษชายเรือนจำกลางบางขวาง, 2556, หน้า 121)

จากตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นว่างานเขียนของนักโทษชายเรือนจำกลางบางขวาง ปรากฏกลวิธีการใช้ประโยคแสดงเหตุผลที่ช่วยให้ผู้อ่านมองเห็นสภาพชีวิตความเป็นอยู่ที่ยากลำบากของนักโทษที่ต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบของเรือนจำอย่างเคร่งครัด ต้องอาศัยอยู่ในพื้นที่แออัดคับแคบ ต้องรับประทานข้าวแดงที่ทางเรือนจำจัดเตรียมให้ ตลอดจนต้องปฏิบัติตามคำสั่งของทางเรือนจำ สาเหตุดังกล่าวล้วนเป็นเหตุผลที่ก่อให้เกิดเป็นความยากลำบากในการใช้ชีวิตของนักโทษภายในเรือนจำ นอกจากนี้ยังปรากฏกลวิธีการใช้ประโยคแสดงเหตุผลที่สะท้อนให้เห็นถึงความเชื่อและอารมณ์ความรู้สึกของนักโทษภายในเรือนจำ ดังข้อความต่อไปนี้

“...ตกเย็นสมาชิกที่ออกไปทำงานข้างนอกก็กลับเข้ามาในสภาพเสื้อผ้าและเนื้อตัวเลอะเทอะเปรอะเปื้อนด้วยคราบเหงื่อไคลและฝุ่นผงเพราะกรำแดดทำงานมาทั้งวัน แต่กระนั้นใบหน้ากลับฉาบด้วยรอยยิ้มและแววตาเปล่งประกายแห่งความสุขเพราะเพิ่งออกไปสัมผัสกับโลกนอกกำแพงมาหมาด ๆ...”

(นักโทษชายเรือนจำกลางบางขวาง, 2555, หน้า 32)

“...พ่อก็เป็นคนหนึ่งที่เป็นกำลังใจให้ผมมีชีวิตอยู่ต่อไป และเป็นเป้าหมายของชีวิต แม้พ่อจะไม่สามารถเดินทางมาเยี่ยมได้บ่อย ๆ เนื่องจากอยู่ไกลและอายุมากแล้ว แต่พ่อก็ฝากคำพูดให้พี่สาวมาบอกผมเสมอว่า พ่อวิ่งออกกำลังกายทุกเช้าเพื่อจะได้มีสุขภาพแข็งแรง มีชีวิตอยู่รอวันที่ผมกลับบ้านอีกครั้ง...”

(นักโทษชายเรือนจำกลางบางขวาง, 2555, หน้า 82)

“...สำหรับผมแล้วเห็นว่า เหล่าแดนคุกทั้งหลายเมื่อได้ยินคำว่า ‘บางขวาง’ คงต้องหยุดคิด เพราะบางขวางถือเป็นสถานับอย่างหนึ่งสำหรับแดนคุกทั้งหลายที่ไม่ใช่ว่าใครจะเดินเข้าออกได้โดยง่าย...”

(นักโทษชายเรือนจำกลางบางขวาง, 2555, หน้า 128)

จากตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นว่างานเขียนของนักโทษชายเรือนจำกลางบางขวาง ปรากฏกลวิธีการใช้ประโยคแสดงเหตุผลที่ช่วยให้ผู้อ่านทราบว่านักโทษต้องใช้เวลาอยู่ในเรือนจำเป็นระยะเวลานาน ดังนั้นนักโทษทุกคนจึงปรารถนากลับไปคืนสู่สังคมเพื่อใช้ชีวิตร่วมกับครอบครัวอย่างมีความสุข

2.1.3 กลวิธีการใช้มูลบท การใช้มูลบทเป็นการใช้ภาษาเพื่อสื่อข้อความที่ทำให้เข้าใจได้โดยว่ามีข้อความอื่น ๆ หรือมีเหตุการณ์บางอย่างปรากฏขึ้นมาก่อนหน้าแล้ว หรือมีเจตนาบางอย่างที่แฝงมากับคำหรือประโยคประเภทแสดงความคิดหรือความเชื่อ ซึ่งการใช้มูลบทจะทำหน้าที่ในการตอกย้ำความคิดความเชื่อบางประการ โดยงานเขียนของนักโทษชายเรือนจำกลางบางขวาง ปรากฏการใช้มูลบท ดังตัวอย่างต่อไปนี้

“...เสียงเล่าอ้างถึงความโหดร้ายทารุณของสถานที่ที่เรียกว่าคุกทำให้เขารู้สึกหวาดกลัว ความหวาดระแวงทุก ๆ คนรอบข้างที่ได้พบเจอกับความรู้สึกห่วงเมื่อกับลูก ๆ ทั้งสองทำให้เขาอธิบายไม่ถูกว่าความรู้สึกใดกันแน่ที่ทำให้ตนทุกข์ทรมานมากกว่า...”

(นักโทษชายเรือนจำกลางบางขวาง, 2556, หน้า 90)

ข้อความข้างต้นแสดงให้เห็นว่างานเขียนของนักโทษชายเรือนจำกลางบางขวางมีการตอกย้ำความเชื่อที่มีต่อคุก ด้วยการนำเสนอความคิดความเชื่อที่สังคมหรือคนส่วนใหญ่รับรู้กันคืออยู่แล้วมานำเสนอซ้ำอีกครั้งเพื่อเป็นการตอกย้ำถึงความมีอยู่จริงของความคิดความเชื่อในเกี่ยวกับความโหดร้ายทารุณของคุกที่ส่งผลให้นักโทษเกิดความทุกข์เนื่องจากถูกจำกัดอิสรภาพไม่สามารถอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นเป็นที่รักได้

2.1.4 กลวิธีการใช้ความเปรียบเทียบ การใช้ความเปรียบเทียบเป็นกลวิธีทางภาษาอย่างหนึ่งที่ผู้เขียนใช้ภาษาเปรียบเทียบสิ่งที่ต่างกันสองสิ่งหรือมากกว่าแต่มีคุณสมบัติบางประการร่วมกันหรือคล้ายคลึงกัน มาเปรียบเทียบกันด้วยการพรรณนาให้ผู้อ่านเกิดจินตภาพอันส่งผลต่อการรับรู้และเข้าใจในความเป็นนักโทษมากยิ่งขึ้น โดยงานเขียนของนักโทษชายเรือนจำกลางบางขวาง ปรากฏการใช้ความเปรียบเทียบ ดังข้อความต่อไปนี้

“...21 มิถุนายน 2542 ผู้คุมพยายามจู่ดกระชากลากพื่นออกจากห้องประหารเพื่อจะนำไปยังหลักประหาร แต่ด้วยความรักชีวิต รักตัวกลัวตายเฉกเช่นสัตว์ทั่วไป เขาจึงต่อสู้ดิ้นรนจนสุดฤทธิ์เพื่อรักษาชีวิตไว้...”

(นักโทษชายเรือนจำกลางบางขวาง, 2555, หน้า 17)

“...พันร็องขอชีวิต บอกแต่ว่าเขาไม่ได้ทำ แต่เสียงร็องของเขาดูเหมือนจะไม่มีใครได้ยินคล้ายเสียงเปิดเสียงไก่อ่ที่น่ารำคาญมากกว่าสงสาร...”

(นักโทษชายเรือนจำกลางบางขวาง, 2555, หน้า 17)

“...เสียงระฆังบอกเวลานอนดังขึ้นผู้คุมปิดสวิตซ์โทรทัศน์ห้องนอนใหญ่เสียงพูดคุยดังจ๊อกแจ๊กเหมือนเสียงฝูงค้างคาวร็องในถ้ำตั้งแต่ 4 โมงเย็นเจียบเสียงลงชั่วขณะหนึ่ง...”

(นักโทษชายเรือนจำบางขวาง, 2555, หน้า 33)

“...รถแล่นด้วยความเร็วสูงมาเรื่อย ๆ แวะหยุดเติมน้ำมันที่ปั้ม สายตาของผู้คนที่มองมาภายในรถราวกับว่าพวกเราเป็นสัตว์ประหลาด ไม่คิดแม้แต่จะเดินเข้ามาใกล้รถ พวกมันจ้องมองตาเขม็งอยู่ห่าง ๆ...”

(นักโทษชายเรือนจำกลางบางขวาง, 2555, หน้า 63)

“...แต่คนติดคุกมีพื้นที่เดินไปเวียนมาอย่างมากที่สุด 4 ไร่ เดินวันเดียวก็เบื่อแล้ว การติดคุกจึงเหมือนกับบนกที่นำมาเลี้ยงไว้ในกรง ทุกเช้าเย็นเจ้าของจะนำอาหารมาบ้อนถึงที่ ไม่มีอดอยาก แต่นกไม่สามารถบินไปไหนมาไหนได้ จึงไม่แตกต่างจากชีวิตนักโทษ...”

(นักโทษชายเรือนจำกลางบางขวาง, 2555, หน้า 75)

“...แม้พวกเขาเหล่านั้นจะไม่มีที่ซุกหัวนอน อยู่อย่างอดมื้อกินมื้อ แต่พวกเขา ยังคงมีอิสรภาพอย่างเต็มเปี่ยม แต่การสูญเสียอิสรภาพเหมือนอย่างพวกนั้น มันเหมือนกับการตกนรกทั้งเป็น เป็นนรกขุมสี่เหลี่ยม กำแพงคอนกรีต ท่ามกลางความพลุกพล่านของตัวเมืองที่ล้อมอยู่รอบกำแพงใหญ่แห่งนี้...”

(นักโทษชายเรือนจำกลางบางขวาง, 2555, หน้า 79)

“...ตอนแรก ๆ ผมไม่กล้าอาบ ผมแทบทำอะไรไม่ได้ เพราะไม่ถนัดพื้นที่มันคับแคบเกินไป แต่ระยะเวลาทำให้ผมเริ่มชินกับการดำรงชีพ ผมถือเสมือนหนึ่งว่าพื้นที่ของแต่ละคนน่าจะประมาณโลง มันเป็นโลงศพของคนเป็นที่ไร้ฝาชนาบข้าง...”

(นักโทษชายเรือนจำกลางบางขวาง, 2555, หน้า 97)

“...นี่คือลำนำอันแสนเจ็บปวดของคนที่ได้ชื่อว่า ‘อาชญากร’ แตน 6 เรือนจำกลางบางขวาง จังหวัดนนทบุรี นักโทษ 700 กว่า คนขวิดไขว่เหมือนปลวกที่ถูกจอบจามยอดดงดินที่เป็นเรือนรัง บ้างเดิน บ้างวิ่ง มีทุกอิริยาบถ ต่างคนต่างทำทาง พวก

เขาเหล่านั้นอาศัยอยู่ภายในกำแพงสี่เหลี่ยมผืนผ้า เนื้อที่ประมาณ 5 ไร่ ซึ่งแน่นเต็มไปด้วยอาคารสิ่งปลูกสร้าง...”

(นักโทษชายเรือนจำกลางบางขวาง, 2556, หน้า 15)

“...ผมคิดถึงลูก ๆ ที่สุด แต่ผมไม่อยากให้เขาเห็นพ่ออยู่ในสภาพที่ถูกขังอยู่ในกรงเหล็กเหมือนสัตว์ป่าอย่างนี้ ผมกลัวเขาจะรับไม่ไหว คนเล็กคงไม่รู้สึกละไรมากนัก เพราะตอนที่ผมจากมา เขาเพิ่งได้ 10 เดือน ยังไม่รู้จักหน้าพ่อ แต่ลูกคนโตตอนนั้นเขา 6 ขวบแล้ว รู้ทุกอย่างแล้วและก็ติดพ่อด้วย...”

(นักโทษชายเรือนจำกลางบางขวาง, 2556, หน้า 94)

“...เช้าของวันพบญาติ อาโก้วเตรียมตัวตั้งแต่เช้าตรู่เพื่อรอพบลูกความรู้สึกของเขาในยามนั้นตื่นเต้นราวกับว่ากำลังจะได้พบกับบุคคลสำคัญที่สุดของประเทศหรือของโลก สายตาของผู้เป็นพ่อเฝ้าแต่จับจ้องอยู่ที่ประตูใหญ่ มองญาติ ๆ ของนักโทษที่ต่างทยอยเข้าเยี่ยมลูกหลานของตนในวันนั้น...”

(นักโทษชายเรือนจำกลางบางขวาง, 2556, หน้า 94)

“...โดยเฉพาะแดนการศึกษาแห่งนี้ ที่นี่เปรียบเสมือนเป็นบ้านหลังที่ 2 ของเขาไปแล้ว ด้วยระยะเวลากว่า 35 ปีที่สวมเครื่องแบบของกรมราชทัณฑ์ หลายคนเรียกงานที่เขาทำอยู่ว่า ‘ผู้คุมเรือนจำ’ แต่ผู้ต้องขังที่รู้จักคุ้นเคยกันดีต่างพากันเรียกเขาด้วยความเคารพ...”

(นักโทษชายเรือนจำกลางบางขวาง, 2556, หน้า 102)

“...การเอาตัวเองให้รอดจากเหล่ากิลต่าง ๆ นานาของเพื่อนร่วมห้องพร้อมกันนี้ ผมยังมีโอกาสได้รู้ว่า มีคนอื่นมากที่ใช้ชีวิตอยู่ในบางขวางมาแล้วไม่ต่ำกว่า 10 ปี จนมีความรู้สึกว่ที่นี่เปรียบเสมือนบ้านไปแล้ว และที่คิดยังไม่เด็ดขาดก็มีให้เห็นอยู่มาก...”

(นักโทษชายเรือนจำกลางบางขวาง, 2556, หน้า 129)

“...ผมได้ค้นพบสิ่งดี ๆ ที่แอบซุกซ่อนอยู่ในห้วงเวลาที่ทุกซัระทม นั่นคือ ‘ความหวังและกำลังใจ’ จากเจ้าตัวเล็ก ที่เปรียบเสมือนแสงสว่างจากสายฟ้าที่ฟาดลงมาท่ามกลางมรสุมชีวิต...”

(นักโทษชายเรือนจำกลางบางขวาง, 2556, หน้า 138)

ข้อความข้างต้นแสดงให้เห็นว่างานเขียนของนักโทษชายเรือนจำกลางบางขวาง มีการใช้ความเปรียบเพื่อให้ผู้อ่านมองเห็นภาพของคุณได้ชัดเจนยิ่งขึ้น ด้วยการเปรียบเทียบเรือนจำเหมือนกับบ้านหลังใหญ่ที่สมาชิกทุกคนต้องใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันเป็นจำนวน

มาก นอกจากนี้ยังเปรียบเรือนจำเสมือนกับขุมมรกตที่สร้างความทุกข์ทรมานให้แก่นักโทษ เนื่องจากถูกกักขังปิดกั้นอิสรภาพ และต้องปฏิบัติตามกฎของเรือนจำอย่างเคร่งครัด โดยสิ่งที่ช่วยบำบัดความทุกข์เหล่านี้ได้ก็คือครอบครัวที่เปรียบเสมือนแสงสว่างและบุคคลสำคัญที่ช่วยเยียวยาจิตใจของนักโทษนั่นเอง

2.1.5 กลวิธีการใช้อ้างถึงส่วนใหญ่ สารคดีเป็นงานเขียนที่มุ่งนำเสนอความจริง ดังนั้นความน่าเชื่อถือของข้อมูลจึงเป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยให้ผู้อ่านคล้อยตามไปกับนักเขียน ด้วยเหตุนี้การอ้างถึงส่วนใหญ่ซึ่งเป็นการกล่าวอ้างถึงบุคคลต่าง ๆ ในสังคมที่สะท้อนให้เห็นว่าคนในสังคมมีค่านิยมในการประพฤติปฏิบัติไปในทิศทางเดียวกัน อันก่อให้เกิดความน่าเชื่อถือ และสร้างความคล้อยตามให้ผู้รับสารได้มาก โดยงานเขียนของนักโทษชายเรือนจำกลางบางขวาง ปรากฏการใช้อ้างถึงส่วนใหญ่ ดังข้อความต่อไปนี้

“...ส่วนใหญ่ นักโทษเด็ดขาดจะไม่มีโอกาสรู้เด็ดขาด จะมีเพียงครั้งเดียวที่โทรทัศน์ออกข่าวตอนช่วงเที่ยงว่าวันนี้จะมีการประหารนักโทษเด็ดขาดคดียาเสพติด ชื่อ สุชาติ...”

(นักโทษชายเรือนจำกลางบางขวาง, 2555, หน้า 22)

“...สำหรับคนทั่วไปแล้ว แค่เพียงได้ยินคำว่า ‘ให้จำคุกจำเลย’ ก็คงรู้สึกว้าบบ่ไม่ได้ที่ต้องถูกจำกัดพื้นที่ มีกำแพงมีรั้วลวดหนามล้อมกัน ไม่มีอิสรภาพ ต้องทำตามกฎเกณฑ์ ต้องอยู่กับคนหมู่มาก และภาพร้าย ๆ ของคนคุกที่สังคมปลุกฝังมาว่า ‘เป็นคนไม่ดี อันตราย ไม่น่าคบ ไม่น่าไว้ใจใจ ไม่ควรอยู่ใกล้’...”

(นักโทษชายเรือนจำกลางบางขวาง, 2556, หน้า 130)

จากข้อความข้างต้นแสดงให้เห็นว่างานเขียนของนักโทษชายเรือนจำกลางบางขวาง ใช้การอ้างถึงส่วนใหญ่เพื่อตอกย้ำให้ผู้อ่านเชื่อว่าเนื้อหาที่ปรากฏในงานเขียนนั้นมีความน่าเชื่อถือ ด้วยการอ้างถึงความคิดของคนส่วนใหญ่ที่ถูกปลุกฝังให้เชื่อว่า “คุก” เป็นสถานที่ที่น่ากลัวเพราะเป็นที่อยู่ของคนไม่ดีที่ไม่ควรข้องเกี่ยวกับ นอกจากนี้ยังตอกย้ำความจริงเกี่ยวกับการประหารชีวิตนักโทษที่ทางเรือนจำจะไม่แจ้งกำหนดวันเวลาล่วงหน้าให้นักโทษได้รับทราบล่วงหน้า เพราะจะทำให้นักโทษเกิดความเครียดจนเกิดผลเสียต่อสุขภาพกายและใจ

2.1.6 กลวิธีการใช้คำแสดงทัศนภาวะ การใช้คำแสดงทัศนภาวะเป็นกลวิธีการใช้คำเพื่อแสดงความคิดเห็นและความเชื่อมั่นของนักเขียนที่มีต่อสิ่งที่ตนเองกล่าวถึง ว่าสิ่งที่กำลังกล่าวถึงนั้นเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ซึ่งช่วยให้เกิดความสมจริงของ

เหตุการณ์ต่าง ๆ มากยิ่งขึ้น โดยงานเขียนของนักโทษชายเรือนจำกลางบางขวาง ปรากฏการใช้คำแสดงทัศนภาวะ ดังข้อความต่อไปนี้

“...ทุกคำพูดที่คู่คดีถ่ายทอดให้เพื่อนที่ย้ายมาบางขวางฟัง ถูกต้องตรงกันไม่ผิดเพี้ยนเลยกับที่เนตรน้อยเคยระบายให้ผมฟัง มาถึงตอนนี้ผมมั่นใจได้ทันทีว่าเนตรน้อยคือผู้บริสุทธิ์จริง ๆ...”

(นักโทษชายเรือนจำกลางบางขวาง, 2555, หน้า 21)

“...ผมมั่นใจว่าไม่มากก็น้อยต้องมีผู้คนที่ให้อภัย แต่สำหรับคนที่กระทำความผิดแล้วยังไม่ยอมรับในความผิดที่ตนกระทำเช่น ผม ยืนยันว่าแต่ผู้คนที่สังคมไม่ยอมให้อภัย แม้แต่ตัวผมเองก็มีบังคับควรให้อภัยตัวเองเช่นกัน...”

(นักโทษชายเรือนจำกลางบางขวาง, 2556, หน้า 15)

“...เธอมาที่นี่จาก “คดีโทรมหญิง” ครั้งล่าสุด แน่นนอนเธอไม่ได้มาคดีแรก ครั้งนี้เป็นครั้งที่ 2 ของเธอ และที่สำคัญเธอเคยอยู่บางขวางแห่งนี้มาก่อนแล้ว จากการคาดคะเน ที่นี้คงมีอะไรดีแน่ เธอถึงกลับเข้ามาอีก หรือโลกภายนอกไม่让她อยู่ หรือเธอชอบกระทำผิด หรือว่าเธอเหงา เว้นแต่ที่นี่...”

(นักโทษชายเรือนจำกลางบางขวาง, 2556, หน้า 15)

จากข้อความข้างต้นแสดงให้เห็นว่างานเขียนของนักโทษชายเรือนจำกลางบางขวาง ใช้คำแสดงทัศนภาวะที่ช่วยให้ผู้อ่านทราบถึงความมั่นใจในทัศนะของผู้เขียน ซึ่งจากตัวอย่างได้แสดงให้เห็นว่าในเรือนจำมีทั้งผู้บริสุทธิ์ที่โชคร้ายและผู้ร้ายตัวจริงปะปนอยู่ร่วมกัน โดยผู้ร้ายตัวจริงมักมีพฤติกรรมในการก่อคดีที่โหดเหี้ยมและกระทำผิดซ้ำจนยากที่สังคมจะให้อภัย

2.1.7 กลวิธีการใช้คำถามเชิงวาทศิลป์ การใช้คำถามเชิงวาทศิลป์เป็นการใช้ภาษาอย่างมีศิลปะในการสื่อสารหรือสื่อความหมายเกี่ยวกับเรื่องหรือสิ่งที่ต้องการนำเสนอด้วยการตั้งคำถามที่ไม่ต้องการคำตอบ แต่ได้เว้นที่ว่างไว้ให้ผู้รับสารคิดหาคำตอบเอง และผู้ส่งสารก็คาดหวังให้คำตอบนั้นเป็นไปตามที่ผู้ส่งสารต้องการ นอกจากนี้คำตอบของคำถามประเภทนี้ยังเป็นคำตอบที่มีความชัดเจน ดังนั้นผู้ส่งสารจึงเว้นช่องว่างเอาไว้เพื่อเป็นการสร้างน้ำหนักข้อความให้น่าสนใจ โดยงานเขียนของนักโทษชายเรือนจำกลางบางขวาง ปรากฏการใช้คำถามเชิงวาทศิลป์ ดังข้อความต่อไปนี้

“...ผมต้องใช้เวลาของชีวิตที่เหลือเพื่อประโยชน์สูงสุดของตัวเองในนี้ (หรือ) คำถามอัดแน่นเต็มหัวสมอง คำถามหลายอย่างตามมาเป็นแถวเมื่อเข้ามาอยู่ในที่นี้

แล้วได้แต่มองดูรอบตัว ความรู้สึกในตอนนั้นเหมือนกำลังร่วงลงลิ้นมาจากตึกสูง สองมือไขว่คว้าได้แต่อากาศ มองเห็นกำแพงสูงที่มีลวดหนามอยู่ด้านบน ซึ่งอาจดูคั่นตาถ้ามองจากภายนอกกำแพง แต่ถ้ามองจากภายในนี่ดูแปลก ๆ ดี ผมนึกหัวเราะในใจ ‘ที่นี่คือบางขวางจริงหรือ’...

(นักโทษชายเรือนจำกลางบางขวาง, 2556, หน้า 31)

จากข้อความข้างต้นแสดงให้เห็นว่างานเขียนของนักโทษชายเรือนจำกลางบางขวาง ใช้กลวิธีคำถามเชิงวาทศิลป์เพื่อเน้นย้ำให้ผู้อ่านทราบว่า การอยู่ในเรือนจำนักโทษจะสูญเสียอิสรภาพและหมดสิ้นอนาคตที่ไม่อาจไขว่คว้ากลับคืนมาได้

2.1.8 กลวิธีการใช้เรื่องเล่า การใช้เรื่องเล่าเป็นกลวิธีที่ผู้เขียนใช้เรื่องเล่าเพื่อแสดงรายละเอียดของเหตุการณ์ว่าใครเป็นผู้กระทำ ทำอะไร มีอะไรเกิดขึ้น ที่ไหนและเมื่อไหร่เกิดขึ้นได้อย่างไร การใช้อาจมีลักษณะเป็นการเล่าเหตุการณ์ตามลำดับแบบความเรียงต่อเนื่องกันไป หรือบรรยายแบบเล่าเหตุการณ์ตามลำดับต่อเนื่องแบบที่ระบุผู้พูดและใช้การแสดงคำพูดในเครื่องหมายคำพูด (อัษฎประกาศ) ซึ่งกลวิธีนี้ช่วยสร้างความน่าสนใจและสร้างความน่าเชื่อถือให้กับงานเขียนได้เป็นอย่างดี เนื่องจากผู้เขียนเปิดโอกาสให้ผู้ฟังที่อยู่ในเรื่องเล่าสนทนากับผู้อ่านโดยตรงและผู้อ่านกำลังทำหน้าที่เป็นผู้ฟังในสิ่งที่ผู้พูดในเรื่องเล่าถ่ายทอดออกมาโดยมีผู้เขียนเป็นสื่อกลาง (จันทิมา อังคพณิชกิจ, 2557, หน้า 163) โดยงานเขียนของนักโทษชายเรือนจำกลางบางขวาง ปรากฏการใช้กลวิธีการเล่าเรื่อง ดังข้อความต่อไปนี้

“...เขาบอกว่า ‘ที่แรกเพื่อนมันก็ไม่ให้ผมมาหรืออะไรเพื่อน ๆ บอกจะไปธุระกัน ผมก็เลยบอกเพื่อนไปว่าถ้าพวกพี่จะไปธุระก็ไปกันสิทั้งผมนั่งรอในรถก็ได้เพื่อนเลยใจอ่อนให้ผมติดรถมาด้วย จนกระทั่งมาถูกจับ เพิ่งมารู้ภายหลังว่าเพื่อนจะนำยาเสพติดไปส่งให้ลูกค้าที่ได้ติดต่อซื้อขายกันไว้...ศาลไม่เชื่อคำให้การของผม ผมก็ไม่รู้จะพูดยังไง ไม่รู้เรื่องจริง ๆ’...”

(นักโทษชายเรือนจำบางขวาง, 2555, หน้า 19)

“...เพื่อนคนหนึ่งที่ย้ายมาจากเรือนจำลาดยาวเล่าให้ฟังว่าเขาได้รู้จักคู่คดีของเนตรน้อย คู่คดีบอกว่า ‘เนตรน้อยไม่รู้เรื่องจริง ๆ วันนั้นที่ไม่ได้บอกเนตรน้อยว่าจะนำยาไปส่งลูกค้า เพราะกลัวเจอด่านตำรวจจะออกพิรุณ และที่จำใจให้ติดรถมาเที่ยวด้วยกันก็เพราะเห็นความตั้งใจและอดสงสารไม่ได้’ เขาเล่าให้ฟังพร้อมกับน้ำตาที่ไหลนอง...”

(นักโทษชายเรือนจำกลางบางขวาง, 2555, หน้า 21)

จากข้อความข้างต้นแสดงให้เห็นว่างานเขียนของนักโทษชายเรือนจำกลางบางขวาง ใช้กลวิธีการเล่าเรื่องเพื่อสร้างความน่าเชื่อถือให้ผู้อ่านทราบผ่านคำบอกเล่าของนักโทษในเรือนจำ โดยข้อมูลดังกล่าวช่วยให้ผู้อ่านทราบถึงที่มาที่ไปของนักโทษที่แสดงให้เห็นว่า มีนักโทษบางคนตกเป็นจำเลยเพราะความรู้เท่าไม่ถึงการณ์และความไว้วางใจคนสนิท ส่งผลให้ต้องโทษในเรือนจำทั้งที่ไม่มีส่วนรู้เห็นกับการก่อคดี

กล่าวโดยสรุปได้ว่า การประกอบสร้างความเป็นนักโทษผ่านกลวิธีทางภาษาในงานเขียนสารคดีของนักโทษชายเรือนจำกลางบางขวาง ช่วยให้ผู้อ่านมองเห็นความคิดหรือประสบการณ์ของผู้เขียนในการสะท้อนมุมมองที่มีต่อนักโทษในด้านที่มาและเหตุผลของการกลายเป็นนักโทษที่มีทั้งผู้ร้ายตัวจริงและผู้บริสุทธิ์ นอกจากนี้การประกอบสร้างดังกล่าวช่วยให้ผู้อ่านรับทราบถึงชีวิตความเป็นอยู่ที่ยากลำบากของนักโทษชายที่ต้องอาศัยอยู่ภายใต้กฎระเบียบที่เคร่งครัด ไม่มีอิสรภาพ และอยู่ร่วมกันภายในเรือนจำที่แออัดคับแคบไม่สะดวกสบายเหมือนโลกภายนอก สิ่งเหล่านี้เป็นเสมือนบทลงโทษที่ช่วยขัดเกลาพฤติกรรมนิสัยให้นักโทษคิดกลับตัวกลับใจเป็นคนดีไม่หวนกลับมากระทำความผิดเช่นเดิม นอกจากนี้ภาพความยากลำบากในเรือนจำยังเป็นเสมือนวัจนกรรมอันที่ช่วยเตือนใจผู้อ่านให้มีสติไม่กระทำความผิดกฎหมายเหมือนเช่นนักโทษเหล่านี้ด้วยเช่นกัน

2.2 การประกอบสร้างความเป็นนักโทษในงานเขียนของนักโทษหญิงเรือนจำ

กลางราชบุรี นักโทษหญิงเรือนจำกลางราชบุรีเป็นนักเขียนกลุ่มหนึ่งที่น่าเสนอเรื่องราวของนักโทษผ่านประสบการณ์ตรงของตนเองในระหว่างที่ถูกคุมขัง โดยผลิตงานเขียนภายใต้โครงการกำลังใจในพระดำริของพลเอกหญิง สมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าพัชรกิติยาภา นเรนทิราเทพยวดี กรมหลวงราชสาริณีสิริพัชร มหาวัชรราชธิดา และเครือข่ายพุทธิกา ภายใต้แนวคิดและความหวังว่าการเขียนเป็นเครื่องมือให้ผู้ต้องขังได้ทบทวนตนเอง อันนำไปสู่การพัฒนา เยียวยา และมองเห็นคุณค่าในตัวเอง ตลอดจนเนื้อหาในงานเขียนยังเป็นอุทาหรณ์ไม่ไห้คนอื่นต้องทำผิดซ้ำ รวมทั้งช่วยเสริมทัศนคติด้านบวกให้กับนักโทษจนนำไปสู่การสร้างความสำเร็จตัวตนของนักโทษในฐานะมนุษย์คนหนึ่งที่เคยผิดพลาดในชีวิต โดยงานเขียนของนักโทษหญิงเรือนจำกลางราชบุรีมีการประกอบสร้างความเป็นนักโทษผ่านกลวิธีทางภาษาให้ผู้อ่านทราบถึงตัวตนของนักโทษ ดังต่อไปนี้

2.2.1 กลวิธีการใช้คำศัพท์หรือวลีที่สื่อถึงนักโทษ

เป็นกลวิธีหนึ่งที่แสดงให้ผู้อ่านทราบถึงมุมมองและความคิดของนักเขียนเกี่ยวกับสิ่งที่กล่าวถึง เนื่องจากคำศัพท์เหล่านี้มีความสัมพันธ์กับบริบททางสังคมวัฒนธรรม ดังนั้นการใช้คำศัพท์อื่นนอกเหนือจากศัพท์เดิมที่มีอยู่ย่อมแสดงให้เห็นถึงความเชื่อหรือความคิดบางอย่างของนักเขียน

ด้วยเช่นกัน โดยงานเขียนของนักโทษหญิงเรือนจำกลางราชบุรีมีการประกอบสร้างความเป็นนักโทษผ่านกลวิธีทางภาษาให้ผู้อ่านทราบถึงตัวตนของนักโทษ ดังต่อไปนี้

ตาราง 4 แสดงกลวิธีการใช้คำศัพท์หรือวลีที่สื่อถึงนักโทษ ของนักโทษหญิงเรือนจำกลางราชบุรี

กลุ่มความหมาย	ตัวอย่างคำศัพท์หรือวลี
การแบ่งชนชั้น	น้องใหม่ (2556, หน้า 78)
การใช้ชื่อและการเรียกชื่อ	ผู้ต้องขัง (2556, หน้า 28) นักบุญใจบาป (2556, หน้า 38) นักโทษ (หน้า 78) คนซี้ดุก (2556, หน้า 79) นักโทษหญิง (2556, หน้า 95) ผู้ต้องขังหญิง (2556, หน้า 130)
อารมณ์ความรู้สึก	ความทุกข์ (2556, หน้า 13) ท้อ (2556, หน้า 15) เหนื่อย (2556, หน้า 15) ภาควมใจ (2556, หน้า 17) เจ็บปวด (2556, หน้า 21) เสียใจ (2556, หน้า 22) ทรมาน (2556, หน้า 23) โกรธมาก (2556, หน้า 23) น้อยใจ (2556, หน้า 23) เกลียดแค้นชิงชัง (2556, หน้า 42) สลดใจ (2556, หน้า 42) ความกลัว (2556, หน้า 45) เจ็บปวดทรมาน (2556, หน้า 47) เสียใจ (2556, หน้า 48) โศกเศร้าเสียใจ (2556, หน้า 48) กังวล (2556, หน้า 49) ท้อ เหงา (2556, หน้า 50) ความสุข (2556, หน้า 50) ทรมานใจ (2556, หน้า 51) เคืองคว้าง โดดเดี่ยว (2556, หน้า 56) รู้สึกผิด (2556, หน้า 59) ลำบาก (2556, หน้า 60) รู้สึกเหนื่อย เพลีย (2556, หน้า 64) ท้อแท้ หหมดแรง (2556, หน้า 65) เป็นห่วง (2556, หน้า 69) ทุกข์ทรมานใจ (2556, หน้า 72) ขมขื่น (2556, หน้า 84) ปวดร้าวใจ (2556, หน้า 84) เจ็บใจ เจ็บปวดและสิ้นหวัง (2556, หน้า 95) อ้างว้าง (2556, หน้า 95) เศร้าสลดหดหู่ ท้อแท้ เหนื่อยหน่าย และรู้สึกโดดเดี่ยว (2556, หน้า 102) สงบสุขราบรื่น (2556, หน้า 180) ความสุข (2556, หน้า 182)
บุคลิกภาพ	หน้าตาเหี้ยมเกรียม รูปร่างปึกป็น ผมหยิก ผิวดำกร้าน (2556, หน้า 148) ใบหน้าซีดเซียว รูปร่างพอม ผิวหนังดำกร้าน (2556, หน้า 152) สาวสวยคนหนึ่ง ผิวขาวเหลือง ตาคม (2556, หน้า 169)
ลักษณะนิสัยและพฤติกรรม	เป็นคนร่าเริง อ้ายศยดี เป็นมิตรกับทุก ๆ คน (2556, หน้า 14) ยิ้มแย้มอยู่ตลอดเวลา (2556, หน้า 18)
ความคาดหวัง	หวังที่จะกลับไปเป็นคนดี (2556, หน้า 79)
ความเชื่อ	สวดมนต์ (2556, หน้า 16) สวดมนต์เยอะ (2556, หน้า 25)

จากตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นว่างานเขียนของนักโทษหญิงเรือนจำกลางราชบุรี ปรากฏกลวิธีการใช้คำศัพท์หรือวลีที่สื่อถึงนักโทษเพื่อช่วยประกอบสร้างความเป็นนักโทษให้ผู้อ่านทราบถึงสถานะที่แตกต่างกันระหว่างคนปกติกับนักโทษ ดังปรากฏผ่านคำเรียกชื่อ “นักโทษ, ผู้ต้องขัง, คนขี้คุก” กลวิธีทางศัพท์ยังเผยมุมมองด้านบวกให้ผู้อ่านเห็นว่านักโทษบางรายมีบุคลิกภาพและนิสัยที่เป็นมิตรไม่มีความน่ากลัวเหมือนที่คนทั่วไปเข้าใจ นอกจากนี้การถูกจองจำในเรือนจำยังส่งผลให้นักโทษได้รับผลกระทบทั้งด้านร่างกายและจิตใจด้วยเช่นกัน

2.2.2 กลวิธีการใช้ประโยคแสดงเหตุผล การใช้ประโยคแสดงเหตุผลเป็นการแสดงให้ผู้อ่านทราบถึงเนื้อความสองส่วน คือ เนื้อความที่เป็นสาเหตุและเนื้อความที่เป็นผลลัพธ์ ซึ่งการใช้ประโยคแสดงเหตุผลในงานเขียนของ นักโทษหญิงเรือนจำกลางราชบุรี แสดงให้เห็นถึงการหล่อหลอมตัวตนของนักโทษ ตลอดจนจนทราบถึงชีวิตความเป็นอยู่ในเรือนจำที่ต้องดำรงอยู่ภายใต้กฎระเบียบข้อบังคับตลอดเวลา ดังนี้

“...ฉันคือนางฟ้า’ เพราะฉันไม่มีความทุกข์ คนอื่น ๆ บางคนยังเป็นแบบฉันไม่ได้ เพราะคนอื่น ๆ ยังจมอยู่กับความทุกข์ทุกข์ที่อยากได้อยากมีอยากเป็นเหมือนใคร ๆ ทั้งที่ชีวิตตัวเองมีได้เท่านี้ แต่ทำไมยังต้องการแล้วเมื่อทำไม่ได้ก็เป็นทุกข์ทุกข์ที่เราเป็นคนก่อนจนมันมาครอบงำจิตใจจนชีวิตทั้งชีวิตหาความสุขไม่ได้เลย...”

(นักโทษหญิงเรือนจำกลางราชบุรี, 2556, หน้า 13)

“...หญิงสาวเล่าให้ฟังว่าเพราะเธอมีความสามารถพิเศษเฉพาะที่ใจซึ่งมีไม่กี่คนในนี้ที่ทำได้เธอใช้ชีวิตอยู่ในนี้อย่างสบายทั้งกายและใจทั้ง ๆ ที่ญาติแทบจะไม่มา...”

(นักโทษหญิงเรือนจำกลางราชบุรี, 2556, หน้า 15)

“...แม่ต้องขึ้นรถเมล์จากโพธารามมาที่เรือนจำกลางราชบุรี แต่เช้าเพื่อมาให้ทันเวลาเยี่ยมเพราะขงหญิงกำหนดเวลาเยี่ยมช่วงเช้า 4 โมงครึ่งถึง 10 โมง...”

(นักโทษหญิงเรือนจำกลางราชบุรี, 2556, หน้า 16)

“...กึ่งสงสารแม่มากและคิดว่าต้องทำอะไรสักอย่างเพื่อยุติภาระของแม่ในส่วนของเธอเพราะคิดว่าลำพังภาระข้างนอกก็มากพออยู่แล้วเธอจึงตัดสินใจบอกกับแม่...”

(นักโทษหญิงเรือนจำกลางราชบุรี, 2556, หน้า 16)

“...จะทำได้ไม่ว่าจะเป็นการรับจ้างซักผ้าตักน้ำ ทำเวร นวดขัดตัวทำเล็บ ทุก ๆ อย่างที่มีคนจ้าง โดยอาชีพหลักคือซักผ้าเนื่องจากรับจ้างเป็นรายเดือน ส่วน

ค่าตอบแทนที่ได้รับคือจำนวนเงิน 150 บาทต่อเดือนเฉลี่ยแล้วเท่ากับวันละ 5 บาทต่อเสื้อผ้าสองชุดเช้า-เย็นที่เธอต้องซักในแต่ละวัน...”

(นักโทษหญิงเรือนจำกลางราชบุรี, 2556, หน้า 17)

“...หลายครั้งเธอต้องทนกับคำพูดเสียดสีต่าง ๆ จนบางที่ถ้ามากเกินไปเธอก็จะเดินหนีไม่ฟังไม่เก็บเอามาใส่ใจแล้วไปหาราวตากตรงอื่นเป็นที่แน่นอนว่าต้องประหยัดพื้นที่ที่สุด ๆ เพื่อให้ตากผ้าได้หมดจึงไม่แปลกที่เธอจะต้องเหนื่อยกว่าเดิมเพราะถ้าตากผ้าเปียกเกินไปก็ยากที่ผ้าจะแห้งมันจึงเป็นสาเหตุให้เธอต้องคอยวิ่งมาดูผ้าคอยกลับผ้าอยู่เรื่อย ๆ...”

(นักโทษหญิงเรือนจำกลางราชบุรี, 2556, หน้า 17)

“...สำหรับเธอแล้วยินดีเสมอและต้องทำให้ดีที่สุดที่สำคัญต้องขอบคุณคนจ้างด้วยเพราะเขาทำให้เธอมีงานทำมีรายได้สามารถประกอบตัวอยู่ในนี้ได้โดยไม่ต้องเดือดร้อนใคร...”

(นักโทษหญิงเรือนจำกลางราชบุรี, 2556, หน้า 17)

“...บางทีก็ไม่ได้ค่าจ้างซักผ้าเดือนนั้นเลยเพราะต้องหักกับค่าเสื้อผ้าที่หายไป แต่ก็ยังดีที่มีรายได้จากตรงอื่นมาเสริมและการใช้จ่ายอย่างประหยัดที่สุด ไม่ฟุ่มเฟือยเธอจึงพออยู่ได้ในแต่ละเดือน...”

(นักโทษหญิงเรือนจำกลางราชบุรี, 2556, หน้า 18)

“...ทุกวันนี้ฉันเหมือนคนพิการทั้งที่มีอวัยวะครบ 32 เพราะไม่สามารถทำอะไรได้เลย ฉันได้แต่ภาวนาขอให้ฉันใช้เวรใช้กรรมหมดเร็ว ๆ จะได้ออกไปตอบแทนคุณพ่อแม่และเป็นแม่ที่ดีของลูกถ้าวันนั้นมาถึงฉันคงจะหายใจได้โล่งกว่า...”

(นักโทษหญิงเรือนจำกลางราชบุรี, 2556, หน้า 72)

“...เห็นหน้าใกล้ชิดลูกที่ไรใจฉันเหมือนจะขาดฉันอยากบอกให้ลูกรู้แม่ก็เข้าใจเจียนบ้าเพราะคิดถึงเอื้อมกับนกเหมือนกัน เอื้อมกับนกเป็นเลือดในอกแม่ทำไมแม่จะไม่รักไม่หวังใย...”

(นักโทษหญิงเรือนจำกลางราชบุรี, 2556, หน้า 83)

“... ‘คุณ’ สอนบทเรียนฉันมากมาย แต่มันเป็นบทเรียนที่ไม่น่าเรียนซ้ำและไม่น่าจดจำเพราะความจริงของชีวิตมันเจ็บปวดเกินกว่าจะเขียนถึง...”

(นักโทษหญิงเรือนจำกลางราชบุรี, 2556, หน้า 96)

“...ฉันยังได้คิดได้เข้าใจชีวิตของตัวเองมากขึ้นชีวิตที่ผิดพลาดเป็นเพราะตัวฉันทำมันขึ้นมาเองทั้งนั้นฉันลืมนิดให้ตัวเองเดินหลงทางไปเองถึงวันนี้ฉันกลับไม่รู้สึกละอายใจเพราะฉันได้ค้นพบความจริงจากประสบการณ์ได้มองโลกเป็นและเข้าใจสัจธรรมของมนุษย์มากขึ้น...”

(นักโทษหญิงเรือนจำกลางราชบุรี, 2556, หน้า 112)

“...ฉันก็คือ ‘ภรรยาหน้าใจ’ นั่นเองคงจะมีแต่สิ่งศักดิ์สิทธิ์เท่านั้นที่รับรู้ได้ว่าฉันไม่มีส่วนรู้เห็นใด ๆ กับสามีของฉันเลย ฉันไม่ต้องการแก้ตัวใด ๆ เพราะศาลตัดสินให้ฉันเป็นคนเลวของสังคมไปแล้ว...”

(นักโทษหญิงเรือนจำกลางราชบุรี, 2556, หน้า 137)

“...ฉันยังจำได้ดีวันที่ฉันหมดสิ้นกำลังใจ เพราะญาติหายไประยะเวลา 4 เดือนเงินที่มีอยู่ก็หมดของใช้ก็ไม่มีวัน ๆ เอาแต่คิดมากข้าวปลาไม่ยอมกินถึงกินก็กินได้ไม่กินสามคำเพราะมันจุกอยู่ที่ลิ้นปี่น้ำตาที่จ้องจะไหลออกมาอย่างเดียว...”

(นักโทษหญิงเรือนจำกลางราชบุรี, 2556, หน้า 145)

“...ฉันได้รับความช่วยเหลือจาก ‘ป้าลำจวน’ คนที่ไม่เคยรู้จักฉันเลยเธอช่วยเพราะสงสาร ช่วยเพราะเมตตาสัตว์ผู้ยากไร้อย่างฉัน เธอเป็นคนดีที่มีบุญคุณกับฉันมากคนหนึ่ง...”

(นักโทษหญิงเรือนจำกลางราชบุรี, 2556, หน้า 179)

จากตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นว่างานเขียนของนักโทษหญิงเรือนจำกลางราชบุรี ปรากฏกลวิธีการใช้ประโยคแสดงเหตุผลที่แสดงให้เห็นว่า ในเรือนจำมีกฎระเบียบที่นักโทษทุกคนต้องปฏิบัติตาม โดยนักโทษต้องใช้ชีวิตภายใต้กฎระเบียบตั้งแต่ตื่นเช้าจนถึงเข้านอน ซึ่งชีวิตที่อยู่ในกรอบเช่นนี้ส่งผลให้นักโทษได้รับความทุกข์กายและใจ สิ่งหนึ่งที่ช่วยเยียวยาความรู้สึกนี้ได้ก็คือกำลังใจจากครอบครัวของนักโทษนั่นเอง

2.2.3 กลวิธีการใช้ความเปรียบเทียบ การใช้ความเปรียบเทียบเป็นกลวิธีทางภาษาอย่างหนึ่งที่ผู้เขียนใช้ภาษาเปรียบเทียบสิ่งที่ต่างกันสองสิ่งหรือมากกว่าแต่มีคุณสมบัติบางประการร่วมกันหรือคล้ายคลึงกัน มาเปรียบเทียบกันด้วยการพรรณนาให้ผู้อ่านเกิดจินตภาพอันส่งผลต่อการรับรู้และเข้าใจในความเป็นนักโทษมากยิ่งขึ้น โดยงานเขียนของนักโทษหญิงเรือนจำกลางราชบุรี ปรากฏการใช้ความเปรียบเทียบ ดังข้อความต่อไปนี้

“...โลกที่ดูกว้างใหญ่ใบนี้ฉันเปรียบเหมือนจุดเล็ก ๆ ที่ซ่อนอยู่ 14 ปีที่ต้องใช้ชีวิต อยู่ในคุกฉันไม่ได้สู้เพียงลำพังยังมีแม่มีน้องพวกเขาไม่ได้ทิ้งฉันไปไหน...”

(นักโทษหญิงเรือนจำกลางราชบุรี, 2556, หน้า 54)

“...เห็นหน้าใกล้ชิดลูกที่ไรใจฉันเหมือนจะขาดฉันอยากบอกให้ลูกรู้แม่ก็เข้าใจ เจียนบ้ำเพราะคิดถึงเฝ้ากับนกเหมือนกันเฝ้ากับนกเป็นเลือดในอกแม่ทำไมแม่จะไม่รัก ไม่ห่วงใย...”

(นักโทษหญิงเรือนจำกลางราชบุรี, 2556, หน้า 83)

ข้อความข้างต้นแสดงให้เห็นว่างานเขียนของนักโทษหญิงเรือนจำกลางราชบุรี มีการใช้ความเปรียบเพื่อให้ผู้อ่านมองเห็นภาพของคุณได้ชัดเจนยิ่งขึ้น ด้วยการเปรียบเทียบเรือนจำเหมือนกับพื้นที่เล็ก ๆ แห่งหนึ่งที่สร้างความทุกข์ทรมานทางจิตใจเนื่องจากถูกจำกัดอิสรภาพไม่สามารถอยู่ร่วมกับครอบครัวอันเป็นที่รักได้

กล่าวโดยสรุปได้ว่าการประกอบสร้างความเป็นนักโทษผ่านกลวิธีทางภาษาในงานเขียนสารคดีของนักโทษหญิงเรือนจำกลางราชบุรี ช่วยให้ผู้อ่านมองเห็นความคิดหรือประสบการณ์ของผู้เขียนในการสะท้อนมุมมองที่มีต่อนักโทษหญิงที่ต้องเข้ามาใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันในเรือนจำด้วยสาเหตุที่เกิดจากความตั้งใจและความประมาทในการใช้ชีวิต ทั้งนี้เมื่ออยู่ในเรือนจำนักโทษหญิงยังคงต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบที่วางเอาไว้ไม่แตกต่างจากนักโทษชาย ซึ่งการอยู่ภายใต้กฎระเบียบส่งผลให้เกิดความทุกข์ทรมานทั้งร่างกายจิตใจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งกับนักโทษหญิงที่มีภาวะครอบครัว ด้วยเหตุนี้เมื่อถึงกำหนดเยี่ยมญาติจึงเป็นช่วงเวลาสำคัญที่ช่วยเสริมกำลังใจและคลายความกังวลของนักโทษ

2.3 การประกอบสร้างความเป็นนักโทษในงานเขียนของ ส. แม่ปิง ส. แม่ปิง เป็นนักเขียนคนหนึ่งถ่ายทอดเรื่องราวของนักโทษผ่านประสบการณ์ตรงของตนเองเมื่อครั้งที่ต้องโทษอยู่ในเรือนจำบางขวางเป็นระยะเวลายาวนานกว่าสิบปี เนื้อหาของงานเขียนมุ่งนำเสนอให้ผู้อ่านได้รับทราบถึงชีวิตนักโทษที่มีรอยสักในแง่มุมมองต่าง ๆ ด้วยการสัมภาษณ์และการสังเกต ทำให้ได้เนื้อหาที่เป็นประโยชน์ในการให้ข้อคิดข้อเตือนใจให้ผู้อ่านไม่กระทำความผิดซ้ำรอยนักโทษเหล่านี้ ซึ่งงานเขียนของ ส. แม่ปิง มีการประกอบสร้างความเป็นนักโทษผ่านกลวิธีทางภาษาให้ผู้อ่านทราบถึงตัวตนของนักโทษ ดังต่อไปนี้

2.3.1 กลวิธีการใช้คำศัพท์หรือวลีที่สื่อถึงนักโทษ การใช้คำศัพท์หรือวลีเป็นกลวิธีหนึ่งที่แสดงให้เห็นถึงมุมมองและความคิดของนักเขียนเกี่ยวกับสิ่งที่กล่าวถึง เนื่องจากคำศัพท์เหล่านี้มีความสัมพันธ์กับบริบททางสังคมวัฒนธรรม ดังนั้นการใช้คำศัพท์อื่นนอกเหนือจากศัพท์เดิมที่มีอยู่ ย่อมแสดงให้เห็นถึงความเชื่อหรือความคิดบางอย่างของนักเขียน

ด้วยเช่นกัน โดยงานเขียนของ ส. แม่ปิง ปรากฏการใช้คำศัพท์หรือวลีที่สื่อถึงนักโทษ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตาราง 5 แสดงกลวิธีการใช้คำศัพท์หรือวลีที่สื่อถึงนักโทษ ของ ส. แม่ปิง

กลุ่มความหมาย	ตัวอย่างคำศัพท์หรือวลี
การแบ่งชนชั้น	ขาใหญ่ นักโทษขาเล็กขาน้อย (2558, หน้า 72)
การใช้ชื่อและการเรียกชื่อ	มือปิ่นรุ่นเล็ก (2558, หน้า 16), เพชฌฆาตหน้ายิ้ม (2558, หน้า 18), มือปิ่นหนุ่มผู้มึนรอยยิ้มประดับใบหน้าเป็นนิคตย์ (2558, หน้า 22), มือปิ่นหนุ่มวัยสามสิบต้น ๆ (2558, หน้า 29), มือปิ่นเจ้าของแขนซ้ายลายมังกรแดง (2558, หน้า 30), มือปิ่นดาวรุ่งแห่งเมืองปากน้ำโพ (2558, หน้า 35) เจ้าของรอยสักอินทรีสยายปีก (2558, หน้า 45), มือปิ่นพระกาฬ (2558, หน้า 46), พี่ใหญ่แห่งวงการมือปิ่นภาคกลาง (2558, หน้า 48), เจ้าของรอยสักดอกกุหลาบสีชมพู (2558, หน้า 91), สาวสวยแห่งคุกบางขวาง (2558, หน้า 93), เจ้าของรอยสักเสือลายพาดกลอน (2558, หน้า 115)
การใช้ชื่อ (ชาติพันธุ์)	มือปิ่นชื่อกระฉ่อนแห่งดินแดนอีสานใต้ (2558, หน้า 72) อดีตมาเฟียแห่งแดนอาร์รัง (2558, หน้า 85) มาเฟียหนุ่มสัญชาติเดนมาร์ก (2558, หน้า 108) หนุ่มใหญ่จีนฮ้อ (2558, หน้า 116) พ่อเลี้ยงหนุ่มใหญ่สายเลือดมังกร (2558, หน้า 116)
อารมณ์ความรู้สึก	คิดถึงลูกคิดถึงเมีย (2558, หน้า 37) ประสาทเสีย (2558, หน้า 53) เครียดมาก (2558, หน้า 55) ทรมาน (2558, หน้า 71) โหยหาครอบครัว (2558, หน้า 76) หวาดผวา กลัวตาย (2558, หน้า 95) วิดกกังวลจนแทบจะกลายเป็นบ้า (2558, หน้า 119)
ที่มาและเหตุผล	ไม่มีเงินรักษาแม่ (2558, หน้า 15) ไม่มีงานทำ (2558, หน้า 30) ฐานะทางบ้านยากจน ด้วยความประมาท ล้าพองใจ (2558, หน้า 73) ความโลภ (2558, หน้า 93) รายได้ไม่พอกับรายจ่าย คิดรวยทางลัด (2558, หน้า 99) เป็นหนี้ ถังแตก (2558, หน้า 103) ชอบช่วยเหลือเพื่อนทั้งในทางที่ถูกและทางที่ผิด (2558, หน้า 128)
บุคลิกภาพ	บุคลิกนิมนวล มนุษย์สัมพันธ์ดี ยิ้มง่าย (2558, หน้า 11), ท่าทางเจ้าสำออง (2558, หน้า 29)
ลักษณะนิสัยและพฤติกรรม	สุภาพเรียบร้อย (2558, หน้า 11) อยู่อย่างสันโดษ ชอบอ่านหนังสือ ไม่ค่อยพูดคุยกับใคร (2558, หน้า 12) ชอบสวดมนต์ นั่งสมาธิ (2558, หน้า 18) นิสัยดี รักความสงบ (2558, หน้า 28) ไม่รับงานที่เป้าหมายเป็นผู้หญิงเด็ดขาด (2558, หน้า 31) เป็นคนปิดปากสนิท (2558, หน้า 33) เกร็งครัดในศีลในธรรม (2558, หน้า 39) ใจถึง มือถึง (2558, หน้า 40) ไม่กลัวหน้า

ตาราง 5 (ต่อ)

กลุ่มความหมาย	ตัวอย่างคำศัพท์หรือวลี
	อินทร์หน้าพรหม (2558, หน้า 41) เป็นคนขี้อาย ไม่ขี้โม้ ไม่คุย (2558, หน้า 48) มีสักจะ ชอบพระเครื่อง ลักยันต์ (2558, หน้า 49) เป็นคนสมถะ ไม่ค่อยสูงลิ้งกับใคร (2558, หน้า 50) ชอบช่วยเหลือคนอื่น (2558, หน้า 59) ชอบทำงานจิตอาสา (2558, หน้า 59) มีความจริงใจ ตรงไปตรงมา รักษาคำพูด (2558, หน้า 60) มีนิสัยดี (2558, หน้า 94) ชอบลักลาย (2558, หน้า 96) กลัวเวลาตื่นตื่น (2558, หน้า 103) นอนนุ่ม อ่อนโยน และพูดจาไพเราะ (2558, หน้า 108) รักเพื่อน ชอบช่วยเหลือเพื่อน (2558, หน้า 128)
	มือปิ่นรุ่นเล็ก (2558, หน้า 16), เพชฌฆาตหน้ายิ้ม (2558, หน้า 18), มือปิ่นหนุ่มผู้มีรอยยิ้มประดับใบหน้าเป็นนิത്യ (2558, หน้า 22), มือปิ่นหนุ่มวัยสามสิบต้น ๆ (2558, หน้า 29), มือปิ่นเจ้าของแขนซ้ายลายมังกรแดง (2558, หน้า 30), เจ้าของรอยสักอินทรีสยายปีก (2558, หน้า 45), มือปิ่นพระกาฬ (2558, หน้า 46), พี่ใหญ่แห่งวงการมือปิ่นภาคกลาง (2558, หน้า 48), เจ้าของรอยสักดอกกุหลาบสีชมพู (2558, หน้า 91), สาวสวยแห่งคุกกบางขวาง (2558, หน้า 93), เจ้าของรอยสักเสื้อลายพาดกลอน (2558, หน้า 115)
ความชำนาญ	ยิงปืนได้อย่างแม่นยำ (2558, หน้า 5) คุ่นเคยกับการใช้อาวุธ และฆ่าคนเป็นอย่างดี (2558, หน้า 73)
ความคาดหวัง	เปิดร้านคอมพิวเตอร์ รับซ่อมคอมพิวเตอร์ (2558, หน้า 22) ใช้ชีวิตให้เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมมากที่สุด (2558, หน้า 38) ออกบวช (2558, หน้า 54) ออกไปเป็นบาทหลวง (2558, หน้า 85)
ความเชื่อ	ดวงไม่ดี (2558, หน้า 31) เชื่อเรื่องวิญญาณ (2558, หน้า 18) เครื่องครัดในศีลธรรม (2558, หน้า 39) เชื่อเรื่องไสยศาสตร์ (2558, หน้า 49) ลักยันต์ลงอักขระ คาถาอาคม (2558, หน้า 125)

จากตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นว่างานเขียนของ ส. แม่ปิง ปรากฏกลวิธี การใช้คำศัพท์หรือวลีที่สื่อถึงนักโทษเพื่อช่วยประกอบสร้างความเป็นนักโทษให้ผู้อ่านเกิดความเข้าใจในตัวตนของนักโทษด้วยการแสดงให้เห็นว่านักโทษในเรื่องจำมีที่มาที่ไปแตกต่างกัน ทั้งด้านฐานะชาติพันธุ์ ภูมิสำเนา และเหตุผลในการก่อคดี อย่างไรก็ตามแม้จะมีที่มาที่ไปแตกต่างกัน แต่เมื่อถูกประทับตราว่าเป็นนักโทษแล้ว ทุกคนล้วนอยู่ในสถานะเดียวกันนั่นคือ “นักโทษ” เหตุนี้เองนักโทษจึงต้องสร้างสถานะใหม่ในเรื่องจำ ดังปรากฏผ่านคำว่า “ขาใหญ่, นักโทษขาเล็กขาน้อย” ที่แสดงให้เห็นว่ามี การแบ่งชนชั้นระหว่างนักโทษโดยนักโทษขาใหญ่จะมี

อิทธิพลเหนือนักโทษทั่วไป สิ่งนี้เองช่วยให้ความเป็นอยู่ของนักโทษมีความยากลำบากมากขึ้น เพราะนอกจากจะต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบของเรือนจำแล้วยังต้องปฏิบัติตามธรรมเนียมปฏิบัติที่ข้าใหญ่สร้างขึ้นมาอีกด้วย ส่งผลให้นักโทษได้รับความทุกข์ทรมานมากขึ้น ด้วยเหตุนี้ นักโทษจึงต้องหากิจกรรมบรรเทาความทุกข์ดังกล่าวด้วยการฟังปาฐกถาธรรมะ การสัก การบำเพ็ญสาธารณประโยชน์ หรือการทำกิจกรรมต่าง ๆ ที่เรือนจำมอบหมาย เป็นต้น กิจกรรมเหล่านี้นอกจากจะช่วยบรรเทาความทุกข์แล้ว ยังช่วยสร้างความหวังและแรงบันดาลใจให้นักโทษเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเสีย อันนำไปสู่ความหวังในการใช้ชีวิตตามที่ตนเองคาดหวังเอาไว้ในอนาคตด้วยเช่นกัน

2.3.2 กลวิธีการใช้ประโยคแสดงเหตุผล การใช้ประโยคแสดงเหตุผลเป็นการแสดงให้ผู้อ่านทราบถึงเนื้อความสองส่วน คือ เนื้อความที่เป็นสาเหตุและเนื้อความที่เป็นผลลัพธ์ ซึ่งการใช้ประโยคแสดงเหตุผลในงานเขียนของ ส. แม่ปิง แสดงให้เห็นถึงการหล่อหลอมตัวตนของนักโทษว่ามีที่มาและสาเหตุอย่างไร ตลอดจนจนทราบถึงความเชื่อ อารมณ์ความรู้สึก และการใช้ชีวิตในเรือนจำของนักโทษที่ต้องอยู่ภายใต้กฎระเบียบอย่างเคร่งครัด ดังนี้

“...ผมว่าสาเหตุที่การสักกลายเป็นที่นิยมของคนคุกทั่วประเทศ น่าจะมีสาเหตุอย่างที่ยาเล่า นั่นคือการติดเข็ม เมื่อลองได้สักแล้วจะรู้สึกมันจนขาดไม่ได้ รวมทั้งมีเวลาร่างมาก การสักกลายเป็นแฟชั่นของคนคุกไป...”

(ส. แม่ปิง, 2558, หน้า 24)

“...มือปืนดาวรุ่งแห่งเมืองปากน้ำโพบอกกับผมว่าเลิกแล้ว จะไม่กลับไปเดินเส้นทางเดิมแน่นอน เพราะตั้งแต่ติดคุกมาได้พบเห็นสังขรณ์หลายอย่าง...”

(ส. แม่ปิง, 2558, หน้า 35)

“...สิ่งสำคัญที่สุดที่ทำให้เขาตัดสินใจเด็ดเดี่ยวว่าจะไม่หวนกลับไปเป็นมือปืนรับจ้างอีกเพราะพระมหากรุณาธิคุณของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ถ้าไม่มีพระองค์ท่าน ผมคงถูกนำตัวไปฉีดยาแล้ว...”

(ส. แม่ปิง, 2558, หน้า 36)

“...มือปืนตัวจริงเสียงจริงส่วนใหญ่ไม่ค่อยสักสักกัน เพราะไม่ชอบทำตัวเป็นจุดเด่น หรือทำให้สังเกตร่าง แต่หลังจากศาลตัดสินให้ประหารชีวิต เครียด ไม่รู้จะระบายอย่างไรดี พอดีคนที่นอนอยู่ห้องเดียวกัน แถมยังนอนข้าง ๆ เป็นอาจารย์สักมีฝีมือดีเสียด้วย เขารบเร้าให้สักเลยลองสักดู...”

(ส. แม่ปิง, 2558, หน้า 56)

“...ข้างตอบผมว่าเขาไม่ชอบการลักลอบ เพราะจะทำให้กลายเป็นจุดเด่นเวลาที่ออกไปอยู่ในโลกภายนอก ยิ่งเคยมีประวัติต้องโทษมาแล้ว ยิ่งเป็นเป้าหมายของตำรวจ เวลามีคนดียิงกันที่ไหน จับมือใครดมไม่ได้ หากถูกข้างบนบีบเข้ามาทุก ๆ ตำรวจอาจเอาคดีมาให้ถึงห้องนอน ยิ่งตัวลาย ๆ นี่แหละ พวกตำรวจชอบนัก...”

(ส. แม่ปิง, 2558, หน้า 74)

“...แม้คุณจะมีกำแพงสูงล้อมรอบ มีประตูเหล็กหนากันไว้หลายต่อหลายชั้น ก่อนจะเข้ามาถึงใจกลางคุก แต่ไม่รู้ว่าไอ้ยานรกดนั้นมันมาจากไหน เข้ามาแพร่ระบาดถึงในคุกได้อย่างไร ตลอดระยะเวลาที่ฉันสองปีที่ผ่านมาอยู่ที่บางขวาง บางช่วงบางเวลาหาซื้อได้ง่ายกว่าข้างนอกคุณเสียอีก...”

(ส. แม่ปิง, 2558, หน้า 85)

“...แม้ทางเรือนจำจะมีมาตรการตรวจค้นอย่างเข้มงวดกับการลักลอบหมักเหล้าและต้มเหล้า และลงโทษทางวินัยด้วยการขังเดี่ยว 3 เดือน แต่ก็ยังมีผู้กล้าเสี่ยงกล้าแลกกับบทลงโทษขังเดี่ยว 3 เดือน...”

(ส. แม่ปิง, 2558, หน้า 111)

“...แม้ว่าล่าสุดเขาจะถูกจับได้คาหม้อต้มเหล้าและถูกส่งขึ้นขังเดี่ยวอย่างไม่มีกำหนดเวลา จนกว่าผลสอบทางวินัยจะออกมา แต่เขาก็ยังคงไม่เข็ดหลาบกับโทษที่ได้รับ ทำให้ผมคิดถึงคำพูดที่ว่า ดีชั่วอยู่ที่ตัวทำ สูงต่ำอยู่ที่ทำตัว ขึ้นมาทันที...”

(ส. แม่ปิง, 2558, หน้า 113)

“...แม้คุณบางขวางจะดารดาษไปด้วยนักโทษประหารทั้งหมดหกร้อยกว่าคน... แต่ถึงกระนั้นผมก็ยังไม่พบนักโทษคดียาเสพติดรายใหญ่ในระดับเจ้าของโรงงาน...ผู้ส่งรายใหญ่แต่อย่างไร คงมีแต่เพียงปลาเล็กปลาน้อย ประเภทรับจ้างชนเสียมากกว่า...”

(ส. แม่ปิง, 2558, หน้า 114)

“...ทำไมเฮียจึงค้ายาเสพติด ?

เป็นเพราะสังคมที่แวดล้อม ทั้งครอบครัว คนในตระกูลหลายคนค้ายา เพื่อน ๆ หลายคนก็ร่ำรวยเพราะยานรกดทั้งนั้น การเข้าสู่วงการก็ไม่ใช่เรื่องยาก...”

(ส. แม่ปิง, 2558, หน้า 118)

“...เสียหยังพูดออกมาจากใจจริงว่าที่เขารอดตายมาได้เป็นเพราะพระมหากรุณาธิคุณของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เขาจะใช้ชีวิตที่เหมือนตายแล้วเกิดใหม่นี้ให้เป็นประโยชน์มากที่สุด...”

(ส. แม่ปิง, 2558, หน้า 121)

“...หากเขาได้ยินเรื่องราวชีวิตในคุกมาก่อน เขาคงไม่เข้าร่วมกับขบวนการค้ายานรก จนทำให้ต้องเอาชีวิตด้วยหนุ่มมาทิ้งไว้ในคุกเช่นนี้...”

(ส. แม่ปิง, 2558, หน้า 122)

“...นึกเล่าให้ผมฟังว่าตนเป็นคนที่มีรักเพื่อน ชอบช่วยเหลือเพื่อนทั้งในทางที่ถูกและผิด ใครทำอะไรเพื่อน ใครจะมารังแกเพื่อน เขาจะเป็นเดือดเป็นร้อนแทนเสมอ นี่คือสาเหตุที่ทำให้ไม่ต้องระหกระเหินเข้ามานอนกินข้าวแดงอยู่ในคุก...”

(ส. แม่ปิง, 2558, หน้า 128)

“...นึกเป็นเด็กหนุ่มอายุยังไม่ถึงสามสิบปี รูปร่างผอมสูง ผมเคยเห็นเขามีเรื่องทะเลาะวิวาทกับกลุ่มแก๊งอื่น ๆ ภายในแดนที่ผมอยู่หลายต่อหลายครั้ง ส่วนใหญ่ก็มาจากความรักเพื่อน เจ็บแค้นแทนเพื่อน สาเหตุที่ถูกย้ายมาอยู่ที่บางขวางก็เพราะมีเรื่องทะเลาะชกต่อยจากเรื่องของเพื่อนเช่นกัน...”

(ส. แม่ปิง, 2558, หน้า 129)

“...นักโทษบางคนมาคดียาเสพติด ของกลางเป็นล้านเม็ดมูลค่าการซื้อขายหลายร้อยล้านบาท แต่ชีวิตในคุกกลับเป็นอยู่อย่างไร้ญาติขาดมิตร... เพราะเขาเหล่านี้ ไม่ใช่ตัวจริง เป็นเพียงลูกจ้างชั่วคราว หวังเงินไม่กี่หมื่นบาท...”

(ส. แม่ปิง, 2558, หน้า 129)

“...นึกเป็นเด็กหนุ่มเชื้อสายจีนฮ่อจากภาคเหนือ ถูกจับในข้อหาค้ายาบ้า เขาเล่าให้ฟังว่าเกิดและเติบโตมาในแวดวงค้ายาเสพติด ทั้งพ่อแม่พี่น้อง และเพื่อน ๆ ค้ายา นรกหมด แม้มักจะเคยบินไปทำงานอยู่ที่ใดวันหลายปี กลับมาก็ยังหนีไม่พ้นวงจรค้ายาเสพติด...”

(ส. แม่ปิง, 2558, หน้า 133)

จากตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นว่างานเขียนของ ส. แม่ปิง ปรากฏวิถีการใช้ประโยคแสดงเหตุผลที่ให้อ่านทราบถึงสาเหตุที่ทำให้คนปกติกลายเป็นนักโทษว่ามีทั้งความรัก โลภ โกรธ หลง และความไม่ตั้งใจ ซึ่งช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจว่านักโทษนั้นมิได้เป็นผู้ร้ายไปเสียทั้งหมดแต่ยังคงมีผู้บริสุทธิ์ที่เคราะห์ร้ายปะปนอยู่ด้วย นอกจากนี้ยังช่วยให้ผู้อ่าน

เปลี่ยนแปลงทัศนคติเกี่ยวกับค่านิยมในการสักของนักโทษที่เหมารวมว่านักโทษส่วนใหญ่ชอบสักลายตามเรือนจำ แท้จริงแล้วมิใช่เช่นนั้นเพราะนักโทษบางคนไม่นิยมสักลาย เนื่องจากรอยสักจะเป็นจุดเด่นที่อาจส่งผลให้ตกเป็นผู้ต้องสงสัยเมื่อเกิดคดีที่ยังจับผู้ร้ายไม่ได้ ด้วยเหตุนี้รอยสักจึงเป็นค่านิยมของนักโทษบางกลุ่มเท่านั้น ในขณะที่เดียวกันการปฏิบัติตามกฎระเบียบของเรือนจำอย่างเคร่งครัดก็เป็นเรื่องที่เป็น เพราะนอกจากจะช่วยให้นักโทษอยู่ร่วมกันในเรือนจำได้อย่างปกติสุขแล้วยังส่งผลต่อการพิจารณาขอพระราชทานอภัยโทษจากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวด้วยเช่นกัน ด้วยเหตุนี้นักโทษส่วนใหญ่จึงปฏิบัติตามกฎระเบียบของเรือนจำเพื่อให้ได้กลับคืนสู่สังคมได้โดยเร็ว ทั้งนี้ยังมีนักโทษบางส่วนที่มีพฤติกรรมชอบละเมิดกฎระเบียบด้วยเช่นกัน

2.3.3 กลวิธีการใช้ความเปรียบ การใช้ความเปรียบเป็นกลวิธีทางภาษาอย่างหนึ่งที่ผู้เขียนใช้ภาษาเปรียบเทียบกับสิ่งที่ต่างกันสองสิ่งหรือมากกว่าแต่มีคุณสมบัติบางประการร่วมกันหรือคล้ายคลึงกัน มาเปรียบเทียบกับกันด้วยการพรรณนาให้ผู้อ่านเกิดจินตภาพอันส่งผลต่อการรับรู้และเข้าใจในความเป็นนักโทษมากยิ่งขึ้น โดยงานเขียนของ ส. แม่ปิง ปรากฏการใช้ความเปรียบ ดังข้อความต่อไปนี้

“...หากมีโอกาสรอดไปจากคุกที่เปรียบดังขุมนรกบนดินแห่งนี้ได้ เขาจะใช้ชีวิตให้เป็นประโยชน์ต่อสังคมส่วนรวมมากที่สุด...”

(ส. แม่ปิง, 2558, หน้า 38)

“...คนที่มาติดคุกเปรียบเสมือนลูกจ้างชั่วคราวที่นายทุนใช้เงินล่อให้มาทำงานให้เท่านั้น...”

(ส. แม่ปิง, 2558, หน้า 120)

“...เจ้าตัวสะท้อนความรู้สึกที่ยังฝังลึกเป็นแผลใหญ่ภายในใจตลอดเวลา 15 ปีที่ผ่านมาว่า เขาเสียใจมากที่การตัดสินใจเพียงเสี้ยววินาทีในวันนั้นทำให้ครอบครัวต้องแตกแยก...”

(ส. แม่ปิง, 2558, หน้า 66)

ข้อความข้างต้นแสดงให้เห็นว่างานเขียนของ ส. แม่ปิง มีการใช้ความเปรียบเพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจในตัวตนของนักโทษและมองเห็นภาพของคุกได้ชัดเจนยิ่งขึ้น ด้วยการเปรียบเทียบกับให้เห็นว่านักโทษส่วนหนึ่งที่อยู่ในเรือนจำเป็นเครื่องมือของกลุ่มนายทุนที่จ้างให้พวกเขากระทำความผิดและรับโทษแทน แต่ไม่ว่าจะกระทำความผิดด้วยเหตุผลใดก็ตาม ความผิดที่

ก่อขึ้นล้วนเป็นเหตุผลสำคัญที่ทำให้ครอบครัวต้องแตกแยก ด้วยเหตุนี้จึงเปรียบเทียบจำเป็นเสมือนนรกบนดินที่ทำให้นักโทษได้รับความทรมานทั้งร่างกายและจิตใจ

2.3.4 กลวิธีการใช้สหบท การใช้สหบทเป็นการใช้ตัวบทที่สื่อให้รู้ว่ามี ความคิดอื่นหรือตัวบทอื่นที่มีอยู่ก่อนแล้วปรากฏอยู่ด้วย เพื่อช่วยตอกย้ำให้ผู้อ่านทราบถึง ข้อเท็จจริงของนักโทษผ่านความคิด น้ำเสียง หรือข้อมูลจากบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้องและมีการ ตอบสนอง ตอบโต้ หรือมีปฏิสัมพันธ์ในลักษณะใดลักษณะหนึ่ง โดยงานเขียนของ ส. แม่ปิง ปรากฏการใช้สหบท ดังข้อความต่อไปนี้

“...อาจารย์เคยอ่านหนังสือเกี่ยวกับมือปืนมาหลายเล่ม บางคนบอกว่าไม่รับ งานที่เป้าหมายเป็นผู้หญิงเด็ดขาด เพราะจะทำให้ดวงไม่ดี งานต่อไปจะไม่สำเร็จ บางทีงานสำเร็จก็จะถูกตำรวจจับได้...”

(ส. แม่ปิง, 2558, หน้า 16)

“...นอกจากนี้ ผมยังมีโอกาสได้อ่านงานเกี่ยวกับจิตอาสาในทาง พระพุทธศาสนา ในพระไตรปิฎก เมตตากถาที่พูดถึงงานจิตอาสาคือ ความมีเมตตาต่อ เพื่อนมนุษย์ เทวดา มาร พรหม สัตว์ สัตว์นรก อสุรกาย เป็นการแผ่เมตตาปรารภนาดี ต่อทุกสรรพสิ่งทั้งเฉพาะเจาะจงและไม่เฉพาะเจาะจง ขจรขจายไปทั้งสิบทิศ...”

(ส. แม่ปิง, 2558, หน้า 68)

“...ผมมีโอกาสอ่านสำนวนคดีของข้าง จึงทราบว่าในวันที่เขาไปสังหารเป้าหมาย คนสุดท้ายนั้น เขานั่งซ้อนท้ายรถจักรยานยนต์ไปกับคูหูในเวลากลางวันแสดก ๆ เมื่อ เดินทางไปถึงบ้านของเป้าหมายปรากฏว่าเป้าหมายไม่อยู่บ้าน...”

(ส. แม่ปิง, 2558, หน้า 73)

“...ผมเคยอ่านหนังสือเกี่ยวกับการลักลอบในคุกมาแล้วหลายเล่ม ส่วนใหญ่จะ ระบุถึงสาเหตุที่ชาวคุกชอบลักลอบกันว่าส่วนหนึ่งเป็นการป้องกันการถูกตู่หรือการ เสียหาย...”

(ส. แม่ปิง, 2558, หน้า 96)

ข้อความข้างต้นแสดงให้เห็นว่างานเขียนของ ส. แม่ปิง มีการใช้สหบท กล่าวอ้างถึงตัวบทอื่นเพื่อแสดงให้ผู้อ่านเห็นว่าตัวบทนั้นมีการปรากฏผ่านความคิด น้ำเสียง หรือข้อมูลจากบุคคลอื่นอยู่ก่อนแล้ว ซึ่งจากตัวอย่างผู้เขียนตอกย้ำให้ผู้อ่านตระหนักถึงการมีอยู่จริงของข้อมูลด้วยการอ้างถึงความเชื่อในเรื่องการลัก ความเชื่อเกี่ยวกับมือปืน และความเชื่อ

ทางศาสนา ที่มีผลต่อความระบอบคิดและแนวทางการใช้ชีวิตของนักโทษแต่ละคน นอกจากนี้ การกล่าวอ้างถึงสำนวนคติยังช่วยให้ผู้อ่านทราบถึงพฤติกรรมในการก่อคดีของนักโทษด้วยเช่นกัน

2.3.5 กลวิธีใช้การอ้างถึงส่วนใหญ่ สารคดีเป็นงานเขียนที่มุ่งนำเสนอความจริง ดังนั้นความน่าเชื่อถือของข้อมูลจึงเป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยให้ผู้อ่านคล้อยตามไปกับนักเขียน ด้วยเหตุนี้การอ้างถึงส่วนใหญ่ซึ่งเป็นการกล่าวอ้างถึงบุคคลต่าง ๆ ในสังคมที่สะท้อนให้เห็นว่าคนในสังคมมีค่านิยมในการประพฤติปฏิบัติไปในทิศทางเดียวกัน อันก่อให้เกิดความน่าเชื่อถือ และสร้างความคล้อยตามให้ผู้รับสารได้มาก โดยงานเขียน ส. แม่ปิง ปรากฏการใช้อ้างถึงส่วนใหญ่ ดังข้อความต่อไปนี้

“...ใคร ๆ ก็รู้ว่าคุณบางขวางเป็นคุกขังเสือใหญ่ทั้งในอดีตและปัจจุบัน เสือใหญ่พวกนี้ไม่แน่จริงไม่มาถึงบางขวาง...”

(ส. แม่ปิง, 2558, หน้า 11)

“...วันหนึ่งมี 24 ชั่วโมง คุณคงอยากพวกเราต้องใช้เวลาส่วนใหญ่ไปในห้องขังบนตึกนอนวันละ 16 ชั่วโมง ตัดเวลาหลับจริง ๆ ออกไป 6 ชั่วโมง ที่เหลืออีก 10 ชั่วโมงต้องหาทางฆ่าเวลากันเอาเอง...”

(ส. แม่ปิง, 2558, หน้า 11)

“...การลักลอบในคุกเป็นเรื่องต้องห้าม แต่ไม่ว่าคุณไหน ๆ คุณคงต่างก็ลักลอบลักลอบกันทั้งนั้น ส่วนอุปกรณ์ก็หาเอาตามมีตามเกิด...”

(ส. แม่ปิง, 2558, หน้า 23)

“...ตามคุณทั่วไป รวมถึงคุณบางขวางจะมีพวกที่ชอบลักลอบตามใบหน้า เรียกว่าไอ้พวกหน้าลาย ส่วนใหญ่จะเป็นเด็กวัยรุ่น ดิตยา จับกลุ่มอยู่รวมกันเป็นแก๊ง รับจ้างทวงหนี้บ้าง ช่มชู้ทำร้ายริตไถบ้าง เรียกว่าแก๊งซามูไร...”

(ส. แม่ปิง, 2558, หน้า 25)

“...กิจกรรมวันหยุดของคนคุณส่วนใหญ่คือการจับกลุ่มเตะตะกร้อ เล่นฟุตบอล ปิงปอง โขกหมากรุก หรือไม่ก็จับกลุ่มพูดคุยปรับทุกข์กัน...”

(ส. แม่ปิง, 2558, หน้า 28)

“...นักโทษต่างชาติหลายคนที่มาติดคุกอยู่ รวมทั้งลี ได้ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ด้วยการสมัครเรียนภาษาไทย บางคนเรียนเก่งจนจบมหาวิทยาลัย สุขุขทัยธรรมมาธิราช...”

(ส. แม่ปิง, 2558, หน้า 77)

“...การที่จะบอกให้คนที่เรารักที่สุดในชีวิตอย่างพ่อ แม่ และลูกรู้ว่าตัวเองถูกจับหรือกำลังติดคุกนั้น เป็นเรื่องที่เจ็บปวดใจอย่างยิ่งของคนคุก หลายคนจึงใช้วิธีที่จะหลีกเลี่ยงความจริง รวมทั้งผมด้วย...”

(ส. แม่ปิง, 2558, หน้า 82)

“...ผมเคยอ่านหนังสือเกี่ยวกับการลักลอบในคุกมาแล้วหลายเล่ม ส่วนใหญ่จะระบุถึงสาเหตุที่ชาวคุกชอบลักลอบกันว่าส่วนหนึ่งเป็นการป้องกันการถูกตุ๋นหรือการเสียชีวิต...”

(ส. แม่ปิง, 2558, หน้า 96)

“...คนคุกส่วนใหญ่นิยมเล่นมิตรด้วยการเขียนจดหมายคุยกับข้างหญิง นัยว่าเพื่อคลายความเหงา เป็นกำลังใจให้กันและกัน แต่สำหรับบางคนอาจจะเล่นมิตรตามสารทุกข์สุกดิบในฉบับแรก ๆ แต่ต่อมานานวันเข้าก็จะพัฒนาเป็นแฟน เป็นภรรยาสามีทางจดหมาย...”

(ส. แม่ปิง, 2558, หน้า 111)

จากข้อความข้างต้นแสดงให้เห็นว่างานเขียนของ ส. แม่ปิง ใช้การอ้างถึงส่วนใหญ่เพื่อตอกย้ำให้ผู้อ่านเชื่อว่าเนื้อหาที่ปรากฏในงานเขียนนั้นมีความน่าเชื่อถือ ด้วยการอ้างถึงกฎระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ ที่นักโทษต้องปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัดส่งผลให้นักโทษเกิดความรู้สึกทุกข์ทรมานเพราะขาดอิสระภาพ ดังนั้นนักโทษหลายคนจึงบำบัดความทุกข์ด้วยวิธีการต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นการเขียนจดหมายรักสนทนาได้ตอบกับนักโทษหญิงต่างเรือนจำเพื่อปลอบประโลมจิตใจ และการเรียนหนังสือเพิ่มพูนความรู้เพื่อนำไปใช้ประกอบวิชาชีพภายหลังจากพ้นโทษ เป็นต้น นอกจากนี้ยังตอกย้ำให้เห็นถึงความเชื่อในเรื่องการลัก โดยแสดงให้เห็นว่าแม้การลักจะเป็นสิ่งต้องห้ามแต่นักโทษบางคนเลือกที่จะละเมิดกฎระเบียบ เพราะนอกจากจะเป็นการแสดงออกถึงการเป็นพวกพ้องเดียวกันแล้ว ยังเป็นการป้องกันการถูกล่วงละเมิดทางเพศวิธีหนึ่งด้วยเช่นกัน

2.3.6 กลวิธีการใช้คำแสดงทัศนภาวะ การใช้คำแสดงทัศนภาวะเป็นกลวิธีการใช้คำเพื่อแสดงความคิดเห็นและความเชื่อมั่นของนักเขียนที่มีต่อสิ่งที่ตนเองกล่าวถึงว่าสิ่งที่

กำลังกล่าวถึงนั้นเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ซึ่งช่วยให้เกิดความสมจริงของเหตุการณ์ต่าง ๆ มากยิ่งขึ้น โดยงานเขียนของ ส. แม่ปิง ปรากฏการใช้คำแสดงทัศนภาวะตั้งข้อความต่อไปนี้

“...การใช้ชีวิตบนตึกนอนยังมีกฎกติกา มารยาทสำคัญอีกสองข้อที่ทุกคนต้องปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด...กฎกติกา มารยาทข้อแรก พวกเราจะไม่ยุ่งบริเวณที่นอนของกันและกัน..กฎกติกา มารยาทข้อที่สองคือ การเข้าห้องน้ำ ไม่ว่าจะเป็นการถ่ายหนักหรือเบา โดยเฉพาะการถ่ายหนักนั้น จะต้องหมั่นราดน้ำไม่ให้กลิ่นอันไม่พึงประสงค์ฟุ้งกระจายไปเตะจมูกเพื่อน ๆ ทั้งห้อง.... ผู้ที่บังอาจละเมิดกฎกติกาข้อนี้มีสิทธิ์ถูกรุมกระทืบเพื่อให้หลับจำได้...”

(ส. แม่ปิง, 2558, หน้า 14)

“...พวกเราชาวคุกมักพบสังฆกรรมอยู่ข้อหนึ่งก็คือ เกือบจะร้อยทั้งร้อยจะต้องเผชิญกับชีวิตครอบครัวแตกแยก นี่คงเป็นบทลงโทษอีกทางหนึ่งที่นอกเหนือจากการถูกจองจำร่างกายแล้ว ยังจะต้องเผชิญกับวิบากกรรมทางใจอีกด้วย...”

(ส. แม่ปิง, 2558, หน้า 38)

“...หากเจ้าหน้าที่จะมาเปิดตึกทำการจู่โจมตรวจค้นสิ่งของต้องห้ามในห้วงเวลาแห่งความตาย เจ้าหน้าที่มักจะตะโกนบอกก่อนว่าจะมาตรวจค้น หรือเปิดตึกขึ้นมาทำอะไร ไม่อย่างนั้นนักโทษประหารที่คดีเสร็จเด็ดขาดแล้วจะตกใจประสาทเสีย นี่คือ ความทุกข์ทรมานทางใจของนักโทษประหาร...”

(ส. แม่ปิง, 2558, หน้า 53)

“...อีกนานเท่าไรไม่มีใครรู้ที่อดีตมือปืนรุ่นใหญ่ เจ้าของเรือนร่างสูงโปร่งคนนี้จะมีโอกาสกลับออกไปสู่โลกกว้างอีกครั้ง แม้เจ้าตัวบอกว่าจะกลับไปอยู่กับนายคนเดิม แต่ผมเชื่อว่าจากประสบการณ์ตกนรกบนดินด้วยการต้องมานอนรอความตายอยู่ห้องประหารเกือบสามปี คงทำให้เขาได้ทบทวนอะไรหลายอย่างและเปลี่ยนพฤติกรรมใหม่...”

(ส. แม่ปิง, 2558, หน้า 56)

“...หากคนคุกรายไหนไม่มีญาติส่งเสียเลี้ยงดู ก็ต้องหาทางประกอบอาชีพเพื่อเลี้ยงตัวเอง ไม่อย่างนั้นก็ต้องทนกินข้างแดงของหลวงตลอดปีตลอดชาติ อาชีพที่คนคุกนิยมทำกันคือ รับจ้างซักผ้า ล้างจาน และนวดแผนโบราณ...”

(ส. แม่ปิง, 2558, หน้า 60)

“...ปัจจุบันร้อยละโททหารป่าเขต 3 นานใต้กำลังยื่นขอพักการลงโทษ คาดว่าจะได้รับการพิจารณาปล่อยตัวในเร็ววันนี้ และผมเชื่อว่าความทุกข์ต่าง ๆ ที่กักกร่อนหัวใจเขาจากการที่ต้องถูกคุมขังมาเป็นระยะเวลากว่า 15 ปี คงเป็นสิ่งเตือนใจไม่让他กลับไปเดินเส้นทางที่ผิดอีก...”

(ส. แม่ปิง, 2558, หน้า 71)

“...ชีวิตของลีเติบโตมาในยุคหลังสงครามที่ประชาชนมีแต่ความยากจน ทำให้เขาต้องเดินเข้าสู่เส้นทางมาเฟียของเกาหลีใต้ตั้งแต่ยังเป็นวัยรุ่น...”

(ส. แม่ปิง, 2558, หน้า 80)

จากข้อความข้างต้นแสดงให้เห็นว่างานเขียนของ ส. แม่ปิง ใช้คำแสดงทัศนภาวะที่ช่วยให้ผู้อ่านทราบถึงความมั่นใจในทัศนะของผู้เขียน ที่มุ่งแสดงให้ผู้อ่านเห็นว่าแม้นักโทษจะมีที่มาที่ไปอย่างไรแต่เมื่อเข้ามาอยู่ในเรือนจำ นักโทษจะต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบที่วางเอาไว้ สิ่งนี้เป็นเสมือนบทลงโทษที่ได้รับเพื่อให้เกิดความสำนึกผิดต่อคดีที่ได้ก่อมา แม้บทลงโทษนี้จะก่อให้เกิดความทุกข์ทรมานเพียงใด นักโทษก็ต้องปฏิบัติตามเพื่อให้เกิดความสงบเรียบร้อยในการอยู่ร่วมกัน

2.3.7 กลวิธีการใช้โครงสร้างประโยคเพื่อแสดงความสัมพันธ์ การใช้โครงสร้างประโยคเพื่อแสดงความสัมพันธ์เป็นกลวิธีที่แสดงถึงความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างผู้กระทำและผู้ถูกกระทำ ซึ่งในงานเขียน ส. แม่ปิง พบว่าฝ่ายที่ถูกกระทำส่วนใหญ่มักจะเป็นนักโทษและผู้กระทำมักจะเป็นสถาบันหรือองค์กรที่ให้ความช่วยเหลือนักโทษ ดังข้อความต่อไปนี้

“...ปัจจุบันทางกรมราชทัณฑ์ กระทรวงยุติธรรม ได้เปิดโอกาสให้นักโทษที่มีความประพฤติดีได้กลับคืนสู่อิสรภาพเร็วขึ้น โดยให้นักโทษชั้นเยี่ยมที่จำคุกมาแล้วสองในสามของโทษที่เหลืออยู่ และมีกำหนดโทษที่จะต้องจำคุกต่อไปไม่เกิน 5 ปี มีสิทธิ์ยื่นขอลาพักการลงโทษได้...”

(ส. แม่ปิง, 2558, หน้า 106)

จากข้อความข้างต้นแสดงให้เห็นว่างานเขียนของ ส. แม่ปิง ใช้กลวิธีการใช้โครงสร้างประโยคเพื่อแสดงความสัมพันธ์เพื่อให้อ่านทราบว่าหน่วยงานของรัฐมีโครงการช่วยเหลือนักโทษที่มีความประพฤติดีให้ได้กลับคืนสู่สังคมได้เร็วยิ่งขึ้น โครงการดังกล่าวจึงเป็นเหตุผลหนึ่งที่ส่งผลให้นักโทษปฏิบัติตามกฎระเบียบของเรือนจำและเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเสียให้เป็นคนดีเพื่อให้ได้รับการลดโทษ

2.3.8 กลวิธีการใช้คำถามเชิงวาทศิลป์ การใช้คำถามเชิงวาทศิลป์เป็นการใช้ภาษาอย่างมีศิลปะในการสื่อสารหรือสื่อความหมายเกี่ยวกับเรื่องหรือสิ่งที่ต้องการนำเสนอ ด้วยการตั้งคำถามที่ไม่ต้องการคำตอบ แต่ได้เว้นที่ว่างไว้ให้ผู้รับสารคิดหาคำตอบเอง และผู้ส่งสารก็คาดหวังให้คำตอบนั้นเป็นไปตามที่ผู้ส่งสารต้องการ นอกจากนี้คำตอบของคำถามประเภทนี้ยังเป็นคำตอบที่มีความชัดเจน ดังนั้นผู้ส่งสารจึงเว้นช่องว่างเอาไว้เพื่อเป็นการสร้างน้ำหนักข้อความให้น่าสนใจ โดยงานเขียนของ ส. แม่ปิง ปรากฏการใช้คำถามเชิงวาทศิลป์ ดังข้อความต่อไปนี้

“...ผมนั่งคุยกับอดีตพ่อค้ายาระดับผู้ค้าส่งรายใหญ่ต่อไปอีกหลายต่อหลายเรื่อง ก่อนที่จะขอตัวกลับมาที่พักรับพักรว ฌ ซอกมุมเล็ก ๆ ของกำแพงเดียวกัน นั่งทอดอารมณ์ออกไปเห็นกลุ่มนักท่องเที่ยวเดินผ่านไปผ่านมา บางคนก็มีไซ้ตรวจเส้นใหญ่ล่ามขา เดินเสียงดังกรีก ๆ พลังทอดถอนใจครั้งแล้วครั้งเล่าระคนด้วยเสียงรำพึงรำพัน ภายในใจว่า เมื่อไรหนอจะพ้นจากขุมรกรนี้สักที...”

(ส. แม่ปิง, 2558, หน้า 124)

จากข้อความข้างต้นแสดงให้เห็นว่างานเขียนของ ส. แม่ปิง ใช้กลวิธีคำถามเชิงวาทศิลป์เพื่อเน้นย้ำให้ผู้อ่านตระหนักถึงความโหดร้ายในเรือนจำ เนื่องจากถูกจำกัดอิสรภาพ และถูกพันธนาการด้วยไซ้ตรวจ ก่อให้เกิดความทุกข์ทรมานใจที่ไม่อาจหลุดพ้นได้

2.3.9 กลวิธีการใช้เรื่องเล่า การใช้เรื่องเล่าเป็นกลวิธีที่ผู้เขียนใช้เรื่องเล่าเพื่อแสดงรายละเอียดของเหตุการณ์ว่าใครเป็นผู้กระทำ ทำอะไร มีอะไรเกิดขึ้น ที่ไหนและเมื่อไหร่ เกิดขึ้นได้อย่างไร การใช้อาจมีลักษณะเป็นการเล่าเหตุการณ์ตามลำดับแบบความเรียงต่อเนื่องกันไป หรือบรรยายแบบเล่าเหตุการณ์ตามลำดับต่อเนื่องแบบที่ระบุผู้พูดและใช้การแสดงคำพูดในเครื่องหมายคำพูด (อัญประกาศ) ซึ่งกลวิธีนี้ช่วยสร้างความน่าสนใจและสร้างความน่าเชื่อถือให้กับงานเขียนได้เป็นอย่างดี เนื่องจากผู้เขียนเปิดโอกาสให้ผู้ฟังที่อยู่ในเรื่องเล่าสนทนากับผู้อ่านโดยตรงและผู้อ่านกำลังทำหน้าที่เป็นผู้ฟังในสิ่งที่ผู้พูดในเรื่องเล่าถ่ายทอดออกมาโดยมีผู้เขียนเป็นสื่อกลาง โดยงานเขียนของ ส. แม่ปิง ปรากฏการใช้กลวิธีการเล่าเรื่อง ดังข้อความต่อไปนี้

“...มือปืนหนุ่มวัยสามสิบต้น ๆ เล่าประวัติให้ผมฟังคร่าว ๆ ว่าพี่เนเพเป็นคนจังหวัดนนทบุรี เกิดและเติบโตในหมู่บ้านที่ไม่ไกลจากคุกกบางขวางมากนัก เรียกได้ว่าเห็นกำแพงคุกกบางขวางมาตั้งแต่เริ่มจำความได้...”

(ส. แม่ปิง, 2558, หน้า 15)

“...มือปืนรุ่นเล็กเล่าให้ผมฟังว่าเขาไม่สังกัดซุ่มใคร แม้จะมีรุ่นใหญ่หลายคนมาชวนให้ไปอยู่ด้วย ส่วนการรับงานจะรับกันมาเป็นทอด ๆ กว่าที่จะถึงยากก็เป็นทอดที่สามแล้ว...”

(ส. แม่ปิง, 2558, หน้า 16)

“...ยาบอกว่าการรับงานแต่ละครั้งไม่เท่ากัน มีตั้งแต่หลัก 50,000-500,000 บาท ขึ้นอยู่กับว่าเป้าหมายที่เขาต้องไปกำจัดนั้นเป็นใคร มีชื่อเสียงแค่ไหน เข้าถึงยากง่ายขนาดไหน...”

(ส. แม่ปิง, 2558, หน้า 16)

“...บางคนบอกว่าสักสลายกันถูกตุ้ย กันความเป็นชายจะถูกล่วงล้ำ ถูกทำเมียว่ากันว่ายิ่งใครที่มีผิวขาว ๆ ยิ่งเสี่ยงอันตรายอย่างยิ่งเวลาอยู่ในคุก...”

(ส. แม่ปิง, 2558, หน้า 24)

“...มือปืนพอถูกอ่อนแล้วว่าความจริงไม่ได้ตั้งใจที่จะมาเป็นมือปืน แต่หลังจากปลดประจำการทหารเกณฑ์จากศูนย์สงครามพิเศษลพบุรีแล้วไม่มีงานทำ จึงต้องเดินทางไปอยู่กับพ่อเลี้ยงที่เคยรู้จักกันมาก่อนในซุ้มมือปืนทางภาคเหนือ...”

(ส. แม่ปิง, 2558, หน้า 30)

“...ทันทีที่มีการประกาศว่ามีการพระราชทานอภัยโทษ พี่สันต์บอกว่าเหมือนได้ชีวิตใหม่ เป็นชีวิตที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวพระราชทานให้ จึงตั้งใจว่าหากมีโอกาสออกไปสู่โลกภายนอกจะกลับตัวเป็นคนดี...”

(ส. แม่ปิง, 2558, หน้า 55)

“...อดีตมือปืนมีชื่อถิ่นเมืองกาญจน์บอกว่าความจริงแล้วไม่ชอบการสลายตอนที่อยู่นอกคุกก็สักแต่น้ำมัน และพระเกจิอาจารย์เป็นคนสักให้ เป็นการสักเพื่อความขลัง เมตตามหานิยม เพื่อความอยู่รอดปลอดภัย...”

(ส. แม่ปิง, 2558, หน้า 56)

“...ผมเป็นเพียงชาวบ้านที่หาเช่ากินค่าธรรมเนียมแหละ แต่คนที่มาว่าจ้างเขารู้ว่าผมเคยเปื้อนทหารป่ามาก่อนก็เลยมาจ้าง สงสัยเขาคงคิดว่าผมยิงปืนเก่งเคยยิงคนมาเยอะ บวกกับช่วงนั้นผมกำลังเป็นหนี้เป็นสินเขาอยู่หลายหมื่นบาทจึงตัดสินใจทำ... พ่อหนุ่มจอมเป็นของเพื่อนรูดอบคำถามจนผมจดบันทึกแทบไม่ทัน...”

(ส. แม่ปิง, 2558, หน้า 61)

“...‘ผมไม่ต้องการเป็นมือปืนรับจ้าง แต่ตอนนั้นมันหมดหนทางแล้วจริง ๆ นาข้าวก็ทำไม่ได้ เพราะเจ้าหน้าที่ป่าไม้มาประกาศว่าพื้นที่ที่ผมทำนาเป็นเขตป่าสงวน ผมก็เลยไม่มีที่ทำกิน ไม่มีงานทำ ไหนจะเป็นหนี้อีกจำนวนหนึ่ง ก็เลยจำใจรับปาก เขา’... นึกพูดด้วยเสียงปนเศร้าเมื่อเล่าย้อนเรื่องราวไปในอดีต...”

(ส. แม่ปิง, 2558, หน้า 65)

“...‘ตอนเข้าคุกใหม่ ๆ ผมมีความสุขทุกข์มาก ทุกข์เพราะห่วงลูกเมีย แต่ปัจจุบันผมมีความสุขกับการทำกิจกรรมจิตอาสา มันทำให้ผมมีจิตใจอ่อนโยนมากขึ้น เข้าใจคนอื่น เห็นอกเห็นใจคนอื่นมากขึ้น ทุกครั้งที่ผมได้ช่วยเหลือเพื่อน ๆ ผมจะมีความสุขมาก’ นึกกล่าว...”

(ส. แม่ปิง, 2558, หน้า 67)

“...‘ข้างเคยเล่าให้ผมฟังว่า เขาเริ่มเข้าสู่วงการมือปืนตั้งแต่อายุ 22 ปี หลังจากปลดจากทหารเกณฑ์ได้ไม่นาน เพราะฐานะทางบ้านยากจน ไม่มีงานทำ ต่อมาได้รับการชักชวนจากทหารเกณฑ์รุ่นพี่ให้ออกเดินสายรับจ้างฆ่าคน ซึ่งข้างก็ยึดอาชีพนี้ตั้งแต่นั้นมาและคิดว่าคงเป็นอาชีพเดียวที่เขาพอจะทำได้...”

(ส. แม่ปิง, 2558, หน้า 73)

“...‘อดีตมาเพียงแห่งแดนอารีร์งบอกว่าหากมีโอกาสได้รับอิสรภาพจะไม่กลับไปเป็นมาเพียงอีกเด็ดขาด เขาวางแผนชีวิตเอาไว้ว่าจะออกไปเป็นบาทหลวง...”

(ส. แม่ปิง, 2558, หน้า 85)

“...‘สิเล่าว่าความจริงแล้วเขาไม่ชอบการสังหารเท่าไร แต่อย่างที่เขาเคยบอกเอาไว้ว่าสมาชิกแก๊งมาเพียงเกาหลีใต้ก็เหมือนกับแก๊งมาเพียงญี่ปุ่นที่ต้องสังหารทุกคน และต้องสักเต็มตัวด้วยเพื่อให้รู้ว่ามาจากแก๊งเดียวกัน...”

(ส. แม่ปิง, 2558, หน้า 88)

“...‘พี่พูนเล่าว่าเคยมีครอบครัว มีลูกแล้วสองคน เป็นชายหนึ่ง หญิงหนึ่ง อาชีพเดิมของพี่พูนคือรับจ้างขับเรือหางยาวข้ามฝั่งไปมาระหว่างไทยกับลาว แต่รายได้ไม่พอกับรายจ่ายจึงคิดรวยทางลัด เมื่อกลุ่มพ่อค้ายาเสพติดว่าจ้างให้ขนยาเสพติดจากฝั่งลาวมาส่งให้ลูกค้าที่ฝั่งไทย...”

(ส. แม่ปิง, 2558, หน้า 99)

“...สาวสวยจากเมืองรถม้าบอกว่าความจริงแล้วไม่ชอบสักลายเพราะกลัวเข็ม กลัวเจ็บ แต่พี่คนแรกที่เลี้ยงดูเธอเป็นคนชอบสักลาย และบอกให้สักตาม เธอจึงเลือก ลักรูปที่เข้ากับตัวเอง...”

(ส. แม่ปิง, 2558, หน้า 96)

“...หนุ่มเชื้อสายรัสเซียยอมรับว่าเขาเสียใจมากกับสิ่งที่ตนทำลงไป จนกระทั่งทุกวันนี้เขายังไม่รู้เลยว่าทำไมตนถึงทำอย่างนั้น...”

(ส. แม่ปิง, 2558, หน้า 105)

“...หนุ่มใหญ่จีนฮ่อเล่าว่าเขาเริ่มเส้นทางชีวิตในวงการค้าเฮโรอีนด้วยการเป็น ต้นทาง คอยดูทางหนีทีไล่ ระวังหน้าระวังหลัง ต่อมาก็รับมาทำเอง จากระดับผงไม้ เกิน 1 กิโลกรัม ขยับขยายตลาดกว้างขึ้นเรื่อย ๆ ...”

(ส. แม่ปิง, 2558, หน้า 116)

จากข้อความข้างต้นแสดงให้เห็นว่างานเขียนของ ส. แม่ปิง ใช้กลวิธีการ เล่าเรื่องในการสร้างความน่าเชื่อถือและความเข้าใจเกี่ยวกับตัวตนของนักโทษให้ผู้อ่านทราบ ผ่านคำบอกเล่าของนักโทษในเรือนจำ โดยข้อมูลดังกล่าวช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจว่าการสักเป็นความ นิยมส่วนตัวของนักโทษบางกลุ่มเท่านั้น มิได้เป็นสัญลักษณ์ของนักโทษแต่อย่างใด นอกจากนี้ยัง แสดงให้ผู้อ่านทราบถึงความเป็นมาและสาเหตุในการก่อคดีของนักโทษแต่ละคน ที่แสดงให้เห็น ว่าส่วนใหญ่กระทำไปเพราะความจำเป็น อย่างไรก็ตามเมื่อเข้ามาอยู่ในเรือนจำแล้วนักโทษล้วน รู้สึกเสียใจกับสิ่งที่ตนเองได้กระทำไป และตั้งปณิธานว่าจะไม่กลับไปยุ่งเกี่ยวกับการก่อคดีอีก เนื่องจากการเข้ามาอยู่ในเรือนจำ ทำให้พวกเขาารู้สึกทุกข์ทรมานและรู้สึกเห็นอกเห็นใจผู้อื่นมาก ยิ่งขึ้น ประกอบกับการพลัดพรากจากครอบครัวอันเป็นที่รักก็มีผลให้นักโทษเกรงกลัวต่อบาปที่ ตามมา ซึ่งกลวิธีการเล่าเรื่องนี้เป็นเสมือนวัจนกรรมหนึ่งที่ช่วยย้ำเตือนให้ผู้อ่านเกรงกลัวและไม่ ประพฤติผิดกฎหมายด้วยเช่นกัน

กล่าวโดยสรุปได้ว่า การประกอบสร้างความเป็นนักโทษผ่านกลวิธีทาง ภาษาในงานเขียนสารคดีของ ส. แม่ปิง ช่วยให้ผู้อ่านมองเห็นความคิดหรือประสบการณ์ของ ผู้เขียนในการสะท้อนมุมมองที่มีต่อนักโทษ โดยแสดงให้ผู้อ่านทราบถึงความแตกต่างกันในด้าน ที่มาและความจำเป็นในการก่อคดีของนักโทษที่ส่งผลให้นักโทษแต่ละคนมีลักษณะนิสัย พฤติกรรม และบุคลิกภาพที่แตกต่างกัน อย่างไรก็ตามเมื่อเข้ามาอยู่ในเรือนจำแล้ว ทุกคนล้วน ได้รับสถานภาพเดียวกันนั่นคือ “นักโทษ” ที่ได้รับความทุกข์ทรมานเป็นอย่างยิ่ง เพราะต้องพลัด พรากจากครอบครัว และอดทนอยู่กับสภาพแวดล้อมในเรือนจำที่อุดมไปด้วยกฎระเบียบที่ เคร่งครัด ด้วยเหตุนี้นักโทษจึงต้องหาที่พึ่งทางใจและหากิจกรรมต่าง ๆ ทำเพื่อบรรเทาความ

ทุกข์ เช่น การพึ่งพาธรรมชาติ การลัก การเรียนหนังสือ และการบำเพ็ญสาธารณประโยชน์ เป็นต้น กิจกรรมเหล่านี้นอกจากจะช่วยบรรเทาความทุกข์แล้ว ยังช่วยสร้างกำลังใจและก่อให้เกิดประโยชน์ที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมนักโทษให้เป็นคนดีของสังคมในอนาคตอีกด้วย

2.4 การประกอบสร้างความเป็นนักโทษในงานเขียนของธันดดา สว่างเดือน
 ธันดดา สว่างเดือน เป็นนักเขียนคนหนึ่งที่น่าเสนอเรื่องราวของนักโทษผ่านประสบการณ์ตรงของตนเองที่ถูกคุมขังอยู่ในทัณฑสถานหญิงเป็นระยะเวลากว่า 3 ปี เนื้อหาของสารคดีเผยให้เห็นถึงสภาพชีวิตของนักโทษที่หลากหลายนับตั้งแต่แรกเข้าเรือนจำไปจนถึงวันสุดท้ายที่พ้นโทษ เนื้อหาดังกล่าวช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจสังคมในทัณฑสถานที่ยังคงมีความแตกต่างระหว่างนักโทษคนรวยและนักโทษคนจน การเอาโรคเอาเปรียบ การละเมิดกฎระเบียบของเรือนจำ และการใช้ความรุนแรงทำร้ายกันของนักโทษ เป็นต้น ทั้งนี้การถ่ายทอดเรื่องราวดังกล่าวมีการประกอบสร้างความเป็นนักโทษผ่านกลวิธีทางภาษาให้ผู้อ่านทราบถึงตัวตนของนักโทษ ดังต่อไปนี้

2.4.1 กลวิธีการใช้คำศัพท์หรือวลีที่สื่อถึงนักโทษ การใช้คำศัพท์หรือวลีเป็นกลวิธีหนึ่งที่แสดงให้เห็นถึงมุมมองและความคิดของนักเขียนเกี่ยวกับสิ่งที่กล่าวถึง เนื่องจากคำศัพท์เหล่านี้มีความสัมพันธ์กับบริบททางสังคมวัฒนธรรม ดังนั้นการใช้คำศัพท์อื่นนอกเหนือจากศัพท์เดิมที่มีอยู่ ย่อมแสดงให้เห็นถึงความเชื่อหรือความคิดบางอย่างของนักเขียนด้วยเช่นกัน โดยงานเขียนของธันดดา สว่างเดือน ปรากฏการใช้คำศัพท์หรือวลีที่สื่อถึงนักโทษดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตาราง 6 แสดงกลวิธีการใช้คำศัพท์หรือวลีที่สื่อถึงนักโทษของธันดดา สว่างเดือน

กลุ่มความหมาย	ตัวอย่างคำศัพท์หรือวลี
การแบ่งชนชั้น	นักโทษคนรวย (2559, หน้า 50) นักโทษเก่า นักโทษใหม่ (2559, หน้า 53) ขาใหญ่ (2559, หน้า 79)
การใช้ชื่อและการเรียกชื่อ	นักโทษ (2559, หน้า 19) พวกคนบาป (2559, หน้า 20) ผู้บริสุทธิ์ (2559, หน้า 20) คนซี้ดุก (2559, หน้า 21) พวกชาวคูก (2559, หน้า 22) ผู้ต้องขัง (2559, หน้า 26) ขาใหญ่ประจำคูก (2559, หน้า 46) แพะรับโทษ (2559, หน้า 159)
อารมณ์ความรู้สึก	ทรมานแสนสาหัส (2559, หน้า 19) ทดหู่ ไร่รวราน (2559, หน้า 54) เคร้า ซีม หม่นหมอง วิตกกังวล (2559, หน้า 57) ทดท้อทรมาน (2559, หน้า 136)
ที่มาและเหตุผล	รับกรรมแทนลูกหลาน (2559, หน้า 20) คบเพื่อนไม่ดี (2559, หน้า 22)

ตาราง 6 (ต่อ)

กลุ่มความหมาย	ตัวอย่างคำศัพท์หรือวลี
ที่มาและเหตุผล	ไร้ญาติขาดเงิน (2559, หน้า 70) ความโง่และไม่รู้กฎหมาย (2559, หน้า 79)
บุคลิกภาพ	ไม่มีความสวยงามเป็นกุลสตรีแม้แต่น้อย เป็นคนมีน ๗ เจียบขริ่ม (2559, หน้า 40) ไม่มีสง่าราศี (2559, หน้า 47) เรียบร้อยมาก (2559, หน้า 130)
ลักษณะนิสัยและพฤติกรรม	โหด ดุ พุดน้อย ไม่ชอบพูดเล่นกับใครง่าย ๆ (2559, หน้า 89-90) เจ้าชู้ (2559, หน้า 93) ปากหวาน (2559, หน้า 94) ชอบเล่นพนันขั้นต่อ (2559, หน้า 105) พุดจาอ่อนหวาน มีลั้มาคารวะ (2559, หน้า 109) ลั่นदानหยาบกร้านเถื่อนดิบ (2559, หน้า 121) ฟุ้งธรรมะ (2559, หน้า 131)
ความชำนาญ	เชี่ยวชาญเรื่องยาเสพติด (2559, หน้า 78) มีพรสวรรค์ด้านการร้องเพลง (2559, หน้า 96)
ความคาดหวัง	ได้รับการลดหย่อนผ่อนโทษ (2559, หน้า 82) บวชชิตลอดชีวิต (2559, หน้า 149)
ความเชื่อ	ฟุ้งธรรมะ สวดมนต์ ถือนศีล (2559, หน้า 131)

จากตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นว่างานเขียนของธนิดดา สว่างเดือน ปรากฏกลวิธีการใช้คำศัพท์หรือวลีที่สื่อถึงนักโทษเพื่อช่วยประกอบสร้างความเป็นนักโทษให้ผู้อ่านทราบว่านักโทษที่อยู่ในเรือนจำมิได้มีเฉพาะคนร้ายไปเสียทั้งหมด เนื่องจากนักโทษบางคนเข้ามาอยู่ในเรือนจำโดยด้วยสาเหตุอื่น ๆ เช่น คบเพื่อนไม่ดี ไม่รู้กฎหมาย และความอ่อนประสพการณ์ เป็นต้น ดังนั้นบุคลิกภาพ ความชำนาญ และพฤติกรรมของนักโทษจึงมีทั้งด้านบวกและด้านลบปะปนกันไป อย่างไรก็ตามเมื่อถูกพิพากษาว่าเป็นนักโทษแล้วจะถูกเรียกด้วยชื่อใหม่ที่แสดงให้เห็นถึงสถานะทางสังคมที่ไม่เท่าเทียมกับคนปกติในสังคม ด้วยเหตุนี้นักโทษจึงต้องสร้างสถานะและชนชั้นขึ้นมาใหม่ในเรือนจำ ดังปรากฏผ่านคำว่า “นักโทษคนรวย นักโทษเก่า ขาใหญ่” ทั้งนี้ไม่ว่าจะเป็นนักโทษสถานะใดก็ตาม ทุกคนล้วนได้รับความทุกข์ทรมานเหมือนกันทั้งสิ้น สิ่งที่จะช่วยให้หลุดพ้นจากความรู้สึกนี้ได้คงมีเพียงความเชื่อทางศาสนาที่ช่วยก่อให้เกิดความสงบทางจิตใจ และความหวังที่จะได้รับการอภัยโทษที่ส่งผลให้พวกเขาหลุดพ้นจากการจองจำได้รวดเร็วยิ่งขึ้น

2.4.2 กลวิธีการใช้ประโยคแสดงเหตุผล การใช้ประโยคแสดงเหตุผลเป็นการแสดงให้ผู้อ่านทราบถึงเนื้อความสองส่วน คือ เนื้อความที่เป็นสาเหตุและเนื้อความที่เป็นผลลัพธ์ ซึ่งการใช้ประโยคแสดงเหตุผลในงานเขียนของ ธนิดดา สว่างเดือน แสดงให้เห็นถึงการ

หล่อหลอมตัวตนของนักโทษ ตลอดจนทราบถึงชีวิตความเป็นอยู่ในเรือนจำที่ต้องดำรงอยู่ภายใต้กฎระเบียบข้อบังคับตลอดเวลา ดังนี้

“...นับจากนี้ไป เราได้กลายเป็นตัวอะไรสักอย่างไปเสียแล้ว เพราะไม่ว่าคำ นำหน้าจะเป็น นาย, นาง, นางสาว จะมีตำแหน่งเป็นยศอะไร หรือจะเป็น ดร. สูงส่งเพียงไหน ทุกคนจะต้องถูกเปลี่ยนมาใช้คำนำหน้าเหมือนกัน คือ น.ช. นักโทษชาย และ น.ญ. นักโทษหญิง...”

(ชนิดดา สว่างเดือน, 2559, หน้า 44)

“...ที่สภาพของพวกเขาต้องเป็นกันเช่นนี้ก็เพราะต้องออกมาตากแดดตากลม อาบน้ำกลางแจ้งอย่างนี้เอง และถ้าฉันต้องอยู่ในนี้ไปนาน ๆ ฉันก็จะต้องมีสภาพไม่ต่างจากพวกเขาแน่...”

(ชนิดดา สว่างเดือน, 2559, หน้า 47-48)

“...ทุกคนต่างนั่งนิ่งอยู่ในท่าสงบเสงี่ยม ไม่มีกะจิตกะใจจะกินอาหารมื้อเย็นที่เรือนจำจัดไว้สำหรับเลี้ยงพวกนักโทษ เพราะสภาพที่เห็นมันคือข้าวแดงที่ปะปนไปด้วย กากข้าว หินกรวด มอดและหนอนข้าวผสมปนเปกันไป...”

(ชนิดดา สว่างเดือน, 2559, หน้า 50)

“...สำหรับห้องที่ฉันเข้ามาอนนี่สิ ยอดทะเล่เข้าไปกว่า 60 กว่าคนแล้ว เหตุเพราะมีนักโทษใหม่ทยอยกันเข้ามาแทบทุกวัน มันเบียดเสียดเหยียดยัดจนแทบจะนอนเกยกัน...”

(ชนิดดา สว่างเดือน, 2559, หน้า 56)

“...ถึงแม้ทางเรือนจำจะมีกฎระเบียบอย่างเคร่งครัด ว่าห้ามสูบบุหรี่ หรือบุหรี่ทุกชนิดก็ไม่ได้รับอนุญาตให้สูบเช่นกัน ซึ่งแตกต่างจากข้างชายที่อนุญาตให้สูบได้ แต่ไม่ว่าที่ไหน ๆ ก็ตาม กฎมักจะมีไว้แหกอยู่เสมอ...”

(ชนิดดา สว่างเดือน, 2559, หน้า 101)

“...ถึงแม้ปลาจะถูกลงโทษจับขังขอยมาแล้ว เธอก็มิได้หลาบจำแต่อย่างใด ยังคงมีนิสัยเหมือนเช่นเคยไม่เคยเปลี่ยนแปลงและมีแต่จะก้าวร้าวหนักขึ้นเรื่อย ๆ คราวนี้เธอเริ่มสร้างสถานการณ์เลวร้ายหนักขึ้นเรื่อย ๆ ที่เธอคิดอยากจะทำ...”

(ชนิดดา สว่างเดือน, 2559, หน้า 111)

“...ถ้าให้ฉันเลือกกระหว่างไปติดคุกกับไปเป็นขอทาน ฉันเลือกไปเป็นขอทานยังจะดีเสียกว่า เพราะอะไรชะ ขอทานก็ยังมีอิสรภาพไปไหนต่อไหนได้ ไม่ต้องเข้ามาอยู่ในกรอบในกฎเกณฑ์ที่ต้องถูกกักขังควบคุมซ้ำแล้วซ้ำอีก...”

(ธนิตดา สว่างเดือน, 2559, หน้า 142)

จากตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นว่างานเขียนของธนิตดา สว่างเดือน ปรากฏกลวิธีการใช้ประโยคแสดงเหตุผลที่แสดงให้เห็นว่า นักโทษเป็นบุคคลที่ต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบตลอดเวลาไม่ว่าจะมีฐานะร่ำรวยหรือยากจนก็ตาม หากถูกพิพากษาเป็นนักโทษแล้วทุกคนจะมีสถานภาพเท่าเทียมกันต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบเดียวกันทุกคน เช่น การอาบน้ำ กลางแจ้ง การกินข้าวแดง การนอนในเรือนนอนที่กำหนดไว้ และห้ามเสพลึงเสพลิตทุกประเภท แต่ก็พบว่ามีนักโทษจำนวนไม่น้อยที่ละเมิดกฎดังกล่าว ส่งผลให้ได้รับบทลงโทษตามระเบียบที่กำหนดเอาไว้

2.4.3 กลวิธีการใช้มูลบท การใช้มูลบทเป็นการใช้ภาษาเพื่อสื่อข้อความที่ทำให้เข้าใจได้ว่ามีข้อความอื่น ๆ หรือมีเหตุการณ์บางอย่างปรากฏขึ้นมาก่อนหน้าแล้ว หรือมีเจตนาบางอย่างที่แฝงมากับคำหรือประโยคประเภทแสดงความคิดหรือความเชื่อ ซึ่งการใช้มูลบทจะทำหน้าที่ในการตอกย้ำความคิดความเชื่อบางประการ โดยงานเขียนของธนิตดา สว่างเดือน ปรากฏการใช้มูลบท ดังตัวอย่างต่อไปนี้

“...นักโทษคนใดที่มีอารมณ์เปลี่ยวเหงาทางใจตลอดจนถึงทางเพศ ชาวคุกกลุ่มดังกล่าวก็พร้อมที่จะให้บริการอยู่กับแบบผัวเมียไปเลย ความจริงเรื่องนี้มันไม่ใช่เรื่องแปลกสำหรับคนที่มิไจรักร่วมเพศอยู่แล้ว...”

(ธนิตดา สว่างเดือน, 2559, หน้า 89)

“...สำหรับชาวคุกคนไหนที่โดนหวยรับประทาน ถ้าเป็นเงินหลายร้อยบาท เจ้ามือหวยจะสั่งให้ญาติผู้นำเงินมาเยี่ยมนำเงินฝากเข้าบักให้แก่เจ้ามือหวยรายนั้น ๆ ซึ่งจะเป็นใครไปไม่ได้นอกจากพวกเขาใหญ่เท่านั้น จึงไม่ใช่เรื่องแปลกที่พวกเขาใหญ่จะหอบเงินหมื่นเงินแสนออกจากคุกไปในวันพ้นโทษ...”

(ธนิตดา สว่างเดือน, 2559, หน้า 105)

ข้อความข้างต้นแสดงให้เห็นว่างานเขียนของธนิตดา สว่างเดือน มีการตอกย้ำความเชื่อที่มีต่อนักโทษ ด้วยการนำเสนอความคิดความเชื่อที่สังคมหรือคนส่วนใหญ่รับรู้กันคืออยู่แล้วมานำเสนอซ้ำอีกครั้งเพื่อเป็นการตอกย้ำถึงความมีอยู่จริงของความคิดความเชื่อดังกล่าว เช่น ความเชื่อที่ว่าด้วยเรื่องพฤติกรรมเบี่ยงเบนทางเพศของนักโทษที่เกิดขึ้นระหว่างถูก

จงจำ หรือแม้แต่การนำเสนอให้เห็นว่ามีนักโทษส่วนหนึ่งในเรือนจำที่ตั้งตนเป็นขาใหญ่วางอิทธิพลเหนือนักโทษทั่วไป ตลอดจนหารายได้จากนักโทษคนอื่น ๆ ได้เป็นจำนวนมาก

2.4.4 กลวิธีการใช้ความเปรียบ การใช้ความเปรียบเป็นกลวิธีทางภาษาอย่างหนึ่งที่ผู้เขียนใช้ภาษาเปรียบเทียบสิ่งที่ต่างกันสองสิ่งหรือมากกว่าแต่มีคุณสมบัติบางประการร่วมกันหรือคล้ายคลึงกัน มาเปรียบเทียบกันด้วยการพรรณนาให้ผู้อ่านเกิดจินตภาพอันส่งผลต่อการรับรู้และเข้าใจในความเป็นนักโทษมากยิ่งขึ้น โดยงานเขียนของธนัดดา สว่างเดือน ปรากฏการใช้ความเปรียบ ดังข้อความต่อไปนี้

“...ทั้งหมดทั้งมวลไม่ว่าใครจะผิดหรือถูกใส่ร้าย ทุกคนก็ไม่อยากเข้าไปอยู่ใน แดนนรกแห่งนี้ หลายคนถึงกับยอมสัจจนหมดตัวด้วยการวิ่งเต้นหาเงินทั้งจำนองจำนำบ้านและที่ดิน เพื่อแลกกับอิสรภาพเท่านั้นเป็นพอ...”

(ธนัดดา สว่างเดือน, 2559, หน้า 36)

“...ตอนนั้นฉันนึกไปว่าสภาพที่พวกเราอยู่มันไม่น่าจะเป็นที่ที่มนุษย์ควรอยู่ มันเหมือนกรงขังสัตว์มากกว่าและถ้าเกิดไฟไหม้ขึ้นมาแล้วเจ้าหน้าที่มาเปิดประตูไม่ทัน พวกเราคงไม่มีปัญญาหนีไปทางไหนได้...”

(ธนัดดา สว่างเดือน, 2559, หน้า 61)

“...เอายังคงเกาะติดอยู่กับฉันไม่ห่าง เนื่องจากเมื่อคืนเราได้ปรึกษากันแล้วว่า จะต้องเตรียมตัวเตรียมใจรับสภาพอยู่ใน ขุมนรกแห่งนี้ให้ได้...”

(ธนัดดา สว่างเดือน, 2559, หน้า 62)

“...ถึงแม้ในโลกหลังกำแพงแห่งนี้จะ เปรียบเสมือนนรกคนเป็นที่นักโทษทุกคนต้องทนอยู่ด้วยความทรมาณสุดจะบรรยาย...”

(ธนัดดา สว่างเดือน, 2559, หน้า 85)

“...คืนนั้นขณะที่ โลกมืดสี่เหลี่ยมแคบ ๆ ของพวกเรากำลังอยู่ในความเงิบสงัด ซึ่งฉันก็จำไม่ได้แล้วว่าเวลาเท่าไร...”

(ธนัดดา สว่างเดือน, 2559, หน้า 152)

...ตั้งแต่ฉันเข้ามาอยู่ใน ขุมนรกโลกมืดหลังกำแพงแห่งนี้ ทำให้ฉันได้เรียนรู้โลกกว้างมากขึ้น แต่เป็นโลกมืดอีกมุมที่มนุษย์สารพัดรูปแบบพลาดพลั้งก้าวถล่ำเข้ามา...

(ธนัดดา สว่างเดือน, 2559, หน้า 159)

ข้อความข้างต้นแสดงให้เห็นว่างานเขียนของธันดดา สว่างเดือน มีการใช้ความเปรียบเพื่อให้ผู้อ่านมองเห็นภาพของคุณได้ชัดเจนยิ่งขึ้น ด้วยการเปรียบเทียบเรือนจำเหมือนกับขุมนรกที่สร้างความทุกข์ทรมานให้แก่นักโทษ เนื่องจากชีวิตความเป็นอยู่ภายในเรือนจำไม่สะดวกสบายเหมือนกับโลกภายนอก ประกอบกับการถูกบังคับให้ปฏิบัติตามกฎระเบียบต่าง ๆ ที่ส่งผลให้นักโทษขาดอิสรภาพในการดำเนินชีวิตล้วนสร้างให้เกิดความทุกข์ทรมานแก่นักโทษจนเหมือนกับตกนรกทั้งเป็น

2.4.5 กลวิธีการใช้สหบท การใช้สหบทเป็นการใช้ตัวบทที่สื่อให้รู้ว่ามีความคิดเห็นหรือตัวบทอื่นที่มีอยู่ก่อนแล้วปรากฏอยู่ด้วย เพื่อช่วยตอกย้ำให้ผู้อ่านทราบถึงข้อเท็จจริงของนักโทษผ่านความคิด น้ำเสียง หรือข้อมูลจากบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้องและมีการตอบสนอง ตอบโต้ หรือมีปฏิสัมพันธ์ในลักษณะใดลักษณะหนึ่ง โดยงานเขียนของธันดดา สว่างเดือน ปรากฏการใช้สหบท ดังข้อความต่อไปนี้

“...ใครที่ทำหน้าที่อาสาจับจ้องเสื้อผ้าให้กับชาวคุกก็ให้รีบ ๆ ทำให้เสร็จก่อนเวลา 8 โมงเช้า เพราะถ้าหลังจากเวลานี้ ทางเรือนจำมีกฎข้อบังคับว่าห้ามนักโทษใช้น้ำเด็ดขาด จนกว่าจะได้เวลาอาบน้ำตอนบ่าย 3 โมง...”

(ธันดดา สว่างเดือน, 2559, หน้า 101)

ข้อความข้างต้นแสดงให้เห็นว่างานเขียนของธันดดา สว่างเดือน มีการใช้สหบทกล่าวอ้างถึงตัวบทอื่นเพื่อแสดงให้เห็นว่าตัวบทนั้นมีการปรากฏผ่านความคิด น้ำเสียง หรือข้อมูลจากบุคคลอื่นอยู่ก่อนแล้ว ซึ่งจากตัวอย่างผู้เขียนตอกย้ำให้ผู้อ่านตระหนักถึงการมีอยู่จริงของข้อมูลด้วยการอ้างถึงกฎระเบียบของเรือนจำที่กำหนดเอาไว้ให้นักโทษทุกคนปฏิบัติตามห้ามผู้ใดฝ่าฝืนโดยเด็ดขาด

2.4.6 กลวิธีการใช้อ้างถึงส่วนใหญ่ สารคดีเป็นงานเขียนที่มุ่งนำเสนอความจริง ดังนั้นความน่าเชื่อถือของข้อมูลจึงเป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยให้ผู้อ่านคล้อยตามไปกับนักเขียน ด้วยเหตุนี้การอ้างถึงส่วนใหญ่ซึ่งเป็นการกล่าวอ้างถึงบุคคลต่าง ๆ ในสังคมที่สะท้อนให้เห็นว่าคนในสังคมมีค่านิยมในการประพฤติปฏิบัติไปในทิศทางเดียวกัน อันก่อให้เกิดความน่าเชื่อถือและสร้างความคล้อยตามให้ผู้อ่านรับสารได้มาก โดยงานเขียนของธันดดา สว่างเดือน ปรากฏการใช้อ้างถึงส่วนใหญ่ ดังข้อความต่อไปนี้

“...ก่อนที่เม็ดข้าวจะตกถึงท้อง ชาวคุกทุกคนต้องกล่าวคำปฏิญาณ เพื่อเป็นการสำนึกบุญคุณข้าวแดงแกงหลวงที่เลี้ยงปากเลี้ยงท้องพวกเราให้มีชีวิตอยู่รอดจนถึงวันพ้นโทษ...”

(ธันดดา สว่างเดือน, 2559, หน้า 50)

“...ชาวคุกทุกคนต้องทำกิจกรรมก่อนนอน รวมเวลาทั้งสิ้นคือประมาณชั่วโมงกว่า และทั้งหมดนี้คือกฎของทางเรือนจำในแต่ละวันที่ชาวคุกทุกคนทุกคนต้องปฏิบัติเหมือนกันหมดทั่วประเทศไทย...”

(ธนิตดา สว่างเดือน, 2559, หน้า 58)

“...จะมีใครรู้กันบ้างว่าโลกในกำแพงกั้นของชาวคุกทุกแห่งทุกที่ ทุกคนต้องดิ้นรนกันขนาดไหน เพียงเพื่อให้ปากท้องอยู่รอดผ่านพ้นไปวัน ๆ ให้ได้...”

(ธนิตดา สว่างเดือน, 2559, หน้า 87-88)

“...ชาวคุกทุกคนพากันลุกฮือเปียดเสียดกันออกจากประตูโรงงาน แล้วมุ่งหน้าไปหยิบคว้าสัมภาระของตน เพื่อเตรียมตัวอาบน้ำกินข้าวเย็น และขึ้นเรือนนอนก่อนที่พระอาทิตย์จะตกดินคือ 4 โมงเย็น เวลานี้เป็นกฎเกณฑ์มาตรฐานเดียวกันกับทุก ๆ เรือนจำทั้งแดนหญิงและแดนชาย...”

(ธนิตดา สว่างเดือน, 2559, หน้า 119)

“...วันนั้นนักโทษหลายคนที่ได้รับญาติถึงกับปลาบปลื้มตื่นตื่น ร้องไห้ด้วยความซาบซึ้งใจ ถึงแม้ญาติพี่น้องของพวกเราจะหนีหายและทอดทิ้งไปยาวนาน แต่อย่างน้อยก็ยังมีส่วนบางกลุ่มพร้อมจะให้ภัยและไม่ทอดทิ้งพวกเรา เพียงเท่านี้ก็เพียงพอแล้วให้นักโทษหลายคนเกิดความรู้สึกสำนึกผิดและคงไม่หวนกลับไปทำความผิดซ้ำซากอีกต่อไป...”

(ธนิตดา สว่างเดือน, 2559, หน้า 123)

“...ชาวคุกหลายคนต้องท้อแท้สิ้นหวังหมดกำลังใจเพราะถูกทอดทิ้ง พอใจทนทุกข์ไม่ไหวสุดท้ายก็ยอมปลิดชีพตัวเองด้วยการฆ่าตัวตาย...”

(ธนิตดา สว่างเดือน, 2559, หน้า 131)

“...มีนักโทษจำนวนไม่น้อยนิยมเล่นมิตรกับเพื่อนนักโทษด้วยกัน คือชังชาย ซึ่งอยู่ในเรือนจำชายห่างกับเรือนจำหญิงแต่ไม่กี่เมตร หลายคู่เขียนพลอดรักต่อกันแบบหยาดเอี่ยม...”

(ธนิตดา สว่างเดือน, 2559, หน้า 135)

จากข้อความข้างต้นแสดงให้เห็นว่างานเขียนของธนิตดา สว่างเดือน ใช้การอ้างถึงส่วนใหญ่เพื่อตอกย้ำให้ผู้อ่านเชื่อว่าเนื้อหาที่ปรากฏในงานเขียนนั้นมีความน่าเชื่อถือด้วยการอ้างถึงกฎระเบียบข้อบังคับของทุกเรือนจำที่นักโทษต้องปฏิบัติตามไปในทิศทางเดียวกัน

หรือการบอกเล่าถึงอารมณ์ความรู้สึกของนักโทษส่วนใหญ่ที่ต้องทนทุกข์ทรมานทั้งด้านร่างกาย และจิตใจที่ต้องการหาวิธีการคลายทุกข์ด้วยการเขียนจดหมายรักสนทนาได้ตอบกับนักโทษชาย

2.4.7 กลวิธีการใช้คำแสดงทัศนภาวะ การใช้คำแสดงทัศนภาวะเป็นกลวิธีการใช้คำเพื่อแสดงความคิดเห็นและความเชื่อมั่นของนักเขียนที่มีต่อสิ่งที่ตนเองกล่าวถึง ว่าสิ่งที่กำลังกล่าวถึงนั้นเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ซึ่งช่วยให้เกิดความสมจริงของเหตุการณ์ต่าง ๆ มากยิ่งขึ้น โดยงานเขียนของธนิดดา สว่างเดือน ปรากฏการใช้คำแสดงทัศนภาวะ ดังข้อความต่อไปนี้

“...เวลานั้นฉันนึกสังเวชตัวเองและนักโทษหญิงทุกคนที่ตกอยู่ในสภาพเช่นนี้ มันเป็นกฎเกณฑ์และข้อปฏิบัติที่ไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ เพราะคำว่า ‘นักโทษ’ ทำให้ความเป็นตัวตนและสิทธิส่วนบุคคลได้ถูกวางกองทิ้งไว้ตั้งแต่ที่หน้าประตูคุกด้านนอกจนหมดสิ้น...”

(ธนิดดา สว่างเดือน, 2559, หน้า 44)

“...เมื่อ 20 กว่าปีก่อน นักโทษทุกคนต้องกินข้าวแดง ซึ่งเป็นข้าวเกรดต่ำ มีกลิ่นเหม็นฉุนรุนแรง จนหลายคนกินไม่ลง และนั่นคือข้าวชนิดพิเศษสำหรับให้นักโทษบริโภคโดยเฉพาะ...”

(ธนิดดา สว่างเดือน, 2559, หน้า 50)

“...ถ้าใครลูกเข้าห้องน้ำกลางดึกล่ะก็ กลับมาไม่มีที่แทรกตัวลงแน่ นี่คือความทุกข์ทรมานแบบสุด ๆ แล้วจะเรียกมันเป็นอย่างอื่นได้อย่างไร เพราะมันเป็นนรกชัด ๆ ...”

(ธนิดดา สว่างเดือน, 2559, หน้า 56)

“...ชาวคุกทุกคนต้องทำกิจกรรมก่อนนอน รวมเวลาทั้งสิ้นคือประมาณชั่วโมงกว่า และทั้งหมดนี้คือกฎของทางเรือนจำในแต่ละวันที่ชาวคุกทุกคนทุกคนต้องปฏิบัติเหมือนกันหมดทั่วประเทศไทย...”

(ธนิดดา สว่างเดือน, 2559, หน้า 58)

“...เห็นไหมล่ะ ดิดคุณใช้ว่าจะสบายอย่างที่ใครหลายคนคิดซะเมื่อไหร่ ว่าวัน ๆ ไม่ต้องทำอะไร แค่นั่ง ๆ นอน ๆ รอวันพ้นโทษออกคุก แต่ทุกอย่างกลับตรงกันข้าม พวกเราต้องถูกตีกรอบและอยู่ในกฎเกณฑ์ข้อบังคับหลายเรื่องตลอดทั้งวัน...”

(ธนิดดา สว่างเดือน, 2559, หน้า 68)

จากข้อความข้างต้นแสดงให้เห็นว่างานเขียนของธนิดดา สว่างเดือน ใช้คำแสดงทัศนภาวะที่ช่วยให้ผู้อ่านทราบถึงความมั่นใจในทัศนะของผู้เขียน ซึ่งจากตัวอย่างได้

แสดงให้เห็นว่าการปฏิบัติตามกฎระเบียบของเรือนจำเป็นสิ่งที่นักโทษทุกคนจะหลีกเลี่ยงไม่ได้ แม้ว่ากฎระเบียบเหล่านี้จะสร้างความทุกข์ให้กับนักโทษก็ตาม แต่เพื่อความเป็นระเบียบเรียบร้อยและเพื่อความปลอดภัย นักโทษจึงจำเป็นต้องปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด

2.4.8 กลวิธีการใช้โครงสร้างประโยคเพื่อแสดงความสัมพันธ์ การใช้โครงสร้างประโยคเพื่อแสดงความสัมพันธ์เป็นกลวิธีที่แสดงถึงความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างผู้กระทำและผู้ถูกกระทำ ซึ่งในงานเขียนของธันดดา สว่างเดือน พบว่าฝ่ายที่ถูกกระทำส่วนใหญ่ มักจะเป็นนักโทษ และผู้กระทำมักจะเป็นสถาบันหรือองค์กรที่ให้ความช่วยเหลือนักโทษ ดังข้อความต่อไปนี้

“...สำหรับโทษที่เจ้าหน้าที่ต้องจัดการกับผู้กระทำความคิด ก็มีทั้งเขียนนโยบายด้วยไม้ไผ่ที่เหล่าไว้ทำโทษโดยเฉพาะ แต่ละครึ่งก็โดนไม้ไผ่หน่อย ๆ ขึ้นอยู่กับว่าวันนั้นจะมีเจ้าหน้าที่เข้าเวรกี่คน...”

(ธันดดา สว่างเดือน, 2559, หน้า 71)

“...กิจกรรมในวันที่สอง ถึงแม้จะไม่ครึกครื้นเหมือนกับวันแรก แต่ก็ได้รับน้ำใจจากมูลนิธิชาวคริสเตียนที่เข้ามามอบความสุขให้แก่พวกเราด้วยการร้องเพลงให้ฟัง และแสดงการละเล่นต่าง ๆ ให้ดู นอกจากนี้ยังมีของกินของใช้ที่จำเป็นต่อการดำรงชีพ มาแจกให้พวกเราทุกคนแบบฟรี ๆ โดยไม่มีเงื่อนไขใด ๆ ผูกมัด...”

(ธันดดา สว่างเดือน, 2559, หน้า 123)

จากข้อความข้างต้นแสดงให้เห็นว่างานเขียนของธันดดา สว่างเดือน ใช้กลวิธีการใช้โครงสร้างประโยคเพื่อแสดงความสัมพันธ์ เพื่อสื่อให้ผู้อ่านทราบว่าเจ้าหน้าที่เรือนจำซึ่งเป็นผู้ควบคุมนักโทษให้อยู่ในกรอบระเบียบที่วางไว้ หากนักโทษคนใดละเมิดกฎ จะต้องถูกลงโทษตามกฎหมายที่ได้ตั้งเอาไว้ นอกจากนี้ยังแสดงให้เห็นถึงบทบาทของมูลนิธิต่าง ๆ ที่ช่วยเหลือนักโทษด้วยการเข้าไปจัดกิจกรรม เพื่อบรรเทาความทุกข์ในระหว่างที่ถูกจองจำและเพื่อฟื้นฟูพฤติกรรมนิสัยของนักโทษให้กลับมาเป็นคนดีของสังคม

2.4.9 กลวิธีการใช้คำถามเชิงวาทศิลป์ การใช้คำถามเชิงวาทศิลป์เป็นการใช้ภาษาอย่างมีศิลปะในการสื่อสารหรือสื่อความหมายเกี่ยวกับเรื่องหรือสิ่งที่ต้องการนำเสนอ ด้วยการตั้งคำถามที่ไม่ต้องการคำตอบ แต่ได้เว้นที่ว่างไว้ให้ผู้รับสารคิดหาคำตอบเอง และผู้ส่งสารก็คาดหวังให้คำตอบนั้นเป็นไปตามที่ผู้ส่งสารต้องการ นอกจากนี้คำตอบของคำถามประเภทนี้ยังเป็นคำตอบที่มีความชัดเจน ดังนั้นผู้ส่งสารจึงเว้นช่องว่างเอาไว้เพื่อเป็นการสร้างน้ำหนัก

ข้อความที่น่าสนใจ โดยงานเขียนของธนาดา สว่างเดือน ปรากฏการใช้คำถามเชิงวาทศิลป์ ดังข้อความต่อไปนี้

“...ฉันมีข้อสงสัยในใจขึ้นมาทันทีว่า ใครกันนะช่างสรรหาข่าวพันธุี่มาปลูก ? หรือว่าข่าวพันธุี่เขาปลูกไว้สำหรับให้นักโทษบริโภคโดยตรง เพื่อเป็นการย้าเตือนให้สำนึกว่า ถ้าเป็นคนชั่วก็ต้องกินข้าวแดงอย่างนั้นหรือ ?...”

(ธนาดา สว่างเดือน, 2559, หน้า 51)

จากข้อความข้างต้นแสดงให้เห็นว่างานเขียนของธนาดา สว่างเดือน ใช้กลวิธีคำถามเชิงวาทศิลป์เพื่อเน้นย้าให้ผู้อ่านทราบว่า นักโทษเป็นบุคคลที่มีสถานภาพไม่เท่าเทียมกับคนปกติในสังคม เนื่องจากประพตติผิดไปจากกฎระเบียบของสังคม ดังนั้นการกินข้าวแดงซึ่งเป็นข้าวที่มีคุณภาพต่ำ รสชาติไม่อร่อย และปะปนไปด้วยหินกรวดจึงเป็นบทลงโทษหนึ่งที่นักโทษสมควรจะได้รับ

2.4.10 กลวิธีการใช้เรื่องเล่า การใช้เรื่องเล่าเป็นกลวิธีที่ผู้เขียนใช้เรื่องเล่าเพื่อแสดงรายละเอียดของเหตุการณ์ว่าใครเป็นผู้กระทำ ทำอะไร มีอะไรเกิดขึ้น ที่ไหนและเมื่อไหร่ เกิดขึ้นได้อย่างไร การใช้อาจมีลักษณะเป็นการเล่าเหตุการณ์ตามลำดับแบบความเรียงต่อเนื่องกันไป หรือบรรยายแบบเล่าเหตุการณ์ตามลำดับต่อเนื่องแบบที่ระบุผู้พูดและใช้การแสดงคำพูดในเครื่องหมายคำพูด (อัณประกาศ) ซึ่งกลวิธีนี้ช่วยสร้างความน่าสนใจและสร้างความน่าเชื่อถือให้กับงานเขียนได้เป็นอย่างดี เนื่องจากผู้เขียนเปิดโอกาสให้ผู้พูดอยู่ในเรื่องเล่าสนทนากับผู้อ่านโดยตรงและผู้อ่านกำลังทำหน้าที่เป็นผู้ฟังในสิ่งที่ผู้พูดในเรื่องเล่าถ่ายทอดออกมาโดยมีผู้เขียนเป็นสื่อกลาง โดยงานเขียนของธนาดา สว่างเดือน ปรากฏการใช้กลวิธีการเล่าเรื่อง ดังข้อความต่อไปนี้

“...เมื่อปีก่อนที่ฉันเข้ามาครั้งแรก ก็โดนล้างช่องคลอดแบบนี้แหละ
อ้าว...เธอเคยเข้ามาอยู่ที่นี่แล้วหรือ ? ฉันถามกลับ
ตอนนั้นที่ฉันถูกส่งเข้ามาอยู่ได้ 4-5 วัน แล้วประกันตัวออกไปไง นกตอบ...”

(ธนาดา สว่างเดือน, 2559, หน้า 43)

“...นกผู้เป็นนักโทษเก่าได้บอกเตือนให้ฉันระวังพวกเขาใหญ่ที่ยืนคุมอาบน้ำว่าถ้าสิ้นเสียงนกหวีดครั้ง 4 แล้วให้หยุดจ้วงน้ำทันที ถ้าใครยังฝ่าฝืนกล้าจ้วงน้ำหลังสิ้นเสียงนกหวีด จะเจอเขาใหญ่ทั้งห้าที่เดินควบคุมอยู่ใช้ชั้นในมือของผู้ละเมิดคำสั่งขึ้นมาพาดกบาลผู้ฝ่าฝืนอย่างไม่ยั้ง...”

(ธนาดา สว่างเดือน, 2559, หน้า 47)

“...พี่แจ้วยังเล่าประวัติอันโชกโชกของหญิง-สมสุดา ให้ฉันฟังต่อไปอีกว่า หญิงเป็นนักโทษขาประจำเดินเข้า-ออกทัณฑสถานหญิงแห่งนี้มาหลายรอบแล้ว และวนเวียนเข้า-ออกทัณฑสถานหญิงอื่น ๆ มานับครั้งไม่ถ้วน..”

(ธันดดา สว่างเดือน, 2559, หน้า 69-70)

“...ด้อยเล่าให้ฟังว่า...ชีวิตของเธอเดินเข้าออกคุกมาหลายครั้งและหลายเรือนจำ ส่วนใหญ่ต้องโทษมาด้วยคดียาเสพติดดล้น ๆ เพราะหลังจากพ้นโทษออกไปได้ไม่กี่เดือน เธอก็ไปเสพยาอีก แล้วก็โดนตำรวจจับเข้าคุกอีกตามเคย...”

(ธันดดา สว่างเดือน, 2559, หน้า 147)

จากข้อความข้างต้นแสดงให้เห็นว่างานเขียนของธันดดา สว่างเดือนใช้กลวิธีการเล่าเรื่องเพื่อสร้างความน่าเชื่อถือให้ผู้อ่านทราบผ่านคำบอกเล่าของนักโทษในเรือนจำ โดยข้อมูลดังกล่าวช่วยให้ผู้อ่านทราบถึงที่มาที่ไปและพฤติกรรมของนักโทษที่แสดงให้เห็นว่านักโทษแต่ละคนมีนิสัยแตกต่างกันบางคนสำนึกผิดและกลับตัวเป็นคนดีของสังคม แต่บางคนแม้จะผ่านการอบรมพฤติกรรมนิสัยจากเรือนจำไปแล้วแต่ยังคงกลับไปประพฤติดังเดิมซ้ำจนกลับมาต้องโทษอีกครั้ง นอกจากนี้กลวิธีการเล่าเรื่องยังเป็นวัจนกรรมประเภทหนึ่งที่ช่วยเตือนให้ผู้อ่านไม่ประพฤติดังเดิมด้วยเช่นกัน

กล่าวโดยสรุปได้ว่า การประกอบสร้างความเป็นนักโทษผ่านกลวิธีทางภาษาในงานเขียนสารคดีของธันดดา สว่างเดือน ช่วยให้ผู้อ่านมองเห็นความคิดหรือประสบการณ์ของผู้เขียนในการสะท้อนมุมมองที่มีต่อนักโทษ เพื่อแสดงให้เห็นถึงการสร้างตัวตนให้ผู้อ่านเห็นว่านักโทษเป็นบุคคลที่น่าเวทนา เพราะนักโทษต้องใช้ชีวิตภายใต้กฎระเบียบที่เคร่งครัด ประกอบกับสภาพแวดล้อมในเรือนจำที่แออัด คับแคบ และไม่มีความเป็นส่วนตัว ส่งผลให้นักโทษรู้สึกทรมานกับโทษทัณฑ์ที่ได้รับ ด้วยเหตุนี้นักโทษส่วนหนึ่งจึงสำนึกผิดและพร้อมจะกลับตัวกลับใจเป็นคนดีของสังคม ในขณะที่เดียวกันนักโทษบางส่วนยังคงมีพฤติกรรมเช่นเดิมไม่สามารถเปลี่ยนแปลงนิสัยได้

การประกอบสร้างความเป็นนักโทษผ่านกลวิธีทางภาษาในงานเขียนสารคดีของกลุ่มนักเขียนที่เป็นนักโทษหรือเคยเป็นนักโทษช่วยให้ผู้อ่านเกิดความเข้าใจในตัวตนของนักโทษโดยแสดงให้เห็นว่าแม้นักโทษจะมีความแตกต่างกันในด้านที่มาและความจำเป็นในการก่อคดีแต่เมื่อเข้ามาอยู่ในเรือนจำแล้ว สิ่งที่จะได้รับเหมือนกันทุกคนนั่นคือความทุกข์ทรมานเนื่องจากสภาพแวดล้อมภายในเรือนจำมีความแออัดคับแคบและไม่มีความเป็นส่วนตัว ส่งผลให้นักโทษขาดความสะดวกสบายในการใช้ชีวิต ประกอบกับการพลัดพรากจากครอบครัว และต้องอยู่ภายใต้กฎระเบียบที่เคร่งครัดก็ส่งผลให้นักโทษเกิดความทุกข์ทรมานภายในจิตใจด้วยเช่นกัน

อย่างไรก็ตามเมื่อเข้ามาอยู่ในเรือนจำแล้ว นักโทษทุกคนจะได้รับการฟื้นฟูจิตใจและพฤติกรรมผ่านกิจกรรมและโครงการต่าง ๆ จากเรือนจำที่ก่อให้เกิดประโยชน์ในการส่งเสริมทักษะทางด้านวิชาชีพ และเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมนักโทษให้เป็นคนดีของสังคมต่อไป สิ่งเหล่านี้ช่วยให้ผู้อ่านเกิดความเข้าใจนักโทษในฐานะมนุษย์คนหนึ่งที่เคยพลาดพลั้งในการใช้ชีวิต จนนำไปสู่การสร้างทัศนคติเชิงบวกต่อนักโทษภายหลังจากการพ้นโทษมากยิ่งขึ้น

3. การประกอบสร้างความเป็นนักโทษของกลุ่มนักเขียนที่เป็นผู้คุมเรือนจำ

กลุ่มนักเขียนที่เป็นผู้คุมเรือนจำ เป็นนักเขียนอีกกลุ่มหนึ่งที่บอกเล่าเรื่องราวชีวิตนักโทษในเรือนจำผ่านประสบการณ์ตรงของนักเขียน ด้วยเหตุผลที่เคยประกอบอาชีพผู้คุมเรือนจำจึงมีความรู้และมีข้อมูลที่เพียบพร้อมเกี่ยวกับนักโทษในแง่มุมที่หลากหลาย ด้วยเหตุนี้เนื้อหาในงานเขียนจึงช่วยเปิดมุมมองให้ผู้อ่านทราบถึงตัวตนที่แท้จริงของนักโทษภายในเรือนจำได้มากยิ่งขึ้น จากการสำรวจด้านข้อมูล พบงานเขียนสารคดีที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับนักโทษในช่วง พ.ศ. 2540-2559 ที่เขียนโดยผู้คุมเรือนจำ จำนวน 3 เล่ม คือ

- 1) สมบูรณ์ เตชะวงศ์. (2550). คนคุก. กรุงเทพฯ: มติชน.
- 2) ยุทธ บางขวาง [นามแฝง]. (2553). คำสารภาพสุดท้ายของนักโทษประหาร. (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพฯ: คิงแรท.
- 3) เซาวเรตน์ จารุบุญ. (2554). บันทึก...แดนประหารคุกบางขวาง. (พิมพ์ครั้งที่ 2). นนทบุรี: ดอกหญ้า.

จากการศึกษาพบว่ากลุ่มนักเขียนที่เป็นผู้คุมเรือนจำประกอบสร้างความเป็นนักโทษผ่านกลวิธีทางภาษาที่หลากหลาย ซึ่งผู้วิจัยจะได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังต่อไปนี้

3.1 การประกอบสร้างความเป็นนักโทษในงานเขียนของสมบูรณ์ เตชะวงศ์

สมบูรณ์ เตชะวงศ์ เป็นผู้คุมเรือนจำท่านหนึ่งที่ถ่ายทอดเรื่องราวของนักโทษผ่านประสบการณ์ตรง เพื่อให้บุคคลภายนอกได้รับรู้เหตุการณ์จริงที่เกิดขึ้นภายในเรือนจำในประเด็นต่าง ๆ ของนักโทษที่ต้องดำรงอยู่ภายใต้กฎเกณฑ์ข้อบังคับทั้งจากเจ้าหน้าที่และจากกลุ่มนักโทษด้วยกัน ส่งผลให้ผู้อ่านเกิดความตระหนักและเกิดความเข้าใจในตัวตนของนักโทษอย่างแท้จริง ทั้งนี้การถ่ายทอดเรื่องราวดังกล่าวมีการประกอบสร้างความเป็นนักโทษผ่านกลวิธีทางภาษาให้ผู้อ่านทราบถึงตัวตนของนักโทษ ดังต่อไปนี้

3.1.1 กลวิธีการใช้คำศัพท์หรือวลีที่สื่อถึงนักโทษ การใช้คำศัพท์หรือวลีเป็นกลวิธีหนึ่งที่แสดงให้ผู้อ่านทราบถึงมุมมองและความคิดของนักเขียนเกี่ยวกับสิ่งที่กล่าวถึง เนื่องจากคำศัพท์เหล่านี้มีความสัมพันธ์กับบริบททางสังคมวัฒนธรรม ดังนั้นการใช้คำศัพท์อื่น

นอกเหนือจากศัพท์เดิมที่มีอยู่ ย่อมแสดงให้เห็นถึงความเชื่อหรือความคิดบางอย่างของนักเขียน ด้วยเช่นกัน โดยงานเขียนของสมบูรณ เตชะวงศ์ ปรากฏการใช้คำศัพท์หรือวลีที่สื่อถึงนักโทษ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตาราง 7 แสดงกลวิธีการใช้คำศัพท์หรือวลีที่สื่อถึงนักโทษ ของสมบูรณ เตชะวงศ์

กลุ่มความหมาย	ตัวอย่างคำศัพท์หรือวลี
การแบ่งชนชั้น	ผู้ต้องขังเก่า (2550, หน้า 16) นักโทษใหม่ (2550, หน้า 24) ผู้ต้องขังใหม่ (2550, หน้า 39) ขาใหญ่ (2550, หน้า 42) นักโทษรุ่นใหม่ (2550, หน้า 54) นักโทษใหม่ (2550, หน้า 58) เด็กเส้นเด็กฝาก (2550, หน้า 91) ผู้ต้องขังขาใหญ่ (2550, หน้า 122)
การใช้ชื่อและการเรียกชื่อ	นักโทษ (2550, หน้า 15) ผู้ต้องขัง (2550, หน้า 16) ผู้ร้าย (2550, หน้า 23) พ่อมาเฟีย (2550, หน้า 127) ผู้โชคร้าย (2550, หน้า 167) จิ๊กโก๋ (2550, หน้า 180) นักเลงหัวไม้ (2550, หน้า 205) ผู้บริสุทธิ์ (2550, หน้า 239)
อารมณ์ความรู้สึก	เศร้าหมอง ผิดหวัง (2550, หน้า 18) ความคิดฟุ้งซ่าน (2550, หน้า 33) ทรมาน (2550, หน้า 37) วิดกกังวล (2550, หน้า 38) เกรงกลัว (2550, หน้า 38) ความทุกข์ทรมาน (2550, หน้า 52) เศร้าโศกเสียใจ (2550, หน้า 61) เหน็ดเหนื่อย (2550, หน้า 62) ความเหงาเครียด (2550, หน้า 66) ความเหงา ว้าเหว่ เครียดวิตกกังวล (2550, หน้า 73) ความผิดหวัง หงุดหงิด หดหู่ ซึมเศร้าเสียใจ (2550, หน้า 73) เป็นห่วง (2550, หน้า 78) รู้สึกดีมีความสุข (2550, หน้า 78) รู้สึกเจ็บ (2550, หน้า 107) ฟุ้งซ่าน (2550, หน้า 140) กลัว (2550, หน้า 158) ความเครียดความกดดัน (2550, หน้า 190)
ที่มาและเหตุผล	คบเพื่อนที่เกเร (2550, หน้า 107) การไม่รู้หนังสือ (2550, หน้า 199) รู้เท่าไม่ถึงการณ์ (2550, หน้า 213) ทำไปด้วยความดีคะนองอยากทดลองตามเพื่อน ๆ (2550, หน้า 213)
บุคลิกภาพ	ไม่เรียบร้อย (2550, หน้า 18) สกปรก ซึ่เกี้ยว ไร้พมยามรกรุ่งรัง มีกลิ่นตัวเหม็น (2550, หน้า 54) ปกปิดตัวเอง ไม่ชอบคบหาสมาคมกับใคร (2550, หน้า 215) พมยารกรุ่งรัง ซุบพอม มีกลิ่นตัวเหม็นทั้งเสื้อผ้าและร่างกาย (2550, หน้า 222)
ลักษณะนิสัยและพฤติกรรม	ดู (2550, หน้า 19) เจ้าเล่ห์ (2550, หน้า 79) หัวหมอ (2550, หน้า 92) กล้าได้กล้าเสีย กล้าทำอะไรที่บ้าบิ่น ไม่รู้จักคำว่าตาย (2550, หน้า 128) มีจิตใจยี้มแยมแจ่มใส ร่าเริง เข้ากับเพื่อนฝูง (2550, หน้า 133) มีความนอบน้อมไม่เย่อหยิ่ง (2550, หน้า 133) ฟังพระเทศน์ (2550, หน้า 168) ดู โหดร้ายทารุณ ซึ่เกี้ยว เข้มงวด เห็นแก่ได้ ปล่อยปละละเลย (2550, หน้า 204) โกหก ไม่ยอมรับความจริง ซึ่เกี้ยว ไม่สนใจดูแลตัวเอง (2550, หน้า 223)

ตาราง 7 (ต่อ)

กลุ่มความหมาย	ตัวอย่างคำศัพท์หรือวลี
ความคาดหวัง	การรอคอยญาติมาเยี่ยม (2550, หน้า 73) รอโอกาสกลับไปใช้ชีวิตอยู่กับครอบครัวอย่างอบอุ่นในอนาคต (2550, หน้า 134) จะได้รับการประกันตัว (2550, หน้า 187) จะชนะคดี (2550, หน้า 188) ได้ติดต่อญาติและมีความเป็นอยู่ที่ดี (2550, หน้า 188) หวังที่จะได้ติดต่อสื่อสารกับครอบครัว (2550, หน้า 189) รอคอยเสียงประกาศเรียกชื่อตนให้ออกไปเยี่ยมญาติ (2550, หน้า 189) เขียนจดหมายไปแล้วก็รอให้ตอบกลับมา (2550, หน้า 189) ความหวังได้รับการพระราชทานอภัยโทษ (2550, หน้า 189)
ความเชื่อ	การสักยันต์ (2550, หน้า 51) ผ่าเบนซ์แล้วผู้หญิงจะชอบติดใจ (2550, หน้า 109) การลดน้ำหนักสะเดาะเคราะห์ (2550, หน้า 118) ประกอบพิธีกรรมทางศาสนา (2550, หน้า 164)

จากตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นว่างานเขียนของสมบุรณ์ เตชะวงศ์ ปรากฏกลวิธีการใช้คำศัพท์หรือวลีที่สื่อถึงนักโทษเพื่อช่วยประกอบสร้างความเป็นนักโทษให้ผู้อ่านทราบว่านักโทษที่อยู่ในเรือนจำมีทั้งผู้ร้ายตัวจริงและผู้บริสุทธิ์ที่โชคร้ายเข้ามาด้วยเหตุผลอื่น ๆ ด้วย อย่างไรก็ตามเมื่อเข้ามาอยู่ในเรือนจำแล้วนักโทษจะแบ่งชนชั้นปกครองขึ้นเองในเรือนจำ โดยนักโทษที่ติดคุกมาก่อนเป็นระยะเวลาอันยาวนานจะเป็นผู้ที่มีชนชั้นและอิทธิพลเหนือกว่านักโทษใหม่ นอกจากนี้ยังแสดงให้เห็นว่านักโทษส่วนใหญ่เป็นบุคคลที่สกปรก เนื้อตัวมีกลิ่นเหม็นไม่เป็นที่พึงประสงค์แก่คนทั่วไป ตลอดจนมีพฤติกรรมโหดเหี้ยม เจ้าเล่ห์ และดุร้าย ก็ยิ่งตอกย้ำให้ภาพลักษณ์ของนักโทษมีความน่ากลัวมากยิ่งขึ้น ถึงแม้ว่านักโทษจะมีความน่ากลัวเพียงใดแต่การถูกจองจำก็ได้สร้างความทุกข์ทรมานแสนสาหัส จนส่งผลให้กลายเป็นความเครียด ความหดหู่ และความเศร้า ด้วยเหตุนี้จิตใจของพวกเขาจึงต้องการที่พึ่งทางจิตใจผ่านความรักความเข้าใจจากบุคคลรอบข้าง โดยเฉพาะอย่างยิ่งจาก “ครอบครัว” ที่จะปลอบประโลมจิตใจนักโทษให้เข้มแข็งเพื่อรอวันพ้นโทษจะได้กลับไปใช้ชีวิตอยู่กับครอบครัวและทำตามความฝันที่ตั้งเอาไว้ในอนาคตได้อย่างมีความสุข

3.1.2 กลวิธีการใช้ประโยคแสดงเหตุผล การใช้ประโยคแสดงเหตุผลเป็นการแสดงให้เห็นผู้อ่านถึงความสองส่วน คือ เนื้อหาที่เป็นสาเหตุและเนื้อหาที่เป็นผลลัพธ์ ซึ่งการใช้ประโยคแสดงเหตุผลในงานเขียนของสมบุรณ์ เตชะวงศ์ แสดงให้เห็นถึงการหล่อหลอมตัวตนของนักโทษและ ตลอดจนทราบถึงชีวิตความเป็นอยู่ในเรือนจำที่ต้องดำรงอยู่ภายใต้กฎระเบียบข้อบังคับตลอดเวลา ดังนี้

“...16.30 น. เข้าแถวเตรียมตัวขึ้นเรือนนอน เนื่องจากห้องนอนผู้ต้องขังไม่กว้างมากนักในห้องนอนแต่ละห้องจะมีผู้ต้องขังประมาณ 40-50 คนห้องน้ำมีเพียงห้องเดียวเท่านั้น...”

(สมบุรณ์ เตชะวงศ์, 2550, หน้า 34)

“...เมื่อมาถูกเพื่อนเหยียบขาหรือเดินสะดุดขาทำให้ต้องสะดุ้งตื่นจึงรู้สึกโกรธทะเลาะเบาะแว้งกันยิ่งถ้าผู้ต้องขังคนใดก่อคดีที่มีของกลางมาก ๆ ถูกใส่ตรวนยิ่งลำบากเพราะถึงแม้จะเดินเข้าห้องน้ำอย่างระมัดระวัง แต่ก็ยังมีเสียงตรวนดังกรูกริ่ง ๆ เป็นที่น่ารำคาญหูของเพื่อนเหมือนเป็นการเคาะระฆังปลุกเพื่อน ๆ ให้ตื่นบางครั้งมีการชกต่อยกันคืนละหลาย ๆ คู่...”

(สมบุรณ์ เตชะวงศ์, 2550, หน้า 36)

“...ใครปวดท้องจะเข้าห้องน้ำก็จำเป็นต้องค่อย ๆ เดินย่องเบา ๆ ซ้ำมแข่งซ้ำมขาเพื่อน ๆ ไปและต้องเดินอย่างระมัดระวังเพราะเดี่ยวจะเดินไปเหยียบหรือสะกิดขาเพื่อน ๆ และมีการทะเลาะกันเพราะเพื่อน ๆ ต่างมีความเครียดความกดดันทั้งในเรื่องคดีเรื่องความเป็นอยู่บางคนยังปรับสภาพให้เข้ากับสภาพในคุกไม่ได้กว่าจะนอนหลับได้ก็ต้องใช้เวลาานานจึงจะหลับได้...”

(สมบุรณ์ เตชะวงศ์, 2550, หน้า 36)

“...ถ้าใครลุกจากที่นอนไปทำธุระหรือเข้าห้องน้ำแล้วที่นอนจะหายทันทีเพราะพวก ๆ ที่นอนข้างๆ ถูกเปียดขยับมานอนแทนเนื่องจากนอนกันแน่นทำให้ลำบาก ยิ่งในช่วงฤดูร้อนอากาศจะร้อนอบอ้าวยิ่งจะได้รับความทรมานมากยิ่งขึ้นเพราะแต่ละห้องมีพัดลมติดเพดานเพียง 2-3 ตัวเท่านั้นห้องนอนทุกห้องจะเปิดไฟสว่างตลอดเวลาบางคนนอนไม่คอยหลับต้องเอาผ้ามาปิดตาไว้...”

(สมบุรณ์ เตชะวงศ์, 2550, หน้า 37)

“...เนื่องจากผู้ต้องขังเข้าใหม่หรือนักโทษใหม่ยังไม่มีประสบการณ์ในเรื่องจำต่างมีความวิตกกังวลและเกรงกลัวว่าจะถูกทำร้ายเพราะเชื่อจากคำเล่าลือว่าในเรือนจำเป็นแดนแห่งความป่าเถื่อนมีแต่ความโหดร้ายทารุณทำให้ผู้ต้องขังใหม่เกิดความเครียดปรับตัวเข้ากับสภาพในเรือนจำยังไม่ได้...”

(สมบุรณ์ เตชะวงศ์, 2550, หน้า 39)

“...ผู้ต้องขังใหม่ซึ่งตกเป็นเหยื่อเพราะจะเกิดความเกรงอกเกรงใจไม่กล้าปฏิเสธ จึงทำตามคำแนะนำ ทำให้ญาติได้รับความเดือดร้อน เพราะเสียค่าใช้จ่ายมากซึ่งผู้ต้องขังใหม่ที่จะตกเป็นเหยื่อของผู้ต้องขังเก่า...”

(สมบุรณ์ เตชะวงศ์, 2550, หน้า 39)

“...ผู้ต้องขังเก่าที่เกรง บังคับข่มขืนและขู่จะทำร้ายด้วยวิธีต่าง ๆ ทั้งที่มีผู้ต้องขังคนอื่น ๆ อาจเห็นเหตุการณ์ แต่ไม่มีใครกล้าเข้าไปห้ามหรือบอกให้เจ้าหน้าที่ทราบ เพราะเกรงว่าจะได้รับความเดือดร้อนเนื่องจากผู้กระทำมีอิทธิพลหรือเป็นอันธพาลติดคุกมาหลายรอบไม่เกรงกลัวต่อการลงโทษทางวินัย...”

(สมบุรณ์ เตชะวงศ์, 2550, หน้า 40)

“...ห้องนอนผู้ต้องขังมีไว้สำหรับเป็นที่พักผ่อนหลับนอนเท่านั้น แต่ก่อนนอนผู้ต้องขังอาจพักผ่อนได้โดยการอ่านหนังสือพูดคุยกันหรือดูโทรทัศน์เพราะในแต่ละห้องนอนจะมีโทรทัศน์ให้ดู 1 เครื่อง โดยมีเจ้าหน้าที่คอยควบคุมการปิด-เปิดในแต่ละคืน...”

(สมบุรณ์ เตชะวงศ์, 2550, หน้า 48)

“...ผู้ต้องขังเมื่อเข้าไปอยู่ในคุกแล้วถึงแม้จะถูก จำกัด อิศรภาพไม่สามารถออกไปจากกรงกำแพงที่ขวางกั้นได้อย่างอิสระเช่นเดียวกับบุคคลทั่วไปก็ตาม แต่เขาเหล่านั้นก็ยังมีสิทธิ์ในการติดต่อสื่อสารกับบุคคลภายนอกได้ภายใต้กฎระเบียบของทางเรือนจำ...”

(สมบุรณ์ เตชะวงศ์, 2550, หน้า 73)

“...มีระเบียบวินัยไม่ให้มีการชมแข่งรังแกหรือสร้างความเดือดร้อนวุ่นวายแต่เนื่องจากนักโทษมีมาก เจ้าหน้าที่มีน้อยทำให้การควบคุมอาจจะไม่ทั่วถึงเป็นเหตุให้นักโทษบางพวกบางกลุ่มโซซัดโซเซหาโอกาสทำมาหากินหาผลประโยชน์กับพวกนักโทษด้วยกันเอง...”

(สมบุรณ์ เตชะวงศ์, 2550, หน้า 83)

“...นักโทษคนใดถูกจำตรวนถือว่าโชคร้ายที่สุดเพราะได้รับความทุกข์ทรมานมาก สุขภาพจิตเสื่อมถ้าจำตรวนมาเป็นเวลานาน ๆ...”

(สมบุรณ์ เตชะวงศ์, 2550, หน้า 98)

“...ต่างก็กังวลอยู่กับการทำงานตามที่ได้รับมอบหมาย เพื่อต้องการให้ทีมงานทำ
ไม่ให้ว่างมาก เพราะจะเกิดความเครียด ความคิดฟุ้งซ่าน...”

(สมบุรณ์ เตชะวงศ์, 2550, หน้า 140)

จากตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นว่างานเขียนของสมบุรณ์ เตชะวงศ์
ปรากฏกลวิธีการใช้ประโยคแสดงเหตุผลที่แสดงให้เห็นว่า การใช้ชีวิตภายในเรือนจำไม่
สะดวกสบายเหมือนกับโลกภายนอก เนื่องจากในเรือนจำมีกฎระเบียบที่เคร่งครัด มีพื้นที่แออัด
คับแคบ มีอุปกรณ์อำนวยความสะดวกไม่เพียงพอต่อความต้องการของนักโทษทุกคน และการ
ที่ต้องอยู่ร่วมกับนักโทษคนอื่น ๆ เป็นจำนวนมาก ทำให้นักโทษใหม่ถูกกดขี่ข่มเหงจากนักโทษ
เก่าก็ยิ่งส่งผลให้นักโทษได้รับความทุกข์ทรมานจากการใช้ชีวิตภายในเรือนจำมากยิ่งขึ้น
นอกจากนี้กลวิธีการใช้ประโยคแสดงเหตุผลยังแสดงให้เห็นถึงค่านิยม ความคิด และความเชื่อ
ของนักโทษในเรือนจำ ดังต่อไปนี้

“...เมื่อมาอยู่ในคุกแล้วนักโทษเหล่านี้จะมีความโดดเด่นกว่าผู้ที่ไม่ได้สัักยันต์
เพราะเชื่อว่าตนเองมีสิ่งคุ้มครองหนึ่งเหนียวป้องกันอันตรายได้...”

(สมบุรณ์ เตชะวงศ์, 2550, หน้า 51)

“...ดังนั้นนักโทษที่ตัวลายเพราะสัักยันต์ จึงเป็นคนที่น่าเกรงขามและนักโทษ
ทั่วไปมักจะเข้าไปอาศัยพึ่งบารมี ยอมเป็นลูกน้องเพื่อป้องกันไม่ให้คนอื่นรังแก...”

(สมบุรณ์ เตชะวงศ์, 2550, หน้า 52)

จากตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นว่างานเขียนของสมบุรณ์ เตชะวงศ์
ปรากฏกลวิธีการใช้ประโยคแสดงเหตุผลที่แสดงให้เห็นว่านักโทษในเรือนจำนิยมสัักยันต์เพราะมี
ความเชื่อที่ว่า รอยสัักยันต์นั้นจะสร้างความน่าเกรงขาม และช่วยป้องกันอันตรายให้แก่ตนเองได้
นอกจากนี้กลวิธีการใช้ประโยคแสดงเหตุผลยังแสดงให้เห็นถึงพฤติกรรมและความหวังของ
นักโทษในเรือนจำ ดังต่อไปนี้

“...ผู้ต้องขังกลุ่มนี้ไม่สามารถอยู่ร่วมกับสังคมภายนอกได้เพราะมีพฤติกรรม
เบี่ยงเบนสร้างแต่ปัญหาให้กับบุคคลอื่น เปรียบเสมือนวัชพืชของสังคม...”

(สมบุรณ์ เตชะวงศ์, 2550, หน้า 90)

“...บางคนทำงานไปด้วย หูก็คอยฟังเสียงประกาศเรียกชื่อให้ออกไปเยี่ยมญาติ
เพราะต่างก็รอคอยให้ญาติมาเยี่ยม เนื่องจากรอคอยมาหลายวันแล้ว...”

(สมบุรณ์ เตชะวงศ์, 2550, หน้า 141)

“...แต่ด้วยความหวังของนักโทษที่ยังพอมืออยู่จึงเชื่อและยอมทำตามระหว่างรอความหวังนี้นักโทษจะรู้สึกเครียดและกังวลมากขึ้น เพราะยังไม่รู้ชะตาชีวิตของตนเองว่าจะได้รับโทษเท่าใด มากน้อยแค่ไหน และแต่ละชั้นตอนจะเสียค่าใช้จ่ายมาก...”

(สมบุรณ์ เตชะวงศ์, 2550, หน้า 188)

“...ดังนั้นช่วงนี้นักโทษต่างจะพยายามประพฤติตัวเป็นนักโทษที่ดีเพื่อผลที่จะได้รับการเลื่อนชั้นให้อยู่ในระดับที่ดีเพราะยิ่งเลื่อนชั้นเท่าใดก็จะได้รับการลดโทษมากขึ้นเท่านั้น เช่น ชั้นเยี่ยมได้ลดโทษ 1 ใน 2 ขอบกำหนดโทษ หรือได้รับการปล่อยตัวไป แต่ชั้นเลวมากได้ลด 1 ใน 7 หรืออาจจะไม่ได้รับอภัยเลยก็ได้ เพราะถือว่ามีความประพฤติไม่ดี...”

(สมบุรณ์ เตชะวงศ์, 2550, หน้า 159)

“...ทั้งนี้เมื่อได้ทำแล้วจะทำให้ตนเองมีความหวัง ซึ่งจะมีผลดีต่อสุขภาพจิตใจคลายเครียดความกดดันลงไปบ้าง ไม่มากก็น้อย เพราะชีวิตอยู่ในคุกแต่ละวันยังอยู่อย่างมีความหวัง...”

(สมบุรณ์ เตชะวงศ์, 2550, หน้า 190)

“...การที่ผู้ต้องขังขณะเมื่ออยู่ในเรือนจำไม่มีการเสพยาไม่ได้หมายความว่าเขาได้เลิกยาแล้ว แต่เป็นเพราะไม่มียาให้เสพจึงเป็นการหยุดยาชั่วคราวเท่านั้นเมื่อพ้นโทษออกไปก็จะกลับไปเสพซ้ำอีก...”

(สมบุรณ์ เตชะวงศ์, 2550, หน้า 214)

“...ถึงแม้ว่ายังจะต้องถูกคุมประพฤติอีกกระยะหนึ่ง เพราะเป็นการปล่อยพักโทษ ยังอยู่ในเงื่อนไขการคุมประพฤติ แต่ก็เชื่อมั่นว่าได้คืนคนดีกลับสู่สังคมแล้วจะไม่หวนกลับมากระทำผิดซ้ำอีก...”

(สมบุรณ์ เตชะวงศ์, 2550, หน้า 217)

จากตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นว่างานเขียนของสมบุรณ์ เตชะวงศ์ ปรากฏกลวิธีการใช้ประโยคแสดงเหตุผลที่แสดงให้เห็นว่า ภายหลังจากที่เข้ามาอยู่ในเรือนจำนักโทษจะมีความวิตกกังวล ดังนั้นกำลังใจจากครอบครัวจึงเป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยให้นักโทษสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างปกติสุข ด้วยเหตุนี้นักโทษส่วนใหญ่จึงปรับเปลี่ยนพฤติกรรมให้ดีขึ้นเพื่อให้ได้รับการพระราชทานอภัยโทษซึ่งเป็นความหวังเดียวที่จะกลับคืนสู่สังคมและกลับไปอยู่ร่วมกับครอบครัวได้รวดเร็วยิ่งขึ้น ในขณะที่นักโทษบางส่วนยังคงมีพฤติกรรมเดิมไม่สามารถ

ฟื้นฟูพฤติกรรมนิสัยให้เป็นคนดีได้ นอกจากนี้ก็กลวิธีการใช้ประโยคแสดงเหตุผลยังแสดงให้เห็นถึงที่มา และเหตุผลในการก่อคดีของนักโทษในเรือนจำ ดังต่อไปนี้

“...การลงโทษประหารชีวิตเพื่อตอบแทนแก้แค้น ย่อมเป็นผลกระทบต่อปรัชญา การแก้ไขอาชญากรรมเพราะเป็นการกำจัดผู้กระทำผิดออกจากสังคมอย่างเด็ดขาด ไม่ให้มีโอกาสในการแก้ไขหรือเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม เพราะสาเหตุแห่งการกระทำผิด อาจมิใช่เกิดจากการเป็นผู้ร้ายโดยสันดาน บางคนอาจอยู่ในวิสัยที่จะสามารถแก้ไขให้ กลับคนเป็นคนดีได้...”

(สมบุรณ์ เตชะวงศ์, 2550, หน้า 169-170)

“...สำหรับความคิดเห็นส่วนตัวของผู้เขียน มองว่าการลงโทษประหารชีวิตยังคง มีความจำเป็นอยู่สำหรับสังคมไทย เพราะผู้กระทำผิดบางประเภทถือว่าร้ายแรงและเป็นภัยต่อสังคมอย่างยิ่ง เช่น ค้ายาเสพติดลักษณะเป็นขบวนการและเป็นตัวการ สำคัญ...”

(สมบุรณ์ เตชะวงศ์, 2550, หน้า 171)

“...เนื่องจากนักโทษเหล่านี้จะตกเป็นเหยื่อของสังคมถือว่าเป็นผู้ด้อยโอกาสกลุ่ม หนึ่ง การไม่รู้หนังสือก็เป็นอีกสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ต้องกระทำผิด เพราะไม่มีความรู้ ความสามารถพอที่จะไปหางานที่ดี ๆ และมั่นคงทำได้...”

(สมบุรณ์ เตชะวงศ์, 2550, หน้า 199)

“...การแพร่ระบาดของยาเสพติดและสิ่งแวลดล้อมไม่ดี จะเป็นส่วนหนึ่งก็ตาม แต่ สำคัญที่สุดคือ สภาพจิตใจของผู้เสพเอง เพราะว่าจิตใจที่อ่อนแอ ไม่เข้มแข็งพอที่จะ ต่อต้านสิ่งชั่วร้ายทั้งหลาย จึงทำให้หลงเข้าไปเกี่ยวข้องกับโดยรู้เท่าไม่ถึงการณ์และตกเป็น ทาสของยาเสพติดในเวลาต่อมา...”

(สมบุรณ์ เตชะวงศ์, 2550, หน้า 207)

“...เพราะส่วนมากจะเป็นเด็กดี แต่หัวอ่อน มีจิตใจที่อ่อนไหวง่ายไม่เข้มแข็ง พอที่จะต่อต้านสิ่งชั่วร้ายต่าง ๆ จึงหลงเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติดโดยรู้เท่าไม่ถึงการณ์ ถือว่ามีความบกพร่องทางจิตใจส่วนมากจะเป็นเด็กและเยาวชนซึ่งอายุยังน้อย ยังไม่รู้ เหตุและผลที่ดีพอก็ทำไปด้วยความคึกคะนอง อยากทดลองตามเพื่อน ๆ...”

(สมบุรณ์ เตชะวงศ์, 2550, หน้า 213)

จากตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นว่างานเขียนของสมบูรณ เตชะวงศ์ ปรากฏกลวิธีการใช้ประโยคแสดงเหตุผลที่แสดงให้เห็นถึงที่มาและเหตุผลในการก่อคดีของนักโทษที่แสดงให้ผู้อ่านทราบว่านักโทษในเรื่องจำมีที่มาและเหตุผลในการก่อคดีที่หลากหลาย ทั้งผู้กระทำความผิดร้ายแรงที่ตั้งใจก่อคดี และผู้ที่มิได้ตั้งใจก่อคดี แต่ทำไปด้วยสาเหตุของความไร้เดียงสา ความไม่รู้หรือรู้เท่าไม่ถึงการณ์ และอ่อนประสบการณ์ชีวิต เป็นต้น

3.1.3 กลวิธีการใช้มูลบท การใช้มูลบทเป็นการใช้ภาษาเพื่อสื่อข้อความที่ทำให้เข้าใจได้โดยว่ามีข้อความอื่น ๆ หรือมีเหตุการณ์บางอย่างปรากฏขึ้นมาก่อนหน้าแล้ว หรือมีเจตนาบางอย่างที่แฝงมากับคำหรือประโยคประเภทแสดงความคิดหรือความเชื่อ ซึ่งการใช้มูลบทจะทำหน้าที่ในการต่อยอดความคิดความเชื่อบางประการ โดยงานเขียนของสมบูรณ เตชะวงศ์ ปรากฏการใช้มูลบท ดังตัวอย่างต่อไปนี้

“...ทุกคนในห้องต่างจะแสดงอาการตกใจส่งเสียงอื้ออึงหวาดกลัวเหมือนไก่จะถูกนำตัวออกมาเชือดโดยไม่ทราบว่าจะใครจะเป็นผู้โชคร้าย เพราะโดยปกติถ้ามีการถือเอกสารมาอย่างนี้จะเป็นการมาเรียกและนำตัวไปประหาร...”

(สมบูรณ เตชะวงศ์, 2550, หน้า 167)

ข้อความข้างต้นแสดงให้เห็นว่างานเขียนของสมบูรณ เตชะวงศ์ มีการต่อยอดความเชื่อที่มีต่อนักโทษ ด้วยการนำเสนอความเชื่อเกี่ยวกับการส่งตัวนักโทษไปประหารชีวิตที่ไม่มีการแจ้งล่วงหน้าให้นักโทษทราบ ดังนั้นหากเจ้าหน้าที่ถือแฟ้มเอกสารเข้ามาที่ห้องขังนักโทษประหาร นักโทษประหารจะมีหวาดกลัว เพราะไม่รู้ว่าตนเองจะถูกนำตัวไปประหารชีวิตหรือไม่

3.1.4 กลวิธีการใช้ความเปรียบ การใช้ความเปรียบเป็นกลวิธีทางภาษาอย่างหนึ่งที่ผู้เขียนใช้ภาษาเปรียบเทียบสิ่งที่ต่างกันสองสิ่งหรือมากกว่าแต่มีคุณสมบัติบางประการร่วมกันหรือคล้ายคลึงกัน มาเปรียบเทียบกันด้วยการพรรณนาให้ผู้อ่านเกิดจินตภาพอันส่งผลต่อการรับรู้และเข้าใจในความเป็นนักโทษมากยิ่งขึ้น โดยงานเขียนของสมบูรณ เตชะวงศ์ ปรากฏการใช้ความเปรียบ ดังข้อความต่อไปนี้

“...วันแรกบุคคลเหล่านี้เปรียบเสมือนเสือร้ายเป็นอาชญากรอันตรายที่สังคมยึดเยียดข้อหาให้ในเบื้องต้นสำหรับเขาเหล่านั้นรุมงูตรงไปยังหน้าเรือนจำแห่งหนึ่ง...”

(สมบูรณ เตชะวงศ์, 2550, หน้า 16)

“...ผู้ต้องขังกลุ่มนี้ไม่สามารถอยู่ร่วมกับสังคมภายนอกได้เพราะมีพฤติกรรมเบี่ยงเบนสร้างแต่ปัญหาให้กับบุคคลอื่นเปรียบเสมือนวัชพืชของสังคม...”

(สมบูรณ เตชะวงศ์, 2550, หน้า 90)

“...สังคมจะมองว่าผู้ต้องขังคือไอ้ขี้คุก ขี้ตะราง เป็นโจรชั่วทำความเดือดร้อนให้กับประชาชนผู้บริสุทธิ์ สังคมจะไม่ต้อนรับบุคคลประเภทนี้ เพราะถือว่าเป็นเสมือนสิ่งชั่วร้ายหรือขยะสังคม...”

(สมบุรณ์ เตชะวงศ์, 2550, หน้า 193)

“...ตกเป็นทาสของยาเสพติดในเวลาต่อมา เสมือนเป็นผู้ป่วยทางจิตใจประเภทหนึ่ง...”

(สมบุรณ์ เตชะวงศ์, 2550, หน้า 207)

ข้อความข้างต้นแสดงให้เห็นว่างานเขียนของสมบุรณ์ เตชะวงศ์มีการใช้ความเปรียบเพื่อให้ผู้อ่านมองเห็นภาพของคุณได้ชัดเจนยิ่งขึ้น ด้วยการเปรียบเทียบให้เห็นว่านักโทษเป็นบุคคลที่สังคมไม่ต้องการเนื่องจากมีนิสัยเหี้ยมโหด ชั่วร้าย และเป็นคนผิดปกติทางจิต

3.1.5 กลวิธีการใช้สหบท การใช้สหบทเป็นการใช้ตัวบทที่สื่อให้รู้ว่ามีความคิดเห็นหรือตัวบทอื่นที่มีอยู่ก่อนแล้วปรากฏอยู่ด้วย เพื่อช่วยตอกย้ำให้ผู้อ่านทราบถึงข้อเท็จจริงของนักโทษผ่านความคิด น้ำเสียง หรือข้อมูลจากบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้องและมีการตอบสนอง ตอบโต้ หรือมีปฏิสัมพันธ์ในลักษณะใดลักษณะหนึ่ง โดยงานเขียนของสมบุรณ์ เตชะวงศ์ ปรากฏการใช้สหบท ดังข้อความต่อไปนี้

“...กระบวนการจำแนกลักษณะผู้ต้องขังคือมีคณะกรรมการจำแนกซึ่งประกอบไปด้วยผู้มีความรู้ในหลากหลายสาขา เช่น นักสังคมสงเคราะห์ นักจิตวิทยา นักทันตวิทยา แพทย์ ผู้อำนวยการ ส่วนหัวหน้าฝ่ายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ฯลฯ ซึ่งจะมีการสอบถามผู้ต้องขังเกี่ยวกับข้อมูลต่าง ๆ ...”

(สมบุรณ์ เตชะวงศ์, 2550, หน้า 23)

“...ให้อธิบดีกรมราชทัณฑ์ โดยความเห็นชอบของกระทรวงสาธารณสุขออกประกาศกำหนดชนิด ประเภท และปริมาณของยาหรือสารพิษที่จะใช้ในการประหารชีวิต และให้จัดเก็บยาหรือสารพิษที่จะให้ไว้...”

(สมบุรณ์ เตชะวงศ์, 2550, หน้า 164)

“...โดยให้เหตุผลว่าการลงโทษประหารชีวิตเป็นการบั่นทอนหลักการทางศาสนา พุทธ และสิทธิในการมีชีวิตอยู่ของมนุษย์มาโดยตลอด ถือเป็นปมมืดของทุกคนสังคมรวมทั้งประเทศไทย...”

(สมบุรณ์ เตชะวงศ์, 2550, หน้า 171)

ข้อความข้างต้นแสดงให้เห็นว่างานเขียนของสมบูรณ เตชะวงศ์ มีการใช้สทบทกล่าวอ้างถึงตัวบทอื่นเพื่อแสดงให้ผู้อ่านเห็นว่าตัวบทนั้นมีการปรากฏผ่านความคิด น้ำเสียง หรือข้อมูลจากบุคคลอื่นอยู่ก่อนแล้ว ซึ่งจากตัวอย่างผู้เขียนตอกย้ำให้ผู้อ่านทราบว่า นอกจากความเชื่อทางศาสนาจะช่วยให้นักโทษมีสุขภาพจิตที่ดีขึ้นแล้ว ยังมีหน่วยงานภาครัฐอื่น ๆ ที่มีหน้าที่ดูแลชีวิตความเป็นอยู่ของนักโทษด้วยเช่นกันเพื่อให้นักโทษมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีตามหลักมนุษยธรรม

3.1.6 กลวิธีการใช้อ้างถึงส่วนใหญ่ สารคดีเป็นงานเขียนที่มุ่งนำเสนอความจริง ดังนั้นความน่าเชื่อถือของข้อมูลจึงเป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยให้ผู้อ่านคล้อยตามไปกับนักเขียน ด้วยเหตุนี้การอ้างถึงส่วนใหญ่ซึ่งเป็นการกล่าวอ้างถึงบุคคลต่าง ๆ ในสังคมที่สะท้อนให้เห็นว่าคนในสังคมมีค่านิยมในการประพฤติปฏิบัติไปในทิศทางเดียวกัน อันก่อให้เกิดความน่าเชื่อถือและสร้างความคล้อยตามให้ผู้รับสารได้มาก โดยงานเขียนของสมบูรณ เตชะวงศ์ ปรากฏการใช้อ้างถึงส่วนใหญ่ ดังข้อความต่อไปนี้

“...การต้องคดีอาญาหรือการถูกกล่าวหาว่าได้กระทำความผิดหรือมีส่วนเกี่ยวข้องกับ การกระทำความผิดเป็นสิ่งที่ทุกคนไม่พึงปรารถนา...”

(สมบูรณ เตชะวงศ์, 2550, หน้า 15)

“...การฝ่าเบนซ์ หมายถึงการฝ่าฝืนหน้าที่ห่อหุ้มปลายอวัยวะเพศให้มีลักษณะ นึกแยกออกเป็นแฉก ๆ คล้ายหนวดปลาหมึก โดยหลังจากทำเสร็จแล้วหากแผลไม่มีการติดเชื้อจะหายเร็ว ถ้ามีการติดเชื้อและอักเสบ ถ้ารักษาไม่ดีอาจเกิดการเน่าเสีย มีอันตรายถึงตายได้ ซึ่งส่วนมากจะรักษาตนเองไม่ยอมไปให้แพทย์ตรวจหรือบอกให้ เจ้าหน้าที่รู้เพราะการกระทำดังกล่าวเป็นการผิดวินัย...”

(สมบูรณ เตชะวงศ์, 2550, หน้า 69)

“...ถ้ามีการฝ่าเบนซ์แล้วทำให้ทางวังของมุกไม่สะดวกและส่วนมากจะเชื่อว่าถ้า ทำอย่างใดอย่างหนึ่งก็พอแล้ว ผู้หญิงจะชอบแล้วติดใจ...”

(สมบูรณ เตชะวงศ์, 2550, หน้า 70)

“...การมีเพศสัมพันธ์กันในหมู่นักโทษชายเป็นเรื่องที่เกิดขึ้นจริง เพราะผมเคย คลุกคลีและพูดคุยกับนักโทษมานาน จากการสอบถามนักโทษชายหลาย ๆ คน ต่างจะพูดเหมือน ๆ กันว่าแต่เดิมไม่ชอบและถือเป็นเรื่องที่น่ารังเกียจ...”

(สมบูรณ เตชะวงศ์, 2550, หน้า 153)

“...ขณะนี้รัฐบาลได้เน้นในการแก้ไขเป็นสำคัญและติดตามผลอย่างใกล้ชิด เพราะเห็นว่าผู้ต้องหาบางส่วนโดยเฉพาะคดียาเสพติด ส่วนมาก เป็นเหยื่อของ กระบวนการค้ายาเสพติด ไม่ใช่โจรชั่วร้ายจึงเชื่อว่าอยู่ในวิสัยที่จะแก้ไขที่กลับตัวเป็นคนดีได้...”

(สมบุรณ์ เตชะวงศ์, 2550, หน้า 195)

“...ยุคสมัยนั้นจะสังเกตได้ว่าสังคมประสบปัญหามีนักเลงและการจัดการมาก นักโทษส่วนใหญ่ต้องโทษคดีฆ่า ลัก ชิง วิ่ง ปล้น เจ้าพ่อมาเฟียจึงมีเกือบค่อนยุค...”

(สมบุรณ์ เตชะวงศ์, 2550, หน้า 199)

“...ดังนั้นนักโทษจึงปะปนกันหลายคดี ส่วนใหญ่ เป็นพวกนักเลงอันธพาลกระทำผิดเกี่ยวกับชีวิตและทำร้ายร่างกาย การปกครองพวกนี้ค่อนข้างจะหนักอึ้งและอันตราย...”

(สมบุรณ์ เตชะวงศ์, 2550, หน้า 201)

“...เพราะส่วนมากจะเป็นเด็กดี แต่หัวอ่อน มีจิตใจที่อ่อนไหวง่ายไม่เข้มแข็ง พอที่จะต่อต้านสิ่งชั่วร้ายต่าง ๆ จึงหลงเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติดโดยรู้เท่าไม่ถึงการณ์ ถือว่ามีความบกพร่องทางจิตใจ ส่วนมาก จะเป็นเด็กและเยาวชนซึ่งอายุน้อย ยังไม่รู้ เหตุและผลที่ดีพอก็ทำไปด้วยความคึกคะนองอยากทดลองตามเพื่อน ๆ ...”

(สมบุรณ์ เตชะวงศ์, 2550, หน้า 213)

จากข้อความข้างต้นแสดงให้เห็นว่างานเขียนของสมบุรณ์ เตชะวงศ์ ใช้การอ้างถึงส่วนใหญ่เพื่อตอกย้ำให้ผู้อ่านเชื่อว่าเนื้อหาที่ปรากฏในงานเขียนนั้นมีความน่าเชื่อถือ ด้วยการแสดงให้ผู้อ่านทราบว่านักโทษส่วนใหญ่ที่อยู่ในเรือนจำเป็นบุคคลที่มีนิสัยโหดเหี้ยม อารมณ์ไม่เป็นที่พึงประสงค์ของคนทั่วไป แม้จะมีบางคนที่อาจหลงผิดเข้ามาเป็นนักโทษก็ตามแต่ เมื่อเข้ามาในเรือนจำแล้วนักโทษดังกล่าวต้องปรับตัวให้ได้เพื่อความอยู่รอด

3.1.7 กลวิธีการใช้โครงสร้างประโยคเพื่อแสดงความสัมพันธ์ การใช้โครงสร้างประโยคเพื่อแสดงความสัมพันธ์เป็นกลวิธีที่แสดงถึงความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างผู้กระทำและผู้ถูกกระทำ ซึ่งในงานเขียนของสมบุรณ์ เตชะวงศ์ พบว่าฝ่ายที่ถูกกระทำส่วนใหญ่มักจะเป็นนักโทษ และผู้กระทำมักจะเป็นสถาบันหรือองค์กรที่ให้ความช่วยเหลือแก่นักโทษ ดังข้อความต่อไปนี้

“...การออกกำลังกายเป็นนโยบายของกรมราชทัณฑ์ที่ต้องให้ผู้ต้องขังทุกคนได้
ออกกำลังกายนอกเหนือจากการฝึกกายบริหารแล้วโดยให้มีการเล่นกีฬาต่าง ๆ ...”

(สมบูรณ เตชะวงศ์, 2550, หน้า 32)

“...การฝึกวิชาชีพให้กับผู้ต้องขังเป็นนโยบายสำคัญของกรมราชทัณฑ์อีกเรื่อง
หนึ่ง เพื่อต้องการแก้ไขผู้ต้องขังให้มีความรู้ความสามารถในการประกอบอาชีพเมื่อพ้น
โทษแล้วสามารถเลี้ยงตนเองและครอบครัวได้ไม่หวนกลับไปกระทำผิดซ้ำอีกโดยให้มี
การศึกษาทั้งสายสามัญ สายอาชีพ และมีการเปิดโรงเรียน วิทยาลัยวิชาชีพในสาขา
ต่าง ๆ ...”

(สมบูรณ เตชะวงศ์, 2550, หน้า 32)

จากข้อความข้างต้นแสดงให้เห็นว่างานเขียนของสมบูรณ เตชะวงศ์ ใช้
กลวิธีการใช้โครงสร้างประโยคเพื่อแสดงความสัมพันธ์ เพื่อแสดงให้ผู้อ่านทราบถึงพันธกิจของ
เรือนจำที่มีหน้าที่ช่วยเหลือนักโทษด้วยการจัดกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ทั้งด้านสุขอนามัย และ
ด้านทักษะวิชาชีพเพื่อก่อให้เกิดองค์ความรู้ในการนำไปใช้เลี้ยงชีพภายหลังพ้นโทษในอนาคต

3.1.8 กลวิธีการใช้คำถามเชิงวาทศิลป์ การใช้คำถามเชิงวาทศิลป์เป็นการ
ใช้ภาษาอย่างมีศิลปะในการสื่อสารหรือสื่อความหมายเกี่ยวกับเรื่องหรือสิ่งที่ต้องการนำเสนอ
ด้วยการตั้งคำถามที่ไม่ต้องการคำตอบ แต่ได้เว้นที่ว่างไว้ให้ผู้รับสารคิดหาคำตอบเอง
และผู้ส่งสารก็คาดหวังให้คำตอบนั้นเป็นไปตามที่ผู้ส่งสารต้องการ นอกจากนี้คำตอบของ
คำถามประเภทนี้ยังเป็นคำตอบที่มีความชัดเจน ดังนั้นผู้ส่งสารจึงเว้นช่องว่างเอาไว้เพื่อเป็นการ
สร้างน้ำหนักข้อความให้น่าสนใจ โดยงานเขียนของสมบูรณ เตชะวงศ์ ปรากฏการใช้คำถาม
เชิงวาทศิลป์ ดังข้อความต่อไปนี้

“...ในแต่ละวันผู้ต้องขังจะมีกิจกรรมประจำวันหมุนเวียนกันไปอย่างจำกัด ไม่มี
อิสระเสรีเช่นชาวบ้านโดยทั่วไป เขาจะใช้ชีวิตและความเป็นอยู่ร่วมกันในกรอก
กำแพงอย่างไร ?...”

(สมบูรณ เตชะวงศ์, 2550, หน้า 31)

จากข้อความข้างต้นแสดงให้เห็นว่างานเขียนของสมบูรณ เตชะวงศ์
ใช้กลวิธีคำถามเชิงวาทศิลป์เพื่อเน้นย้ำให้ผู้อ่านทราบว่า ในเรือนจำเป็นสถานที่ที่สร้างขึ้นมาจาก
ลงโทษผู้ที่ประพฤติผิดไปจากปทัสถานของสังคม ส่งผลให้นักโทษขาดอิสรภาพและใช้ชีวิตด้วย
ความยากลำบาก

3.1.9 กลวิธีการใช้เรื่องเล่า การใช้เรื่องเล่าเป็นกลวิธีที่ผู้เขียนใช้เรื่องเล่าเพื่อแสดงรายละเอียดของเหตุการณ์ว่าใครเป็นผู้กระทำ ทำอะไร มีอะไรเกิดขึ้น ที่ไหนและเมื่อไหร่ เกิดขึ้นได้อย่างไร การใช้อาจมีลักษณะเป็นการเล่าเหตุการณ์ตามลำดับแบบความเรียง ต่อเนื่องกันไป หรือบรรยายแบบเล่าเหตุการณ์ตามลำดับต่อเนื่องแบบที่ระบุผู้พูดและใช้การแสดงคำพูดในเครื่องหมายคำพูด (อัญประกาศ) ซึ่งกลวิธีนี้ช่วยสร้างความน่าสนใจและสร้างความน่าเชื่อถือให้กับงานเขียนได้เป็นอย่างดี เนื่องจากผู้เขียนเปิดโอกาสให้ผู้ฟังที่อยู่ในเรื่องเล่าสนทนากับผู้อ่านโดยตรงและผู้อ่านกำลังทำหน้าที่เป็นผู้ฟังในสิ่งที่ผู้พูดในเรื่องเล่าถ่ายทอดออกมาโดยมีผู้เขียนเป็นสื่อกลาง โดยงานเขียนของสมบูรณ เตชะวงศ์ ปรากฏการใช้กลวิธีการเล่าเรื่อง ดังข้อความต่อไปนี้

“...แสดงว่าต้นติดยามานานแล้วสิ เพราะขณะนี้ต้นอายุ 20 กว่า ๆ แล้วนี่ ผมมองหน้าต้นและพูดด้วยน้ำเสียงที่นุ่มนวลแบบเป็นกันเอง ที่ผมคิดว่าอายุ 20 กว่า ๆ เพราะว่าผู้ที่ถูกส่งตัวเข้าเรือนจำจะต้องมีอายุ 20 ปีขึ้นไป ถ้าน้อยกว่านี้จะส่งไปศาลเด็กและเข้าสถานฟื้นฟูสำหรับเด็ก เช่น บ้านเมตตา บ้านกรุณา ฯลฯ ติดมานานแล้วครับ เลิกไม่ได้แล้ว ต้นตอบแบบไม่เชื่อมั่นว่าจะเลิกยาได้ เพราะหมดหวังที่จะรักษา...”

(สมบูรณ เตชะวงศ์, 2550, หน้า 224)

“...ชีวิตร่างกายของผมกับเฮโรอีนมันเป็นเรื่องของคุณแล้วครับ ถ้าเลิกก็ต้องตาย เพราะติดมานานแล้ว ต้นตอบด้วยเสียงอ่อนเบาเหมือนคนหมดโอกาสแก้ไขและหายใจแบบสิ้นหวัง...”

(สมบูรณ เตชะวงศ์, 2550, หน้า 225)

จากข้อความข้างต้นแสดงให้เห็นว่างานเขียนของสมบูรณ เตชะวงศ์ ใช้กลวิธีการเล่าเรื่องเพื่อสร้างความน่าเชื่อถือให้ผู้อ่านทราบผ่านคำบอกเล่าของนักโทษในเรือนจำ โดยข้อมูลดังกล่าวช่วยให้ผู้อ่านทราบถึงที่มาที่ไปและพฤติกรรมของนักโทษที่แสดงให้เห็นว่านักโทษคดียาเสพติดบางรายเสพยามาเป็นเวลานานจนยากที่จะรักษาให้หายขาดได้

กล่าวโดยสรุปได้ว่า การประกอบสร้างความเป็นนักโทษผ่านกลวิธีทางภาษาในงานเขียนสารคดีของสมบูรณ เตชะวงศ์ ช่วยให้ผู้อ่านมองเห็นความคิดหรือประสบการณ์ของผู้เขียนในการสะท้อนมุมมองที่มีต่อนักโทษที่ส่วนใหญ่มักยังมีพฤติกรรม นิสย อารมณ์ และบุคลิกภาพที่ไม่พึงประสงค์ของคนทั่วไป แม้จะผ่านการขัดเกลานิสยและฝึกทักษะทางด้านวิชาชีพจากเรือนจำมาแล้วก็ตาม นอกจากนี้ยังแสดงให้เห็นว่านักโทษเป็นบุคคลที่น่าเวทนา

เพราะนักโทษต้องใช้ชีวิตภายใต้กฎระเบียบที่เคร่งครัด ประกอบกับสภาพแวดล้อมในเรือนจำที่แออัด คับแคบ และไม่มีความเป็นส่วนตัว ส่งผลให้นักโทษรู้สึกทุกข์ทรมานกับโทษทัณฑ์ที่ได้รับ โดยสิ่งที่จะช่วยบรรเทาความทุกข์ได้คือความรักความเข้าใจทั้งจากเพื่อนนักโทษ ผู้คุม หรือจากครอบครัวที่ช่วยปลอบประโลมจิตใจให้นักโทษมีกำลังใจและกลับมาใช้ชีวิตในสังคมปกติได้ในอนาคต

3.2 การประกอบสร้างความเป็นนักโทษในงานเขียนของยุทธ บางขวาง

ยุทธ บางขวาง เป็นนักเขียนท่านหนึ่งที่ถ่ายทอดเรื่องราวของนักโทษจากประสบการณ์ตรงที่ได้รับราชการสังกัดกรมราชทัณฑ์ โดยในช่วงเวลาดังกล่าวได้พบเจอนักโทษที่หลากหลายตั้งแต่ นักโทษคดีทั่วไปจนถึงนักโทษประหารคดีอุกฉกรรจ์ ประกอบกับการปฏิบัติหน้าที่เป็นเพชรฆาต ประหารชีวิตนักโทษ ส่งผลให้ยุทธ บางขวาง มีประสบการณ์ตรงเกี่ยวกับนักโทษเป็นจำนวนมาก ไม่ว่าจะเป็นมุมมืดแห่งพฤติกรรมความชั่วร้าย หรือความคาดหวังและอารมณ์ความรู้สึกของนักโทษในระหว่างที่ใช้ชีวิตอยู่ในเรือนจำ ข้อมูลดังกล่าวช่วยให้ผู้อ่านเกิดความตระหนักและเกิดความเข้าใจในตัวตนของนักโทษอย่างแท้จริง ทั้งนี้การถ่ายทอดเรื่องราวดังกล่าวมีการประกอบสร้างความเป็นนักโทษผ่านกลวิธีทางภาษาให้ผู้อ่านทราบถึงตัวตนของนักโทษ ดังต่อไปนี้

3.2.1 กลวิธีการใช้คำศัพท์หรือวลีที่สื่อถึงนักโทษ

การใช้คำศัพท์หรือวลี เป็นกลวิธีหนึ่ง que แสดงให้ผู้อ่านทราบถึงมุมมองและความคิดของนักเขียนเกี่ยวกับสิ่งที่กล่าวถึง เนื่องจากคำศัพท์เหล่านี้มีความสัมพันธ์กับบริบททางสังคมวัฒนธรรม ดังนั้นการใช้คำศัพท์อื่นนอกเหนือจากศัพท์เดิมที่มีอยู่ ย่อมแสดงให้เห็นถึงความเชื่อหรือความคิดบางอย่างของนักเขียนด้วยเช่นกัน โดยงานเขียนของยุทธ บางขวาง ปรากฏการใช้คำศัพท์หรือวลีที่สื่อถึงนักโทษ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตาราง 8 แสดงกลวิธีการใช้คำศัพท์หรือวลีที่สื่อถึงนักโทษ ของยุทธ บางขวาง

กลุ่มความหมาย	ตัวอย่างคำศัพท์หรือวลี
การแบ่งชนชั้น	ขาใหญ่ (2553, หน้า 130)
การใช้ชื่อและการเรียกชื่อ	นักโทษ (2553, หน้า 37) นักโทษประหาร (2553, หน้า 38) คนร้าย (2553, หน้า 157) กลุ่มโจรเขมร (2553, หน้า 318)
อารมณ์ความรู้สึก	เกลียด (2553, หน้า 52) ตกใจกลัว (2553, หน้า 58) รู้สึกผิด (2553, หน้า 58) โกรธแค้น (2553, หน้า 61) เข้าใจและเห็นใจ (2553, หน้า 63) สติแตก (2553, หน้า 64) ความกดดัน (2553, หน้า 76) ความเจ็บปวด (2553, หน้า 76) ความแค้น (2553, หน้า 86) เจ็บปวด (2553, หน้า 97) โกรธ (2553, หน้า 105) คิดถึงบ้านคิดถึงแม่คิดถึงน้องรวมทั้งแฟน (2553, หน้า

ตาราง 8 (ต่อ)

กลุ่มความหมาย	ตัวอย่างคำศัพท์หรือวลี
	114) ไม่มีความสุข (2553, หน้า 115) ทรมานจิตใจ (2553, หน้า 115) คิดฟุ้งซ่าน (2553, หน้า 172) ทรมาน (2553, หน้า 172) ไม่อาฆาตไม่โกรธแค้น (2553, หน้า 311) ความอาลัยอาวรณ์ (2553, หน้า 320) ความเสียใจ (2553, หน้า 321) กลัวตาย (2553, หน้า 337)
ที่มาและเหตุผล	โดยเจตนา (2553, หน้า 49) ไตร่ตรองไว้ก่อน (2553, หน้า 281)
บุคลิกภาพ	คนซื่อๆ (2553, หน้า 42) คนดี (2553, หน้า 51) สภาพสะบักสะบอม (2553, หน้า 136) คนซื่อ ๆ ไม่ทันคน (2553, หน้า 138) พุดน้อย (2553, หน้า 354)
ลักษณะนิสัยและพฤติกรรม	มีอารมณ์ทางเพศรุนแรง (2553, หน้า 40) ไม่กตัญญูรู้คุณ (2553, หน้า 51) ประพฤติตัวเนรคุณ (2553, หน้า 51) ใจอำมหิต โหดเหี้ยม (2553, หน้า 51) โหดเหี้ยมไร้มนุษยธรรม (2553, หน้า 63) เด็กเกเร (2553, หน้า 72) ชอบดื่มสุรา (2553, หน้า 74) เมาทุบัติเมีย (2553, หน้า 74) ไม่ใช่คนเจ้าชู้และไม่ค่อยยุ่งเรื่องผู้หญิง (2553, หน้า 178) รักลูกเมียเป็นอย่างมาก (2553, หน้า 343)
ความเชื่อ	ฟังเทศนา (2553, หน้า 42) ฟังพระเทศน์ (2553, หน้า 79) สวดมนต์ไหว้พระ (2553, หน้า 85) เชื่อเรื่องสวรรค์นรก (2553, หน้า 277)

จากตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นว่างานเขียนของยุทท บางขวาง ปรากฏกลวิธีการใช้คำศัพท์หรือวลีที่สื่อถึงนักโทษเพื่อช่วยประกอบสร้างความเป็นนักโทษให้ผู้อ่านทราบว่านักโทษส่วนใหญ่เป็นบุคคลอันตราย ดังจะสังเกตได้จากลักษณะนิสัย พฤติกรรม และเหตุผลในการก่อคดีที่ช่วยตอกย้ำให้ผู้อ่านทราบถึงความเหี้ยมโหดโดยสันดานของนักโทษได้ชัดเจนยิ่งขึ้น โดยนักโทษเหล่านี้เมื่อถูกตัดสินประหารชีวิต มักจะเกิดความกลัวและสำนึกผิดกับบาปที่ตนเองได้กระทำความ

3.2.2 กลวิธีการใช้ประโยคแสดงเหตุผล การใช้ประโยคแสดงเหตุผลเป็นการแสดงให้ผู้อ่านทราบถึงเนื้อความสองส่วน คือ เนื้อความที่เป็นสาเหตุและเนื้อความที่เป็นผลลัพธ์ ซึ่งการใช้ประโยคแสดงเหตุผลในงานเขียนของยุทท บางขวาง แสดงให้เห็นถึงการหล่อหลอมตัวตนของนักโทษ ตลอดจนทราบถึงชีวิตความเป็นอยู่ในเรือนจำที่ต้องดำรงอยู่ภายใต้กฎระเบียบข้อบังคับตลอดเวลา ดังนี้

“...หลังจากจับกุมตัวนายสำรวจมาแล้ว ถึงแม้จะปฏิเสธว่าไม่ได้เป็นผู้ลงมือฆ่าพระครูวิมลฯ แต่เจ้าหน้าที่ตำรวจเชื่อว่ามีพยานหลักฐานพอที่จะส่งฟ้องดำเนินคดีกับนายสำรวจ...”

(ยุทธ บางขวาง, 2553, หน้า 51)

“...ในห้องประหารมีผู้บริสุทธิ์อยู่อีกหลายคน ผมรู้ดีเพราะพวกผมที่อยู่ในห้องประหารจะเปิดใจเล่าเรื่องราวให้กันฟัง ใครทำจริง ใครถูกใส่ร้ายพวกผมจะรู้กันหมด...”

(ยุทธ บางขวาง, 2553, หน้า 52)

“...ผมไม่เคยทำความเดือดร้อนให้ใคร ผมเกลียดตำรวจครับ ที่ผมโดนมาเป็นแบบนี้ก็เพราะตำรวจพวกพี่ ๆ ที่มาพิมพ์มือผม อย่าได้ไปทำกับใครนะครับ...”

(ยุทธ บางขวาง, 2553, หน้า 52)

“...ในวันที่เกิดเหตุฆ่าท่านพระครูนั้น เมื่อผมรู้เรื่อง ผมเองก็รู้สึกเสียใจอย่างมาก ไม่ต่างจากคนอื่นและยังสาปแช่งคนที่ฆ่าท่านพระครูของผม เพราะผมมีความสนิทสนมกับท่านพระครูมาก เวลาผมขาดเหลืออะไรก็มักจะไปขอความช่วยเหลือซึ่งท่านก็ได้ให้ผมมาตลอดแถมยังเป็นพระอุปชฌาย์บวชให้ผมอีกด้วย...”

(ยุทธ บางขวาง, 2553, หน้า 53)

“...ผลการพิจารณาของศาลชั้นต้นได้ตัดสินให้ประหารชีวิตนายอนันต์โดยไม่มี การลดหย่อนโทษให้เนื่องจากนายอนันต์ได้จำนนต่อพยานหลักฐานถึงแม้ว่านายอนันต์จะให้การรับสารภาพก็ไม่เป็นประโยชน์ต่อการพิจารณา...”

(ยุทธ บางขวาง, 2553, หน้า 64)

“...จากการสอบสวนของเจ้าหน้าที่ตำรวจ นายเดชาได้ให้การปฏิเสธว่าไม่ได้ ช่มชืนและฆ่าลูกสาวของตัวเองโดยบอกว่าสาเหตุที่ไ้ใบหน้าและลำตัวของน้องนุ่นมีรอย เขียวช้ำเนื่องจากเมื่อสองวันก่อนได้ตกบันไดบ้านซึ่งมีอยู่ 4 ชั้นส่วนเรื่องทุบตีน้องนุ่น ยอมรับว่ามีบ้างเป็นบางครั้ง...”

(ยุทธ บางขวาง, 2553, หน้า 72)

“...ขณะที่ได้กร้องด้วยความเจ็บปวดตนก็ไม่ได้ยินเสียง และที่ต้องทำเช่นนี้ เพราะความเก็บกดจากภรรยาที่ชอบหนีออกจากบ้านบ่อย ๆ ...”

(ยุทธ บางขวาง, 2553, หน้า 76)

“...ผลการพิจารณาของศาลชั้นต้นเชื่อว่านายแก้วกระทำผิดจริงตามฟ้อง เนื่องจากเป็นไปไม่ได้ที่คนที่มีสติโดยทั่วไปเมื่อไปพบศพคนนอนตายอยู่ในสภาพ เช่นนั้นยังจะมีอารมณ์ใคร่และสามารถฆ่าเราศพได้อีกทั้งที่รู้ว่าเป็นศพที่ถูกฆ่าตายมาก่อนแล้ว...”

(ยุทธ บางขวาง, 2553, หน้า 94)

“...ผมบุกกรุกพยายามข่มขืนชิงทรัพย์และฆ่าคนตายผมต้องยอมรับ เพราะ หลักฐานต่าง ๆ มันเป็นไปตามรูปการณณ์นั้นจริง ๆ ที่ผมเล่ามานี้ผมขอยืนยันว่าผมเล่าเรื่องจริง...”

(ยุทธ บางขวาง, 2553, หน้า 141)

“...นายไชยศิริหลับเสียก่อนจากนั้นตนจึงปีนขึ้นไปห้องนอนนายไชยศิริที่ชั้น 3 ซึ่งเป็นห้องนอนพิเศษติดกระจกกันกระสุนรอบห้อง เนื่องจากนายไชยศิริเป็นคนมีศัตรูมากต้องระวังตัวเองตลอดเวลาและสาเหตุที่ใช้มีดสปาด้าในการสังหารเงียบดีกว่ายิงด้วยปืน...”

(ยุทธ บางขวาง, 2553, หน้า 147)

“...เจ้าหน้าที่ตำรวจได้สอบสวนขยายผลถึงสาเหตุการสังหารนายไชยศิริซึ่งเชื่อว่านายนิรันดรเป็นผู้บงการสังหารพ่อตัวเอง โดยสาเหตุเกิดจากการทะเลาะกับผู้เป็นพ่อ เนื่องจากนายไชยศิริดูค่าเรื่องที่นายนิรันดรไม่สนใจการทำงานและเรื่องที่มีภรรยาเป็นคนต่างชาติ...”

(ยุทธ บางขวาง, 2553, หน้า 148)

“...เจ้าหน้าที่ตำรวจอนุมัติออกหมายจับนายนิรันดรต่อผู้ตรวจราชการกระทรวงมหาดไทยเขต 4 ซึ่งได้รับการอนุมัติตามที่ขอ ส่วนนายภูษงค์ยังไม่ได้ออกหมายจับแต่อย่างใด เพราะต้องรวบรวมพยานหลักฐานให้ครบก่อนจึงจะออกหมายจับได้...”

(ยุทธ บางขวาง, 2553, หน้า 149)

“...อำนาจต้องเข้าใจนะ ในเมื่ออำนาจทำผิดก็จำเป็นที่จะต้องรับกรรมที่ก่อขึ้นที่ไม่ได้ลดหย่อนโทษ เพราะอำนาจจำนนต่อพยานหลักฐานข่าวอำนาจเป็นข่าวดัง ผมเองก็ติดตามข่าวมาตลอดตั้งแต่ต้นเลย...”

(ยุทธ บางขวาง, 2553, หน้า 153)

“...ผมต้องขอโทษด้วยครับเรื่องโทรศัพท์คงจะอนุญาตไม่ได้เพราะเป็นสิ่งของต้องห้ามของทางเรือนจำ แต่หลังจากพิมพ์ลายนิ้วมือเสร็จเขาจะอนุญาตให้พี่ทำพินัยกรรมและเขียนจดหมายสั่งเสียได้เต็มที่ครับ...”

(ยุทธ บางขวาง, 2553, หน้า 168)

“...ใครก็ตามที่คิดจะกระทำผิดในประเภทต่างๆถ้าหากได้มีโอกาสมาเห็นสภาพนักโทษที่รู้ตัวว่ากำลังจะต้องไปตายเนื่องจากความผิดที่ตัวเองได้กระทำไปเข้าพเจ้าเชื่อว่าขุนโจรที่ว่าร้าย ๆ มีอุปนิสัยที่โหดเหี้ยมจะต้องคิดกลับตัวกลับใจเลิกกระทำผิดเป็นแน่...”

(ยุทธ บางขวาง, 2553, หน้า 180)

“...เจ้าหน้าที่ตำรวจพยายามไล่ล่าหาตัว แต่เนื่องจากนายตะปอยโฮมีความชำนาญพื้นที่ดังกล่าวมากกว่าประกอบกับพื้นที่ดังกล่าวมีสภาพเป็นภูเขาสูงชันป่าไม้หนาที่มีหนามแหลมคมจำนวนมากเป็นอุปสรรคต่อการติดตามของเจ้าหน้าที่อย่างมาก...”

(ยุทธ บางขวาง, 2553, หน้า 188)

“...เจ้าหน้าที่ฝ่ายทะเบียนประวัติผู้ต้องขังได้เข้าทำการพิมพ์ลายนิ้วมือและตรวจสอบประวัติบุคคลตามระเบียบ แต่เข้าพเจ้ายังไม่ไขกุญแจมือออกให้เนื่องจาก น.ช. ล่าวินยังคงโวยวายตลอดเวลาพร้อมกับหันไปพูดกับสารวัตรโกมล “ยูแค้นน้อยทลมีปีคอสไอ้น้อทไทยพีเพิล” (คุณจะฆ่าผมไม่ได้เพราะผมไม่ใช่คนไทย)... ”

(ยุทธ บางขวาง, 2553, หน้า 197)

“...ทราบชื่อ่านายลี ยวน กวง ชาวฮ่องกง แต่เนื่องจากบริเวณดังกล่าวมีผู้คนพลุกพล่านจึงได้ย้ายไปตกลงกันในห้องอาหารของทางโรงแรม โดยตกลงกันว่านายโจ จะรับจ้างขนเฮโรอีนไปประเทศไต้หวัน...”

(ยุทธ บางขวาง, 2553, หน้า 213)

“...พบว่าผู้ตายถูกไม้ตีที่ศีรษะจนกะโหลกแตกละเอียด และที่เนินดินจอมปลวกเหนือศพผู้ตายมีรอยยุบ ลักษณะถูกศีรษะคนกระแทก แต่ไม่ได้ความชัดเจนว่าจำเลยได้กระทำการทารุณโหดร้ายผู้ตายอย่างไรบ้าง เพราะโจทก์ไม่มีประจักษ์พยานรู้เห็น...”

(ยุทธ บางขวาง, 2553, หน้า 257)

“...บรรดาญาติพี่น้องของนายล้มเกลี้ยงไม่มีใครเชื่อว่า นายล้มเกลี้ยงจะเป็นผู้ก่อคดีดังกล่าว โดยเฉพาะนางยัยเมียของนายล้มเกลี้ยงและเป็นแม่ของ ด.ญ. ศิริวรรณ ซึ่งให้เหตุผลว่า นายล้มเกลี้ยงเดินเหินไม่สะดวกจะทำอะไรแต่ละอย่างยังต้องมีคนคอยช่วยเหลือตลอด แล้วจะเอาเรี่ยวแรงที่ไหนไปบังคับข่มขืนคนที่มึนร่างกายปกติได้ อีกทั้งนายล้มเกลี้ยงยังเป็นคนที่รักลูกเมียเป็นอย่างมาก...”

(ยุทธ บางขวาง, 2553, หน้า 343)

จากตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นว่างานเขียนของยุทธ บางขวาง ปรากฏกลวิธีการใช้ประโยคแสดงเหตุผลที่แสดงให้เห็นถึงสาเหตุและพฤติกรรมในการก่อคดีของนักโทษที่ล้วนมีสาเหตุหลักมาจากความแค้น ความโลภ และความใคร่ ประกอบกับนักโทษส่วนใหญ่มักมีนิสัยไม่ยอมรับความผิดในคดีที่ตนได้ก่อขึ้นอีกด้วย จะยอมรับก็ต่อเมื่อจำนนต่อหลักฐานเท่านั้น ด้วยเหตุนี้การสร้างตัวตนของนักโทษจึงเป็นภาพของความชั่วร้าย นอกจากนี้กลวิธีดังกล่าวยังแสดงให้เห็นกฎระเบียบต่าง ๆ ของเรือนจำตั้งแต่การพิมพ์ลายนิ้วมือเพื่อทำประวัติของนักโทษ ตลอดจนการห้ามใช้โทรศัพท์มือถือ เนื่องจากนักโทษอาจใช้โทรศัพท์เป็นช่องทางในการหลบหนีจากเรือนจำได้

3.2.3 กลวิธีการใช้มูลบท การใช้มูลบทเป็นการใช้ภาษาเพื่อสื่อข้อความที่ทำให้เข้าใจได้โดยว่ามีข้อความอื่น ๆ หรือมีเหตุการณ์บางอย่างปรากฏขึ้นมาก่อนหน้าแล้ว หรือมีเจตนาบางอย่างที่แฝงมากับคำหรือประโยคประเภทแสดงความคิดหรือความเชื่อ ซึ่งการใช้มูลบทจะทำหน้าที่ในการตอกย้ำความคิดความเชื่อบางประการ โดยงานเขียนของยุทธ บางขวาง ปรากฏการใช้มูลบท ดังตัวอย่างต่อไปนี้

“...ข้าพเจ้าเข้าใจว่าเป็นการล้อเล่นในระหว่างเพื่อนเจ้าหน้าที่ด้วยกันเนื่องจากในช่วงนั้นอยู่ระหว่างกลางพรรษาปกติแล้วจะไม่ทำการประหารชีวิตนักโทษในช่วงนี้ แต่เมื่อสอบถามกลับไปก็ฝ่ายทะเบียนประวัติผู้ต้องขังก็ได้รับคำยืนยันว่าเป็นเรื่องจริง...”

(ยุทธ บางขวาง, 2553, หน้า 120)

“...ตามปกติแล้ว ทุกสายเมื่อถูกระสุนพุ่งทะลุร่าง เลือดจะกระเซ็นออกไปทางด้านหน้าและด้านหลังเท่านั้น ข้าพเจ้าไม่ทราบเพราะเหตุใดเลือดถึงพุ่งขึ้นข้างบนได้ และรอยเลือดดังกล่าวได้ติดอยู่ที่ฝ้าเพดานห้องประหารมาจนทุกวันนี้...”

(ยุทธ บางขวาง, 2553, หน้า 270)

ข้อความข้างต้นแสดงให้เห็นว่างานเขียนของยุทท บางขวาง มีการตอกย้ำความเชื่อที่มีต่อนักโทษ ด้วยการนำเสนอความคิดความเชื่อที่สังคมหรือคนส่วนใหญ่รับรู้กันดีอยู่แล้วนำมาเสนอซ้ำอีกครั้งเพื่อเป็นการตอกย้ำถึงความมีอยู่จริงของความคิดความเชื่อดังกล่าว เช่น ความเชื่อในเรื่องการประหารชีวิตที่ไม่นิยมประหารในช่วงเข้าพรรษาตามหลักความเชื่อของพุทธศาสนา นอกจากนี้ยังมีการตอกย้ำความน่าเชื่อถือของหลักฐานทางนิติวิทยาที่ตำรวจใช้ประกอบสำนวนการสืบสวนสอบสวนในที่เกิดเหตุอีกด้วย

3.2.4 กลวิธีการใช้ความเปรียบเทียบ การใช้ความเปรียบเทียบเป็นกลวิธีทางภาษาอย่างหนึ่งที่คุณเขียนใช้ภาษาเปรียบเทียบสิ่งที่ต่างกันสองสิ่งหรือมากกว่าแต่มีคุณสมบัติบางประการร่วมกันหรือคล้ายคลึงกัน มาเปรียบเทียบกันด้วยการพรรณนาให้ผู้อ่านเกิดจินตภาพอันส่งผลต่อการรับรู้และเข้าใจในความเป็นนักโทษมากยิ่งขึ้น โดยงานเขียนของยุทท บางขวาง ปรากฏการใช้ความเปรียบเทียบ ดังข้อความต่อไปนี้

“...ข้าพเจ้ารู้สึกว่ น.ช. พันธุ์มีเหงื่อออกมากและมีกลิ่นตัวแรงเหมือนคนที่ไม่เคยอาบน้ำมานาน น.ช. พันธุ์ได้เอ่ยปากขอบุหรี่ปูที่เลี้ยงอีกนายจึงได้ส่งให้ น.ช.พันธุ์เมื่อได้บุหรี่ปูไปแล้วก็สู้อัตควันเข้าปอดอย่างแรงหลายครั้งติดกัน...”

(ยุทท บางขวาง, 2553, หน้า 64)

“...ทุกครั้งที่ข้าพเจ้าไปเบิกตัวนักโทษเหล่านี้ไปดำเนินการประหารชีวิตจะได้รับความอวลยอรรณของเหล่านักโทษผู้ร่วมชะตากรรมเดียวกัน บางรายถูกขังร่วมกันจนเปรียบเหมือนญาติสนิท เมื่อมีการเรียกตัวนักโทษที่ต้องนำตัวไปประหาร นักโทษที่มีความสนิทสนมบางรายถึงกลับหลั่งน้ำตาให้...”

(ยุทท บางขวาง, 2553, หน้า 320)

ข้อความข้างต้นแสดงให้เห็นว่างานเขียนของยุทท บางขวาง มีการใช้ความเปรียบเทียบเพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจในตัวตนของนักโทษได้ชัดเจนยิ่งขึ้น ด้วยการเปรียบเทียบว่านักโทษเป็นบุคคลที่น่ารังเกียจเนื่องจากมีกลิ่นตัวเหม็น นอกจากนี้ยังแสดงให้เห็นว่าแม้นักโทษจะมีจิตใจที่โหดเหี้ยม แต่ก็ยังคงเป็นบุคคลที่มีความเป็นมนุษย์หลงเหลืออยู่ภายในจิตใจ ดังจะเห็นได้จากความผูกพันที่นักโทษแสดงต่อกันและกัน

3.2.5 กลวิธีการใช้สหพท การใช้สหพทเป็นการใช้ตัวบทที่สื่อให้รู้ว่ามีความคิดอื่นหรือตัวบทอื่นที่มีอยู่ก่อนแล้วปรากฏอยู่ด้วย เพื่อช่วยตอกย้ำให้ผู้อ่านทราบถึงข้อเท็จจริงของนักโทษผ่านความคิด น้ำเสียง หรือข้อมูลจากบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้องและมีการ

ตอบสนอง ตอบโต้ หรือมีปฏิสัมพันธ์ในลักษณะใดลักษณะหนึ่ง โดยงานเขียนของยูทท บางขวาง ปรากฏการใช้สหบท ดังข้อความต่อไปนี้

“...โดยการเผายาเสพติดครั้งนี้ได้รวมการจับกุมยาเสพติดครั้งใหญ่ที่อำเภอ พบพระ จังหวัดตากเป็นจำนวนถึง 14 ล้านเม็ด โดยกระทรวงสาธารณสุขได้ดำเนินการ เผายาเสพติดของกลางมาตั้งแต่ พ.ศ. 2520 รวมจนถึงวันนี้มีจำนวน 44,358.67 กิโลกรัม...”

(ยูทท บางขวาง, 2553, หน้า 240)

ข้อความข้างต้นแสดงให้เห็นว่างานเขียนของยูทท บางขวาง มีการใช้สหบท กล่าวอ้างถึงตัวบทอื่นเพื่อแสดงให้ผู้อ่านเห็นว่าตัวบทนั้นมีการปรากฏผ่านความคิด น้ำเสียง หรือข้อมูลจากบุคคลอื่นอยู่ก่อนแล้ว ซึ่งจากตัวอย่างผู้เขียนตอกย้ำให้ผู้อ่านตระหนักถึงการมีอยู่จริงของข้อมูลด้วยการอ้างถึงมาตรการกำจัดของกลางประเภทยาเสพติดที่ต้องกระทำโดย กระทรวงสาธารณสุข เพื่อป้องกันไม่ให้ยาเสพติดเหล่านี้กลับคืนสู่สังคมภายนอก และเป็น การป้องกันอันตรายจากการเผาที่เกิดขึ้นแก่ชุมชนรอบข้างด้วยเช่นกัน

3.2.6 กลวิธีการใช้อ้างถึงส่วนใหญ่ สารคดีเป็นงานเขียนที่มุ่งนำเสนอความจริง ดังนั้นความน่าเชื่อถือของข้อมูลจึงเป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยให้ผู้อ่านคล้อยตามไปกับนักเขียน ด้วยเหตุนี้การอ้างถึงส่วนใหญ่ซึ่งเป็นการกล่าวอ้างถึงบุคคลต่าง ๆ ในสังคมที่สะท้อนให้เห็นว่า คนในสังคมมีค่านิยมในการประพฤติปฏิบัติไปในทิศทางเดียวกัน อันก่อให้เกิดความน่าเชื่อถือ และสร้างความคล้อยตามให้ผู้รับสารได้มาก โดยงานเขียนของยูทท บางขวาง ปรากฏการใช้อ้างถึงส่วนใหญ่ ดังข้อความต่อไปนี้

“...ทุกคดีคนร้ายจะก่อเหตุในลักษณะคล้ายคลึงกันจึงเชื่อว่าน่าจะเป็นคนร้าย กลุ่มเดียวกันที่ก่อเหตุทั้งหมด ซึ่งส่วนใหญ่จะปล้นร้านขายยางพาราเมื่อปล้นแล้ว จะต้องมีการฆ่าเจ้าทรัพย์ทุกครั้ง...”

(ยูทท บางขวาง, 2553, หน้า 109)

จากข้อความข้างต้นแสดงให้เห็นว่างานเขียนของยูทท บางขวาง ใช้การ อ้างถึงส่วนใหญ่เพื่อตอกย้ำให้ผู้อ่านเชื่อว่าเนื้อหาที่ปรากฏในงานเขียนนั้นมีความน่าเชื่อถือ ด้วยการอ้างถึงพฤติกรรมในการก่อคดีของนักโทษที่ส่วนใหญ่มีรูปแบบในการปฏิบัติในทิศทาง เดียวกัน

3.2.7 กลวิธีการใช้คำแสดงทัศนภาวะ การใช้คำแสดงทัศนภาวะเป็นกลวิธี การใช้คำเพื่อแสดงความคิดเห็นและความเชื่อมั่นของนักเขียนที่มีต่อสิ่งที่ตนเองกล่าวถึง ว่าสิ่งที่

กำลังกล่าวถึงนั้นเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ซึ่งช่วยให้เกิดความสมจริงของเหตุการณ์ต่าง ๆ มากยิ่งขึ้น โดยงานเขียนของยุทธ บางขวาง ปรากฏการใช้คำแสดงทัศนภาวะตั้งข้อความต่อไปนี้

“...มีเลือดสาดกระจายเต็มจิวรใกล้ศพ พบมีดเห็นขนาดกว้าง 3 นิ้วยาว 14 นิ้ว เป็นนเลือดตกอยู่ 1 เล่ม เชื่อว่าน่าจะเป็นอาวุธที่ใช้สังหารพระครูวิมลศรีลาภิรต์น์ โดยแพทย์ลงความเห็นว่่าน่าจะถูกฆ่ามาแล้วประมาณ 4-60 ชั่วโมง...”

(ยุทธ บางขวาง, 2553, หน้า 37)

“...พยานหลักฐานต่าง ๆ จะต้องเพียงพอไม่น่าจะเป็นการยึดเยียดข้อหาให้ด้วยวิธีง่าย ๆ เช่นนี้ แต่ถ้าเป็นจริงอย่างเช่นที่เล่ามาก็ต้องถือว่าเป็นกรรมเก่าของ น.ช. สรรวยก็แล้วกัน...”

(ยุทธ บางขวาง, 2553, หน้า 54)

“...อย่างเป็นทางการลับว่าในวันนี้จะมีการประหารชีวิตนักโทษซึ่งก่อคดีข่มขืนฆ่าเด็ก แต่ยังไม่ได้แจ้งชื่อให้ข้าพเจ้าทราบแต่อย่างใด ในเวลานั้นข้าพเจ้าเดาว่าน่าจะเป็น น.ช. เดชา สุวรรณสุข...”

(ยุทธ บางขวาง, 2553, หน้า 71)

“...ทุกคดีคนร้ายจะก่อเหตุในลักษณะคล้ายคลึงกันจึงเชื่อว่าน่าจะเป็นคนร้าย กลุ่มเดียวกันที่ก่อเหตุทั้งหมดซึ่งส่วนใหญ่จะปล้นร้านขายยางพาราเมื่อปล้นแล้วจะต้องมีการฆ่าเจ้าทรัพย์ทุกครั้ง...”

(ยุทธ บางขวาง, 2553, หน้า 109)

“...เจ้าหน้าที่นายนั้นพูดว่า “ถ้าผมเดาไม่ผิดคดีของอนันต์น่าจะเป็นการจําานต่อ พยานหลักฐานมากกว่านะ เมื่อเป็นการจําานต่อพยานหลักฐานแล้วจะรับสารภาพหรือปฏิเสธที่มีค่าเท่ากันเพราะแค่พยานหลักฐานก็สามารถดำเนินคดีกับอนันต์จึงไม่เป็นประโยชน์ต่อการพิจารณาเลย...”

(ยุทธ บางขวาง, 2553, หน้า 130)

“...สารวัตรโกมลพูดว่า “แต่ประวัติของคุณบอกว่าคุณถูกจับได้ในที่เกิดเหตุ ไม่ใช่หรือลายนิ้วมือและหลักฐานต่าง ๆ ที่เป็นของคุณสำหรับตัวผมไม่อยากจะเชื่อว่าคุณ จะกล้าฆ่าคน...”

(ยุทธ บางขวาง, 2553, หน้า 130)

“...นี่แหละครับผลของการเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด ข้าพเจ้าหวังเป็นอย่างยิ่งว่าเมื่อผู้อ่านได้อ่านเรื่องนี้แล้วจะเกิดความเกรงกลัวต่อโทษทัณฑ์ของการค้ายาเสพติด และหลีกเลี่ยงให้ห่างไกลพร้อมกับช่วยกันเตือนสติของผู้หลงผิดให้คิดกลับตัวกลับใจ...”

(ยุทธ บางขวาง, 2553, หน้า 210)

“...ผลการพิจารณาของศาลชั้นต้น เชื่อว่านายคงได้กระทำผิดจริงตามฟ้อง โดยมีพฤติการณ์เป็นโจรค่าไถ่ เมื่อไม่ได้เงินค่าไถ่ตามต้องการยังแสดงความโหดเหี้ยมด้วยการใช้อาวุธปืนสงครามยิงตัวประกันเสียชีวิตและบาดเจ็บ...”

(ยุทธ บางขวาง, 2553, หน้า 319)

จากข้อความข้างต้นแสดงให้เห็นว่างานเขียนของยุทธ บางขวาง ใช้คำแสดงทัศนภาวะที่ช่วยให้ผู้อ่านทราบถึงความมั่นใจในทัศนะของผู้เขียน ซึ่งจากตัวอย่างผู้เขียนได้แสดงความมั่นใจและความคิดเห็นถึงพฤติกรรมอันโหดเหี้ยมในการก่อคดีของนักโทษที่เป็นภัยต่อสังคม โดยความเชื่อมั่นของผู้เขียนดังกล่าวมีความเชื่อมโยงกับพฤติกรรมและหลักฐานที่มีความสัมพันธ์กับรูปคดีนั่นเอง

3.2.8 กลวิธีการใช้เรื่องเล่า การใช้เรื่องเล่าเป็นกลวิธีที่ผู้เขียนใช้เรื่องเล่าเพื่อแสดงรายละเอียดของเหตุการณ์ว่าใครเป็นผู้กระทำ ทำอะไร มีอะไรเกิดขึ้น ที่ไหนและเมื่อไหร่ เกิดขึ้นได้อย่างไร การใช้อาจมีลักษณะเป็นการเล่าเหตุการณ์ตามลำดับแบบความเรียงต่อเนื่องกันไป หรือบรรยายแบบเล่าเหตุการณ์ตามลำดับต่อเนื่องแบบที่ระบุผู้พูดและใช้การแสดงคำพูดในเครื่องหมายคำพูด (อัญประกาศ) ซึ่งกลวิธีนี้ช่วยสร้างความน่าสนใจและสร้างความน่าเชื่อถือให้กับงานเขียนได้เป็นอย่างดี เนื่องจากผู้เขียนเปิดโอกาสให้ผู้พูดอยู่ในเรื่องเล่าสนทนากับผู้อ่านโดยตรงและผู้อ่านกำลังทำหน้าที่เป็นผู้ฟังในสิ่งที่ผู้พูดในเรื่องเล่าถ่ายทอดออกมาโดยมีผู้เขียนเป็นสื่อกลาง โดยงานเขียนของยุทธ บางขวาง ปรากฏการใช้กลวิธีการเล่าเรื่อง ดังข้อความต่อไปนี้

“...ระหว่างทางข้าพเจ้าได้พบกับ น.ช. สมศักดิ์ ‘ศักดิ์พวกผมและเจ้าหน้าที่ทุกนายทำตามหน้าที่ อย่าได้โกรธเคืองหรือมีเวรกรรมต่อกันเลยนะ’ น.ช. สมศักดิ์ตอบว่า ‘ครับหัวหน้าผมรู้และขอโทษกรรมให้กับทุกคนผมมันเป็นคนบาปการตายของผมในวันนี้ไม่รู้ว่าจะชดใช้กรรมเก่าได้หมดสิ้นหรือเปล่า’ ข้าพเจ้าถามอีก ‘แสดงว่าศักดิ์ทำจริงใช่ไหม’ น.ช. สมศักดิ์ ‘ครับผมทำจริง’...”

(ยุทธ บางขวาง, 2553, หน้า 39)

“...พี่เลี้ยงที่ทำการเบิกตัว น.ช. วาดได้เล่าให้ข้าพเจ้าฟังในภายหลังว่า น.ช. วาด มีอาการตัวสั่นหน้าซีดและขอเข้าห้องน้ำก่อนเมื่อนำตัวเดินออกมาจากห้องซังก็เกิดอาการเข้าอ้อนทันทีต้องช่วยกันพยุงมาจนถึงหมวดผู้ช่วยเหลือ...”

(ยุทธ บางขวาง, 2553, หน้า 86)

“...พี่เลี้ยงคนเดิมถามอีก ‘อุทัยฆ่าคนมามากขนาดนี้ไม่กลัวบาปกรรมบ้างหรือ’ น.ช. อุทัยหัวเราะแล้วตอบ ‘บาปหน้าตาเป็นยังไงหรือครับผมเองก็นับถือพุทธ แต่ผมไม่เชื่อเรื่องสวรรค์อะไรหรอกครับคนตายไปแล้วก็เป็นอันสิ้นสุดไม่มีใครย้อนกลับมาเกิดใหม่ได้หรอกครับ’...”

(ยุทธ บางขวาง, 2553, หน้า 105)

“...ตัวออกจากตึกซังไปที่หมวดผู้ช่วยเหลือฯ ทันทีระหว่างทางข้าพเจ้าถามว่า ‘ตลอดตัวว่าจะถูกประหารหรือเปล่า’ น.ช. นพดลตอบว่า ‘ผมรอวันนี้มาหลายครั้งแล้วครับเวลาหัวหน้าเข้ามาเบิกตัวเพื่อน ๆ ผมไปประหารผมคิดว่าต้องมีชื่อผมอยู่ด้วยทุกครั้งผมไม่ได้ยื่นฎีกาและทูลเกล้าฯผมรู้ตัวครับว่าต้องตายแน่เมื่อไหร่ผมได้ยื่นเสียงพูดถึงชื่อผมผมรู้เลยว่าเวลาของผมมาถึงแล้ว’ ข้าพเจ้าถามว่า ‘แล้วทำไมถึงไม่ยื่นฎีกา’ น.ช. นพดลตอบว่า ‘ผมถูกทนายทิ้งคดีครับ’...”

(ยุทธ บางขวาง, 2553, หน้า 112)

จากข้อความข้างต้นแสดงให้เห็นว่างานเขียนของยุทธ บางขวาง ใช้กลวิธีการเล่าเรื่องเพื่อสร้างความน่าเชื่อถือให้ผู้อ่านทราบผ่านคำบอกเล่าของนักโทษในเรือนจำ โดยข้อมูลดังกล่าวช่วยให้ผู้อ่านทราบถึงอารมณ์ความรู้สึกของนักโทษที่แสดงออกมาก่อนจะถูกลงโทษประหารชีวิต โดยบางคนยอมรับยอมรับในคำตัดสินและสำนึกผิดในคดีที่ตนได้ก่อมา หรือบางคนมีอาการตกใจกลัวจนไม่สามารถระงับสติอารมณ์ตนเองได้ นอกจากนี้ยังแสดงให้เห็นว่านักโทษเป็นบุคคลที่น่าเห็นใจ เนื่องจากบางคนขาดความรู้ด้านกฎหมายส่งผลให้ได้รับโทษมากกว่าที่ควรจะได้รับจริง

กล่าวโดยสรุปได้ว่า การประกอบสร้างความเป็นนักโทษผ่านกลวิธีทางภาษาในงานเขียนสารคดีของยุทธ บางขวาง ช่วยให้ผู้อ่านมองเห็นความคิดหรือประสบการณ์ของผู้เขียนในการสะท้อนมุมมองที่มีต่อนักโทษโดยเฉพาะอย่างยิ่งกับนักโทษประหารเพื่อประกอบสร้างตัวตนนักโทษให้ผู้อ่านเห็นว่านักโทษเป็นผู้ที่มีพฤติกรรมโหดเหี้ยม ไม่สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้ ด้วยเหตุนี้นักโทษจึงกลายเป็นบุคคลอันตรายที่สังคมควรหลีกเลี่ยงและระมัดระวัง เนื่องจากนักโทษอาจแสดงพฤติกรรมเดิมออกมา จนเกิดผลกระทบต่อความปลอดภัยของชีวิตและทรัพย์สินผู้บริสุทธิ์ได้

3.3 การประกอบสร้างความเป็นนักโทษในงานเขียนของชาวเรศน์ จารุบุญ

ชาวเรศน์ จารุบุญ เป็นนักเขียนท่านหนึ่งที่เคยรับราชการสังกัดเรือนจำกลางบางขวางเป็นระยะเวลากว่า 19 ปี (พ.ศ. 2527-2546) ในช่วงเวลาดังกล่าวได้พบเจอนักโทษที่หลากหลาย ตั้งแต่ักโทษคดีทั่วไปจนถึงนักโทษประหารคดีอุกฉกรรจ์ ประกอบกับการปฏิบัติหน้าที่เป็นเพชรฆาตประหารชีวิตนักโทษ ส่งผลให้ชาวเรศน์ จารุบุญ มีประสบการณ์ตรงเกี่ยวกับนักโทษเป็นจำนวนมาก ไม่ว่าจะเป็นมุมมืดแห่งพฤติกรรมความชั่วร้าย หรือความคาดหวังและอารมณ์ความรู้สึกของนักโทษในระหว่างที่ใช้ชีวิตอยู่ในเรือนจำ ข้อมูลดังกล่าวช่วยให้ผู้อ่านเกิดความตระหนักและเกิดความเข้าใจในตัวตนของนักโทษอย่างแท้จริง ทั้งนี้การถ่ายทอดเรื่องราวดังกล่าวมีการประกอบสร้างความเป็นนักโทษผ่านกลวิธีทางภาษาให้ผู้อ่านทราบถึงตัวตนของนักโทษ ดังต่อไปนี้

3.3.1 กลวิธีการใช้คำศัพท์หรือวลีที่สื่อถึงนักโทษ การใช้คำศัพท์หรือวลีเป็นกลวิธีหนึ่งที่แสดงให้เห็นผู้อ่านทราบถึงมุมมองและความคิดของนักเขียนเกี่ยวกับสิ่งที่กล่าวถึง เนื่องจากคำศัพท์เหล่านี้มีความสัมพันธ์กับบริบททางสังคมวัฒนธรรม ดังนั้นการใช้คำศัพท์อื่นนอกเหนือจากศัพท์เดิมที่มีอยู่ ย่อมแสดงให้เห็นถึงความเชื่อหรือความคิดบางอย่างของนักเขียนด้วยเช่นกัน โดยงานเขียนของชาวเรศน์ จารุบุญ ปรากฏการใช้คำศัพท์หรือวลีที่สื่อถึงนักโทษดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตาราง 9 แสดงกลวิธีการใช้คำศัพท์หรือวลีที่สื่อถึงนักโทษ ของชาวเรศน์ จารุบุญ

กลุ่มความหมาย	ตัวอย่างคำศัพท์หรือวลี
การใช้ชื่อและการเรียกชื่อ	นักโทษ (2554, หน้า 28) ฆาตกรหินงาม ทมิพหินงาม (2554, หน้า 189) ผู้กระทำความผิดขั้นร้ายแรงต่อประเทศชาติ (2554, หน้า 203) มิจฉาชีพ เดนสังคม (2554, หน้า 221) ฆาตกรโหด (2554, หน้า 253) ลัตว์นรก (2554, หน้า 256) ฆาตกรโหด..เลว..ทราม (2554, หน้า 275) ใ้อับากาม (2554, หน้า 277) ใ้อฆาตกรวิปริต (2554, หน้า 279) ฆาตกรผู้กระทำการเยี่ยงสัตว์ป่า (2554, หน้า 277) ใ้อ์เดนคูก มารสังคม (2554, หน้า 280) นางโจรใจบาป (2554, หน้า 359)
อารมณ์ความรู้สึก	อารมณ์พลุ่งพล่าน (2554, หน้า 196) กลัวอย่างสุดขีด (2554, หน้า 209) เครียด (2554, หน้า 214) สำนึกถึงบาปบุญคุณโทษที่ได้กระทำมา (2554, หน้า 270) เสียใจและยอมรับผิด (2554, หน้า 289) ลับสน ตีนกิ้ว (2554, หน้า 293) ควบคุมสติไม่ได้ (2554, หน้า 265)
ที่มาและเหตุผล	ขาดสติยั้งคิด (2554, หน้า 255) เมาสุรา ความแค้น (2554, หน้า 266)

ตาราง 9 (ต่อ)

กลุ่มความหมาย	ตัวอย่างคำศัพท์หรือวลี
ความคาดหวัง	จะพยายามทำความดีเพื่อจะได้รับภัยโทษ (2554, หน้า 226) อยากเห็นหน้าแม่ (2554, หน้า 230) อยากจะให้ยกโทษให้ (2554, หน้า 289) อยากพบหน้าลูก (2554, หน้า 314)
ความเชื่อ	กฎแห่งกรรม (2554, หน้า 293)

จากตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นว่างานเขียนของชาวเรศน์ จารุบุญย์ ปรากฏกลวิธีการใช้คำศัพท์หรือวลีที่สื่อถึงนักโทษเพื่อช่วยประกอบสร้างความเป็นนักโทษให้ผู้อ่านทราบว่านักโทษเป็นบุคคลอันตรายที่มีจิตใจโหดเหี้ยมอำมหิต ประกอบกับพฤติกรรมในการก่อคดีความของนักโทษที่เป็นภัยต่อคนปกติในสังคมยิ่งตอกย้ำให้นักโทษเป็นส่วนเกินของสังคมมากยิ่งขึ้น ด้วยเหตุนี้นักโทษจึงสมควรจะได้รับบทลงโทษที่เหมาะสมกับความผิดที่ได้ก่อมาเพื่อให้เกิดความกลัวและสำนึกผิดกับสิ่งที่ได้ทำลงไป

3.3.2 กลวิธีการใช้ประโยคแสดงเหตุผล การใช้ประโยคแสดงเหตุผลเป็นการแสดงให้ผู้อ่านทราบถึงเนื้อความสองส่วน คือ เนื้อความที่เป็นสาเหตุและเนื้อความที่เป็นผลลัพธ์ ซึ่งการใช้ประโยคแสดงเหตุผลในงานเขียนของชาวเรศน์ จารุบุญย์ แสดงให้เห็นถึงการหล่อหลอมตัวตนของนักโทษ ตลอดจนจนทราบถึงชีวิตความเป็นอยู่ในเรือนจำที่ต้องดำรงอยู่ภายใต้กฎ ระเบียบ และข้อบังคับตลอดเวลา ดังนี้

“...หัวหน้าคณะปฏิวัติเห็นว่าถึงแม้ว่าผู้ต้องหาทั้งสามจะสารภาพ แต่เป็นเพราะจำนวนต่อหลักฐานและพยานที่รู้เห็นพฤติการณ์ของผู้ต้องหาทั้งสามที่ได้กระทำมาแล้วต่างกรรมต่างวาระ แสดงให้เห็นถึงสันดานของความชั่วร้าย โหดเหี้ยม ทารุณ ไม่หวั่นเกรงต่อกฎหมายบ้านเมือง... คำรับสารภาพจึงไม่มีน้ำหนักพอที่จะบรรเทาความผิดที่เกิดขึ้นจากสันดานชั่ว ที่ไม่รู้จักบาปบุญคุณโทษของผู้ต้องหา...”

(ชาวเรศน์ จารุบุญย์, 2554, หน้า 224)

“...สาเหตุที่ฆาตกรเห็นงามที่ก่อคดีข่มขืนแล้วฆ่าต้องถูกตัดสินประหารชีวิตอย่างรวดเร็วเพราะผู้มีอำนาจในบ้านเมืองคงมีความเชื่อว่า ฆาตกรเห็นงามเหล่านี้มีจิตใจที่โหดเหี้ยมทารุณผิดมนุษย์ธรรมดา...”

(ชาวเรศน์ จารุบุญย์, 2554, หน้า 250)

“...เรื่องนี้ทำให้ครอบครัวของพวกเขาตกใจมากในบ้านในชุมชนพากันประณาม ถ้า ตำรวจจับได้หรือหากนายพันซ์ขัดขึ้นก็อยากจะให้ตำรวจใช้มาตรการเด็ดขาดไปเลย เพราะคนในบ้านต่างก็ไม่มีใครสนใจนายพันซ์อยู่แล้ว...”

(ชาวเรศน์ จารุบุญย์, 2554, หน้า 286)

จากตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นว่างานเขียนของชาวเรศน์ จารุบุญย์ ปรากฏกลวิธีการใช้ประโยคแสดงเหตุผลที่แสดงให้เห็นว่านักโทษเป็นส่วนเกินของสังคมที่ต้องได้รับการลงโทษ เนื่องจากพฤติกรรมที่ก่อขึ้นเป็นภัยต่อสังคมอย่างยิ่ง แม้แต่คนในครอบครัวก็ไม่ยอมรับในพฤติกรรมของนักโทษด้วยเช่นกัน

3.3.3 กลวิธีการใช้ความเปรียบเทียบ การใช้ความเปรียบเทียบเป็นกลวิธีทางภาษา อย่างหนึ่งที่คุณเขียนใช้ภาษาเปรียบเทียบสิ่งที่แตกต่างกันสองสิ่งหรือมากกว่าแต่มีคุณสมบัติบางประการร่วมกันหรือคล้ายคลึงกัน มาเปรียบเทียบกันด้วยการพรรณนาให้ผู้อ่านเกิดจินตภาพอันส่งผลต่อการรับรู้และเข้าใจในความเป็นนักโทษมากยิ่งขึ้น โดยงานเขียนของชาวเรศน์ จารุบุญย์ ปรากฏการใช้ความเปรียบเทียบ ดังข้อความต่อไปนี้

“...ซาตกรที่นกกามเหล่านี้มีจิตใจที่โหดเหี้ยมทารุณผิดมนุษย์ธรรมดา เหมือน ‘เสือ’ ที่เคยตีเสือตหากได้กลิ่นเลือดก็จะเข้าไปตีมันอย่างเอร็ดอร่อย ถ้าหากปล่อยไว้โดยไม่ตัดสินลงโทษประหารชีวิต เกรงว่าวันหนึ่งเมื่อซาตกรเหล่านี้หลุดพ้นออกมาสู่โลกภายนอก อาจกลับไปก่อคดีข่มขืนแล้วฆาตกรพิศแม่ ที่อ่อนแอกว่า สร้างความเดือดร้อนให้กับสังคมไม่มีวันจบสิ้น...”

(ชาวเรศน์ จารุบุญย์, 2553, หน้า 250)

ข้อความข้างต้นแสดงให้เห็นว่างานเขียนของชาวเรศน์ จารุบุญย์ มีการใช้ความเปรียบเทียบเพื่อแสดงให้เห็นความอันตรายของนักโทษที่เปรียบเสมือนกับสัตว์เดรัจฉานที่ไม่มีสามัญสำนึกกับสิ่งที่ตนเองได้กระทำลงไป เมื่อมีโอกาสก็พร้อมจะกระทำความผิดซ้ำได้ทุกเมื่อ

3.3.4 กลวิธีการใช้สหพ การใช้สหพเป็นการใช้ตัวบทที่สื่อให้รู้ว่ามีความคิดอื่นหรือตัวบทอื่นที่มีอยู่ก่อนแล้วปรากฏอยู่ด้วย เพื่อช่วยตอกย้ำให้ผู้อ่านทราบถึงข้อเท็จจริงของนักโทษผ่านความคิด น้ำเสียง หรือข้อมูลจากบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้องและมีการตอบสนอง ตอบโต้ หรือมีปฏิสัมพันธ์ในลักษณะใดลักษณะหนึ่ง โดยงานเขียนของชาวเรศน์ จารุบุญย์ ปรากฏการใช้สหพ ดังข้อความต่อไปนี้

“...ตามตำราอาชญาวิทยาของสำนักต่าง ๆ ซึ่งให้เห็นว่าอาชญากรรมเกิดขึ้นได้จากสาเหตุหลายประการ จากการสำรวจพบว่าหลายคนดีเกิดจากสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจและสังคม ครอบครัวที่แตกแยกขาดความอบอุ่น...”

(เชาวเรศน์ จารุบุญย์, 2554, หน้า 76)

“...จากสำนวนการสอบสวนปรากฏว่า นายจำเนียร จันทรา รับสารภาพว่าเคยถูกจับกุมในข้อหากระทำความผิดฐานลักทรัพย์และทำร้ายร่างกาย ! ส่วนนายธนชัย มนต์รีวัต รับสารภาพว่าเคยต้องโทษจำคุกฐานลักทรัพย์และรับของโจรมาแล้ว 1 ปี 4 เดือน ! ส่วนนายสนอง โพธิ์บาง รับสารภาพว่าเคยต้องโทษฐานลักทรัพย์และเคยถูกจับกุมฐานช่องโจร !...”

(เชาวเรศน์ จารุบุญย์, 2554, หน้า 224)

“...จากการสอบสวนพยานซึ่งเป็นเพื่อนบ้านให้การว่า นายเดชาเป็นคนชอบดื่มสุราเป็นประจำ เวลาเมาชอบทุบตีลูกเมีย...”

(เชาวเรศน์ จารุบุญย์, 2554, หน้า 264)

“...ฆาตกรรายนี้ พนักงานสอบสวนยืนยันว่าเป็นคนเดียวกับที่มีคดีติดตัวและเพิ่งพ้นโทษ...”

(เชาวเรศน์ จารุบุญย์, 2554, หน้า 281)

ข้อความข้างต้นแสดงให้เห็นว่างานเขียนของเชาวเรศน์ จารุบุญย์ มีการใช้สหบทกล่าวอ้างถึงตัวบทอื่นเพื่อแสดงให้เห็นว่าตัวบทนั้นมีการปรากฏผ่านความคิดน้ำเสียง หรือข้อมูลจากบุคคลอื่นอยู่ก่อนแล้ว ซึ่งจากตัวอย่างผู้เขียนต่อกย้ำให้ผู้อ่านตระหนักถึงการมีอยู่จริงของข้อมูลด้วยการอ้างถึงสำนวนคดีทั้งจากตำรวจและผู้เห็นเหตุการณ์ที่แสดงให้เห็นถึงพฤติกรรมในการก่อคดีความของนักโทษ

3.3.5 กลวิธีการใช้อ้างถึงส่วนใหญ่ สารคดีเป็นงานเขียนที่มุ่งนำเสนอความจริง ดังนั้นความน่าเชื่อถือของข้อมูลจึงเป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยให้ผู้อ่านคล้อยตามไปกับนักเขียน ด้วยเหตุนี้การอ้างถึงส่วนใหญ่ซึ่งเป็นการกล่าวอ้างถึงบุคคลต่าง ๆ ในสังคมที่สะท้อนให้เห็นว่าคนในสังคมมีค่านิยมในการประพฤติปฏิบัติไปในทิศทางเดียวกัน อันก่อให้เกิดความน่าเชื่อถือและสร้างความคล้อยตามให้ผู้รับสารได้มาก โดยงานเขียนของเชาวเรศน์ จารุบุญย์ ปรากฏการใช้อ้างถึงส่วนใหญ่ ดังข้อความต่อไปนี้

“...บรรดานักโทษทุกคนล้วนแล้วแต่มีประวัติอันโชกโชน เคยก่อกรรมทำเข็ญให้กับคนในสังคมมาแล้วมานับไม่ถ้วน มีรูปแบบต่าง ๆ ตั้งแต่ประเภทมือปืนรับจ้างฆ่า

คนตายโดยเจตนาทั้งที่ไม่เคยรู้จักหรือมีสาเหตุโกรธเคืองกันมาก่อน หรือบางคนไม่รู้จักจะทำมาหากินอะไรเลยจนพรรคพวกไปร่วมกันชิงทรัพย์ปล้นทรัพย์ หากเจ้าของทรัพย์ขัดขืนหรือเกรงกลัวว่าจะจำหน้าตนเองได้ก็ฆ่าเสีย...”

(เชาวเรศน์ จารุบุญ, 2554, หน้า 73)

“...นักโทษที่รับใหม่ส่วนมาก ผมใช้เวลาพูดคุยด้วยทุกคน เคยสอบถามนักโทษคดีข่มขืนแล้วฆ่า ส่วนมากอ้างว่าเพื่อความสะใจ สนุกไปวัน ๆ ไม่คิดอะไร ตัวผู้เสียหายเองไม่ค่อยกล้าแจ้งความเพราะอับอาย...”

(เชาวเรศน์ จารุบุญ, 2554, หน้า 74)

“...ชาวบ้านหลายคนที่อยู่หมู่บ้านเดียวกันให้การว่านายเสนห์มีนิสัยชอบข่มขืนและฉุดผู้หญิงไปข่มขืนมาแล้วหลายคน...”

(เชาวเรศน์ จารุบุญ, 2554, หน้า 189)

“...ระหว่างที่นายพันธ์ถูกนำตัวไปยังห้องควบคุม ปรากฏว่ามีชาวบ้านที่รู้ข่าวการจับกุม พวกมันมุงดูจำนวนมาก จนตำรวจต้องเข้าแถวคุ้มกันอย่างแน่นหนา แต่ก็ไม่วายถูกชาวบ้านที่โกรธแค้นโถมตัวเข้าตบตีชกต่อยที่ใบหน้า หลายคนตะโกนว่าต้องยิงเป้าที่กลางสนามหลวง บางรายตะโกนด่าว่า ‘ไอ้ฆาตกร !!’ ‘ไอ้สัตว์นรก !!’...”

(เชาวเรศน์ จารุบุญ, 2554, หน้า 284)

“...นักโทษประหารส่วนมากจะสับสนออกอาการตื่นกลัวคอแห้งทิวน้ำขอเข้าห้องน้ำ การระงับอารมณ์เท่าที่พบจะมีขอบุหรือสูบ หรือขอน้ำดื่มเป็นส่วนมาก...”

(เชาวเรศน์ จารุบุญ, 2554, หน้า 293)

“...ความคิดนักโทษประหารหลายคนจะเขียนจดหมายสั่งเสียกราบลาขอขมาลาโทษ และจะขอทดแทนบุญคุณให้ในชาติหน้าสำหรับคนที่ตัวเองรักเคารพ ในกรณีที่ยังมีความแค้นส่วนตัวอยู่ก็จะจองเวรไปทุกชาติ...”

(เชาวเรศน์ จารุบุญ, 2554, หน้า 293)

จากข้อความข้างต้นแสดงให้เห็นว่างานเขียนของเชาวเรศน์ จารุบุญ ใช้การอ้างถึงส่วนใหญ่เพื่อตอกย้ำให้ผู้อ่านเชื่อว่าเนื้อหาที่ปรากฏในงานเขียนนั้นมีความน่าเชื่อถือด้วยการแสดงให้เห็นว่านักโทษส่วนใหญ่มีพฤติกรรมโหดเหี้ยมอำมหิต ด้วยเหตุนี้คนปกติในสังคมจึงรู้สึกหวาดกลัวกับพฤติกรรมดังกล่าว และรู้สึกโกรธแค้นกับสิ่งที่นักโทษกระทำ

3.3.6 กลวิธีการใช้คำแสดงทัศนภาวะ การใช้คำแสดงทัศนภาวะเป็นกลวิธีการใช้คำเพื่อแสดงความคิดเห็นและความเชื่อมั่นของนักเขียนที่มีต่อสิ่งที่ตนเองกล่าวถึง ว่าสิ่งที่

กำลังกล่าวถึงนั้นเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ซึ่งช่วยให้เกิดความสมจริงของเหตุการณ์ต่าง ๆ มากยิ่งขึ้น โดยงานเขียนของชาวเรศน์ จารุบุญย์ ปรากฏการใช้คำแสดงทัศนภาวะ ดังข้อความต่อไปนี้

“...การกระทำคามผิดของผู้ต้องหาทั้งหมด เป็นบ่อนทำลายความมั่นคงของชาติ และเป็นการก่อกวนหรือคุกคามความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชน จึงจำเป็นต้องระงับและปราบปรามการกระทำดังกล่าวอย่างเด็ดขาดและรวดเร็ว เพื่อรักษาไว้ซึ่งความสงบสุขของบ้านเมือง...”

(ชาวเรศน์ จารุบุญย์, 2554, หน้า 204)

จากข้อความข้างต้นแสดงให้เห็นว่างานเขียนของชาวเรศน์ จารุบุญย์ ใช้คำแสดงทัศนภาวะที่ช่วยให้ผู้อ่านทราบถึงความมั่นใจในทัศนะของผู้เขียน ซึ่งจากตัวอย่างได้แสดงให้เห็นว่าการก่อกวนของนักโทษเป็นภัยต่อสังคม ดังนั้นจึงต้องจับกุมนักโทษมาดำเนินคดีให้ได้โดยไวเพื่อความสงบสุขของคนในสังคม

3.3.7 กลวิธีการใช้เรื่องเล่า การใช้เรื่องเล่าเป็นกลวิธีที่ผู้เขียนใช้เรื่องเล่าเพื่อแสดงรายละเอียดของเหตุการณ์ว่าใครเป็นผู้กระทำ ทำอะไร มีอะไรเกิดขึ้น ที่ไหนและเมื่อไหร่เกิดขึ้นได้อย่างไร การใช้อาจมีลักษณะเป็นการเล่าเหตุการณ์ตามลำดับแบบความเรียงต่อเนื่องกันไป หรือบรรยายแบบเล่าเหตุการณ์ตามลำดับต่อเนื่องแบบที่ระบุผู้พูดและใช้การแสดงคำพูดในเครื่องหมายคำพูด ซึ่งกลวิธีนี้ช่วยสร้างความน่าสนใจและสร้างความน่าเชื่อถือให้กับงานเขียนได้เป็นอย่างดี เนื่องจากผู้เขียนเปิดโอกาสให้ผู้ฟังที่อยู่ในเรื่องเล่าสนทนากับผู้อ่านโดยตรงและผู้อ่านกำลังทำหน้าที่เป็นผู้ฟังในสิ่งที่ผู้พูดในเรื่องเล่าถ่ายทอดออกมาโดยมีผู้เขียนเป็นสื่อกลาง โดยงานเขียนของชาวเรศน์ จารุบุญย์ ปรากฏการใช้กลวิธีการเล่าเรื่อง ดังข้อความต่อไปนี้

“...เจ้าหน้าที่ตำรวจเจ้าของคดีบางคนเดินเข้ามาอธิบายเหตุผลให้ผมฟังว่า ‘จริง ๆ แล้วไอ้เสนห์นี่มันร้ายมาก มันข่มขืนลูกสาวชาวบ้านหลายคนแล้ว แต่ส่วนใหญ่เขากลัวอิทธิพลของพ่อมัน’...”

(ชาวเรศน์ จารุบุญย์, 2554, หน้า 196)

“...จากนั้นเจ้าหน้าที่เรือนจำนำนักโทษประหารไปฟังพระมหาสาธุฐานมังคโรเทศน์โปรดเป็นครั้งสุดท้าย แต่นักโทษประหารกลับไม่ยอมฟังเทศน์และไม่ยอมนั่งลงกับพื้น กลับนั่งไขว่ห้างอยู่บนเก้าอี้ และทำท่าทางฮึดฮัดอยู่ตลอดเวลา มีหน้าซำยังพูด

ว่า ‘พระเจ้าช่วยอะไรไม่ได้หรอก ภูวชนเรียนมาแล้ว ไม่ต้องมาเทศน์ให้เสียเวลา จะเอา ภูไปฆ่าก็เอาไปเร็ว ๆ เถอะ’...”

(เขาวเรศน์ จารุบุญย์, 2554, หน้า 197)

“...หลักจากการประหารเสรีจลัน นายมุ่มย์ จัวยเจริญ เพชฌฆาตได้เปิดเผยกับ ผู้สื่อข่าวในยุคนั้นว่า ‘ระยะ 7 ปีที่ผ่านมาผมเคยเห็นนักโทษประหารมานับร้อยราย แต่ยังไม่เคยพบคนใจอำมหิตและเหี้ยมโหดอย่างนี้มาก่อน ไม่ว่าจะป็นมหาโจรปล้นฆ่ามา นับสิบศพพอบพระกัโหว่พระฟังเทศน์ บางคนถึงกับเข่าอ่อนเมื่อได้ฟังคำสั่งประหาร ชีวิต...แต่ไ้ไสนห้ใจเหี้ยมน่าดู’...”

(เขาวเรศน์ จารุบุญย์, 2554, หน้า 200)

“...นายสนอง โพธิ์บาง ยังพูดไ้ฮ้อดกับเจ้าหน้าที่ตำรวจที่เข้าไปควบคุมในห้อง ชั่งว่า ‘โไหน ๆ เราก็จะจากกันแล้ว ผมจะเล่าให้พี่ฟังอย่างเปิดอก ผมล้วงกระเป่า มาแล้วมากกว่าร้อยราย’...”

(เขาวเรศน์ จารุบุญย์, 2554, หน้า 224)

“...ลูกชายของนายเดชาให้การกับเจ้าหน้าที่ตำรวจว่า วันเกิดเหตุเวลาประมาณ 21.00 น. เห็นนายเดชาอยู่กับน้องนุ่นตามลำพังเพียงสองต่อสอง ตนนั่งเล่นอยู่หน้า บ้านและไ้ยินเสียงน้องนุ่นร้อง ‘อย่าทำหนู ๆ’ หลายครั้งติดต่อกัน...”

(เขาวเรศน์ จารุบุญย์, 2554, หน้า 263)

จากข้อความข้างต้นแสดงให้เห็นว่างานเขียนของเขาวเรศน์ จารุบุญย์ใช้ กลวิธีการเล่าเรื่องเพื่อสร้างความน่าเชื่อถือให้ผู้อ่านทราบผ่านคำบอกเล่าของนักโทษในเรือนจำ และเจ้าหน้าที่รัฐ ที่แสดงให้ผู้อ่านทราบถึงที่มาที่ไปและพฤติกรรมของนักโทษที่โหดเหี้ยม อำมหิต กระทำความผิดซ้ำเดิมหลายครั้ง และไม่สำนึกผิดต่อบาปที่ตนได้ก่อขึ้น แม้แต่คำเทศนา สั่งสอนของพระกัโหว่พระฟังเทศน์ก็ไม่สามารถขัดเกลาคใจนักโทษเหล่านี้ได้

กล่าวโดยสรุปได้ว่า การประกอบสร้างความเป็นนักโทษผ่านกลวิธีทาง ภาษาในงานเขียนสารคดีของเขาวเรศน์ จารุบุญย์ สะท้อนให้เห็นว่านักโทษเป็นผลผลิตที่เกิดจากความไม่พึงประสงค์ของสังคม เนื่องจากมีพฤติกรรมที่ผิดไปจากปทัสถานของสังคม ประกอบกับการที่สังคมไทยเป็นสังคมที่คนส่วนใหญ่นับถือพระพุทธศาสนา จึงทำให้พฤติกรรมต่าง ๆ ของนักโทษถูกมองว่าเป็นปฏิปักษ์กับหลักเกณฑ์ทางศีลธรรมไปโดยปริยาย เป็นเหตุให้ ภาพลักษณ์นี้ยังถูกผลิตซ้ำให้เห็นถึงความอันตรายและความเป็นส่วนเกินของสังคมมากขึ้นตาม ไปด้วย

การประกอบสร้างความเป็นนักโทษผ่านกลวิธีทางภาษาในงานเขียนสารคดีของกลุ่มนักเขียนที่ เป็นผู้คุมเรือนจำ ช่วยให้ผู้อ่านมองเห็นความคิดหรือประสบการณ์ของผู้เขียนที่ประกอบสร้างให้นักโทษเป็นบุคคลที่ไม่เพียงประสงค์ของสังคม ด้วยสาเหตุของพฤติกรรมในการก่อคดี นิสัย อารมณ์ ตลอดจนบุคลิกลักษณะของนักโทษล้วนเป็นภัยต่อชีวิตและทรัพย์สิน หรือแม้แต่การที่นักโทษบางส่วนหวนกลับไปทำพฤติกรรมเดิมอีกครั้งแม้จะผ่านการขัดเกลาพฤติกรรมนิสัยจากทางเรือนจำมาแล้วก็ตาม พฤติกรรมเช่นนี้ยิ่งตอกย้ำให้เห็นถึงการเป็นบุคคลอันตรายมากยิ่งขึ้น ดังนั้นนักโทษจึงสมควรได้รับโทษสถานหนักเพื่อให้เกิดความสำนึกผิดต่อบาปที่ได้กระทำขึ้น และเพื่อให้สังคมเกิดความสงบสุข

จากการศึกษาการประกอบสร้างความเป็นนักโทษผ่านกลวิธีทางภาษาในงานเขียนสารคดีของนักเขียนทั้ง 3 กลุ่ม อาจกล่าวได้ว่านักเขียนแต่ละกลุ่มมีการประกอบสร้างความเป็นนักโทษผ่านกลวิธีทางภาษา จำนวน 11 กลวิธี ดังตารางต่อไปนี้

ตาราง 10 แสดงกลวิธีทางภาษาในงานเขียนสารคดีของนักเขียนทั้ง 3 กลุ่ม

กลวิธีทางภาษา	กลุ่มนักเขียนสารคดี	กลุ่มนักเขียนที่เป็นนักโทษหรือเคยเป็นนักโทษ	กลุ่มนักเขียนที่เป็นผู้คุมเรือนจำ
1. กลวิธีการใช้คำศัพท์หรือวลี	✓	✓	✓
2. กลวิธีการใช้ประโยคแสดงเหตุผล	✓	✓	✓
3. กลวิธีการใช้มูลบท	✓	✓	✓
4. กลวิธีการใช้ความเปรียบเทียบ	✓	✓	✓
5. กลวิธีการใช้สัทบท	✓	✓	✓
6. กลวิธีการใช้คำแสดงทัศนภาวะ	✓	✓	✓
7. กลวิธีการอ้างถึงส่วนใหญ่	✓	✓	✓
8. กลวิธีการใช้คำถามเชิงวาทศิลป์	✓	✓	✓
9. กลวิธีการใช้ประโยคซ้ำประโยค	✓	-	-
10. กลวิธีการใช้โครงสร้างประโยคแสดงความสัมพันธ์	✓	✓	✓
11. กลวิธีการใช้เรื่องเล่า	-	✓	✓

จากตาราง 10 แสดงให้เห็นว่านักเขียนแต่ละกลุ่มมีการประกอบสร้างความเป็นนักโทษผ่านกลวิธีทางภาษาที่แตกต่างกัน ดังนี้

กลุ่มนักเขียนสารคดี ประกอบสร้างความเป็นนักโทษผ่านกลวิธีทางภาษา จำนวน 10 กลวิธี คือ กลวิธีการใช้คำศัพท์หรือวลี กลวิธีการใช้ประโยคแสดงเหตุผล กลวิธีการใช้มูลบท กลวิธีที่ใช้ความเปรียบ กลวิธีที่ใช้สหบท กลวิธีที่ใช้คำแสดงทัศนภาวะ กลวิธีใช้อ้างถึงส่วนใหญ่ กลวิธีที่ใช้คำถามเชิงวาทศิลป์ กลวิธีใช้ซ้ำประโยค และกลวิธีใช้โครงสร้างประโยคแสดงความสัมพันธ์

กลุ่มนักเขียนที่เป็นนักโทษหรือเคยเป็นนักโทษ ประกอบสร้างความเป็นนักโทษผ่านกลวิธีทางภาษา จำนวน 10 กลวิธี คือ กลวิธีการใช้คำศัพท์หรือวลี กลวิธีใช้ประโยคแสดงเหตุผล กลวิธีใช้มูลบท กลวิธีใช้ความเปรียบ กลวิธีใช้สหบท กลวิธีใช้คำแสดงทัศนภาวะ กลวิธีใช้อ้างถึงส่วนใหญ่ กลวิธีใช้คำถามเชิงวาทศิลป์ กลวิธีใช้โครงสร้างประโยคแสดงความสัมพันธ์ และกลวิธีใช้เรื่องเล่า

กลุ่มนักเขียนที่เป็นนักโทษหรือเคยเป็นนักโทษ ประกอบสร้างความเป็นนักโทษผ่านกลวิธีทางภาษา จำนวน 10 กลวิธี คือ กลวิธีการใช้คำศัพท์หรือวลี กลวิธีใช้ประโยคแสดงเหตุผล กลวิธีใช้มูลบท กลวิธีใช้ความเปรียบ กลวิธีใช้สหบท กลวิธีใช้คำแสดงทัศนภาวะ กลวิธีใช้อ้างถึงส่วนใหญ่ กลวิธีใช้คำถามเชิงวาทศิลป์ กลวิธีใช้โครงสร้างประโยคแสดงความสัมพันธ์ และกลวิธีใช้เรื่องเล่า

การประกอบสร้างความเป็นนักโทษผ่านกลวิธีทางภาษาดังกล่าว นับว่าเป็นการตอกย้ำให้ผู้อ่านทราบถึงอัตลักษณ์ของนักโทษผ่านการตีความตามกระบวนการตีความหรืออุดมการณ์ของนักเขียนจนนำไปสู่การสร้างภาพหรือความคิดบางประการเกี่ยวกับนักโทษให้แก่คนในสังคมได้รับรู้อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

ภาพแทนนักโทษผ่านงานเขียนสารคดีไทยในรอบ 2 ทศวรรษ (พ.ศ. 2540–2559)

วรรณกรรมนอกจากจะทำหน้าที่ให้ความบันเทิงแก่ผู้อ่านแล้ว วรรณกรรมยังมีหน้าที่ในการบันทึกภาพของสังคมด้วยเช่นกัน ทว่าสิ่งที่บันทึกนั้นอาจมีการประกอบสร้างขึ้นมา ดังที่ เสนาะ เจริญพร (2546, หน้า 18) กล่าวว่า การบันทึกภาพสังคมนั้นมิได้เป็นการบันทึกตามหลักของความเป็นจริง แต่เป็นการประกอบสร้างทางสังคม (social artefact) ที่พุดถึงมนุษย์ ชีวิต และโลก ผ่านการตีความเชิงอุดมการณ์ซึ่งผู้อ่านต้องพิจารณาวรรณกรรมในฐานะที่เป็นปฏิบัติการทางวาทกรรม (discursive practices) รูปแบบหนึ่ง ที่ส่งผลต่อกรอบความคิดของผู้อ่านด้วยการนำเสนอ “ระบอบแห่งความเป็นจริง” หรือความจริงตามที่ผู้เขียนเชื่อ ด้วยเหตุนี้ภาพแทน (Representation) ในวรรณกรรมจึงไม่ใช่ภาพแทนของความจริงในอุดมคติอีกต่อไป แต่เป็นภาพแทนจากมุมมองของนักเขียนที่สัมพันธ์กับกรอบวาทกรรม

ด้วยเหตุที่ภาพแทนมีความสัมพันธ์กับกรอบวาทกรรม ดังนั้นภาษาที่ใช้ในดับทจึงเป็นสิ่งสำคัญที่ต้องพิจารณา เนื่องจากภาษาที่ปรากฏในดับทนอกจากจะทำหน้าที่สื่อแทนความคิด (ideational representation) และสื่อแทนปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคล (interpersonal representation) แล้ว ภาษาที่มนุษย์เลือกใช้สื่อสารยังมีการสื่อเจตนาและอำนาจในเชิงความคิด บางประการแฝงอยู่ในดับทด้วย ดังนั้นการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยจึงได้อธิบายภาษาที่ใช้สื่อสารในเชิงการใช้ที่มีวัตถุประสงค์บางอย่างแฝงอยู่หรือที่เรียกว่ากลวิธีทางภาษา (linguistic strategies) ซึ่งเป็นกลวิธีในการผลิตดับทที่แฝงวัตถุประสงค์หรือมีเจตนามุ่งหมายของผู้ส่งสารที่ต้องการสื่อไปยังผู้รับสารท่ามกลางบริบทการสื่อสารที่แตกต่างกันออกไป โดยจันทิมา อังคพณิชกิจ (2557, หน้า 138-170) ได้เสนอกลวิธีทางภาษาเพื่อใช้วิเคราะห์ดับทในการสื่อสาร จำนวน 4 กลวิธี คือ กลวิธีทางศัพท์ (Lexicalization) กลวิธีการขยายความ (Modification) กลวิธีทางวัจนปฏิบัติศาสตร์และวาทกรรม (Discourse Pragmatic Strategies) และกลวิธีทางวาทศิลป์ (Rhetorical Strategies) ซึ่งกลวิธีทางภาษาดังกล่าวเป็นเครื่องมือในการแสดงความคิด ทศนคติ หรือเจตนาบางอย่างของผู้เขียนเพื่อแนะนำหรือโน้มน้าวใจให้ผู้อ่านให้เกิดความคิด ความรู้สึก หรือทศนคติให้ตรงกับผู้เขียน และนำมาซึ่งการสร้างเป็นภาพแทนให้แก่สิ่งต่าง ๆ ด้วยเช่นกัน

การสร้างภาพแทนเป็นกระบวนการสร้างความหมายให้แก่สิ่งใดสิ่งหนึ่งที่คิดผ่านกระบวนการทัศน์หรืออุดมการณ์ของผู้สร้าง เพื่อให้คนในสังคมได้รับรู้เกี่ยวกับความหมายนั้น ๆ ผ่านการสร้างวาทกรรมชุดต่าง ๆ โดย สจิวต ฮอลล์ (Hall, 1997, p. 15) ได้กล่าวถึงความหมายของภาพแทน (Representation) ไว้ในหนังสือ “Representation: Cultural Representations and Signifying Practices” โดยอธิบายว่าการสร้างภาพแทนให้กับสิ่งต่าง ๆ นั้น เป็นกระบวนการสร้างความหมายผ่านทางภาษา โดยเชื่อมโยงระหว่าง “แนวคิด” กับ “ภาษา” เข้าด้วยกัน เพื่ออ้างอิงถึงวัตถุ ผู้คน หรือเหตุการณ์ต่าง ๆ ในโลกแห่งความจริง หรือแม้กระทั่งโลกแห่งจินตนาการก็ตาม นอกจากนี้ สจิวต ฮอลล์ (Hall, 1997, pp. 17-19) ได้อธิบายถึงการทำงานร่วมกันระหว่างความหมายและภาษาไว้ 3 ประการ กล่าวคือ

ประการที่หนึ่ง คือ วิธีการสะท้อนความจริง (reflective approach) วิธีการนี้เป็นการทำหน้าที่ประการหนึ่งของภาษา นั่นคือ ภาษาที่มีหน้าที่สะท้อนหรือเลียนแบบสิ่งต่าง ๆ ที่อยู่ในโลก ดังนั้นภาพเสนอที่ปรากฏจึงเป็นเรื่องของการเลียนแบบนั่นเอง

ประการที่สอง คือ วิธีการตั้งใจให้เป็นความจริง (intentional approach) วิธีการนี้มีความคิดพื้นฐานว่า ผู้ส่งสารคือผู้ที่กำหนดความหมายของสิ่งต่าง ๆ ผ่านภาษาพูดและภาษาเขียน จะแปลหรือถอดความผิดไปไม่ได้ ดังนั้นวิธีการนี้จึงมีข้อบกพร่อง เนื่องจากภาษาเป็นเรื่อง

ของการสื่อสารที่ขึ้นอยู่กับแบบแผนทางภาษาศาสตร์ที่ต้องฟังชนบและรหัสทางภาษาที่ใช้ร่วมกันจึงจะสามารถถอดความได้ ดังนั้นภาษาจึงไม่ผูกขาดกับคนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง

ประการที่สาม คือ วิธีการประกอบสร้างความจริง (constructed approach) วิธีการนี้เชื่อว่าไม่มีผู้ใช้ภาษาคนใดสามารถกำหนดความหมายของภาษาให้หยุดนิ่งได้ เพราะสิ่งต่าง ๆ ไม่ได้มีความหมายอย่างที่เป็น แต่มนุษย์คือผู้ที่ประกอบสร้างความหมายขึ้นมาโดยใช้ระบบภาพตัวแทนซึ่งผนวกระบบความคิดและสัญญาต่าง ๆ เพื่อใช้สื่อความหมายกับผู้อื่นให้เกิดการรับรู้ร่วมกัน

ด้วยเหตุนี้การสร้างภาพแทนไม่ได้ประกอบไปด้วยความคิดที่เป็นปัจเจก หากแต่มีความหลากหลายในการจัดกลุ่ม รวบรวม จัดประเภทความคิด และสร้างความสัมพันธ์อันซับซ้อนระหว่างกัน ยกตัวอย่างเช่น หากใช้หลักเกณฑ์ความคล้ายคลึงและความแตกต่างในการสร้างความสัมพันธ์ ระหว่าง “นกกับเครื่องบิน” จะพบว่าในบางประการ นกเหมือนกับเครื่องบินบนท้องฟ้า ซึ่งความคิดนี้ตั้งอยู่บนฐานของความจริงที่ว่า ทั้งสองสิ่งนี้มีความเหมือนกันเพราะสามารถบินได้ ในขณะที่เดียวกันก็ปรากฏความคิดอีกว่า นกกับเครื่องบินมีความแตกต่างในประการอื่น ๆ อีก กล่าวคือ นกเป็นสัตว์ ส่วนเครื่องบินเป็นเครื่องจักรกล การผสมและจับคู่ความสัมพันธ์ระหว่างความคิดต่าง ๆ เพื่อก่อรูปของความเข้าใจ (idea) และความเห็นอย่างซับซ้อนนั้นเป็นไปได้ก็เพราะความคิดของเราถูกจัดการด้วยระบบการจัดจำแนกความแตกต่างจากตัวอย่างข้างต้น ในการแยกแยะครั้งแรกอยู่บนฐานของความแตกต่างระหว่างสิ่งที่บินได้กับบินไม่ได้และในการแยกแยะครั้งที่สองอยู่บนฐานของความแตกต่างระหว่างสิ่งที่มนุษย์ประดิษฐ์ขึ้นมากับสิ่งที่ป็นธรรมชาติ นอกจากนี้ยังมีกฎเกณฑ์อื่น ๆ ในการจัดการแยกแยะซึ่งทั้งหมดทำงานภายใต้ระบบความคิด เช่น การจัดลำดับในลักษณะความคิดโตมาก่อนและความคิดโตมาทีหลัง หรือการจัดลำดับตามหลักเหตุและผล เป็นต้น ทั้งนี้ความคิดดังกล่าวไม่ได้ถูกเก็บรวบรวมแบบสุ่ม แต่ความคิดถูกรวบรวม จัดการ และจำแนกเข้าสู่ความสัมพันธ์อันซับซ้อนกับสิ่งอื่น ๆ ในบริบทของสังคมและวัฒนธรรม

อาจกล่าวได้ว่ากระบวนการสร้างภาพแทนจะประกอบไปด้วยระบบ 2 ระบบ ระบบแรกเป็นระบบที่ช่วยจำแนกวัตถุ ผู้คน หรือเหตุการณ์ที่มีความสัมพันธ์กับชุดความคิด (a set of concept) ที่มีอยู่ในสมองของแต่ละคน ส่งผลให้สามารถอ้างอิงภาพ (image) หรือสิ่งต่าง ๆ ที่อยู่ในสมองและนอกสมองได้ และระบบที่สอง คือการกลั่นกรองและเรียบเรียงความรู้ความคิดในสมองแล้วสื่อสารออกมาให้ผู้อื่นรับทราบผ่านระบบสัญญา เช่น ภาษาหรือภาพ เป็นต้น นอกจากนี้การสร้างภาพแทนต้องมีปฏิสัมพันธ์กับบริบททางวัฒนธรรมอื่น ๆ (the circuit of culture) อาจกล่าวได้ว่า การสร้างภาพแทนจึงเป็นการสร้างที่ปราศจากความโปร่งใสและความ

บริสุทธิ์ เนื่องจากผู้สร้างได้แต่งเติมความหมายบางประการลงไป (สุพัชรินทร์ นาคคงคำ, 2556, หน้า 5)

จากกรอบแนวคิดข้างต้นอาจกล่าวได้ว่าการสร้างภาพแทนนั้นมีความสัมพันธ์กับกรอบวาทกรรมที่แสดงออกมาผ่านกลวิธีทางภาษาของผู้เขียน ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงนำทฤษฎีดังกล่าวมาใช้ในการวิเคราะห์เพื่อให้ทราบถึงภาพแทนนักโทษ ซึ่งผลการศึกษาจะช่วยให้ทราบว่านักเขียนได้กำหนดความหมาย คุณค่า และคาดหวังต่อนักโทษอย่างไร

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ภาพแทนนักโทษผ่านงานเขียนสารคดีไทยในรอบ 2 ทศวรรษ (พ.ศ. 2540-2559) พบว่านักเขียนมีการสร้างภาพแทนผ่านกลวิธีทางภาษาจำนวน 11 กลวิธี โดยกลวิธีทางภาษาดังกล่าวสร้างภาพแทนให้นักโทษจำนวน 6 ลักษณะ คือ ภาพแทนนักโทษที่มีความผิดปกติทางจิต ภาพแทนนักโทษที่พร้อมจะกลับตัวกลับใจเป็นคนดี ภาพแทนนักโทษในคราบผู้บริสุทธิ์ที่โชคร้าย ภาพแทนนักโทษที่น่าเวทนา ภาพแทนบุคคลอันตราย และภาพแทนบุคคลที่สังคมไม่ต้องการ โดยภาพแทนดังกล่าวถูกประกอบสร้างแตกต่างกันออกไปตามกลุ่มนักเขียน ซึ่งผู้วิจัยได้นำเสนอการสร้างภาพแทนนักโทษของนักเขียนแต่ละกลุ่ม ดังต่อไปนี้

1. การสร้างภาพแทนนักโทษของกลุ่มนักเขียนสารคดี

จากการสำรวจด้านข้อมูล ผู้วิจัยพบว่าปัจจุบันงานเขียนสารคดีที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับนักโทษในช่วง พ.ศ. 2540-พ.ศ. 2559 พบว่ามีนักเขียนสารคดีเพียงท่านเดียว คือ อรสม สุทธิสาคร ซึ่งเป็นนักเขียนที่นำเสนอเรื่องราวของนักโทษผ่านงานเขียนประเภทสารคดีอย่างต่อเนื่องและมีความน่าสนใจ เนื่องจากมีการลงพื้นที่เก็บข้อมูลด้วยตนเอง ทำให้งานเขียนสารคดีของอรสม สุทธิสาคร มีความสมจริงและน่าเชื่อถือเป็นอย่างยิ่ง โดยงานเขียนของอรสม สุทธิสาคร มีการสร้างภาพแทนให้นักโทษ จำนวน 5 ลักษณะ คือ ภาพแทนของนักโทษที่มีความผิดปกติทางจิต ภาพแทนนักโทษที่พร้อมจะกลับตัวกลับใจเป็นคนดี ภาพแทนนักโทษในคราบผู้บริสุทธิ์ที่โชคร้าย ภาพแทนนักโทษที่น่าเวทนา และภาพแทนของบุคคลอันตราย ดังต่อไปนี้

1.1 ภาพแทนนักโทษที่มีความผิดปกติทางจิต สุขภาพจิต คือ ความสมบูรณ์ทางจิตใจของมนุษย์ ที่ช่วยให้มนุษย์สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างเป็นสุข (จิราภรณ์ สอนพุด, 2550, หน้า 7) โดยผู้ที่มีสุขภาพจิตที่ดีจะมีความสามารถในการปรับตัวในสังคมได้อย่างเหมาะสม มีสมรรถภาพในการทำงาน มีสัมพันธภาพที่ดีกับบุคคลอื่น ๆ และสามารถทำประโยชน์ให้แก่ตนเองและสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ ด้วยเหตุนี้คนในสังคมส่วนใหญ่จึงยอมรับผู้ที่มีสุขภาพจิตดีมากกว่าผู้ที่มีความผิดปกติทางจิต แต่นักโทษเป็นกลุ่มคนที่มีความเสี่ยงต่อการเผชิญกับปัญหาสุขภาพจิต เนื่องจากนักโทษต้องพลัดพรากจากครอบครัวมาอยู่ใน

พื้นที่ที่ถูกจำกัดอิสรภาพ และอุดมไปด้วยกฎระเบียบที่เคร่งครัดซึ่งมีความแตกต่างอย่างยิ่งกับสังคมภายนอก สาเหตุนี้สร้างความกดดันและส่งผลกระทบต่อสภาวะทางจิตใจของนักโทษ โดยเฉพาะกับนักโทษใหม่ที่ไม่สามารถปรับตัวให้เข้ากับการใช้ชีวิตในเรือนจำ ซึ่งงานเขียนของอรสม สุทธิสาคร ได้สะท้อนให้เห็นถึงภาพแทนนักโทษที่มีความผิดปกติทางจิต ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตาราง 11 แสดงภาพแทนนักโทษที่มีความผิดปกติทางจิต ที่ปรากฏในงานเขียนของ

อรสม สุทธิสาคร

ตัวอย่างคำ	ตัวอย่างประโยค
หม่นหมอง (2540, หน้า 83) อ่อนแอไม่มี ความหวัง (2540, หน้า 86) อึดอัดใจ (2540, หน้า 205) ทุกข์โทมนัสอันสาหัส (2546, หน้า 81) ยากที่จะทำใจ (2546, หน้า 87) เสียใจอย่างถึงที่สุด หมดสิ้น ความหวัง ทางมืดมิด (2546, หน้า 94) เครียด คิดมาก กินไม่ได้นอนไม่หลับ (2555, หน้า 11) หงอยเหงาซึมเซา (2540, หน้า 83)	“...ผู้ต้องขังที่ทำไมได้จะเพี้ยนไปเลย เป็นเพราะปรับตัวไม่ได้ พวกนี้เราต้องให้การรักษา เรามีสถานพยาบาลอยู่ในนี้ บาง กรณีถ้าอาละวาดทำร้ายร่างกายตนเองหรือผู้อื่นก็อาจต้องใส่ ตรวน...” (อรสม สุทธิสาคร, 2540, หน้า 45) “...ดวงตาบางคู่บอกถึงขีดที่ใกล้วิกลจริต ไม่มีความไว้วางใจ ในมนุษย์คนใดหลงเหลืออยู่ โลกตราหน้าว่าเธอเป็นแม่ใจ อำมหิต เพราะเธอฆ่าลูกน้อยแรกคลอดกับมือ...” (อรสม สุทธิสาคร, 2540, หน้า 185)

จากตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นว่างานเขียนของอรสม สุทธิสาคร ได้สร้างภาพแทนนักโทษที่มีความผิดปกติทางจิต ด้วยการแสดงให้เห็นว่าเมื่อนักโทษเข้ามาอยู่ในเรือนจำแล้วนักโทษจะมีสภาวะทางจิตใจที่แย่ง เพราะการเข้ามาอยู่ในพื้นที่ที่อุดมไปด้วยกฎ ระเบียบ ข้อบังคับ และรั้วซึ่งอิสรภาพ ส่งผลให้นักโทษมีอาการเครียด หงอยเหงาซึมเซา และท้อแท้สิ้นหวัง เนื่องจากยังไม่สามารถยอมรับในชะตากรรม และไม่สามารถปรับตัวให้เข้ากับวิถีชีวิตในเรือนจำได้ นอกจากนี้นักโทษบางคนยังได้รับผลกระทบทางจิตใจจากคดีที่ได้ก่อมาด้วยเช่นกัน ดังนั้นการสร้างภาพแทนนักโทษที่มีความผิดปกติทางจิตของอรสม สุทธิสาคร จึงเป็นการสร้างขึ้นมาเพื่อสื่อให้ผู้อ่านเกิดความรับรู้และเข้าใจในตัวตนของนักโทษมากกว่าที่จะสื่อให้เห็นถึงความอันตรายที่เกิดจากความผิดปกติทางจิต

1.2 ภาพแทนนักโทษที่พร้อมจะกลับตัวกลับใจเป็นคนดี เมื่อนักโทษเข้ามาอยู่ในเรือนจำ นักโทษจะต้องปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ และข้อบังคับต่าง ๆ ที่เรือนจำกำหนด สิ่งเหล่านี้ช่วยขัดเกลาพฤติกรรมนิสัยของนักโทษให้มีความสำนึกต่อบาปที่ตนได้ก่อขึ้น ประกอบกับการส่งเสริม

ความรู้ด้านทักษะอาชีพให้กับนักโทษก็เป็นอีกปัจจัยหนึ่งช่วยเสริมให้นักโทษมีความสมบูรณ์พร้อมที่จะเริ่มต้นชีวิตใหม่หลังจากพ้นโทษ โดยงานเขียนของอรสม สุทธิสาคร สร้างภาพแทนนักโทษที่พร้อมจะกลับตัวกลับใจเป็นคนดี ดังต่อไปนี้

ตาราง 12 แสดงภาพแทนนักโทษที่พร้อมจะกลับตัวกลับใจเป็นคนดี ที่ปรากฏในงานเขียนของอรสม สุทธิสาคร

ตัวอย่างคำ	ตัวอย่างประโยค
<p>กลับเข้าหาศาสนา (2540, หน้า 82) ใช้ชีวิตอยู่กับลูกอย่างสงบ (2540, หน้า 158) ยึดถือในความซื่อสัตย์เป็นคุณธรรมประจำใจ (2555, หน้า 43) เข้าหาธรรมะ (2555, หน้า 47) เป็นครูบนดอย (2555, หน้า 93) คีนสูบ้านที่จากมา (2555, หน้า 129) ออกไปสู่อิสรภาพ ใช้ชีวิตบั้นปลายอย่างสงบสุขกับลูกชาย (2555, หน้า 147)</p>	<p>“...ดวงตาของทัตสงบเยือกเย็น เป็นแววตาของคนหนึ่งและบรรลุสัจจะของชีวิต ชีวิตที่ผ่านมาเป็นบทเรียนสอนเขาให้รู้จักดีชั่วมืดสว่าง ทัตเป็นตัวอย่างของบุคคลที่ใฝ่ดีและเพียรพยายาม แม้ว่าจะเสียวหนึ่งของชีวิตเขาจะเคยอยู่ในมมมมิต แต่เขาก็ก้าวพ้นปลักตมตรงนั้นมาได้ค่อนข้างเชยชม...” (อรสม สุทธิสาคร, 2540, หน้า 51)</p>
	<p>“...มีผู้ต้องขังรายหนึ่งออกไปเริ่มต้นชีวิตใหม่หลังพ้นก่ล้นอายเรือนจำ เธอได้งานทำเป็นหัวหน้าโรงงานตัดเย็บเสื้อผ้า มีความอุตสาหกรรมในการงานจนก้าวหน้าถึงขนาดได้ไปดูงานในยุโรปหลายประเทศ...เนื่องด้วยเธอได้วิชาตัดเย็บเสื้อผ้าไปจากสถานที่แห่งนี้...” (อรสม สุทธิสาคร, 2540, หน้า 195)</p>
	<p>“...ความสุขและการเปลี่ยนแปลงในชีวิตของวัลภาจากการปรับวิถีคิดในเชิงบวกได้อย่างยั่งยืนและรวดเร็ว ทว่าสิ่งเหล่านี้ก็ไม่ใช่องค์ประกอบทั้งหมดระบบของทัตทสถานที่เชื้อและช่วยสนับสนุนให้ผู้ต้องขังได้ทำกิจกรรมหลายสิ่งหลายอย่างอันนำไปสู่การจัดการชีวิตที่ดีก็นับเป็นปัจจัยหนึ่งที่สำคัญไม่แพ้กัน...” (อรสม สุทธิสาคร, 2555, หน้า 30)</p>
	<p>“...นอกเหนือจากการใช้ธรรมะช่วยพลิกฟื้นจิตใจจนปลดเปลื้องความทุกข์ได้แล้ว แสงสว่างที่ช่วยนำความสุขมาสู่ชีวิตของพิมลวรรณ นั่นคือ การที่เธอได้ใช้ความรู้ความสามารถที่เรียนมาสร้างประโยชน์ให้กับเรือนจำและผู้ต้องขังคนอื่น ๆ อย่างเต็มที่...” (อรสม สุทธิสาคร, 2555, หน้า 47)</p>

ตาราง 12 (ต่อ)

ตัวอย่างคำ	ตัวอย่างประโยค
	“...เรือนจำมีกิจกรรมที่ช่วยพัฒนาและขัดเกลาจิตใจ ด้วยการนิมนต์พระเข้ามาเทศนา ให้แง่คิดในการดำเนินชีวิตแก่ผู้ต้องขัง... ช่วยให้เขามีจิตใจที่สงบขึ้น ให้อภัยตัวเองได้ และไม่คิดฆ่าตัวตายอีกต่อไป...”
	(อรสม สุทธิสาคร, 2555, หน้า 140)

จากตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นว่างานเขียนของอรสม สุทธิสาคร ได้สร้างภาพแทนนักโทษที่พร้อมจะกลับตัวกลับใจเป็นคนดี ด้วยการแสดงให้เห็นว่านักโทษได้รับโทษทัณฑ์ในเรื่องจำอย่างเหมาะสมตามความผิดที่ตนได้กระทำไว้ ส่งผลให้นักโทษเกิดความสำนึกผิดและไม่หวนกลับมากระทำความผิดเช่นเดิม นอกจากนี้ทางเรือนจำยังได้ขัดเกลาพฤติกรรมนิสัยและเสริมสร้างทักษะวิชาชีพแก่นักโทษเพื่อเตรียมความพร้อมที่จะกลับคืนสู่สังคมภายนอกในฐานะบุคคลคุณภาพก็ยิ่งช่วยตอกย้ำให้เห็นถึงความพร้อมในการกลับตัวกลับใจเป็นคนดีมากยิ่งขึ้น

1.3 ภาพแทนนักโทษในคราบผู้บริสุทธิ์ที่โชคร้าย การสร้างภาพแทนนักโทษในคราบผู้บริสุทธิ์ที่โชคร้ายที่ปรากฏในงานเขียนของอรสม สุทธิสาคร เป็นการสร้างภาพแทนที่แสดงให้ผู้อ่านเห็นว่าการกลายสถานะเป็น “นักโทษ” มิได้เฉพาะผู้ที่ตั้งใจกระทำความผิดเพียงอย่างเดียว แต่ยังมีนักโทษหลายคนเข้ามาอยู่ในเรือนจำด้วยสาเหตุอื่น ๆ ด้วยเช่นกัน ดังต่อไปนี้

1.3.1 บุคคลที่รู้เท่าไม่ถึงการณ์ ผู้บริสุทธิ์บางคนต้องโทษในเรือนจำด้วยสาเหตุของความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ที่เกิดจากความประมาทในการใช้ชีวิตและการขาดความรู้ทางด้านกฎหมาย โดยบุคคลเหล่านี้กว่าที่จะรู้ตัวว่าได้กระทำความผิดก็ตกเป็นจำเลยในคดีความไปแล้ว ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตาราง 13 แสดงภาพแทนนักโทษในคราบผู้บริสุทธิ์ที่โชคร้ายที่เป็นบุคคลที่รู้เท่าไม่ถึงการณ์ที่ปรากฏในงานเขียน ของอรสม สุทธิสาคร

ตัวอย่างคำ	ตัวอย่างประโยค
พลังพลาด ประมาท (2540, หน้า 29)	“...แถมเห็นที่คนไทยธรรมดา ๆ ทั้งประเทศ (ยกเว้นผู้มีอาชีพทางกฎหมาย) เป็นกัน ทำให้เขาต้องตกเป็นจำเลยของกรมเจ้าสังกัด

ตาราง 13 (ต่อ)

ตัวอย่างคำ	ตัวอย่างประโยค
พลังพลาด ประมาท (2540, หน้า 29)	<u>ข้อหายักยอกทรัพย์...</u>
	(อรสม สุทธิสาคร, 2540, หน้า 90)
	“...ผลจากเหตุการณ์นี้ ด้ถูกพิพากษาจำคุกในคดีปล้น-ข่มขืนเป็นเวลา 20 ปี 6 เดือน <u>นั่นคือบทเรียนที่ด้รับจากการคบและไว้วางใจเพื่อนมากเกินไป...</u> ”
	(อรสม สุทธิสาคร, 2540, หน้า 167)
	“...การคบคนโดยขาดความระมัดระวัง...ถือเป็นโทษภัยในชีวิต เป็นบทเรียนแสนแพงที่ทำให้ชีวิตเธอต้องถูกตีตราด้วยคำว่า <u>“นักโทษประหาร” ในท้ายที่สุด...</u> ”
	(อรสม สุทธิสาคร, 2546, หน้า 89)
	“...ยายแดงไม่คิดเลยว่า คนที่กร่างงานหนักมาทั้งชีวิต และหวังว่าในช่วงเวลาสุดท้ายจะได้อยู่อย่างสงบ กลับต้องพลิกผันเข้ามาใช้ชีวิตอยู่หลังกำแพงสูงกรง <u>เพียงเพราะเรื่องราวเล็กน้อยที่เกิดจากความไว้เนื้อเชื่อใจในฐานะญาติพี่น้อง...</u> ”
	(อรสม สุทธิสาคร, 2555, หน้า 40)
	“...เพียงแต่การรับฝากกระเป๋าคงคนรู้จักมักคุ้น <u>ซ้ยังเป็นญาติแท้ ๆ ของตัวเองกลับพาให้เธอเข้ามาพัวพันคดียาเสพติดที่มีโทษหนักถึงขั้นประหารชีวิตหรือจำคุกตลอดชีวิต</u> แม้ว่าหญิงชราจะพยายามยืนยันในความบริสุทธิ์ของตนเองก็ไม่มีใครยอมเชื่อ...”
	(อรสม สุทธิสาคร, 2555, หน้า 41)
	“...จากสถานะผู้มีอันจะกินคนหนึ่งในแม่ฮ่องสอนที่ใคร ๆ ก็เรียกขานกันว่าแม่เลี้ยง กลับแปรเปลี่ยนเป็นคนสิ้นเนื้อประดาตัวในช่วงข้ามคืน <u>เพียงแต่การไปข้องเกี่ยวกับเพื่อนที่ค้ายาเสพติดเพียงครั้งเดียว แม้จะโดยไม่ตั้งใจ</u> ก็ทำให้ชีวิตทั้งหมดของแก้วตาวบดับลงในบัดนั้น...”
	(อรสม สุทธิสาคร, 2555, หน้า 56)
	“...ศาลแนะนำว่าให้เธอประนีประนอมยอมความ <u>แต่เพราะความที่ไม่รู้กฎหมายและเชื่อทนายมากเกินไปจึงทำให้เธอต้องรับโทษจำคุกในที่สุด...</u> ”
	(อรสม สุทธิสาคร, 2555, หน้า 105)

ตาราง 13 (ต่อ)

ตัวอย่างคำ	ตัวอย่างประโยค
	<p>“...เมื่อตามจับตัววิไลได้ เธอก็ให้การตามประสาคนเชื่อว่าคุยกันที่สวนของรุ่ง เป็นเหตุให้คนที่ไม่รู้ชื่อไหนก็เหมือนอย่างรุ่งต้องมาพัวพันคดีฆาตกรรม...”</p> <p>(อรสม สุทธิสาคร, 2555, หน้า 119)</p>
	<p>“...เพราะความไม่รู้กฎหมาย และไม่รู้หนังสือ พิมจึงไม่เข้าใจกระบวนการและสำนวนการสอบสวนต่าง ๆ ได้แต่ตอบคำถามไปตามที่ตำรวจถาม...”</p> <p>(อรสม สุทธิสาคร, 2555, หน้า 156)</p>
	<p>“...ผลแห่งความซื่อสัตย์ ความไวเนื้อเชื้อใจคน ก็ทำให้ลูกสาวของแม่ต้องกลายเป็นจำเลยศาล...”</p> <p>(อรสม สุทธิสาคร, 2555, หน้า 165)</p>
	<p>“...อาจเป็นเพราะความอ่อนด้อยประสบการณ์ พิมลวรณจึงไม่ตระหนักว่าการกระทำเช่นนี้ เปิดช่องโหว่ให้เธอกลายเป็นผู้กระทำผิด เพียงเพราะความไว้วางใจที่เธอมีต่อเจ้านายที่ทำงานร่วมกันมานาน...”</p> <p>(อรสม สุทธิสาคร, 2555, หน้า 170)</p>
	<p>“...สำหรับคนที่ได้รับโทษเพราะความรู้เท่าไม่ถึงการณ์เช่น พิมลวรณ ชีวิตในเรือนจำยิ่งเป็นเรื่องโหดร้ายเกินกว่าจะทำใจยอมรับได้...”</p> <p>(อรสม สุทธิสาคร, 2555, หน้า 176)</p>

จากตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นว่างานเขียนของอรสม สุทธิสาคร ได้สร้างภาพแทนนักโทษในคราบผู้บริสุทธิ์ที่โชคร้าย ด้วยการแสดงให้เห็นว่าสาเหตุหนึ่งของการกลายเป็นนักโทษ นั่นคือการความประมาทในการใช้ชีวิต ความพลั้งพลาด ความไวใจ และความอ่อนประสบการณ์ในการดำเนินชีวิต เป็นต้น แม้ว่าจะไม่ใช่ผู้ร้ายตัวจริงก็ตาม แต่การเข้ามาเกี่ยวข้องหรือมีส่วนรู้เห็นกับคดีความก็ทำให้ผู้บริสุทธิ์เหล่านี้ต้องกลายเป็นจำเลยสังคมที่หมดสิ้นอนาคตไปโดยปริยาย นอกจากนี้ภาพแทนนักโทษในคราบผู้บริสุทธิ์ที่โชคร้ายยังถูกตอกย้ำด้วยการแสดงให้เห็นถึงการเป็นผู้ที่กระทำความผิดไปเพราะความจำเป็นอีกด้วย ดังนี้

1.3.2 ผู้กระทำผิดด้วยความจำเป็น การกระทำความผิดด้วยความจำเป็นนั้น เอกชัย ชินฉนพงศ์ (2524, หน้า 1) ได้กล่าวไว้ว่า การกระทำความผิดด้วยความจำเป็นตามหลักประมวลกฎหมายอาญามาตรา 67 นั้น หมายถึง การที่บุคคลได้กระทำความผิดลงไปเพราะถูกขู่บังคับให้จำต้องกระทำเพราะอยู่ในที่บังคับ หรือกระทำความผิดลงเพื่อหลีกเลี่ยงให้พ้นจากภัยอันใกล้จะถึง โดยมูลเหตุที่ทำให้มนุษย์กระทำความผิดด้วยความจำเป็น เนื่องจากมนุษย์ทุกคนต่างมีความรักชีวิต ทรัพย์สิน และสิทธิของตน ดังนั้นเมื่อประสบภัย ไม่ว่าจะภัยนั้นจะเกิดขึ้นต่อชีวิต ร่างกายหรือทรัพย์สินของตน มนุษย์ย่อมกระทำทุกวิถีทางเพื่อให้พ้นจากภัยนั้น ซึ่งการกระทำของมนุษย์เพื่อให้พ้นจากภัยดังกล่าว หากไม่ไปกระทบกระทั่งถึงสิทธิของบุคคลอื่นจะไม่เกิดปัญหาแต่อย่างใด แต่หากการกระทำเพื่อหลีกเลี่ยงให้พ้นภัยนั้นเป็นการกระทำความผิดต่อผู้อื่น (บุคคลภายนอก) หรือถูกขู่บังคับให้กระทำความผิดต่อบุคคลภายนอกโดยตรง ตามปกติแล้วการกระทำความผิดด้วยความจำเป็นซึ่งตามหลักกฎหมายจะได้รับการยกเว้นโทษ เพราะเป็นเรื่องที่ผู้กระทำความผิดมีอาจหลีกเลี่ยงได้ และผู้กระทำผิดมิได้มีเจตนาอันชั่วร้าย แม้กฎหมายจะไม่เอาผิดผู้ที่กระทำความผิดด้วยความจำเป็น แต่อย่างไรก็ตามความจำเป็นและมูลเหตุในการก่อเหตุของนักโทษบางคนก็ได้ตรงกับหลักกฎหมายที่ได้ระบุเอาไว้ ส่งผลให้พวกเขาต้องรับโทษในเรือนจำ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตาราง 14 แสดงภาพแทนนักโทษในคราบผู้บริสุทธิ์ที่โชคร้ายที่เป็นผู้กระทำความผิดด้วยความจำเป็น ที่ปรากฏในงานเขียน ของอรสม สุทธิสาคร

ตัวอย่างคำ	ตัวอย่างประโยค
-	<p>“...กรณีของศิลป์ อาจารย์ดนตรีวัย 39 ปี เป็นกรณีที่สะท้อนใจผู้ได้รับฟังรับรู้มากที่สุดคดีหนึ่ง ด้วยเขาไม่ได้เป็นผู้ร้ายโดยสันดาน แต่เพราะปัญหาทางการเงินทำให้เขาต้องทยอยนำเครื่องดนตรีของโรงเรียนไปจำหน่าย...”</p> <p>(อรสม สุทธิสาคร, 2540, หน้า 90)</p>
	<p>“...ความคับแค้นในชีวิตเรื่องการทำมาหากิน ทำให้คนจริงอย่างลุงดำต้องก้าวเดินสู่ประตูคุก...”</p> <p>(อรสม สุทธิสาคร, 2540, หน้า 159)</p>
	<p>“...เพราะความเชื่อและตามใจคนรักชนิดที่ซึ้งเป็นนรก ซึ้งไม่เป็นไม้อะไรจึงให้เขาจับจองชีวิตของเธอไปตามใจชอบ...แต่เพราะรักสามี ดังนั้นเธอจึงร่วมซ่าผู้อื่นเพื่อสามี !...”</p> <p>(อรสม สุทธิสาคร, 2540, หน้า 206)</p>

ตาราง 14 (ต่อ)

ตัวอย่างคำ	ตัวอย่างประโยค
-	<p>“...การใช้ชีวิตคนเดียวทำให้วัลภาเปิดประตูก้าวเข้าสู่โลกของความเหงาอีกครั้ง แต่มีสิ่งหนึ่งที่เธอได้ชักชวนมันมาเป็นเพื่อนร่วมทางด้วย เพื่อนใหม่ของวัลภาที่มีชื่อเรียกสองพยางค์สั้น ๆ ว่า ‘ยาบ้า’ เหตุผลในการเสพยาบ้าของวัลภาไม่มีอะไรมากไปกว่าการขบไล่ความเหงาออกจากชีวิต...”</p> <p>(อรสม สุทธิสาคร, 2555, หน้า 24-25)</p> <p>“...แม้ไม่ยอมเข้าสู่วังวนของยาเสพติด แต่ด้วยโรคภัยที่คุกคามอยู่นั่นเองที่ทำให้เธอไม่สามารถไปประกอบอาชีพสุจริตได้ เพราะไม่มีใครยอมรับ หน้าซำลูกก็เข้า ๆ ออก ๆ โรงพยาบาล...”</p> <p>(อรสม สุทธิสาคร, 2555, หน้า 69)</p> <p>“...ความเครียดทำให้แม่เฒ่าตัดสินใจหาทางออกด้วยอารมณ์ชั่ววูบ นั่นคือการฆ่าหลาน และคิดฆ่าตัวตายตาม !...”</p> <p>(อรสม สุทธิสาคร, 2555, หน้า 136-137)</p>

จากตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นว่างานเขียนของอรสม สุทธิสาคร ได้สร้างภาพแทนนักโทษในคราบผู้บริสุทธิ์ที่โชคร้าย ด้วยการแสดงให้เห็นว่านักโทษไม่ได้เป็นผู้ที่มีนิสัยเลวร้าย แต่ก่อคดีไปด้วยความจำเป็น เช่น อารมณ์ชั่ววูบ ปัญหาชีวิต และปัญหาทางการเงิน เป็นต้น การกระทำดังกล่าวแม้กระทำไปเพื่อให้ตนเองมีชีวิตรอด แต่พฤติกรรมบางอย่างยังขัดกับความถูกต้องทางกฎหมายจนกลายมาเป็นนักโทษในที่สุด นอกจากนี้ภาพแทนนักโทษในคราบผู้บริสุทธิ์ที่โชคร้ายยังถูกแสดงให้เห็นถึงการเป็นบุคคลที่ถูกใส่ร้ายอีกด้วย ดังนี้

1.3.3 บุคคลที่ถูกใส่ร้าย งานเขียนของอรสม สุทธิสาคร ได้แสดงให้เห็นว่านักโทษบางคนต้องเข้ามาอยู่ในเรือนจำในฐานะของผู้บริสุทธิ์ที่ถูกใส่ร้ายจนตกเป็นจำเลยในคดีความ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตาราง 15 แสดงภาพแทนนักโทษในคราบผู้บริสุทธิ์ที่โชคร้ายที่เป็นบุคคลที่ถูกใส่ร้าย
ที่ปรากฏในงานเขียน ของอรสม สุทธิสาคร

ตัวอย่างคำ	ตัวอย่างประโยค
ถูกใส่ร้ายป้ายสี (2540, หน้า 29)	“...เมื่อตามจับตัววิไลได้ เธอก็ให้การตามประสาคนชื่อว่าคุยกันที่ สวนของรุ่งเป็นเหตุให้คนที่ไม่รู้อิโหนอิเหนอรุ่งต้องมาพัวพัน คดีฆาตกรรม...”
แพะผู้บริสุทธิ์ (2546, หน้า 47)	
แพะตัวปลอม (2546, หน้า 52)	

(อรสม สุทธิสาคร, 2555, หน้า 119)

จากตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นว่างานเขียนของอรสม สุทธิสาคร ได้สร้างภาพแทนนักโทษในคราบผู้บริสุทธิ์ที่โชคร้ายด้วยการใช้คำเรียกนักโทษว่า “แพะตัวปลอม, แพะผู้บริสุทธิ์” การใช้คำเรียกดังกล่าวเป็นการแฝงวิถีคิดให้ผู้อ่านทราบว่านักโทษที่อยู่ในเรือนจำมิได้มีเฉพาะคนร้ายไปเสียทั้งหมด เนื่องจากนักโทษบางคนอาจโชคร้ายอยู่ในเหตุการณ์ขณะที่ผู้ร้ายตัวจริงกำลังก่อคดี ประกอบกับการถูกใส่ร้ายหรือซัดทอดว่าเป็นผู้ร่วมก่อคดี ก็เป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ผู้บริสุทธิ์ต้องตกเป็นจำเลยในคดีความอย่างปฏิเสธไม่ได้

1.4 ภาพแทนนักโทษที่น่าเวทนา ภายหลังจากที่นักโทษถูกตัดสินให้เข้ามาอยู่ในเรือนจำ สิ่งหนึ่งที่นักโทษทุกคนต้องประสบเหมือนกันทั้งหมดนั่นคือความทุกข์ทรมานที่เกิดจากการถูกกักขัง กฎระเบียบที่เคร่งครัด สภาพแวดล้อมที่แออัด และการพลัดพรากจากคนรัก เป็นต้น สาเหตุดังกล่าวช่วยสะท้อนให้เห็นถึงความทุกข์ทรมานที่นักโทษได้รับจนเกิดเป็นภาพแทนนักโทษที่น่าเวทนา ดังต่อไปนี้

1.4.1 ขาดอิสระภาพในการดำรงชีวิต ตามหลักปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ได้กล่าวถึงสิทธิขั้นต่ำของมนุษย์ทุกคน ด้วยการรับรองถึงหลักความมีเสรีภาพและความเสมอภาคเท่าเทียมกันของมนุษย์แต่ละบุคคลไว้ว่า มนุษย์ทั้งหลายเกิดมาอิสรเสรีเท่าเทียมกันทั้งศักดิ์ศรีและสิทธิ ทุกคนได้รับการประสิทธิ์ประสาทเหตุผลและมโนธรรม ควรปฏิบัติต่อกันฉันพี่น้องและการปฏิบัติต่อมนุษย์ทุกคน รัฐห้ามเลือกปฏิบัติไม่ว่าจะมีความแตกต่างในเรื่องใด ๆ รวมทั้งต้องการให้รัฐภาคีทั้งหลายปฏิบัติและให้ความเคารพต่อมนุษย์ทุกคนอย่างเสมอภาคเท่าเทียมกันโดยปราศจากการเลือกปฏิบัติอย่างใดทั้งสิ้น ไม่ว่าบุคคลนั้นจะเป็นหรืออยู่ในสถานภาพหรือฐานะเช่นใดก็ตาม (คณะกรรมการประสานงานองค์การสิทธิมนุษยชน, 2545, หน้า 4-6) จากบทบัญญัติดังกล่าวจะเห็นได้ว่ามนุษย์ทุกคนล้วนมีอิสระในการดำรงชีวิต หากผู้ใดละเมิดหมายถึงผู้นั้นคุกคามศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของผู้อื่นจะมีความผิดทางกฎหมาย แต่นักโทษไม่ได้เป็นคนปกติของสังคม ด้วยเหตุนี้ “อิสระ” ของนักโทษจึงถูกจำกัดด้วยการคุมขังอยู่ในเรือนจำโดยมีกรมราชทัณฑ์ทำหน้าที่ควบคุมดูแลนักโทษไม่ให้หลบหนี ซึ่งงานเขียนของอรสม

สุทธิสาคร ได้แสดงให้เห็นถึงความทุกข์เวทนาที่เกิดจากการขาดอิสรภาพของนักโทษ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตาราง 16 แสดงภาพแทนนักโทษที่นำเวทนาที่ต้องขาดอิสรภาพในการดำรงชีวิตที่ปรากฏในงานเขียน ของอรสม สุทธิสาคร

ตัวอย่างคำ	ตัวอย่างประโยค
-	<p>“...นกที่บินอยู่บนท้องฟ้าเหนือกำแพงของเรือนจำเท่านั้นที่มีอิสรเสรีบินไปไหน ๆ ได้ตามชอบใจ <u>ส่วนสภาพชีวิตของผู้ต้องขังนั้นถ้าจะเปรียบก็คงเหมือนนกในกรงเหล็กเล็กเสียมากกว่า...</u>”</p> <p>(อรสม สุทธิสาคร, 2540, หน้า 48)</p> <p>“...ช่วงแรกของชีวิตที่ถูกลิดรอนอิสรภาพนั้น ยายยอมรับว่าเป็นชีวิตที่หดหู่และลำบาก ถึงขนาดที่หญิงแกร่งอย่างเธอต้องเสียน้ำตา...”</p> <p>(อรสม สุทธิสาคร, 2555, หน้า 45)</p> <p>“...การใช้ชีวิตเกือบ 6 ปี หลังกำแพงคุก <u>นับได้ว่าเป็นความทุกข์ทรมานสำหรับหญิงชราวัย 70 ปี เธอเคยเปรยว่าอยู่ข้างนอกเปรียบไปก็เหมือนภพสวรรค์ที่เราจะใช้ชีวิตอย่างไรก็ได้ตามใจแต่ในนี้คือนรก...</u>”</p> <p>(อรสม สุทธิสาคร, 2555, หน้า 47-48)</p>

จากตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นว่างานเขียนของอรสม สุทธิสาคร ได้สร้างภาพแทนนักโทษที่นำเวทนา ด้วยการแสดงให้เห็นว่านักโทษมีสถานภาพที่ไม่เท่าเทียมกับคนปกติในสังคม เพราะถูกจำกัดพื้นที่และขาดอิสระในการใช้ชีวิต แม้การกระทำดังกล่าวจะเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนก็ตาม แต่นักโทษก็คือผลผลิตที่เกิดจากพฤติกรรมอันไม่พึงประสงค์ของสังคม ดังนั้นการละเมิดสิทธิดังกล่าวจึงเป็นเสมือนตราบาปที่นักโทษสมควรจะได้รับ ทำให้นักโทษต้องได้รับความทุกข์ทรมานทั้งด้านร่างกายและจิตใจ

1.4.2 ปฏิบัติตามกฎหมายระเบียบอย่างเคร่งครัด เป็นที่ทราบกันดีว่าภายในเรือนจำนั้นมีกฎระเบียบข้อบังคับที่กำหนดให้นักโทษปฏิบัติไปในทิศทางเดียวกัน โดยมีเจ้าหน้าที่เรือนจำเป็นผู้ควบคุมและรักษาวินัยของนักโทษด้วย การใช้กระบวนการแนะนำ สั่งสอน แก้ไข และตรวจตราปฏิบัติแก่ผู้ต้องขังให้ประพฤติตนอยู่ในกฎระเบียบข้อบังคับของเรือนจำ เพราะหากปราศจากระเบียบวินัย จะทำให้ควบคุมนักโทษยากลำบากและเกิดความไม่สงบสุขขึ้น

ภายในเรือนจำ (บวรรัตน์ สุวรรณประเสริฐ, 2547, หน้า 1) ด้วยเหตุนี้นักโทษจึงต้องเป็นบุคคลที่ต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบตลอดเวลา ส่งผลให้การใช้ชีวิตของนักโทษไม่สุขสบายเหมือนกับโลกภายนอก และก่อให้เกิดเป็นความทุกข์แก่นักโทษตามมา ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตาราง 17 แสดงภาพแทนนักโทษที่น่าเวทนาที่ต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบอย่างเคร่งครัดที่ปรากฏในงานเขียน ของอรสม สุทธิสาคร

ตัวอย่างคำ	ตัวอย่างประโยค
-	“...กฎบางกฎของเรือนจำทุกแห่ง อาจทำให้สมาชิกรู้สึกตกต่ำกว่ามาตรฐานของความเป็นมนุษย์...” (อรสม สุทธิสาคร, 2540, หน้า 187)

จากตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นว่างานเขียนของอรสม สุทธิสาคร ได้สร้างภาพแทนนักโทษที่น่าเวทนาด้วยการแสดงให้เห็นว่ากฎระเบียบบางประการของเรือนจำสร้างความทุกข์ใจแก่นักโทษ เพราะกฎระเบียบดังกล่าวได้ลดทอนศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ซึ่งขัดต่อหลักมนุษยชน การนำเสนอเช่นนี้ช่วยตอกย้ำให้ผู้อ่านเกิดความเวทนาในตัวของนักโทษมากยิ่งขึ้น

1.4.3 พล็อตพรากจากครอบครัว นอกจากการถูกจำกัดอิสรภาพจะสร้างความทุกข์ใจแก่นักโทษแล้ว การพลัดพรากจากครอบครัวก็เป็นอีกสาเหตุที่ทำให้นักโทษเกิดความทุกข์ทางจิตใจ เนื่องจากนักโทษยังอาลัยและโหยหาความรักความอบอุ่นจากครอบครัวที่จากมา ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตาราง 18 แสดงภาพแทนนักโทษที่น่าเวทนาที่พลัดพรากจากครอบครัว ที่ปรากฏในงานเขียน ของอรสม สุทธิสาคร

ตัวอย่างคำ	ตัวอย่างประโยค
-	“...ลูกกรงที่กั้นขวางเธอกับโลกแห่งอิสรภาพภายนอก อีกนัยหนึ่งก็คืออุปสรรคที่กั้นขวางบทบาทหน้าที่ของความเป็นแม่ ไม่มีโอกาสได้อบรมสั่งสอนดูแลเลี้ยงลูกอีกต่อไป มันคือความเจ็บปวดที่เกินทนสำหรับลูกผู้หญิงเพศแม่ทุกคน แต่ก็ต้องจำทน...” (อรสม สุทธิสาคร, 2546, หน้า 69)

จากตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นว่างานเขียนของอรสม สุทธิสาคร ได้สร้างภาพแทนนักโทษที่นำเวทนา ด้วยการแสดงให้เห็นว่าครอบครัวเป็นสถาบันพื้นฐานของมนุษย์ที่ประกอบไปด้วยสมาชิกในครอบครัวที่มีความรัก ความเข้าใจกัน ให้กำลังใจสนับสนุนซึ่งกันและกัน แม้ว่าในชีวิตประจำวันของมนุษย์จะมีความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลหลากหลายรูปแบบ แต่ความสัมพันธ์ในครอบครัวก็ยังเป็นความสัมพันธ์ที่มีความสำคัญที่สุดระหว่างมนุษย์ด้วยกันเอง เนื่องจากความสัมพันธ์ที่ดีที่ราบรื่นในครอบครัวจะสนับสนุนให้ครอบครัวมีความมั่นคง มีความเข้มแข็งและมีความสุข ตลอดจนเป็นเครื่องป้องกันปัญหาต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นกับสมาชิกในครอบครัวได้อย่างมีประสิทธิภาพอีกด้วย ดังนั้นการพลัดพรากจากครอบครัวจึงก่อให้เกิดความทุกข์เวทนาแก่นักโทษอย่างยิ่ง เพราะได้ปิดกั้นความสัมพันธ์ระหว่างครอบครัว และปิดกั้นความรักที่นักโทษเคยได้รับจากครอบครัวไปอย่างสิ้นเชิง

1.5 ภาพแทนของบุคคลอันตราย ปัญหาอาชญากรรมเป็นปัญหาหนึ่งที่ส่งผลกระทบต่อสวัสดิภาพของสังคมไทยมาโดยตลอด เนื่องจากปัญหาดังกล่าวส่งผลกระทบต่อความมั่นคงทางด้านชีวิตและทรัพย์สินของผู้บริสุทธิ์ ทำให้รัฐต้องสร้างมาตรการควบคุมด้วยการออกกฎหมายลงโทษผู้กระทำผิดเพื่อไม่ให้คนในสังคมกระทำการใด ๆ ที่เป็นภัยต่อผู้อื่น ประกอบกับสังคมไทยเป็นสังคมที่คนส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ ดังนั้นพฤติกรรมในการก่อคดีของนักโทษจึงถูกสังคมมองว่าเป็นปฏิปักษ์กับหลักเกณฑ์ทางศีลธรรมไปโดยปริยาย เป็นเหตุให้ภาพลักษณ์นักโทษยังถูกผลิตซ้ำให้เห็นถึงความอันตรายและเป็นส่วนเกินของสังคมมากขึ้นตามไปด้วย ซึ่งงานเขียนสารคดีของอรสม สุทธิสาคร มีการสร้างภาพแทนของบุคคลอันตรายให้แก่ นักโทษ โดยมีรายละเอียดดังนี้

1.5.1 นักโทษที่เป็นภัยต่อความมั่นคงของชาติ การสร้างความมั่นคงให้แก่ชาติเป็นหน้าที่ของประชาชนทุกคนที่ต้องดำรงไว้เพื่อให้เกิดเป็นความผาสุกของคนในชาติ แต่นักโทษกลับมีความประพฤติน่าเป็นภัยต่อความมั่นคงและสร้างความหวาดกลัวให้แก่คนในสังคม ดังนั้นภาพแทนของบุคคลอันตรายจึงถูกสะท้อนให้เห็นว่าเป็นผู้ทำลายความมั่นคงของชาติ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตาราง 19 แสดงภาพแทนบุคคลอันตรายที่เป็นภัยต่อความมั่นคงของชาติ ที่ปรากฏในงานเขียน ของอรสม สุทธิสาคร

ตัวอย่างคำ	ตัวอย่างประโยค
-	“...ในการออกโทษแต่ละครั้ง ผู้ต้องขังคดีอื่น ๆ มักได้รับลดหย่อนออกกันทุกครั้ง ยกเว้นคดียาเสพติด ทั้งนี้เพราะรัฐบาลได้วางเงื่อนไขไว้ในร่างพระราชกฤษฎีกา ไม่ให้อภัยโทษกรณียาเสพติด

ตาราง 19 (ต่อ)

ตัวอย่างคำ	ตัวอย่างประโยค
	เนื่องจากรัฐมองว่าเป็นปอนทำลายประเทศชาติและสังคมส่วนรวม...” (อรสม สุทธิสาคร, 2540, หน้า 141)

จากตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นว่างานเขียนของอรสม สุทธิสาคร ได้สร้างภาพแทนของบุคคลอันตรายด้วยการแสดงให้เห็นว่านักโทษในคดียาเสพติดไม่สามารถยื่นฎีกาขออภัยโทษได้ เนื่องจากนักโทษคดียาเสพติดมีอัตราการกระทำผิดซ้ำมากกว่านักโทษคดีอื่น ๆ เมื่อพ้นโทษออกไปแล้วอาจกลับไปค้ายาเสพติดเหมือนเช่นเคยอันส่งผลต่อความมั่นคงของชาติในภายภาคหน้า ด้วยเหตุนี้นักโทษคดียาเสพติดจึงเป็นบุคคลที่เป็นภัยต่อความมั่นคงของชาติที่ไม่อาจปล่อยให้คืนสู่สังคมได้รวดเร็วเหมือนนักโทษคดีอื่น ๆ

1.5.2 นักโทษที่กระทำความผิดซ้ำ ภายหลังจากเข้าไปอยู่ในเรือนจำแล้ว นักโทษจะได้รับการขัดเกลาพฤติกรรมนิสัยให้กลับตัวเป็นพลเมืองดี ตลอดจนได้รับการศึกษาและฝึกอบรมทักษะอาชีพในด้านต่าง ๆ เพื่อนำไปใช้เป็นความรู้ในการประกอบอาชีพเลี้ยงดูตนเอง และครอบครัวอย่างสุจริตไม่กลับไปเป็นภาระสังคมเหมือนที่ผ่านมา แม้ว่าความคาดหวังจากเรือนจำจะมุ่งเน้นให้นักโทษกลับตัวกลับใจแต่ก็ยังพบว่ามึ้นักโทษบางส่วนที่หวนกลับไปกระทำความผิดซ้ำ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตาราง 20 แสดงภาพแทนบุคคลอันตรายที่กระทำความผิดซ้ำ ที่ปรากฏในงานเขียน ของ
อรสม สุทธิสาคร

ตัวอย่างคำ / ข้อความ	ตัวอย่างประโยค
-	“...ส่วนมากผู้ต้องขังเก่าที่กลับมา มักเป็นคดีลักทรัพย์หรือคดียาเสพติด บางคนเข้ามาหลายครั้ง ออกไปไม่เท่าไรก็กลับเข้ามาอีก...” (อรสม สุทธิสาคร, 2540, หน้า 194)

จากตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นว่างานเขียนของอรสม สุทธิสาคร ได้สร้างภาพแทนของบุคคลอันตรายด้วยการแสดงให้เห็นว่าการขัดเกลาพฤติกรรมนิสัยไม่สามารถฟื้นฟูพฤติกรรมของนักโทษให้กลับมาเป็นพลเมืองดีของสังคมได้ ส่งผลให้นักโทษที่พ้นโทษออกไปแล้วหวนกลับไปก่ออาชญากรรมอีกหลังจากที่ได้ปล่อยตัวออกมาจากเรือนจำโดยเฉพาะคดีลัก

ทรัพย์และยาเสพติดที่พบว่ามีนักโทษคดีดังกล่าวกระทำความผิดซ้ำอยู่เป็นประจำ การนำเสนอ เช่นนี้ตอกย้ำให้ผู้อ่านมองเห็นถึงความอันตรายของนักโทษมากยิ่งขึ้น

กล่าวโดยสรุปได้ว่าการสร้างภาพแทนนักโทษที่ปรากฏในงานเขียนของ นักเขียนสารคดี ได้หล่อหลอมความคิดให้ผู้อ่านเกิดความเข้าใจในตัวตนนักโทษทั้งในด้านบวก และด้านลบ โดยในด้านบวกนั้นนักเขียนสารคดีได้แสดงให้เห็นถึงที่มาและสาเหตุของการ กลายเป็นนักโทษที่มีได้มีนิสัยโหดร้ายจากพื้นฐานของจิตใจ แต่ส่วนใหญ่เข้ามาด้วยเหตุผล ของความโชคร้าย ประมาท ไร้เดียงสา และขาดความรู้ นอกจากนี้ยังแสดงให้เห็นว่านักโทษมี ความพร้อมที่จะคืนสู่สังคมในฐานะพลเมืองดีที่จะไม่กลับไปเป็นภาระสังคม เนื่องจากนักโทษ ผ่านการขัดเกลาพฤติกรรมนิสัยตลอดจนการฝึกอบรมความรู้ทางการศึกษาและวิชาชีพมาเป็นอย่างดี ประกอบกับโทษทัณฑ์ที่ได้รับจากเรือนจำที่ส่งผลให้นักโทษสำนึกผิดก็เป็นอีกกลวิธีหนึ่งซึ่งช่วยให้ ผู้อ่านเปิดใจยอมรับในตัวตนของนักโทษภายหลังจากพ้นโทษมากยิ่งขึ้น

ส่วนในด้านลบนั้นนักเขียนสารคดีได้แสดงให้เห็นว่าแม้นักโทษจะผ่านการ ขัดเกลาพฤติกรรมนิสัยมาแล้วแต่ยังมีบางส่วนที่หวนกลับไปกระทำความผิดเช่นเดิม โดยเฉพาะ นักโทษคดียาเสพติดและลักทรัพย์ การนำเสนอเช่นนี้สะท้อนให้เห็นถึงปัญหาอย่างหนึ่งของกรม ราชทัณฑ์ที่ไม่สามารถติดตามดูแลและช่วยเหลือนักโทษที่พ้นโทษในการแก้ปัญหาต่าง ๆ เช่น ปัญหาครอบครัว ปัญหาการว่างงาน หรือปัญหาอื่น ๆ ได้ นั่นคือสาเหตุที่ส่งผลให้เกิดการ กระทำผิดซ้ำของนักโทษจนต้องกลับไปคืนสู่เรือนจำอีกครั้งหนึ่ง

นอกจากนี้การสร้างภาพแทนให้เห็นถึงความทุกข์เวทนาและบุคคลที่มี อาการทางจิตยังเป็นเสมือนกับการสร้างวัจนกรรมเตือนให้ผู้อ่านใช้ชีวิตด้วยความไม่ประมาท และไม่หลงเดินทางผิดจนทำให้ชีวิตต้องพบกับความทุกข์เวทนาและประสบปัญหาทางจิต เหมือนกับนักโทษด้วยเช่นเดียวกัน

2. การสร้างภาพแทนนักโทษของกลุ่มนักเขียนที่เป็นนักโทษหรือเคยเป็นนักโทษ

กลุ่มนักเขียนที่เป็นนักโทษหรือเคยเป็นนักโทษ เป็นนักเขียนอีกกลุ่มหนึ่งที่บอกเล่า เรื่องราวชีวิตนักโทษในเรือนจำผ่านประสบการณ์ตรงของนักเขียนให้ผู้อ่านทราบเรื่องราวของ นักโทษ ด้วยเหตุผลที่อาศัยอยู่ในเรือนจำเป็นระยะเวลานานส่งผลให้นักเขียนสามารถถ่ายทอด เรื่องราวและประสบการณ์ต่าง ๆ ของนักโทษได้อย่างลุ่มลึก ช่วยให้ผู้อ่านรับรู้เรื่องราวที่เกิดขึ้น ภายใต้อาณัติเรือนจำ จนนำไปสู่ความเข้าใจและเห็นอกเห็นใจนักโทษในฐานะมนุษย์คนหนึ่งซึ่งหลงผิด และให้โอกาสนักโทษได้กลับมาอยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุข จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่ากลุ่ม นักเขียนที่เป็นนักโทษหรือเคยเป็นนักโทษสร้างภาพแทนให้กับนักโทษ จำนวน 5 ลักษณะ คือ ภาพแทนของนักโทษที่มีความผิดปกติทางจิต ภาพแทนนักโทษที่พร้อมจะกลับตัวกลับใจเป็นคน

ดี ภาพแทนนักโทษในคราบผู้บริสุทธิ์ที่โชคร้าย ภาพแทนนักโทษที่นำเวทนา และภาพแทนของบุคคลอันตรราย ดังต่อไปนี้

2.1 ภาพแทนนักโทษที่มีความผิดปกติทางจิต สุขภาพจิต คือ ความสมบูรณ์ทางจิตใจของมนุษย์ ที่ช่วยให้มนุษย์สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างเป็นสุข (จิราภรณ์ สนวนพุด, 2550, หน้า 7) โดยผู้ที่มีสุขภาพจิตที่ดีจะมีความสามารถในการปรับตัวในสังคมได้อย่างเหมาะสม มีสมรรถภาพในการทำงาน มีสัมพันธภาพที่ดีกับบุคคลอื่น ๆ และสามารถทำประโยชน์ให้แก่ตนเองและสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ ด้วยเหตุนี้คนในสังคมส่วนใหญ่จึงยอมรับผู้ที่มีสุขภาพจิตดีมากกว่าผู้ที่มีความผิดปกติทางจิต แต่นักโทษเป็นกลุ่มคนที่มีความเสี่ยงต่อการเผชิญกับปัญหาสุขภาพจิต เนื่องจากนักโทษต้องพลัดพรากจากครอบครัวมาอยู่ในพื้นที่ที่ถูกจำกัดอิสรภาพ และอุดมไปด้วยกฎระเบียบที่เคร่งครัดซึ่งมีความแตกต่างอย่างยิ่งกับสังคมภายนอก สาเหตุนี้สร้างความกดดันและส่งผลกระทบต่อสภาวะทางจิตใจของนักโทษ ซึ่งงานเขียนของกลุ่มนักเขียนที่เป็นนักโทษหรือเคยเป็นนักโทษได้สะท้อนให้เห็นถึงภาพแทนนักโทษที่มีความผิดปกติทางจิต ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตาราง 21 แสดงภาพแทนนักโทษที่มีความผิดปกติทางจิต ของกลุ่มนักเขียนที่เป็นนักโทษหรือเคยเป็นนักโทษ

ตัวอย่างคำ /ข้อความ	ตัวอย่างประโยค
ซิมเคว้า หวาดผวา หวั่นวิตก (2555, หน้า 20) เครื่องเครียด (2555, หน้า 36) หวาดระแวง กระสับกระส่าย (2555, หน้า 40) ซิมเคว้า สลดหดหู่ หวาดระแวง วิตกกังวล (2555, หน้า 175) เคว้าสลดหดหู่ ท้อแท้ เหนื่อยหน่าย และรู้สึกโดดเดี่ยว (2556, หน้า 102) ประสาทเสีย (2558, หน้า 53) วิตกกังวลจนแทบจะกลายเป็นบ้า (2558, หน้า 119)	“...พวกที่ทำคัลลยกรรมตบแต่งเจ้าโลก ไม่ว่าจะเป็นผ่าเบนซ์ ฝั่งมุก หรือนิตสารใด ๆ เพื่อเพิ่มขนาด พวกหมอจะไม่ชอบเลย เดือนแล้วเดือนอีก เพราะเป็นอันตรรายแก่ตนเองและยังเป็นการเพิ่มภาระให้กับหมอโดยใช้เหตุ ตามปกติคนใช้ก็เยอะอยู่แล้ว ต้องมาเสียเวลาปวดหัวกับ ‘คนจิตไม่ว่าง’...” (นักโทษชายเรือนจำกลางบางขวาง, 2555, หน้า 108)

จากตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นว่างานเขียนสารคดีของกลุ่มนักเขียนที่เป็นนักโทษหรือเคยเป็นนักโทษได้แสดงให้เห็นถึงความผิดปกติทางจิตของนักโทษใหม่ที่เกิดจากการปรับตัวและการทำใจยอมรับสภาพของตนเองไม่ได้ กล่าวคือนักโทษเคยนอนพักผ่อนกับครอบครัวและใช้ชีวิตอย่างอิสระเสรี แต่เมื่อมาอยู่ในโลกใบใหม่ที่อุดมไปด้วยกฎระเบียบที่ไร้ซึ่ง

อิสรภาพ และต้องนอนร่วมกับผู้อื่นที่มีความแตกต่างกันหลากหลายด้าน เช่น อุปนิสัย ใจคอ การศึกษา อาชีพ และฐานะทางสังคม เป็นต้น สิ่งดังกล่าวเป็นปัจจัยสำคัญที่ก่อให้เกิดความเครียดและความกดดันที่ส่งผลให้นักโทษมีความผิดปกติทางจิตใจ เช่น ซึมเศร้า หวาดผวา วิตกกังวล และท้อแท้สิ้นหวัง นอกจากนี้การคัดลอกกรรมอวัยวะเพศ เช่น การฉีดยา เจาะ ผ่า หรือฝังวัสดุต่าง ๆ เข้าไปในอวัยวะเพศของตนเองเพื่อให้มีขนาดและรูปร่างที่แปลกไปจากเดิมยังเป็นการแสดงออกถึงความผิดปกติทางจิตอย่างหนึ่งด้วยเช่นกัน จะเห็นได้ว่ากลุ่มนักเขียนที่เป็นนักโทษหรือเคยเป็นนักโทษ ได้สร้างภาพแทนนักโทษที่มีความผิดปกติทางจิตขึ้นมาเพื่อสื่อให้ผู้อ่านเกิดความรับรู้และเข้าใจในตัวตนของนักโทษมากกว่าที่จะสื่อให้เห็นถึงความอันตรายที่เกิดจากความผิดปกติทางจิต แม้นักโทษจะมีความผิดปกติทางจิตเกี่ยวกับการคัดลอกกรรมอวัยวะเพศก็ตาม แต่พฤติกรรมดังกล่าวเป็นเพียงการแสดงออกทางวิถีเพศ มิได้ก่อให้เกิดอันตรายแก่บุคคลอื่น ๆ แต่อย่างใด

2.2 ภาพแทนนักโทษที่พร้อมจะกลับตัวกลับใจเป็นคนดี เมื่อนักโทษเข้ามาอยู่ในเรือนจำ นักโทษจะต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ ที่เรือนจำกำหนด สิ่งเหล่านี้ช่วยขัดเกลาพฤติกรรมนิสัยของนักโทษให้มีความสำนึกต่อบาปที่ตนได้ก่อขึ้น ประกอบกับการให้กำลังใจและการยอมรับจากสังคมภายนอกที่นักโทษได้รับก็เป็นอีกปัจจัยหนึ่งช่วยเสริมให้นักโทษมีความสมบูรณ์พร้อมที่จะเริ่มต้นชีวิตใหม่หลังจากพ้นโทษ โดยงานเขียนของกลุ่มนักเขียนที่เป็นนักโทษหรือเคยเป็นนักโทษมีการสร้างภาพแทนนักโทษที่พร้อมจะกลับตัวกลับใจเป็นคนดี ดังต่อไปนี้

ตาราง 22 แสดงภาพแทนนักโทษที่พร้อมจะกลับตัวกลับใจเป็นคนดี ของกลุ่มนักเขียนที่เป็นนักโทษหรือเคยเป็นนักโทษ

ตัวอย่างคำ /ข้อความ	ตัวอย่างประโยค
กลับออกไปประกอบวิชาชีทางด้านกฎหมาย เพื่อช่วยเหลือคนอื่น (2556, หน้า 81) พังเทศนา (2555, หน้า 42) ไหว้พระสวดมนต์ (2555, หน้า 62) หวังที่จะกลับไปเป็นคนดี (2556, หน้า 79) เกรงครัดในศีลในธรรม (2558, หน้า39) ใช้ชีวิตให้เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมมากที่สุด (2558, หน้า 38) ออกบวช (2558, หน้า 54) ออกไปเป็นบาทหลวง (2558, หน้า 85) บวชชิตตลอดชีวิต (2559, หน้า 149)	“...มือปืนดาวรุ่งแห่งเมืองปากน้ำโพบอกกับผมว่าเลิกแล้ว จะไม่กลับไปเดินเส้นทางเดิมแน่นอน เพราะตั้งแต่ติดคุกมาได้พบเห็นสังขารหลายอย่าง...” (ส. แม่ปิง, 2558, หน้า 35) “...สิ่งสำคัญที่สุดที่ทำให้เขาตัดสินใจเด็ดเดี่ยวว่าจะไม่หวนกลับไปเป็นมือปืนรับจ้างอีกเพราะพระมหากรุณาธิคุณของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ถ้าไม่มีพระองค์ท่าน ผมคงถูกนำตัวไปฉีดยาแล้ว...” (ส. แม่ปิง, 2558, หน้า 36)

ตาราง 22 (ต่อ)

ตัวอย่างคำ / ข้อความ	ตัวอย่างประโยค
	<p>“...หากมีโอกาสรอดไปจากคุณที่เปรียบดังขุมนรกบนดินแห่งนี้ได้ เขาจะใช้ชีวิตให้เป็นประโยชน์ต่อสังคมส่วนรวมมากที่สุด...”</p> <p>(ส. แม่ปิง, 2558, หน้า 38)</p>
	<p>“...ทันทีที่มีการประกาศว่ามีการพระราชทานอภัยโทษ พี่สันต์บอกว่าเหมือนได้ชีวิตใหม่ เป็นชีวิตที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวพระราชทานให้ จึงตั้งใจว่าหากมีโอกาสออกไปสู่โลกภายนอกจะกลับตัวเป็นคนดี...”</p> <p>(ส. แม่ปิง, 2558, หน้า 55)</p>
	<p>“...อีกนานเท่าไรไม่มีใครรู้ที่อดีตมือปืนรุ่นใหญ่ เจ้าของเรือนร่างสูงโปร่งคนนี้จะมีโอกาสกลับไปสู่โลกกว้างอีกครั้ง แม้เจ้าตัวบอกว่าจะกลับไปอยู่กับนายคนเดิม แต่<u>ผมเชื่อว่าจากประสบการณ์ตกนรกบนดินด้วยการต้องมานอนรอความตายอยู่ห้องประหารเกือบสามปี คงทำให้เขาได้ทบทวนอะไรหลายอย่างและเปลี่ยนพฤติกรรมใหม่...</u>”</p> <p>(ส. แม่ปิง, 2558, หน้า 56)</p>
	<p>“...ปัจจุบันร้อยโททหารป่าเขต 3 น่านได้กำลังยื่นขอพักการลงโทษ คาดว่าจะได้รับการพิจารณาปล่อยตัวในเร็ววันนี้ และ<u>ผมเชื่อว่าความทุกข์ต่าง ๆ ที่กัดกร่อนหัวใจเขาจากการที่ต้องถูกคุมขังมาเป็นระยะเวลากว่า 15 ปี คงเป็นสิ่งเตือนใจไม่ให้เขากลับไปเดินเส้นทางที่ผิดอีก...</u>”</p> <p>(ส. แม่ปิง, 2558, หน้า 71)</p>
	<p>“...อดีตมาเฟียแห่งแดนอารีรังบอกว่าหากมีโอกาสได้รับอิสรภาพจะไม่กลับไปเป็นมาเฟียอีกเด็ดขาด เขาวางแผนชีวิตเอาไว้ว่าจะออกไปเป็นบาทหลวง...”</p> <p>(ส. แม่ปิง, 2558, หน้า 85)</p>
	<p>“...เสียหอยพุดออกมาจากใจจริงว่าที่เขารอดตายมาได้เป็นเพราะพระมหากรุณาธิคุณของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เขาจะใช้ชีวิตที่เหมือนตายแล้วเกิดใหม่นี้ให้เป็นประโยชน์มากที่สุด...”</p> <p>(ส. แม่ปิง, 2558, หน้า 121)</p>

ตาราง 22 (ต่อ)

ตัวอย่างคำ /ข้อความ	ตัวอย่างประโยค
	<p>“...วันนั้นนักโทษหลายคนที่เราญาติไปถึงกับปลาบปล้อมต้นต้น ร้องไห้ด้วยความซาบซึ้งใจ ถึงแม้ญาติพี่น้องของพวกเราจะหนีหายและทอดทิ้งไปยาวนาน แต่อย่างน้อยก็ยังมีสังคมบางกลุ่มพร้อมจะให้ภัยและไม่ทอดทิ้งพวกเรา เพียงเท่านี้ก็เป็นการกำลังใจให้นักโทษหลายคนเกิดความรู้สึกสำนึกผิดและคงไม่หวนกลับไปทำความผิดซ้ำซากอีกต่อไป...”</p> <p>(ชนิดดา สว่างเดือน, 2559, หน้า 123)</p>

จากตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นว่างานเขียนกลุ่มนักเขียนที่เป็นนักโทษหรือเคยเป็นนักโทษได้สร้างภาพแทนนักโทษที่พร้อมจะกลับตัวกลับใจเป็นคนดี ด้วยการแสดงให้เห็นว่าในขณะที่อยู่ในเรือนจำนักโทษส่วนใหญ่ได้ใช้หลักของธรรมชาติเกลียดใจ เพื่อให้ตนเองสามารถกลับไปอยู่ในสังคมได้อย่างสงบสุข นอกจากนี้การต้องโทษในเรือนจำเป็นระยะเวลาอันยาวนานทำให้นักโทษรู้สึกหยาบช้ากับบทลงโทษจนเกิดความสำนึกผิดและไม่คิดหวนกลับมาก่อคดี จะเห็นได้ว่าการสร้างภาพแทนดังกล่าวช่วยให้ผู้อ่านเกิดทัศนคติเชิงบวกและเข้าใจนักโทษในฐานะมนุษย์คนหนึ่งที่ยังหลงผิด อันส่งผลให้เกิดการยอมรับและให้โอกาสนักโทษได้กลับคืนสู่สังคมอีกครั้ง

2.3 ภาพแทนนักโทษในคราบผู้บริสุทธิ์ที่โชคร้าย การสร้างภาพแทนนักโทษในคราบผู้บริสุทธิ์ที่โชคร้ายที่ปรากฏในงานเขียนของกลุ่มนักเขียนที่เป็นนักโทษหรือเคยเป็นนักโทษเป็นการสร้างภาพแทนที่แสดงให้เห็นว่าการกลายสถานะเป็น “นักโทษ” มิได้เฉพาะผู้ที่ตั้งใจกระทำความผิดเพียงอย่างเดียว แต่ยังมีนักโทษหลายคนที่ไม่ได้เข้ามาอยู่ในเรือนจำด้วยสาเหตุอื่น ๆ ด้วยเช่นกัน ดังต่อไปนี้

2.3.1 บุคคลที่รู้เท่าไม่ถึงการณ์ ผู้บริสุทธิ์บางคนต้องโทษในเรือนจำด้วยสาเหตุของความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ที่เกิดจากความประมาทในการใช้ชีวิตและการขาดความรู้ทางด้านกฎหมาย โดยบุคคลเหล่านี้กว่าที่จะรู้ตัวว่าได้กระทำความผิดก็ตกเป็นจำเลยในคดีความไปแล้ว ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตาราง 23 แสดงภาพแทนนักโทษในคราบผู้บริสุทธิ์ที่โชคร้ายที่ผู้กระทำไปเพราะ
ความจำเป็น ของกลุ่มนักเขียนที่เป็นนักโทษหรือเคยเป็นนักโทษ

ตัวอย่างคำ / ข้อความ	ตัวอย่างประโยค
ด้วยความประมาท ล้ำพองใจ (2558, หน้า 73) คบเพื่อนไม่ดี (2559, หน้า 22) ความโง่และไม่รู้กฎหมาย (2559, หน้า 79)	<p>“...เขาบอกว่า ‘ที่แรกเพื่อนมันก็ไม่ให้ผมมาหรอกนะ เพื่อน ๆ บอกจะไปรู้ระกัน ผมก็เลยบอกเพื่อนไปว่าถ้าพวกที่จะไปรู้ระก็ไปกันสิ ทั้งผมนั่งรอในรถก็ได้ เพื่อนเลยใจอ่อนให้ผมติดรถมาด้วย จนกระทั่งมาถูกจับ เพิ่งมารู้ภายหลังว่าเพื่อนจะนำยาเสพติดไปส่งให้ลูกค้าที่ได้ติดต่อซื้อขายกันไว้...ศาลไม่เชื่อคำให้การของผม ผมก็ไม่รู้จะพูดยังไง ไม่รู้เรื่องจริง ๆ’...”</p> <p>(นักโทษชายเรือนจำบางขวาง, 2555, หน้า 19)</p> <p>“...เพื่อนคนหนึ่งที่ย้ายมาจากเรือนจำลาดยาวเล่าให้ฟังว่าเขาได้รู้จักคู่คดีของเนตรน้อย คู่คดีบอกว่า ‘เนตรน้อยไม่รู้เรื่องจริง ๆ วันนั้นที่ไม่ได้บอกเนตรน้อยว่าจะนำไปส่งลูกค้าเพราะกลัวเจอด่านตำรวจจะออกพิรุช และที่จำใจให้ติดรถมาเที่ยวด้วยกันก็เพราะเห็นความตั้งใจและอดสงสารไม่ได้’ เขาเล่าให้ฟังพร้อมกับน้ำตาที่ไหลนอง...”</p> <p>(นักโทษชายเรือนจำกลางบางขวาง, 2555, หน้า 21)</p> <p>“...เมื่อตำรวจแจ้งข้อกล่าวหาผมก็ปฏิเสธตลอดทุกข้อกล่าวหา เพราะผมไม่รู้เรื่องเลย ด้วยความที่ไม่มีประสบการณ์ทางด้านคดีความและไม่รู้กฎหมาย...”</p> <p>(นักโทษชายเรือนจำกลางบางขวาง, 2555, หน้า 145)</p>

จากตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นว่างานเขียนของกลุ่มนักเขียนที่เป็นนักโทษหรือเคยเป็นนักโทษ ได้สร้างภาพแทนนักโทษในคราบผู้บริสุทธิ์ที่โชคร้าย ด้วยการแสดงให้เห็นว่าสาเหตุหนึ่งของการกลายเป็นนักโทษ นั่นคือ การรู้เท่าไม่ถึงการณ์และอ่อนประสบการณ์ สาเหตุดังกล่าวส่งผลให้ต้องตกเป็นจำเลยในคดีความ ประกอบกับการที่นักโทษส่วนใหญ่เป็นผู้ที่ไม่มีความรู้ทางด้านกฎหมายจึงไม่สามารถสู้คดีเพื่อพิสูจน์ความบริสุทธิ์ของตนเองและกลายมาเป็นนักโทษในที่สุด

2.3.2 ผู้กระทำไปเพราะความจำเป็น การกระทำความผิดด้วยความจำเป็น นั้น เอกชัย ชินณพงค์ (2524, หน้า 1) ได้กล่าวไว้ว่า การกระทำความผิดด้วยความจำเป็นตามหลักประมวลกฎหมายอาญามาตรา 67 นั้น หมายถึง การที่บุคคลได้กระทำความผิดลงไปเพราะถูกขู่บังคับให้จำต้องกระทำเพราะอยู่ในที่บังคับ หรือกระทำความผิดลงเพื่อหลีกเลี่ยงให้

พ้นจากภัยอันใกล้จะถึง โดยมูลเหตุที่ทำให้มนุษย์กระทำความผิดด้วยความจำเป็น เนื่องจากมนุษย์ทุกคนต่างมีความรักชีวิต ทรัพย์สิน และสิทธิของตน ดังนั้นเมื่อประสบภัย ไม่ว่าจะภัยนั้นจะเกิดขึ้นต่อชีวิต ร่างกายหรือทรัพย์สินของตน มนุษย์ย่อมกระทำทุกวิถีทางเพื่อให้พ้นจากภัยนั้น ซึ่งการกระทำของมนุษย์เพื่อให้พ้นจากภัยดังกล่าว หากไม่ไปกระทบกระทั่งถึงสิทธิของบุคคลอื่นจะไม่เกิดปัญหาแต่อย่างใด แต่หากการกระทำเพื่อหลีกเลี่ยงให้พ้นภัยนั้นเป็นการกระทำความผิดต่อผู้อื่น (บุคคลภายนอก) หรือถูกขู่บังคับให้กระทำความผิดต่อบุคคลภายนอกโดยตรงตามปกติแล้วการกระทำความผิดด้วยความจำเป็นซึ่งตามหลักกฎหมายจะได้รับการยกเว้นโทษ เพราะเป็นเรื่องที่ผู้กระทำความผิดมิอาจหลีกเลี่ยงได้ และผู้กระทำความผิดมิได้มีเจตนาอันชั่วร้าย แม้กฎหมายจะไม่เอาผิดกับผู้ที่กระทำความผิดด้วยความจำเป็น แต่อย่างไรก็ตามความจำเป็นและมูลเหตุในการก่อเหตุของนักโทษบางคนก็มิได้ตรงกับหลักกฎหมายที่ได้ระบุเอาไว้ ส่งผลให้พวกเขาต้องรับโทษในเรือนจำ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตาราง 24 แสดงภาพแทนนักโทษในคราบผู้บริสุทธิ์ที่โชคร้ายที่เป็นบุคคลที่รู้เท่าไม่ถึงการณ์ของกลุ่มนักเขียนที่เป็นนักโทษหรือเคยเป็นนักโทษ

ตัวอย่างคำ /ข้อความ	ตัวอย่างประโยค
ฐานะทางบ้านยากจน (2558, หน้า 73) รายได้ไม่พอกับรายจ่าย ดิตรวยทางลัด (2558, หน้า 99) ไร้ญาติขาดเงิน (2558, หน้า 70) เป็นหนี้ ถึงแตก (2558, หน้า 103)	<p>“...มือปืนพ่อลูกอ่อนแล้วว่าความจริงไม่ได้ตั้งใจที่จะมาเป็นมือปืน แต่หลังจากปลดประจำการทหารเกณฑ์จากศูนย์สงครามพิเศษลพบุรีแล้วไม่มีงานทำ จึงต้องเดินทางไปอยู่กับพ่อเลี้ยงที่เคยรู้จักกันมาก่อนในซุ้มมือปืนทางภาคเหนือ...”</p> <p>(ส. แม่ปิง, 2558, หน้า 30)</p>
	<p>“...‘ผมไม่ต้องการเป็นมือปืนรับจ้าง แต่ตอนนั้นมันหมดหนทางแล้วจริง ๆ นาข้าวก็ทำไม่ได้ เพราะเจ้าหน้าที่ป่าไม้มาประกาศว่าพื้นที่ที่ผมทำนาเป็นเขตป่าสงวน ผมก็เลยไม่มีที่ทำกิน ไม่มีงานทำ โหนจะเป็นหนี้อีกจำนวนหนึ่ง ก็เลยจำใจรับปากเขา’... นัดพูดด้วยเสียงปนเศร้าเมื่อเล่าย้อนเรื่องราวไปในอดีต...”</p> <p>(ส. แม่ปิง, 2558, หน้า 65)</p>
	<p>“...พี่พูนเล่าว่าเคยมีครอบครัว มีลูกแล้วสองคน เป็นชายหนึ่งหญิงหนึ่ง อาชีพเดิมของพี่พูนคือรับจ้างขับเรือหางยาวข้ามฝั่งไปมาระหว่างไทยกับลาว แต่รายได้ไม่พอกับรายจ่ายจึงคิด <u>รวยทางลัด</u> เมื่อกลุ่มพ่อค้ายาเสพติดว่าจ้างให้ขนยาเสพติด</p>

ตาราง 22 (ต่อ)

ตัวอย่างคำ / ข้อความ	ตัวอย่างประโยค
	จากฝั่งลาวมาส่งให้ลูกค้าที่ฝั่งไทย...” (ส. แม่ปิง, 2558, หน้า 99)

จากตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นว่างานเขียนของกลุ่มนักเขียนที่เป็นนักโทษหรือเคยเป็นนักโทษ ได้สร้างภาพแทนนักโทษในคราบผู้บริสุทธิ์ที่โชคร้าย ด้วยการแสดงให้เห็นว่าปัญหาทางการเงินเป็นสาเหตุหลักที่ทำให้นักโทษต้องกระทำความผิด การกระทำดังกล่าวแม้กระทำไปด้วยความจำเป็น แต่พฤติกรรมในการก่อคดีขัดกับความถูกต้องทางกฎหมายส่งผลให้ถูกจับดำเนินคดีในที่สุด นอกจากนี้ภาพแทนนักโทษในคราบผู้บริสุทธิ์ที่โชคร้ายยังถูกแสดงให้เห็นถึงการเป็นบุคคลที่ถูกใส่ร้ายอีกด้วย ดังนี้

2.3.3 บุคคลถูกใส่ร้าย งานเขียนของกลุ่มนักเขียนที่เป็นนักโทษหรือเคยเป็นนักโทษ ได้แสดงให้เห็นว่านักโทษบางคนต้องเข้ามาอยู่ในเรือนจำในฐานะของผู้บริสุทธิ์ที่ถูกใส่ร้ายจนตกเป็นจำเลยในคดีความ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตาราง 25 แสดงภาพแทนนักโทษในคราบผู้บริสุทธิ์ที่โชคร้ายที่เป็นบุคคลที่ถูกใส่ร้ายของกลุ่มนักเขียนที่เป็นนักโทษหรือเคยเป็นนักโทษ

ตัวอย่างคำ / ข้อความ	ตัวอย่างประโยค
แพะ (2555, หน้า 16) ผู้บริสุทธิ์ (2555, หน้า 21)	-

จากตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นว่างานเขียนของกลุ่มนักเขียนที่เป็นนักโทษหรือเคยเป็นนักโทษ ได้สร้างภาพแทนนักโทษในคราบผู้บริสุทธิ์ที่โชคร้ายด้วยการใช้คำเรียกนักโทษว่า “แพะ, ผู้บริสุทธิ์” การใช้คำเรียกดังกล่าวเป็นการแฝงวิธีคิดให้ผู้อ่านทราบว่านักโทษบางคนที่อยู่ในเรือนจำเป็นผู้บริสุทธิ์ที่ถูกใส่ร้ายจนตกเป็นผู้มีความในคดีความที่ตนเองไม่ได้ก่อขึ้น

การสร้างภาพแทนนักโทษในคราบผู้บริสุทธิ์ที่โชคร้ายของกลุ่มนักเขียนที่เป็นนักโทษหรือเคยเป็นนักโทษช่วยให้ผู้อ่านเกิดความเข้าใจในตัวตนของนักโทษในฐานะผู้บริสุทธิ์ที่เข้าไปเกี่ยวข้องกับคดีความด้วยสาเหตุของความไม่รู้ ความอ่อนประสบการณ์ กระทำไปเพราะความจำเป็นในชีวิต และการถูกใส่ร้าย การสร้างภาพแทนดังกล่าวนอกจากจะช่วยให้

ผู้อ่านเกิดมุมมองในด้านบวกต่อนักโทษมากยิ่งขึ้นแล้ว ยังเป็นเสมือนเครื่องเตือนใจให้ผู้อ่านดำรงชีวิตด้วยความไม่ประมาทและไม่หลงระเหิดทำความผิดด้วยเหตุผลเดียวกับนักโทษอีกด้วย

2.4 ภาพแทนนักโทษที่นำเวทนา ภายหลังจากที่นักโทษถูกตัดสินให้เข้ามาอยู่ในเรือนจำ สิ่งหนึ่งที่นักโทษทุกคนต้องประสบเหมือนกันทั้งหมดนั่นคือ ความทุกข์เวทนาที่เกิดจากการถูกกักขัง กฎระเบียบที่เคร่งครัด สภาพแวดล้อมที่แออัด และการพลัดพรากจากคนรัก เป็นต้น สาเหตุดังกล่าวช่วยสะท้อนให้เห็นถึงความทุกข์ทรมานที่นักโทษได้รับจนเกิดเป็นภาพแทนนักโทษที่นำเวทนา ดังต่อไปนี้

2.4.1 ขาดอิสรภาพในการดำรงชีวิต ตามหลักปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ได้กล่าวถึงสิทธิขั้นต่ำของมนุษย์ทุกคน ด้วยการรับรองถึงหลักความมีเสรีภาพและความเสมอภาคเท่าเทียมกันของมนุษย์แต่ละบุคคลไว้ว่า มนุษย์ทั้งหลายเกิดมามีอิสระเท่าเทียมกันทั้งศักดิ์ศรี และสิทธิทุกคนได้รับการประสิทธิประสาทเหตุผลและมโนธรรม ควรปฏิบัติต่อกันฉันพี่น้องและการปฏิบัติต่อมนุษย์ทุกคน รัฐห้ามเลือกปฏิบัติไม่ว่าจะมีความแตกต่างในเรื่องใด ๆ รวมทั้งต้องการให้รัฐภาคีทั้งหลายปฏิบัติและให้ความเคารพต่อมนุษย์ทุกคนอย่างเสมอภาคเท่าเทียมกันโดยปราศจากการเลือกปฏิบัติอย่างใดทั้งสิ้น ไม่ว่าบุคคลนั้นจะเป็นหรืออยู่ในสถานภาพหรือฐานะเช่นใดก็ตาม (คณะกรรมการประสานงานองค์การสิทธิมนุษยชน, 2545, หน้า 4-6) จากบทบัญญัติดังกล่าวจะเห็นได้ว่ามนุษย์ทุกคนล้วนมีอิสระในการดำรงชีวิต หากผู้ใดละเมิดหมายถึงผู้นั้นคุกคามศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของผู้อื่น จะมีความผิดทางกฎหมาย แต่นักโทษไม่ได้เป็นคนปกติของสังคม ด้วยเหตุนี้ “อิสระ” ของนักโทษจึงถูกจำกัดด้วยการคุมขังอยู่ในเรือนจำโดยมีกรมราชทัณฑ์ทำหน้าที่ควบคุมดูแลนักโทษไม่ให้หลบหนี ซึ่งงานเขียนของกลุ่มนักเขียนที่เป็นนักโทษหรือเคยเป็นนักโทษ ได้แสดงให้เห็นถึงความทุกข์เวทนาที่เกิดจากการขาดอิสรภาพของนักโทษ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตาราง 26 แสดงภาพแทนนักโทษที่นำเวทนาที่ขาดอิสรภาพในการดำรงชีวิต ของกลุ่มนักเขียนที่เป็นนักโทษหรือเคยเป็นนักโทษ

ตัวอย่างคำ / ข้อความ	ตัวอย่างประโยค
ทรมานแสนสาหัส (2559, หน้า 19)	“...แม้พวกเขาเหล่านั้นจะไม่มีที่ซุกหัวนอน อยู่อย่างอดมื้อกินมือ แต่พวกเขายังคงมีอิสรภาพอย่างเต็มเปี่ยม แต่การสูญเสียอิสรภาพเหมือนอย่างพวกนั้น มันเหมือนกับการตกนรกทั้งเป็น เป็นนรกขุมสี่เหลี่ยม กำแพงคอนกรีต ท่ามกลางความพลุกพล่านของตัวเมืองที่ล้อมอยู่รอบกำแพงใหญ่แห่งนี้...” (นักโทษชายเรือนจำกลางบางขวาง, 2555, หน้า 79)

ตาราง 26 (ต่อ)

ตัวอย่างคำ / ข้อความ	ตัวอย่างประโยค
ทรมานแสนสาหัส (2559, หน้า 19)	“...ถ้าให้ฉันเลือกจะหวางไปติดคุกกับไปเป็นขอทาน ฉันเลือกไปเป็นขอทานยังจะดีเสียกว่า เพราะอย่างไรชะ <u>ขอทานก็ยังมีอิสรภาพไปไหนต่อไหนได้ ไม่ต้องเข้ามาอยู่ในกรอบในกฎเกณฑ์ที่ต้องถูกกักขังควบคุมซ้ำแล้วซ้ำอีก...</u> ” (ฉันทดา สว่างเดือน, 2559, หน้า 142)

จากตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นว่างานเขียนของกลุ่มนักเขียนที่เป็นนักโทษหรือเคยเป็นนักโทษ ได้สร้างภาพแทนนักโทษที่น่าเวทนา ด้วยการแสดงให้เห็นว่าการถูกจำกัดอิสรภาพได้ก่อให้เกิดความทุกข์ทั้งด้านร่างกายและจิตใจให้กับนักโทษเป็นอย่างมาก แม้การกระทำดังกล่าวจะเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนก็ตาม แต่นักโทษก็คือผลผลิตที่เกิดจากพฤติกรรมอันไม่พึงประสงค์ของสังคม ดังนั้นการละเมิดสิทธิดังกล่าวจึงเป็นเสมือนตราบาปที่นักโทษสมควรจะได้รับ

2.4.2 ต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบอย่างเคร่งครัด เป็นที่ทราบกันดีว่าภายในเรือนจำนั้นมีกฎ ระเบียบ ข้อบังคับที่กำหนดให้นักโทษปฏิบัติไปในทิศทางเดียวกัน โดยมีเจ้าหน้าที่เรือนจำเป็นผู้ควบคุมและรักษาวินัยของนักโทษด้วยการใช้กระบวนการแนะนำ สั่งสอน ทัณฑ์ และตรวจตราปฏิบัติแก่ผู้ต้องขังให้ประพฤติตนอยู่ในกฎระเบียบข้อบังคับของเรือนจำ เพราะหากปราศจากระเบียบวินัย จะทำให้ควบคุมนักโทษยากลำบากและเกิดความไม่สงบสุขขึ้นภายในเรือนจำ (บวรรัตน์ สุวรรณประเสริฐ, 2547, หน้า 1) ด้วยเหตุนี้นักโทษจึงต้องเป็นบุคคลที่ต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบตลอดเวลา ส่งผลให้การใช้ชีวิตของนักโทษไม่สุขสบาย เหมือนกับโลกภายนอก และก่อให้เกิดเป็นความทุกข์แก่นักโทษตามมา ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตาราง 27 แสดงภาพแทนนักโทษที่น่าเวทนาที่ต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบอย่างเคร่งครัด
ของกลุ่มนักเขียนที่เป็นนักโทษหรือเคยเป็นนักโทษ

ตัวอย่างคำ / ข้อความ	ตัวอย่างประโยค
-	“...เขาพยายามจะกลืนลมหายใจไม่สุดเอากลิ่นของเหลวรอบ ๆ ตัวเข้าไป ตลอดเวลาที่ทำงาน ทั้งกลิ่นเหม็นจนแทบอาเจียน <u>ทั้งรู้สึกขยะแขยง แต่เด็กหนุ่มจำต้องฝืนใจทำ</u> เพราะนักโทษเก่าบอกให้ฟังว่า ใครมาใหม่ต้องทำอย่างนี้กันทุกคน คนที่ฝ่า

ตาราง 27 (ต่อ)

ตัวอย่างคำ / ข้อความ	ตัวอย่างประโยค
	<p>ฝืนไม่ทำตามคำสั่งจะต้องถูกเก็บยอด (ถูกตีด้วยกระบอง) ภาพของพ่อแม่และพี่ ๆ น้อง ๆ ที่แวบเข้ามาในหัวทำให้เด็กหนุ่มทำงานในฐานะนักโทษใหม่ทั้งน้ำตา...”</p>
	<p>(นักโทษชายเรือนจำกลางบางขวาง, 2556, หน้า 85)</p>
	<p>“...เวลานั้นฉันนึกถึงเวชตัวเองและนักโทษหญิงทุกคนที่ตกอยู่ในสภาพเช่นนี้ มันเป็นกฎเกณฑ์และข้อปฏิบัติที่ไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ เพราะคำว่า ‘นักโทษ’ ทำให้ความเป็นตัวตนและสิทธิส่วนบุคคลได้ถูกวางกองทิ้งไว้ตั้งแต่ที่หน้าประตูคุกด้านนอกจนหมดสิ้น...”</p>
	<p>(ธนิดดา สว่างเดือน, 2559, หน้า 44)</p>
	<p>“...นกดผู้เป็นนักโทษเก่าได้บอกเตือนให้ฉันระวังพวกเขาใหญ่ที่ ยืนคุมอาบน้ำ ว่าถ้าสิ้นเสียงนกหวีดครั้ง 4 แล้วให้หยุดจ้วงน้ำทันที ถ้าใครยังฝ่าฝืนกล้าจ้วงน้ำหลังสิ้นเสียงนกหวีด จะเจอเขาใหญ่ทั้งห้าที่เดินควบคุมอยู่ใช้ชั้นในมือของผู้ละเมิดคำสั่ง ขึ้นมาพาดกบาลผู้ฝ่าฝืนอย่างไม่ยั้ง...”</p>
	<p>(ธนิดดา สว่างเดือน, 2559, หน้า 47)</p>
	<p>“...หากเจ้าหน้าที่จะมาเปิดตึกทำการจู่โจมตรวจค้นสิ่งของ ต้องห้ามในห้วงเวลาแห่งความตาย เจ้าหน้าที่มักจะตะโกนบอกก่อนว่าจะมาตรวจค้น หรือเปิดตึกขึ้นมาทำอะไรไม่อย่างนั้นนักโทษประหารที่คดีเสร็จเด็ดขาดแล้วจะตกใจประสาทเสีย นี่คือความทุกข์ทรมานทางใจของนักโทษประหาร...”</p>
	<p>(ส. แม่ปิง, 2558, หน้า 53)</p>
	<p>“...เห็นไหมล่ะ ติดคุกใช้ว่าจะสบายอย่างที่ใครหลายคนคิดซะเมื่อไหร่ ว่าวัน ๆ ไม่ต้องทำอะไร แค่นั่ง ๆ นอน ๆ รอวันพ้นโทษออกคุก แต่ทุกอย่างกลับตรงกันข้าม พวกเราต้องถูกตีกรอบและอยู่ในกฎเกณฑ์ข้อบังคับหลายเรื่องตลอดทั้งวัน...”</p>
	<p>(ธนิดดา สว่างเดือน, 2559, หน้า 68)</p>

จากตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นว่างานเขียนของกลุ่มนักเขียนที่เป็นนักโทษหรือเคยเป็นนักโทษ ได้สร้างภาพแทนนักโทษที่น่าเวทนาด้วยการแสดงให้เห็นว่ากฎ

ระเบียบบางประการของเรือนจำก่อให้เกิดความทุกข์ให้แก่นักโทษ เพราะกฎระเบียบดังกล่าวได้ลดทอนศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ตลอดจนการนำนักโทษไปขุดลอกคูคลองและท่อระบายน้ำซึ่งเป็นงานที่ต้องสัมผัสและสูดดมกลิ่นของสิ่งปฏิกูลต่าง ๆ ยิ่งทำให้นักโทษเกิดความทุกข์มากยิ่งขึ้น นอกจากนี้การปฏิบัติตามกฎหมายที่นักโทษสร้างขึ้นมาก็เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่สร้างความทุกข์ให้แก่นักโทษด้วยเช่นกัน การนำเสนอเช่นนี้ช่วยตอกย้ำให้ผู้อ่านเกิดความเวทนาในตัวของนักโทษมากยิ่งขึ้น

2.4.3 พลัดพรากจากครอบครัว นอกจากการถูกจำกัดอิสรภาพจะสร้างความทุกข์ให้แก่นักโทษแล้ว การพลัดพรากจากครอบครัวก็เป็นอีกสาเหตุที่ทำให้นักโทษเกิดความทุกข์ทางจิตใจ เนื่องจากนักโทษยังอาลัยและโหยหาความรัก ความอบอุ่นจากครอบครัวที่จากมา ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตาราง 28 แสดงภาพแทนนักโทษที่นำเวทนาที่ต้องพลัดพรากจากครอบครัว ของกลุ่มนักเขียนที่เป็นนักโทษหรือเคยเป็นนักโทษ

ตัวอย่างคำ / ข้อความ	ตัวอย่างประโยค
คิดถึงลูกคิดถึงเมีย (2558, หน้า 37) โหยหาครอบครัว (2558, หน้า 76)	<p>“...ชายหนุ่มคิดอยู่เสมอว่าเขาโชคดีที่สุด เพราะ<u>ในขณะที่ตกอยู่ในสภาพเช่นนี้เขายังมีแม่เป็นหลักสำหรับยึดเหนี่ยวจิตใจ</u> แต่ความโชคดีก็อยู่กับเขาได้ไม่นาน เพียงปีที่ 5 ของการเป็นนักโทษ เขาต้องสูญเสียบุคคลสำคัญในชีวิต แม่จากไปด้วยโรคชรา...”</p> <p>(นักโทษชายเรือนจำกลางบางขวาง, 2556, หน้า 92)</p> <p>“...เสียงเล่าอ้างถึงความโหดร้ายทารุณของสถานที่ที่เรียกว่าคุกทำให้เขารู้สึกหวาดกลัว ความหวาดระแวงทุก ๆ คนรอบข้างที่ได้พบเจอบวกกับความรู้สึกหวั่นไหวกับลูก ๆ ทั้งสองทำให้เขาอธิบายไม่ถูกว่าความรู้สึกใดกันแน่ที่ทำให้ตนทุกข์ทรมานมากกว่า...”</p> <p>(นักโทษชายเรือนจำกลางบางขวาง, 2556, หน้า 90)</p> <p>“...ทุกวันนี้ฉันเหมือนคนพิการทั้งที่มีอวัยวะครบ 32 เพราะไม่สามารถทำอะไรได้เลย ฉันได้แต่<u>ภาวนาขอให้ฉันใช้เวรใช้กรรมหมดเร็ว ๆ จะได้ออกไปตอบแทนคุณพ่อแม่และเป็นแม่ที่ดีของลูกถ้าวันนั้นมาถึงฉันคงจะหายใจได้โล่งกว่า...</u>”</p> <p>(นักโทษหญิงเรือนจำกลางราชบุรี, 2556, หน้า 72)</p>

ตาราง 28 (ต่อ)

ตัวอย่างคำ / ข้อความ	ตัวอย่างประโยค
-	<p>“...เห็นหน้าใกล้ชิดลูกที่ไรใจฉันเหมือนจะขาด ฉันอยากบอกให้ลูกรู้แม่ก็เข้าใจเจียนบ้าเพราะคิดถึงเฝ้ากับนกเหมือนกัน เฝ้ากับนกเป็นเลือดในอกแม่ ทำไมแม่จะไม่รักไม่ห่วงใย...”</p> <p>(นักโทษหญิงเรือนจำกลางราชบุรี, 2556, หน้า 83)</p> <p>“...พวกเราชาวคุกมักพบสังขรณ์อยู่ข้อหนึ่งก็คือ เกือบจะร้อยทั้งร้อยจะต้องเผชิญกับชีวิตครอบครัวแตกแยก นี่คงเป็นบทลงโทษอีกทางหนึ่งที่นอกเหนือจากการถูกจองจำร่างกายแล้ว ยังจะต้องเผชิญกับวิบากกรรมทางใจอีกด้วย...”</p> <p>(ส. แม่ปิง, 2558, หน้า 38)</p>

จากตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นว่างานเขียนของกลุ่มนักเขียนที่เป็นนักโทษหรือเคยเป็นนักโทษ ได้สร้างภาพแทนนักโทษที่น่าเวทนา ด้วยการแสดงให้เห็นว่าการพลัดพรากจากครอบครัวเป็นเสมือนโทษทัณฑ์อย่างหนึ่ง que สร้างความทุกข์ให้กับนักโทษเนื่องจากครอบครัวเป็นสถาบันพื้นฐานที่สร้างความรักและความอบอุ่นทางจิตใจให้กับนักโทษ ซึ่งการเข้ามาอยู่ในเรือนจำได้ปิดกั้นความสัมพันธ์ระหว่างครอบครัวไปอย่างสิ้นเชิง ส่งผลให้นักโทษเกิดความอาลัยอาวรณ์ เพราะไม่สามารถช่วยเหลือหรือติดตามความเป็นอยู่ครอบครัวของตนเองได้ ดังนั้นการพลัดพรากจากครอบครัวจึงก่อให้เกิดความทุกข์เวทนาแก่นักโทษอย่างยิ่ง

2.4.4 พันธนาการแห่งชีวิตในเรือนจำ เมื่อนักโทษเข้ามาอยู่เรือนจำ นักโทษจำเป็นต้องปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมและเรียนรู้การใช้ชีวิตในสังคมใหม่เพื่อให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในโลกแห่งพันธนาการได้ ทว่าในเรือนจำนั้นนักโทษไม่สามารถใช้ชีวิตได้สะดวกสบายเหมือนกับโลกภายนอก เพราะต้องดำรงชีวิตภายใต้หลักปฏิบัติที่เรือนจำเป็นผู้กำหนด ด้วยเหตุนี้การใช้ชีวิตภายในเรือนจำจึงไม่ราบรื่นและก่อให้เกิดความทุกข์แก่นักโทษดังต่อไปนี้

ตาราง 29 แสดงภาพแทนนักโทษที่น่าเวทนาที่เกิดจากพันธนาการแห่งชีวิตในเรือนจำ
ของกลุ่มนักเขียนที่เป็นนักโทษหรือเคยเป็นนักโทษ

ตัวอย่างคำ / ข้อความ	ตัวอย่างประโยค
-	<p>“...เวลาเคี้ยวต้องคอยระวังมีทั้งเม็ดหินเม็ดทรายปะปนอยู่ในข้าวแรก ๆ ผมเคี้ยวคำแรกเกือบพันหัดหลายหนเพราะไป</p>

ตาราง 29 (ต่อ)

ตัวอย่างคำ / ข้อความ	ตัวอย่างประโยค
-	<p>กระทบเข้ากับเม็ดหินเม็ดทรายเข้าอย่างจังพักหลัง ๆ ผมต้องใช้หมวกไว้ให้ข้าวเปียกชุ่มแล้วค่อยกลืน...”</p>
	<p>(นักโทษชายเรือนจำกลางบางขวาง, 2555, หน้า 60)</p>
	<p>“...เมื่อได้ที่แล้ว ผมเลือกที่จะนั่งตลอดทั้งคืนที่ห้องหิวจนแทบไล่ ร่างกายเหนื่อยล้ามาทั้งวัน แต่ผมคงข่มตานอนหลับไม่ลง เพราะนอกจากจะเปล่งสถานที่แปลกผู้คนแล้ว ผมยังไม่คุ้นเคยกับสิ่งแปลกปลอมที่ผูกขาอยู่ทั้งสองข้าง...”</p>
	<p>(นักโทษชายเรือนจำกลางบางขวาง, 2555, หน้า 72)</p>
	<p>“...ปีนี้ได้สัมผัสสภาพอากาศเย็นมากกว่าปีก่อน ๆ นักโทษส่วนใหญ่ชอบอากาศในช่วงฤดูหนาวมากกว่าฤดูร้อนและฤดูฝน เพราะไม่ต้องนอนร้อนจนเหงื่อตกในหน้าร้อน และไม่ต้องเฉอะแฉะตากเสื้อผ้าในหน้าฝน...”</p>
	<p>(นักโทษชายเรือนจำกลางบางขวาง, 2555, หน้า 113)</p>
	<p>“...ก่อนที่จะขอตัวกลับมาที่พักรับพักรว ฌ ซอกมุมเล็ก ๆ ของกำแพงเดียวกัน นั่งทอดอารมณ์ออกไปเห็นกลุ่มนักโทษเดินผ่านไปผ่านมา บางคนก็มีไซ้ตรวนเส้นใหญ่ล่ามขา เดินเสียงดังกรึก ๆ พลังทอดถอนใจครั้งแล้วครั้งเล่าระคนด้วยเสียงรำพึงรำพันภายในใจว่า เมื่อไรหนอจะพ้นจากขุมมรณนี้สักที...”</p>
	<p>(ส. แม่ปิง, 2558, หน้า 124)</p>
	<p>“...ที่สภาพของพวกเขาต้องเป็นกันเช่นนี้ก็เพราะต้องออกมาตากแดดตากลมอาบน้ำกลางแจ้งอย่างนี้เอง และถ้าฉันต้องอยู่ในนี้ไปนาน ๆ ฉันก็คงต้องมีสภาพไม่ต่างจากพวกเขาแน่...”</p>
	<p>(ธนัดดา สว่างเดือน, 2559, หน้า 47-48)</p>
	<p>“...ทุกคนต่างนั่งนิ่งอยู่ในท่าสงบเสงี่ยม ไม่มีกะจิตกะใจจะกินอาหารมือเย็นที่เรือนจำจัดไว้สำหรับเลี้ยงพวกนักโทษ เพราะสภาพที่เห็นมันคือข้าวแดงที่ปะปนไปด้วยกากข้าว หินกรวดมอด และหนอนข้าวผสมปนเปกันไป...”</p>
	<p>(ธนัดดา สว่างเดือน, 2559, หน้า 50)</p>

ตาราง 29 (ต่อ)

ตัวอย่างคำ / ข้อความ	ตัวอย่างประโยค
-	<p>“...เมื่อ 20 กว่าปีก่อน นักโทษทุกคนต้องกินข้าวแดง ซึ่งเป็นข้าวเกรดต่ำ มีกลิ่นเหม็นฉุนรุนแรง จนหลายคนกินไม่ลง และนั่นคือข้าวชนิดพิเศษสำหรับให้นักโทษบริโภคโดยเฉพาะ...”</p> <p>(ธนัดดา สว่างเดือน, 2559, หน้า 50)</p>
	<p>“...สำหรับห้องที่ฉันเข้ามาอนนี่ลี ยอดทะเลเข้าไปกว่า 60 กว่าคนแล้ว เหตุเพราะมีนักโทษใหม่ทยอยกันเข้ามาแทบทุกวัน มันเปียดเสียดเยียดยัดจนแทบจะนอนเกยกัน...”</p> <p>(ธนัดดา สว่างเดือน, 2559, หน้า 56)</p>
	<p>“...ถ้าใครลุกเข้าห้องน้ำกลางตึกล่ะก็ กลับมาไม่มีที่แทรกตัวลงแน่ นี่คือความทุกข์ทรมานแบบสุด ๆ แล้วจะเรียกมันเป็นอย่างอื่นได้อย่างไร เพราะมันคือนรกชัด ๆ ...”</p> <p>(ธนัดดา สว่างเดือน, 2559, หน้า 56)</p>
	<p>“...ตอนนั้นฉันนึกไปว่าสภาพที่พวกเราอยู่มันไม่น่าจะเป็นที่ที่มนุษย์ควรอยู่ มันเหมือนกรงขังสัตว์มากกว่าและถ้าเกิดไฟไหม้ขึ้นมาแล้วเจ้าหน้าที่มาเปิดประตูไม่ทัน พวกเราคงไม่มีปัญญาหนีไปทางไหนได้...”</p> <p>(ธนัดดา สว่างเดือน, 2559, หน้า 61)</p>

จากตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นว่างานเขียนของกลุ่มนักเขียนที่เป็นนักโทษหรือเคยเป็นนักโทษได้สร้างภาพแทนนักโทษที่น่าเวทนา ด้วยการแสดงให้เห็นว่าบรรยากาศภายในเรือนจำอุดมไปด้วยความเศร้าสลดหดหู่ที่บั่นทอนอารมณ์ความรู้สึกให้นักโทษเกิดความทุกข์ใจ ประกอบพื้นที่ของเรือนจำยังมีความคับแคบ ไม่เอื้ออำนวยให้นักโทษได้รับความสะดวกสบายในการดำรงชีพโดยเฉพาะในเรือนนอนที่มีความแออัดไม่เพียงพอต่อจำนวนของนักโทษในเรือนจำ นอกจากนี้นักโทษยังต้องกินข้าวแดงซึ่งเป็นข้าวเกรดต่ำที่มีกลิ่นฉุนยิ่งตอกย้ำให้นักโทษได้รับความทุกข์เวทนามากยิ่งขึ้น

2.5 ภาพแทนของบุคคลอันตราย ปัญหาอาชญากรรมเป็นปัญหาหนึ่งที่ส่งผลกระทบต่อสวัสดิภาพของสังคมไทยมาโดยตลอด เนื่องจากปัญหาดังกล่าวส่งผลกระทบต่อความมั่นคงทางด้านชีวิตและทรัพย์สินของผู้บริสุทธิ์ ทำให้รัฐต้องสร้างมาตรการควบคุมด้วยการออกกฎหมายลงโทษผู้กระทำผิดเพื่อไม่ให้คนในสังคมกระทำการใด ๆ ที่เป็นภัยต่อผู้อื่น ประกอบกับ

สังคมไทยเป็นสังคมที่คนส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ ดังนั้นพฤติกรรมในการก่อคดีของนักโทษ จึงถูกสังคมมองว่าเป็นปฏิปักษ์กับหลักเกณฑ์ทางศีลธรรมไปโดยปริยายเป็นเหตุให้ภาพลักษณ์ นักโทษยังถูกผลิตซ้ำให้เห็นถึงความอันตรายและเป็นส่วนเกินของสังคมมากขึ้นตามไปด้วย ซึ่ง งานเขียนสารคดีของกลุ่มนักเขียนที่เป็นนักโทษหรือเคยเป็นนักโทษ มีการสร้างภาพแทนของ บุคคลอันตรายให้แก่ักโทษ โดยมีรายละเอียดดังนี้

2.5.1 นักโทษที่กระทำความผิดซ้ำ ภายหลังจากเข้าไปอยู่ในเรือนจำแล้ว นักโทษจะได้รับการขัดเกลาพฤติกรรมนิสัยให้กลับตัวเป็นพลเมืองดี ตลอดจนได้รับการศึกษาและ ฝึกอบรมทักษะอาชีพในด้านต่าง ๆ เพื่อนำไปใช้เป็นความรู้ในการประกอบอาชีพเลี้ยงดูตนเอง และครอบครัวอย่างสุจริตไม่กลับไปเป็นภระสังคมเหมือนที่ผ่านมา แม้ว่าความคาดหวังจาก เรือนจำจะมุ่งเน้นให้นักโทษกลับตัวกลับใจแต่ก็ยังพบว่ามึนักโทษบางส่วนที่ทวนกลับไปกระทำ ความผิดซ้ำ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตาราง 30 แสดงภาพแทนบุคคลอันตรายที่กระทำความผิดซ้ำ ของกลุ่มนักเขียนที่เป็น นักโทษหรือเคยเป็นนักโทษ

ตัวอย่างคำ /ข้อความ	ตัวอย่างประโยค
-	<p>“...แต่สำหรับเจ้าแหวน เธอมีประวัติการโดนลงโทษบ่อยครั้ง การกระทำความผิดเยอะและเยอะมาก ย้ายแดนบ่อยครั้ง ชัง เดียวก็เคยอยู่มา ครั้งนี้เป็นเพราะคดีเก่าที่แดนอื่น เจ้าแหวนจึง ไม่มีชั้นให้ลด เลยต้องขึ้นไปอยู่ ‘ชังเดี่ยว’ เพื่อรอรับโทษ ความผิดที่ทำในบางขวางแห่งนี้...”</p> <p>(นักโทษชายเรือนจำกลางบางขวาง, 2556, หน้า 39)</p>
	<p>“...เธอมาที่นี่จาก “คดีโทรมหญิง” ครั้งล่าสุด แน่นอนเธอไม่ ได้มาคดีแรก ครั้งนี้เป็นครั้งที่ 2 ของเธอ และที่สำคัญเธอเคย อยู่บางขวางแห่งนี้มาก่อนแล้ว จากการคาดคะเน ที่นี่คงมี อะไรดีแน่ เธอถึงกลับเข้ามาอีก หรือโลกภายนอกไม่让她อยู่ หรือเธอชอบกระทำผิด หรือว่าเธอเหงา เว้นแต่ที่นี่...”</p> <p>(นักโทษชายเรือนจำกลางบางขวาง, 2556, หน้า 15)</p>
	<p>“...พี่แจ้วยังเล่าประวัติอันโชกโชนของหญิง-สมสุดา ให้ฉันฟัง ต่อไปอีกว่า หญิงเป็นนักโทษขาประจำเดินเข้า-ออก ทัณฑสถานหญิงแห่งนี้มาหลายรอบแล้ว และวนเวียน</p>

ตาราง 30 (ต่อ)

ตัวอย่างคำ / ข้อความ	ตัวอย่างประโยค
-	<p>เข้า-ออกทัศนสถานหญิงอื่น ๆ มานับครั้งไม่ถ้วน...” (ชนิดดา สว่างเดือน, 2559, หน้า 69-70)</p>
	<p>“...ถึงแม้ปลาจะถูกงูกลองโทษจับขังขอยมาแล้ว เธอก็มิได้หลาย จำแต่อย่างใด ยังคงมีนิสัยเหมือนเช่นเคยไม่เคยเปลี่ยนแปลงและมี แต่จะก้าวร้าวหนักขึ้นเรื่อย ๆ คราวนี้เธอเริ่มสร้างสถานการณ์ เลวร้ายหนักขึ้นเรื่อย ๆ ที่เธอคิดอยากจะทำ...” (ชนิดดา สว่างเดือน, 2559, หน้า 111)</p>
	<p>“...ด้อยเล่าให้ฟังว่า...ชีวิตของเธอเดินเข้าออกคุกมาหลายครั้ง และหลายเรือนจำ ส่วนใหญ่ต้องโทษมาด้วยคดียาเสพติด ล้วน ๆ เพราะหลังจากพ้นโทษออกไปได้ไม่กี่เดือน เธอก็ไปเสพยา อีก แล้วก็โดนตำรวจจับเข้าคุกอีกตามเคย...” (ชนิดดา สว่างเดือน, 2559, หน้า 147)</p>

จากตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นว่างานเขียนของกลุ่มนักเขียนที่เป็นนักโทษหรือเคยเป็นนักโทษ ได้สร้างภาพแทนของบุคคลอันตรายด้วยการแสดงให้เห็นว่านักโทษเป็นบุคคลที่ไม่สามารถขัดเกลาพฤติกรรมนิสัยให้กลับมาเป็นคนดีของสังคมได้ ดังจะเห็นได้จากการที่นักโทษมีพฤติกรรมละเมิดกฎระเบียบของเรือนจำ แม้จะถูกงูกลองโทษหลายครั้งแต่นักโทษก็ยังคงมีพฤติกรรมเดิมไม่เปลี่ยนแปลง นอกจากนี้ยังพบว่ามีนักโทษที่พ้นโทษไปแล้วหลายคนวนกลับไปก่อคดีความจนถูกส่งตัวกลับมาอยู่ในเรือนจำอีกครั้งเป็นจำนวนมาก การนำเสนอเช่นนี้ตอกย้ำให้ผู้อ่านมองเห็นถึงความอันตรายของนักโทษมากยิ่งขึ้น

กล่าวโดยสรุปได้ว่าการสร้างภาพแทนนักโทษที่ปรากฏในงานเขียนสารคดีของกลุ่มนักเขียนที่เป็นนักโทษหรือเคยเป็นนักโทษได้หล่อหลอมความคิดผู้อ่านให้มองเห็นถึงความทุกขเวทนาของนักโทษผ่านพันธนาการแห่งชีวิตในเรือนจำเป็นสำคัญ เพื่อมุ่งเน้นให้เป็นอุทาหรณ์ไม่ให้อ่านกระทำผิดตามแบบอย่างของนักโทษ นอกจากนี้การบอกถึงที่มาและสาเหตุในการก่อคดียังเป็นการช่วยคลายทัศนคติในด้านลบและเกิดเข้าใจตัวตนของนักโทษในฐานะมนุษย์คนหนึ่งที่เคยผิดพลาดในการใช้ชีวิต อันนำไปสู่การยอมรับในตัวตนของนักโทษภายหลังพ้นโทษด้วยความเข้าใจ

3. การสร้างภาพแทนนักโทษของกลุ่มนักเขียนที่เป็นผู้คุมเรือนจำ

กลุ่มนักเขียนที่เป็นผู้คุมเรือนจำ เป็นนักเขียนอีกกลุ่มหนึ่งที่บอกเล่าเรื่องราวชีวิตนักโทษในเรือนจำผ่านประสบการณ์ตรงของนักเขียน ด้วยเหตุผลที่เคยประกอบอาชีพผู้คุมเรือนจำจึงมีความรู้และมีข้อมูลที่เพียบพร้อมเกี่ยวกับนักโทษในแง่มุมที่หลากหลาย ด้วยเหตุนี้เนื้อหาในงานเขียนจึงช่วยเปิดมุมมองให้ผู้อ่านทราบถึงตัวตนที่แท้จริงของนักโทษภายในเรือนจำได้มากยิ่งขึ้น โดยกลุ่มนักเขียนที่เป็นผู้คุมเรือนจำสร้างภาพแทนให้กับนักโทษ จำนวน 4 ลักษณะคือ ภาพแทนนักโทษที่มีความผิดปกติทางจิต ภาพแทนนักโทษที่น่าเวทนา ภาพแทนของบุคคลอันตราย และภาพแทนนักโทษที่สังคมไม่ต้องการ ดังต่อไปนี้

3.1 ภาพแทนนักโทษที่มีความผิดปกติทางจิต สุขภาพจิต คือ ความสมบูรณ์ทางจิตใจของมนุษย์ ที่ช่วยให้มนุษย์สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างเป็นสุข (จิราภรณ์ สนวนพุด, 2550, หน้า 7) โดยผู้ที่มีสุขภาพจิตที่ดีจะมีความสามารถในการปรับตัวในสังคมได้อย่างเหมาะสม มีสมรรถภาพในการทำงาน มีสัมพันธภาพที่ดีกับบุคคลอื่น ๆ และสามารถทำประโยชน์ให้แก่ตนเองและสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ ด้วยเหตุนี้คนในสังคมส่วนใหญ่จึงยอมรับผู้ที่มีสุขภาพจิตดีมากกว่าผู้ที่มีความผิดปกติทางจิต แต่นักโทษเป็นกลุ่มคนที่มีความเสี่ยงต่อการเผชิญกับปัญหาสุขภาพจิต เนื่องจากนักโทษต้องพลัดพรากจากครอบครัวมาอยู่ในพื้นที่ที่ถูกจำกัดอิสรภาพ และอุดมไปด้วยกฎระเบียบที่เคร่งครัดซึ่งมีความแตกต่างอย่างยิ่งกับสังคมภายนอกสาเหตุนี้สร้างความกดดันและส่งผลกระทบต่อสภาวะทางจิตใจให้กับนักโทษใหม่ที่ไม่สามารถปรับตัวให้เข้ากับการใช้ชีวิตในเรือนจำ และส่งผลกับนักโทษประหารที่ต้องอยู่อย่างไร้ความหวัง นอกจากนี้พฤติกรรมในการก่อคดีของนักโทษบางคนยังแสดงให้เห็นถึงความผิดปกติทางจิตด้วยเช่นกัน ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตาราง 31 แสดงภาพแทนนักโทษที่มีความผิดปกติทางจิต ของกลุ่มนักเขียนที่เป็นผู้คุมเรือนจำ

ตัวอย่างคำ / ข้อความ	ตัวอย่างประโยค
เค้ารำหมอง ผิดหวัง (2550, หน้า 18) ความคิดฟุ้งซ่าน (2550, หน้า 33) ทรมาน (2550, หน้า 37) วิดกกังวล (2550, หน้า 38) หดหู่ ซึมเศร้าเสียใจ (2550, หน้า 73) สติแตก (2553, หน้า 64) สับสน ตีนกั่ว (2554, หน้า 293) ควบคุมสติไม่ได้	“...เนื่องจากผู้ต้องขังเข้าใหม่หรือนักโทษใหม่ยังไม่มีประสบการณ์ในเรือนจำต่างมีความวิตกกังวลและเกรงกลัวว่าจะถูกทำร้ายเพราะเชื่อจากคำเล่าลือว่าในเรือนจำเป็นแดนแห่งความป่าเถื่อนมีแต่ความโหดร้ายทารุณทำให้ผู้ต้องขังใหม่เกิดความเครียดปรับตัวเข้ากับสภาพในเรือนจำยังไม่ได้...” (สมบุญ เดชะวงศ์, 2550, หน้า 39)

ตาราง 31 (ต่อ)

ตัวอย่างคำ /ข้อความ	ตัวอย่างประโยค
(2554, หน้า 265) ใ้อัษตกรวิปริต (2554, หน้า 279)	<p>“...นักโทษที่รับใหม่ส่วนมาก ผมใช้เวลาพูดคุยด้วยทุกคน เคยสอบถามนักโทษคดีข่มขืนแล้วฆ่า ส่วนมากอ้างว่าเพื่อความสะใจ สนุกไปวัน ๆ ไม่คิดอะไร ตัวผู้เสียหายเองไม่ค่อยกล้าแจ้งความเพราะอับอาย...”</p> <p>(ชาวเรศน์ จารุบุญ, 2554, หน้า 74)</p>
	<p>“...6 กรกฎาคม 2539 สายสืบนครบาลธนบุรีระดมกำลังสกัดเส้นทาง “ใ้อัษตกรวิปริต” ข่มขืน-ฆ่าเด็กนักเรียนอนุบาลคา ห่องน้ำในโรงเรียน...”</p> <p>(ชาวเรศน์ จารุบุญ, 2554, หน้า 279-280)</p>

จากตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นว่างานเขียนสารคดีของกลุ่มนักเขียนที่เป็นผู้คุมเรือนจำได้แสดงให้เห็นถึงความผิดปกติทางจิตของนักโทษที่เกิดขึ้นในช่วงปรับตัวที่ส่วนใหญ่มักมีความเครียด วิดกกังวล และฟุ้งซ่าน นอกจากนี้ยังแสดงให้เห็นถึงความผิดปกติทางจิตของนักโทษประหารที่มีอาการสติแตกจนไม่สามารถควบคุมตัวเองได้ เพราะต้องดำรงชีวิตอยู่อย่างหวาดระแวง เนื่องจากไม่ทราบว่าตนจะถูกนำไปประหารชีวิตเมื่อใด การที่ดำรงชีวิตอยู่อย่างไร้ความหวังเช่นนี้ ส่งผลให้เกิดความเครียดและความกดดันที่จนนำไปสู่ความผิดปกติทางจิตใจที่นักโทษไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ นอกจากนี้พฤติกรรมในการก่อคดีของนักโทษยังสะท้อนให้ผู้อ่านเห็นว่านักโทษเป็นผู้ที่มีความผิดปกติทางจิตใจอีกด้วย เพราะนอกจากจะไม่สำนึกต่อความผิดที่ตนเองได้ทำไปแล้ว ยังมองเห็นความทุกข์ของผู้อื่นเป็นเรื่องสนุกสนานอีกด้วย

อาจกล่าวโดยสรุปได้ว่า การสร้างภาพแทนนักโทษที่มีความผิดปกติทางจิตของกลุ่มนักเขียนที่เป็นผู้คุมเรือนจำ ได้แสดงให้เห็นผู้อ่านเกิดความเข้าใจความรู้สึกของนักโทษ โดยเฉพาะกับนักโทษใหม่และนักโทษประหาร ในขณะที่เดียวกันก็ยังสะท้อนให้เห็นถึงความอันตรายที่เกิดจากนักโทษที่มีความผิดปกติทางจิต อันจะทำให้ผู้อ่านเกิดความระมัดระวังและไม่ตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมของกลุ่มนักโทษดังกล่าว

3.2 ภาพแทนนักโทษที่นำเวทนา ภายหลังจากที่นักโทษถูกตัดสินให้เข้ามาอยู่ในเรือนจำ สิ่งหนึ่งที่นักโทษต้องประสบเหมือนกันทั้งหมดนั่นคือความทุกข์เวทนาที่เกิดจากการปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมและเรียนรู้การใช้ชีวิตในสังคมใหม่เพื่อให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในโลกแห่งพันธนาการได้ ทว่าในเรือนจำนั้นนักโทษไม่สามารถใช้ชีวิตได้สะดวกสบายเหมือนกับ

โลกภายนอก เพราะต้องดำรงชีวิตภายใต้หลักปฏิบัติที่เรื่อนจำเป็นผู้กำหนด ด้วยเหตุนี้การใช้ชีวิตภายในเรื่อนจำเป็นไม่ราบรื่นและก่อให้เกิดความทุกข์แก่นักโทษ ดังต่อไปนี้

ตาราง 32 แสดงภาพแทนนักโทษที่น่าเวทนาที่เกิดจากพันธนาการแห่งชีวิตในเรื่อนจำเป็นของกลุ่มนักเขียนที่เป็นผู้คุมเรื่อนจำเป็น

ตัวอย่างคำ / ข้อความ	ตัวอย่างประโยค
-	<p>“...ใครปวดท้องจะเข้าห้องน้ำก็จำเป็นต้องค่อย ๆ เดินย่องเบา ๆ ซ้ำมแข็งซ้ำมขาเพื่อน ๆ ไปและต้องเดินอย่างระมัดระวัง เพราะเดี๋ยวจะเดินไปเหยียบหรือสะกิดขาเพื่อน ๆ และมีภาระทะเลาะกันเพราะเพื่อน ๆ ต่างมีความเครียดความกดดันทั้งในเรื่องคดีเรื่องความเป็นอยู่ บางคนยังปรับสภาพให้เข้ากับสภาพในคุกไม่ได้ กว่าจะนอนหลับได้ก็ต้องใช้เวลาานจึงจะหลับได้...”</p>
	(สมบุรณ์ เตชะวงศ์, 2550, หน้า 36)
	<p>“...เมื่อมาถูกเพื่อนเหยียบขาหรือเดินสะดุดขาทำให้ต้องสะดุ้งตื่น จึงรู้สึกโกรธทะเลาะเบาะแว้งกันยิ่งถ้าผู้ต้องขังคนใดก่อคดีที่มีชกกลางมาก ๆ ถูกใส่ตรวนยิ่งลำบาก เพราะถึงแม้จะเดินเข้าห้องน้ำอย่างระมัดระวัง แต่ก็ยังมีเสียงตรวนดังกรังกริง ๆ เป็นที่น่ารำคาญหูของเพื่อน เหมือนเป็นการเคาะระฆังปลุกเพื่อน ๆ ให้ตื่น บางครั้งมีการชกต่อยกันคืนละหลาย ๆ คู่...”</p>
	(สมบุรณ์ เตชะวงศ์, 2550, หน้า 36)
	<p>“...ผู้ต้องขังเก่าที่เกรงบังคับข่มขืนและจะทำร้ายด้วยวิธีต่าง ๆ ทั้งที่มีผู้ต้องขังคนอื่น ๆ อาจเห็นเหตุการณ์ แต่ไม่มีใครกล้าเข้าไปห้ามหรือบอกให้เจ้าหน้าที่ทราบเพราะเกรงว่าจะได้รับความเดือดร้อนเนื่องจากผู้กระทำความผิดหรือเป็นอันธพาลติดคุกมาหลายรอบไม่เกรงกลัวต่อการลงโทษทางวินัย...”</p>
	(สมบุรณ์ เตชะวงศ์, 2550, หน้า 40)

จากตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นว่างานเขียนของกลุ่มนักเขียนที่เป็นผู้คุมเรื่อนจำเป็นได้สร้างภาพแทนนักโทษที่น่าเวทนา ด้วยการแสดงให้เห็นว่าบรรยากาศภายในเรื่อนจำเป็นได้สร้างให้เกิดความหดหู่ใจแก่นักโทษ โดยเฉพาะภาพของนักโทษที่ถูกพันธนาการด้วยโซ่ตรวนที่นอกจากจะไร้ซึ่งอิสรภาพแล้ว ยังส่งผลให้การดำรงชีวิตภายในเรื่อนจำเป็นมีความ

ยากลำบากยิ่งขึ้น ก่อให้เกิดความเวทนาทั้งตัวนักโทษและผู้พบเห็น นอกจากนี้สภาพความเป็นอยู่ภายในเรือนจำที่แออัดคับแคบและการถูกรังแกจากนักโทษด้วยกันเอง ก็เป็นปัจจัยหนึ่งที่ตอกย้ำให้นักโทษเกิดความทุกข์มากยิ่งขึ้น

3.3 ภาพแทนบุคคลอันตราย ปัญหาอาชญากรรมเป็นปัญหาหนึ่งที่ส่งผลกระทบต่อสวัสดิภาพของสังคมไทยมาโดยตลอด เนื่องจากปัญหาดังกล่าวส่งผลกระทบต่อความมั่นคงทางด้านชีวิตและทรัพย์สินของผู้บริสุทธิ์ ทำให้รัฐต้องสร้างมาตรการควบคุมด้วยการออกกฎหมายลงโทษผู้กระทำผิดเพื่อไม่ให้คนในสังคมกระทำการใด ๆ ที่เป็นภัยต่อผู้อื่น ประกอบกับสังคมไทยเป็นสังคมที่คนส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ ดังนั้นพฤติกรรมในการก่อคดีของนักโทษจึงถูกสังคมมองว่าเป็นปฏิปักษ์กับหลักเกณฑ์ทางศีลธรรมไปโดยปริยาย เป็นเหตุให้ภาพลักษณ์นักโทษยังถูกผลิตซ้ำให้เห็นถึงความอันตรายและเป็นส่วนเกินของสังคมมากขึ้นตามไปด้วย ซึ่งงานเขียนสารคดีของกลุ่มนักเขียนที่เป็นผู้คุมเรือนจำ มีการสร้างภาพแทนของบุคคลอันตรายให้แก่นักโทษ โดยมีรายละเอียดดังนี้

3.3.1 นักโทษที่เป็นภัยต่อความมั่นคงของชาติ การสร้างความมั่นคงให้แก่ชาติเป็นหน้าที่ของประชาชนทุกคนที่ต้องดำรงไว้ซึ่งความผาสุกของคนในชาติ แต่นักโทษกลับมีความประพฤติที่เป็นภัยต่อความมั่นคงและสร้างความหวาดกลัวให้แก่คนในสังคม ดังนั้นภาพแทนของนักโทษจึงถูกสะท้อนผ่านงานเขียนให้เห็นว่าเป็นผู้ทำลายความมั่นคงของชาติ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตาราง 33 แสดงภาพแทนบุคคลอันตรายที่เป็นภัยต่อความมั่นคงของชาติ ของกลุ่มนักเขียนที่เป็นผู้คุมเรือนจำ

ตัวอย่างคำ / ข้อความ	ตัวอย่างประโยค
ผู้กระทำความผิดขั้นร้ายแรงต่อประเทศชาติ (2554, หน้า 203)	“...การปราบปรามผู้ค้ายาเสพติดถือเป็นนโยบายสำคัญที่จะต้องกำจัดให้หมดไปจากสังคมไทยหรือให้เบาบางลงไปบ้าง เพราะยาเสพติดนับว่าเป็นอันตรายอย่างยิ่งต่อเยาวชนของชาติ...” (สมบูรณ เตชะวงศ์, 2550, หน้า 15)
	“...สำหรับความคิดเห็นส่วนตัวของผู้เขียน มองว่าการลงโทษประหารชีวิตยังคงมีความจำเป็นอยู่สำหรับสังคมไทย เพราะผู้กระทำผิดบางประเภทถือว่าร้ายแรงและเป็นภัยต่อสังคมอย่างยิ่ง เช่น <u>ค้ายาเสพติด</u> ลักษณะเป็นขบวนการและเป็นตัวการสำคัญ...” (สมบูรณ เตชะวงศ์, 2550, หน้า 171)

ตาราง 33 (ต่อ)

ตัวอย่างคำ / ข้อความ	ตัวอย่างประโยค
ผู้กระทำความผิดชั้นร้ายแรงต่อ ประเทศชาติ (2554, หน้า 203)	“...การกระทำความผิดของผู้ต้องหาทั้งหมด เป็นปอนทำลาย ความมั่นคงของชาติ และเป็นกรก่อกวนหรือคุกคามความ สงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชน จึงจำเป็นต้อง ระงับและปราบปรามการกระทำดังกล่าวอย่างเด็ดขาดและ รวดเร็ว เพื่อรักษาไว้ซึ่งความสงบสุขของบ้านเมือง...” (ชาวเรศน์ จารุบุญ, 2554, หน้า 204)

จากตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นว่างานเขียนของกลุ่มนักเขียนที่เป็นผู้คุม
เรือนจำ ได้สร้างภาพแทนบุคคลอันตรายด้วยการแสดงให้เห็นว่าผู้ต้องหาในคดีอาชญากรรมและ
คดีก่อการร้าย จำเป็นต้องรีบจับกุมมาดำเนินคดีสถานหนัก เนื่องจากพฤติกรรมในการก่อคดี
เป็นภัยที่ส่งผลให้คนในชาติได้รับผลกระทบในวงกว้าง นอกจากนี้บทลงโทษในคดีดังกล่าวมักมี
ความรุนแรงกว่าคดีอื่น ๆ โดยมีตั้งแต่จำคุกตลอดชีวิตไปถึงประหารชีวิต

3.3.2 นักโทษที่กระทำความผิดซ้ำ ภายหลังจากเข้าไปอยู่ในเรือนจำแล้ว
นักโทษจะได้รับการขัดเกลาพฤติกรรมนิสัยให้กลับตัวเป็นพลเมืองดี ตลอดจนได้รับการศึกษาและ
ฝึกอบรมทักษะอาชีพในด้านต่าง ๆ เพื่อนำไปใช้เป็นความรู้ในการประกอบอาชีพเลี้ยงดูตนเอง
และครอบครัวอย่างสุจริต ไม่กลับไปเป็นภาระสังคัมเหมือนที่ผ่านมา แม้ว่าความคาดหวังจาก
เรือนจำจะมุ่งเน้นให้นักโทษกลับตัวกลับใจ แต่ก็ยังพบว่ามีนักโทษบางส่วนที่หวนกลับไปกระทำ
ความผิดซ้ำ ซึ่งปัญหานี้ได้ก่อให้เกิดผลเสียต่อสังคมเป็นอย่างมาก เนื่องจากส่งผลต่อความ
ปลอดภัยของคนในสังคม ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตาราง 34 แสดงภาพแทนบุคคลอันตรายที่กระทำความผิดซ้ำ ของกลุ่มนักเขียนที่เป็น
ผู้คุมเรือนจำ

ตัวอย่างคำ / ข้อความ	ตัวอย่างประโยค
-	“...บรรดานักโทษทุกคนล้วนแล้วแต่มีประวัติอันโชกโชน เคยก่อกรรมทำเข็ญให้กับคนในสังคมมาแล้วมานับไม่ถ้วน มีรูปแบบต่าง ๆ ตั้งแต่ประเภทมือปืนรับจ้างฆ่าคนตาย โดยเจตนาทั้งที่ไม่เคยรู้จักหรือมีสาเหตุโกรธเคืองกันมาก่อน หรือบางคนไม่รู้จักจะทำมาหากินอะไรเลยชวนพรรค พวกไปร่วมกันชิงทรัพย์ปล้นทรัพย์ หากเจ้าของทรัพย์

ตาราง 34 (ต่อ)

ตัวอย่างคำ / ข้อความ	ตัวอย่างประโยค
ผู้กระทำความผิดชั้นร้ายแรงต่อ ประเทศชาติ (2554, หน้า 203)	ขัดขึ้นหรือเกรงกลัวว่าจะจำหน้าตนเองได้ก็ฆ่าเสีย ...”
	(เขาวเรศน์ จารุบุญย์, 2554, หน้า 73)
	“...จากสำนวนการสอบสวนปรากฏว่า นายจำเนียร จันทรา รับสารภาพว่าเคยถูกจับกุมในข้อหากระทำความผิดฐานลัก ทรัพย์และทำร้ายร่างกาย ! ส่วนนายธนชัย มนต์วีวัฒน์ รับ สารภาพว่าเคยต้องโทษจำคุกฐานลักทรัพย์และรับของโจร มาแล้ว 1 ปี 4 เดือน ! ส่วนนายสนอง โพธิ์บาง รับสารภาพว่า เคยต้องโทษฐานลักทรัพย์และเคยถูกจับกุมฐานชกโจร !...”
	(เขาวเรศน์ จารุบุญย์, 2554, หน้า 224)
	“...นายสนอง โพธิ์บาง ยังพูดโอ้อวดกับเจ้าหน้าที่ตำรวจที่เข้า ไปควบคุมในห้องขังว่า ‘ไหน ๆ เราก็จะจากกันแล้ว <u>ผมจะเล่า</u> <u>ให้พี่ฟังอย่างเปิดอก ผมล้วงกระเป๋าเข้ามาแล้วมากกว่าร้อยราย</u> ’...”
	(เขาวเรศน์ จารุบุญย์, 2554, หน้า 224)
	“...ฆาตกรที่นกกามเหล่านี้มีจิตใจที่โหดเหี้ยมทารุณผิดมนุษย์ ธรรมดา เหมือน ‘เสือ’ ที่เคยตีมีเลือดหากได้กลิ่นเลือดก็จะ เข้าไปตีมีกินอย่างเอร็ดอร่อย ถ้าหากปล่อยไว้โดยไม่ตัดสิน ลงโทษประหารชีวิต <u>เกรงว่าวันหนึ่งเมื่อฆาตกรเหล่านี้หลุดพ้น</u> <u>ออกมาสู่โลกภายนอก อาจกลับไปก่อคดีข่มขืนแล้วฆ่าสตรี</u> <u>เพศแม่ ที่อ่อนแอกว่า สร้างความเดือดร้อนให้กับสังคมไม่มีวัน</u> <u>จบสิ้น...</u> ”
	(เขาวเรศน์ จารุบุญย์, 2554, หน้า 250)
	“...ฆาตกรรายนี้ พนักงานสอบสวนยืนยันว่าเป็นคนเดียวกับที่ <u>มีคดีติดตัวและเพิ่งพ้นโทษ...</u> ”
	(เขาวเรศน์ จารุบุญย์, 2554, หน้า 281)

จากตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นว่า งานเขียนของกลุ่มนักเขียนที่เป็น
ผู้คุมเรือนจำ ได้สร้างภาพแทนบุคคลอันตรายด้วยการแสดงให้เห็นว่านักโทษเป็นบุคคลอันตราย
ที่มีพฤติกรรมกระทำผิดซ้ำ ไม่มีทางกลับตัวกลับใจเป็นคนดีของสังคมได้ ดังจะเห็นได้จาก
สำนวนการสอบสวนทางคดีความของตำรวจที่พบว่า ผู้ต้องหาส่วนใหญ่ล้วนเคยต้องคดีความ

มาแล้วทั้งสิ้น พฤติกรรมเหล่านี้ปรากฏซ้ำอย่างต่อเนื่องจนกลายเป็นภาพแทนของบุคคลอันตรายที่ฝังลึกอยู่ในทัศนคติของคนในสังคมมาจนถึงปัจจุบัน

3.3.3 นักโทษล้วงละเมิดทางเพศ (Sexual harassment) เป็นพฤติกรรมหนึ่งของปัญหาความรุนแรงที่เป็นการละเมิดสิทธิของผู้อื่นในเรื่องเพศ ไม่ว่าจะเป็นคำพูด สาดดา และการใช้ท่าทาง รวมไปถึงการบังคับให้มีเพศสัมพันธ์และการข่มขืน ซึ่งนำไปสู่ความสูญเสียแก่ผู้ที่ตกเป็นเหยื่อของการกระทำดังกล่าว ไม่ว่าจะเป็นการบาดเจ็บทางร่างกาย หรือทำให้สภาพจิตใจย่ำแย่ (บุญจันทร, 2555, หน้า 35) โดยงานเขียนสารคดีของกลุ่มนักเขียนที่เป็นผู้คุมเรือนจำมีการนำเสนอภาพแทนนักโทษที่มีพฤติกรรมล้วงละเมิดทางเพศ ด้วยการใช้ความรุนแรงบังคับขืนใจผู้บริสุทธิ์ ซึ่งเหยื่อบางรายอาจถูกนักโทษฆาตกรรมเพื่อปกปิดความผิดอีกด้วย การนำเสนอภาพแทนเช่นนี้ช่วยตอกย้ำให้เห็นความเป็นบุคคลอันตรายมากยิ่งขึ้น ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตาราง 35 แสดงภาพแทนบุคคลอันตรายที่มีพฤติกรรมล้วงละเมิดทางเพศ ของกลุ่มนักเขียนที่เป็นผู้คุมเรือนจำ

ตัวอย่างคำ / ข้อความ	ตัวอย่างประโยค
ฆาตกรที่นกกาม ทมิฬที่นกกาม (2554, หน้า 189) มีอารมณ์ทางเพศรุนแรง (2553, หน้า 40) ใต้ปากกาม (2554, หน้า 277)	“... ทุกห้องจะมีรูปโป๊หรือภาพที่ปลุกเร้าอารมณ์ติดอยู่เป็นเอกลักษณ์แม้จะมีเวลาน้อยต้องรีบทำเพราะกลัวผู้คุมมาพบเข้า แต่ก็ยอมเสี่ยงเพราะมีความสุข และเนื่องจากบุคคลประเภทนี้มักสร้างปัญหาในการปกครองมีการทะเลาะวิวาทและทำร้ายกันเป็นประจำเนื่องจากการแย่งกันหรือมีคู่หลายคนและบางคนระบายความใคร่โดยการข่มขืนทางทวารหนัก นักโทษใหม่หรือเด็กหน้าอ่อน ทำให้ต้องมีการแยกคุมยังไม่ให้ปะปนกับนักโทษชายปกติทั่วไป...” (สมบุรณ์ เตชะวงศ์, 2550, หน้า 58)
	“...หนังสือโป๊หรือสื่อลามกถือว่าเป็นสิ่งของต้องห้าม ไม่อนุญาตให้นักโทษคนใดนำเข้าไปหรือมีไว้ในครอบครองเนื่องจากเคยมีปัญหาเมื่ออ่านหรือดูแล้วเกิดอารมณ์และมีการข่มขืนกันแม้จะถูกห้าม แต่นักโทษก็พยายามเสาะแสวงหาจนได้และเก็บไว้เพื่อจินตนาการให้เกิดอารมณ์...” (สมบุรณ์ เตชะวงศ์, 2550, หน้า 58)

ตาราง 35 (ต่อ)

ตัวอย่างคำ / ข้อความ	ตัวอย่างประโยค
	<p>“...ชาวบ้านหลายคนที่อยู่หมู่บ้านเดียวกันให้การว่านายแสนหามีนิสัยชอบข่มเหงและฉุดผู้หญิงไปข่มขืนมาแล้วหลายคน...”</p> <p>(ชาวเรศน์ จารุบุญย์, 2554, หน้า 189)</p>
	<p>“...ฆาตกรที่นักกมเหล่านี้มีจิตใจที่โหดเหี้ยมทารุณผิดมนุษย์ธรรมดา เหมือน ‘เสือ’ ที่เคยตีมีเลือดหากได้กลิ่นเลือดก็จะเข้าไปตีมีกินอย่างเอร็ดอร่อย ถ้าหากปล่อยไว้โดยไม่ตัดลิ้นลงโทษประหารชีวิต เกรงว่าวันหนึ่งเมื่อฆาตกรเหล่านี้หลุดพ้นออกมาสู่โลกภายนอก อาจกลับไปก่อคดีข่มขืนแล้วฆาตกรีเพศแม่ ที่อ่อนแอกว่า สร้างความเดือนร้อนให้กับสังคมไม่มีวันจบสิ้น...”</p> <p>(ชาวเรศน์ จารุบุญย์, 2554, หน้า 250)</p>

จากตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นว่างานเขียนของกลุ่มนักเขียนที่เป็นผู้คุมเรือนจำ ได้สร้างภาพแทนบุคคลอันตราายด้วยการแสดงให้เห็นว่านักโทษเป็นบุคคลอันตราายที่มีอารมณ์ทางเพศรุนแรงสามารถล่วงละเมิดทางเพศได้ทั้งเพศหญิงและเพศชาย จนก่อให้เกิดความบอบช้ำทางร่างกายและจิตใจแก่ผู้บริสุทธิ์ ประกอบกับการที่นักโทษบางรายมิได้มีเจตนาข่มขืนเพียงอย่างเดียวแต่มีเจตนาฆาตกรรมผู้เคราะห์ร้ายเพื่ออำพรางคดีและปกปิดความผิดของตนเองด้วย การสร้างภาพแทนเช่นนี้เป็นการตอกย้ำให้เห็นถึงพฤติกรรมอันไม่พึงประสงค์ของนักโทษจนกลายเป็นบุคคลอันตราายที่สังคมต้องระมัดระวัง

3.3.4 นักโทษที่มีพฤติกรรมโหดเหี้ยมอำมหิต งานเขียนสารคดีของกลุ่มนักเขียนที่เป็นผู้คุมเรือนจำ ได้นำเสนอเรื่องราวของนักโทษในมิติต่าง ๆ อย่างหลากหลาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งเรื่องราวของนักโทษประหาร โดยการนำเสนอเรื่องราวของนักโทษเหล่านี้แสดงให้เห็นถึงพฤติกรรมในการก่อคดีที่โหดเหี้ยมอำมหิต สร้างความหวาดกลัวให้แก่คนในสังคม ดังนั้นภาพแทนที่ปรากฏส่วนมากจึงเป็นภาพของบุคคลอันตราายที่มีพฤติกรรมโหดเหี้ยมอำมหิต ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตาราง 36 แสดงภาพแทนบุคคลอันตรายที่มีพฤติกรรมโหดเหี้ยมอำมหิต ของกลุ่ม
นักเขียนที่เป็นผู้คุมเรือนจำ

ตัวอย่างคำ /ข้อความ	ตัวอย่างประโยค
ฆาตกรโหด (2554, หน้า 253) สัตว์นรก (2554, หน้า 256) ฆาตกรโหด..เลว..ทราม (2554, หน้า 275) ฆาตกร ผู้กระทำการเยี่ยงสัตว์ป่า (2554, หน้า 277) นางโจรใจบาป (2554, หน้า 359) ใจอำมหิตโหดเหี้ยม (2553, หน้า 51) โหดเหี้ยมไร้มนุษยธรรม (2553, หน้า 63)	<p>“...ทุกคดีคนร้ายจะก่อเหตุในลักษณะคล้ายคลึงกันจึงเชื่อว่าน่าจะเป็นคนร้ายกลุ่มเดียวกันที่ก่อเหตุทั้งหมดซึ่งส่วนใหญ่จะ<u>ปล้นร้านขายยาทางพาราเมดิคัลแล้วจะต้องมีการฆ่าเจ้าทรัพย์ทุกครั้ง...</u>” (ยุทธ บางขวาง, 2553, หน้า 109)</p> <p>“...พบว่าผู้ตายถูกไม้ตีที่ศีรษะจนกะโหลกแตกสะเก็ด และที่<u>เนินดินจอมปลวกเหนือศพผู้ตายมีรอยยุบ ลักษณะถูกศีรษะคนกระแทก แต่ไม่ได้ความชัดเจนว่าจำเลยได้กระทำการทารุณโหดร้ายผู้ตายอย่างไรบ้าง เพราะโจทก์ไม่มีประจักษ์พยานรู้เห็น...</u>” (ยุทธ บางขวาง, 2553, หน้า 257)</p> <p>“...หลังจากการประหารเสร็จสิ้น นายม่วย จ้อยเจริญ เพชฌฆาตได้เปิดเผยกับผู้สื่อข่าวในยุคนั้นว่า ‘ระยะ 7 ปีที่ผ่านมาผมเคยเห็นนักโทษประหารมานับร้อยราย แต่ยังไม่เคยพบคนใจอำมหิตและเหี้ยมโหดอย่างนี้มาก่อน ไม่ว่าจะเป็มหาโจรปล้นฆ่ามานับสิบศพ พบพบพระก็ไหว้พระฟังเทศน์ บางคนถึงกับเข้าอุโมงเมื่อได้ฟังคำสั่งประหารชีวิต...แต่ไอ้เสน่ห์ใจเหี้ยม น่าดู...’” (ชาวเรศน์ จารุบุญย์, 2554, หน้า 200)</p> <p>“...หัวหน้าคณะปฏิวัติเห็นว่าถึงแม้ว่าผู้ต้องหาทั้งสามจะสารภาพ แต่เป็นเพราะจำนนต่อหลักฐานและพยานที่รู้เห็นพฤติกรรมของผู้ต้องหาทั้งสามที่ได้กระทำมาแล้วต่างกรรมต่างวาระ แสดงให้เห็นถึงสันดานของความชั่วร้าย โหดเหี้ยมทารุณ ไม่หวั่นเกรงต่อกฎหมายบ้านเมือง...คำรับสารภาพจึงไม่มีน้ำหนักพอที่จะบรรเทาความผิดที่เกิดขึ้นจากสันดานชั่ว ที่ไม่รู้จักบาปบุญคุณโทษของผู้ต้องหา...” (ชาวเรศน์ จารุบุญย์, 2554, หน้า 224)</p> <p>“...สาเหตุที่ฆาตกรที่นรกที่ก่อคดีข่มขืนแล้วฆ่าต้องถูกตัดสินประหารชีวิตอย่างรวดเร็วเพราะผู้มีอำนาจในบ้านเมืองคงมี</p>

ตาราง 36 (ต่อ)

ตัวอย่างคำ / ข้อความ	ตัวอย่างประโยค
	<p>ความเชื่อว่า ชาวตกรที่นกกามเหล่านี้มีจิตใจที่โหดเหี้ยมทารุณ ผิดมนุษยธรรมดา...”</p> <p>(ชาวเรศน์ จารุบุญ, 2554, หน้า 250)</p>
	<p>“...ชาวตกรที่นกกามเหล่านี้มีจิตใจที่โหดเหี้ยมทารุณผิดมนุษยธรรมดา เหมือน ‘เสือ’ ที่เคยตีเมล็ดตกรหากได้กลิ่นเลือดก็จะเข้าไปตีเมล็ดนกกามอย่างเอร็ดอระอัย ถ้าหากปล่อยไว้โดยไม่ตัดลิ้นลงโทษประหารชีวิต เกรงว่าวันหนึ่งเมื่อชาวตกรเหล่านี้หลุดพ้นออกมาสู่โลกภายนอก อาจกลับไปก่อคดีข่มขืนแล้วฆาตกรเพศแม่ที่อ่อนแอกว่า สร้างความเดือดร้อนให้กับสังคมไม่มีวันจบสิ้น...”</p> <p>(ชาวเรศน์ จารุบุญ, 2554, หน้า 250)</p>

จากตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นว่างานเขียนของกลุ่มนักเขียนที่เป็นผู้คุมเรือนจำ ได้สร้างภาพแทนบุคคลอันตรายด้วยการแสดงให้เห็นว่านักโทษทุกคนล้วนมีนิสัยโหดเหี้ยมอำมหิตชอบก่อกรรมทำเข็ญแก่ผู้อื่นในสังคม โดยนักเขียนได้เปรียบนักโทษเหล่านี้เป็นเหมือนกับสัตว์ร้ายที่ขาดสำนึกในความเป็นมนุษย์ กระทำคามผิดตามสัญชาตญาณโดยไม่คำนึงถึงบาปกรรมหรือผลกระทบที่จะตามมา ก่อให้เกิดความหวาดกลัวอย่างยิ่งให้แก่ผู้บริสุทธิ์ นอกจากนี้ภาพแทนของบุคคลอันตรายยังถูกนำเสนอว่าในแง่มุมของการเป็นภัยต่อความมั่นคงอีกด้วย ดังต่อไปนี้

3.4 ภาพแทนบุคคลที่สังคมไม่ต้องการ ด้วยเหตุที่พฤติกรรมในการก่อคดีของนักโทษเป็นสิ่งที่สังคมไม่ยอมรับ เนื่องจากส่งผลต่อความปลอดภัยของคนในสังคม ดังนั้นนักโทษจึงถูกสังคมจัดวางพื้นที่ให้เป็นเสมือนคนชายขอบที่ถูกละเลยแต่ด้านลบผ่านการบอกเล่าจากคนในสังคมถึงพฤติกรรมในการก่อคดี หรือแม้แต่การนำเสนอผ่านสื่อต่าง ๆ ถึงความโหดเหี้ยมในการก่อคดีที่แสดงให้เห็นว่านักโทษเป็นบุคคลที่ไม่สามารถอยู่ร่วมกับคนปกติในสังคมได้แม้จะผ่านการขัดเกลานิสัยจากทัณฑสถานมาแล้วก็ตาม ด้วยเหตุนี้ภาพแทนของนักโทษจึงถูกสร้างให้เป็นบุคคลที่สังคมไม่ต้องการ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตาราง 37 แสดงภาพแทนบุคคลที่สังคมไม่ต้องการ ของกลุ่มนักเขียนที่เป็นผู้คุมเรือนจำ

ตัวอย่างคำ /ข้อความ	ตัวอย่างประโยค
<p>สกปรก ชี้เกียด ไร้ผมยามรุงรัง มีกลิ่นตัวเหม็น (2550, หน้า 54) ผมยาวรุงรัง ชูบผม มีกลิ่นตัวเหม็นทั้งเสื้อผ้าและร่างกาย (2550, หน้า 222) มีจนาชีพคนสังคม (2554, หน้า 221) ไร้เดาศึก มารสังคม (2554, หน้า 280)</p>	<p>“...ผู้ต้องขังกลุ่มนี้ไม่สามารถอยู่ร่วมกับสังคมภายนอกได้ เพราะมีพฤติกรรมเบี่ยงเบนสร้างแต่ปัญหาให้กับบุคคลอื่นเปรียบ เสมือนวัชพืชของสังคม...” (สมบุรณ์ เตชะวงศ์, 2550, หน้า 90)</p> <p>“...สังคมจะมองว่าผู้ต้องขังคือไอ้ซี้คุก ชีตะวาง เป็นโจรชั่วทำ ความเดือดร้อนให้กับประชาชนผู้บริสุทธิ์ สังคมจะไม่ต้อนรับบุคคลประเภทนี้ เพราะถือว่าเป็นเสมือนสิ่งชั่วร้ายหรือขยะสังคม...” (สมบุรณ์ เตชะวงศ์, 2550, หน้า 193)</p>
	<p>“...ระหว่างที่นายพันธ์ถูกนำตัวไปยังห้องควบคุม ปรากฏว่ามี ชาวบ้านที่รู้ข่าวการจับกุม พวกมันมุงดูจำนวนมาก จนตำรวจ ต้องเข้าแถวคุ้มกันอย่างแน่นหนา แต่ก็ไม่วายถูกชาวบ้านที่ โกรธแค้นโถมตัวเข้าตบตีชกต่อยที่ใบหน้า หลายคนตะโกนว่า ต้องยิงเป้าที่กลางสนามหลวง บางรายตะโกนต่อว่า ‘ไอ้ ซาตกร !!’ ‘ไอ้สัตว์นรก !!’...” (เชาวเรศน์ จารุบุญย์, 2554, น. 284)</p>
	<p>“...เรื่องนี้ทำให้ครอบครัวของพวกเขาโดนถูกชาวบ้านในชุมชนพากันประณาม ถ้าตำรวจจับได้หรือหากนายพันธ์ขัดขึ้นก็อยากจะทำให้ตำรวจใช้มาตรการเด็ดขาดไปเลย เพราะคนในบ้านต่างก็ไม่มีใครสนใจนายพันธ์อยู่แล้ว...” (เชาวเรศน์ จารุบุญย์, 2554, หน้า 286)</p>

จากตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นว่างานเขียนของกลุ่มนักเขียนที่เป็นผู้คุมเรือนจำ ได้สร้างภาพแทนบุคคลที่สังคมไม่ต้องการด้วยการแสดงให้เห็นว่านักโทษเป็นบุคคลที่มีนิสัยชี้เกียด เนื้อตัวสกปรก มีกลิ่นตัวเหม็น และผมยาวรุงรัง ซึ่งเป็นคุณสมบัติที่สังคมรังเกียจ นอกจากนี้นักโทษเป็นผลผลิตที่เกิดจากความไม่พึงประสงค์ของสังคม เนื่องจากมีพฤติกรรมที่ผิดไปจากปทัสสถานของสังคม ประกอบกับการที่สังคมไทยเป็นสังคมที่คนส่วนใหญ่นับถือพระพุทธศาสนา จึงทำให้พฤติกรรมต่าง ๆ ของนักโทษถูกมองว่าเป็นปฏิปักษ์กับหลักเกณฑ์ทางศีลธรรมไปโดยปริยาย เป็นเหตุให้ภาพลักษณ์นี้ยังถูกผลิตซ้ำให้เห็นถึงความอันตรายและความเป็นส่วนเกินของสังคมมากยิ่งขึ้น

กล่าวโดยสรุปได้ว่าการสร้างภาพแทนนักโทษที่ปรากฏในงานเขียนสารคดีของกลุ่มนักเขียนที่เป็นผู้คุมเรือนจำมุ่งนำเสนอให้ผู้อ่านมองเห็นถึงการเป็นบุคคลอันตราายของนักโทษ ส่งผลให้สังคมจัดวางพื้นที่และกำหนดอัตลักษณ์ให้นักโทษเป็นเสมือนคนชายขอบที่ถูกมองในแง่ลบอยู่ตลอดเวลา สิ่งนี้เป็นตรรกะที่ปิดกั้นโอกาสและผลักดันให้นักโทษกลายเป็นบุคคลที่มีสิทธิไม่เท่าเทียมกับบุคคลอื่นในสังคม ทั้งในเรื่องการถูกจำกัดสิทธิในการสมัครงาน บางแห่ง การขาดสิทธิในการยอมรับความคิดเห็น หรือการถูกสังคมเพ่งเล็งเป็นพิเศษหากมีดี ความเกิดขึ้น แม่นักโทษจะได้รับการลงโทษตามกฎหมายแล้วก็ตาม แต่พฤติกรรมในการก่อคดีของนักโทษยังคงถูกตอกย้ำอัตลักษณ์ให้เป็นบุคคลอันตราายที่ต้องกำจัดออกไปเพื่อไม่ให้เป็นภัยต่อคนในสังคม ซึ่งการสร้างภาพแทนให้นักโทษเป็นบุคคลที่มีความผิดปกติทางจิตก็เป็นอีกเหตุผลหนึ่งที่ผลิตซ้ำให้เห็นถึงความเป็นส่วนเกินของสังคมมากยิ่งขึ้น เนื่องจากความผิดปกติทางจิตอาจเป็นสาเหตุในการก่อคดีต่อผู้บริสุทธิ์ได้ การสร้างภาพแทนเช่นนี้ส่งผลให้นักโทษไม่สามารถอยู่ร่วมกับคนปกติในสังคมได้ ซึ่งเป็นสาเหตุสำคัญประการหนึ่งให้นักโทษหวนกลับไปก่อคดีเหมือนที่ผ่านมา

จากการศึกษาภาพแทนนักโทษผ่านงานเขียนสารคดีไทยในรอบ 2 ทศวรรษ (พ.ศ. 2540-2559) สรุปได้ว่านักเขียนทั้งสามกลุ่มได้สร้างภาพแทนให้กับนักโทษจำนวน 6 ลักษณะ คือ ภาพแทนนักโทษที่มีความผิดปกติทางจิต ภาพแทนนักโทษที่พร้อมจะกลับตัวกลับใจเป็นคนดี ภาพแทนนักโทษในคราบผู้บริสุทธิ์ที่โชคร้าย ภาพแทนนักโทษที่นำเวทนา ภาพแทนบุคคลอันตราาย และภาพแทนบุคคลที่สังคมไม่ต้องการ โดยภาพแทนดังกล่าวถูกประกอบสร้างแตกต่างกันออกไปตามกลุ่มนักเขียน ดังตารางต่อไปนี้

ตาราง 38 แสดงภาพแทนนักโทษผ่านงานเขียนสารคดีไทยในรอบ 2 ทศวรรษ

(พ.ศ. 2540–2559)

กลุ่มนักเขียน	ภาพแทน													
	นักโทษที่มีความผิดปกติทางจิต	นักโทษที่พร้อมจะกลับตัวกลับใจเป็นคนดี	นักโทษในคราบผู้บริสุทธิ์ที่โชคร้าย			นักโทษที่น่าเวทนา				บุคคลอันตราย			บุคคลที่สังคมไม่ต้องการ	
			บุคคลที่รู้เท่าไม่ถึงการณ์	ผู้กระทำผิดด้วยความจำเป็น	บุคคลที่ถูกได้ร้าย	ขาดอิสรภาพในการดำรงชีวิต	ต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบอย่างเคร่งครัด	พลัดพรากจากครอบครัว	พันธนาการแห่งชีวิตภายในเรือนจำ	นักโทษที่เป็นภัยต่อความมั่นคงของชาติ	นักโทษที่กระทำความผิดซ้ำ	นักโทษสังขละเมิดทางเพศ		นักโทษที่มีพฤติกรรมโหดเหี้ยมอำมหิต
กลุ่มนักเขียนสารคดี	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓		✓	✓			
กลุ่มนักเขียนที่เป็นนักโทษหรือเคยเป็นนักโทษ	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓		✓			
กลุ่มนักเขียนที่เป็นผู้คุมเรือนจำ	✓								✓	✓	✓	✓	✓	✓

จากตารางข้างต้นแสดงให้เห็นว่าการสร้างภาพแทนนักโทษผ่านงานเขียนสารคดีไทยในรอบ 2 ทศวรรษ (พ.ศ. 2540–2559) ของนักเขียนทั้งสามกลุ่มมีความแตกต่างกัน ดังนี้

กลุ่มนักเขียนสารคดี มีการสร้างภาพแทนนักโทษ จำนวน 5 ลักษณะ คือ ภาพแทนนักโทษที่มีความผิดปกติทางจิต ภาพแทนนักโทษที่พร้อมจะกลับตัวกลับใจเป็นคนดี ภาพแทนนักโทษในคราบผู้บริสุทธิ์ที่โชคร้าย ภาพแทนนักโทษที่น่าเวทนา และภาพแทนบุคคลอันตราย

กลุ่มนักเขียนที่เป็นหรือเคยเป็นนักโทษ มีการสร้างภาพแทนนักโทษ จำนวน 5 ลักษณะ คือ ภาพแทนนักโทษที่มีความผิดปกติทางจิต ภาพแทนนักโทษที่พร้อมจะกลับตัวกลับใจเป็นคนดี ภาพแทนนักโทษในคราบผู้บริสุทธิ์ที่โชคร้าย ภาพแทนนักโทษที่น่าเวทนา และภาพแทนบุคคลอันตราย

กลุ่มนักเขียนที่เป็นผู้คุมเรือนจำ มีการสร้างภาพแทนนักโทษ จำนวน 6 ลักษณะ คือ ภาพแทนนักโทษที่มีความผิดปกติทางจิต ภาพแทนนักโทษที่พร้อมจะกลับตัวกลับใจเป็นคนดี ภาพแทนนักโทษในคราบผู้บริสุทธิ์ที่โชคร้าย ภาพแทนนักโทษที่น่าเวทนา ภาพแทนบุคคลอันตราย และภาพแทนบุคคลที่สังคมไม่ต้องการ

การสร้างภาพแทนของนักเขียนทั้ง 3 กลุ่ม ตามที่ได้กล่าวมาข้างต้น ได้หล่อหลอมทัศนคติของผู้อ่านให้มีความเข้าใจในตัวตนของนักโทษที่แตกต่างกัน กล่าวคือ กลุ่มนักเขียนสารคดีมีการสร้างภาพแทนให้ผู้อ่านเกิดความเข้าใจในตัวตนของนักโทษด้วยการแสดงให้เห็นถึงที่มาของนักโทษที่เกิดจากความอ่อนประสบการณ์ในการใช้ชีวิตทำให้เสียรู้และกลายเป็นนักโทษในที่สุด นอกจากนี้ยังได้แสดงให้ผู้อ่านเห็นว่านักโทษได้ผ่านการขัดเกลาพฤติกรรมเสียจากเรือนจำจนมีความพร้อมที่จะกลับตัวกลับใจเป็นคนดีของสังคม

ในขณะที่กลุ่มนักเขียนที่เป็นนักโทษหรือเคยเป็นนักโทษได้ประกอบสร้างให้ผู้อ่านเกิดความเข้าใจนักโทษในฐานะมนุษย์คนหนึ่งที่เคยพลาดพลั้งในการใช้ชีวิต ด้วยการชี้ให้เห็นว่านักโทษในเรือนจำมีทั้งผู้ร้ายตัวจริงและผู้ที่เป็นแพะรับบาป ทั้งนี้เมื่อได้รับโทษอันแสนสาหัสและผ่านการขัดเกลาพฤติกรรมเสียแล้วนักโทษส่วนใหญ่มักเกิดความสำนึกผิดและพร้อมจะกลับตัวกลับใจเป็นคนดีของสังคม แม้จะมีบางส่วนที่กลับไปมีพฤติกรรมเดิมก็ตามแต่ก็เป็นเพียงส่วนน้อยเท่านั้น การประกอบสร้างภาพแทนนักโทษเช่นนี้ช่วยให้ผู้อ่านเกิดทัศนคติเชิงบวกต่อนักโทษมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ยังแสดงให้เห็นถึงความทุกขเวทนาที่นักโทษได้รับระหว่างที่อยู่ในเรือนจำก็เป็นเสมือนวัจนกรรมเตือนมิให้ผู้อ่านต้องกระทำผิดกฎหมายด้วยเช่นเดียวกัน

ส่วนกลุ่มนักเขียนที่เป็นผู้คุมเรือนจำได้ประกอบสร้างให้นักโทษเป็นบุคคลที่ไม่พึงประสงค์ของสังคมด้วยการนำเสนอถึงพฤติกรรม อารมณ์ ความรู้สึก และสาเหตุในการก่อคดีของนักโทษที่มุ่งเน้นไปในด้านของความโหดเหี้ยมอำมหิตที่เป็นภัยต่อสังคม ทำให้ผู้อ่านมองเห็นแต่ด้านลบที่ส่งผลให้นักโทษขาดพื้นที่ในการแสดงออกทางสังคมภายหลังจากพ้นโทษจนไม่สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างปกติสุข

บทที่ 5

บทสรุป

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาภาพแทนนักโทษผ่านสารคดีไทยในรอบ 2 ทศวรรษ (พ.ศ. 2540–2559) จากนักเขียนสามกลุ่ม ประกอบด้วย กลุ่มนักเขียนสารคดี กลุ่มนักเขียนที่เป็นนักโทษหรือเคยเป็นนักโทษ และกลุ่มนักเขียนที่เป็นผู้คุมเรือนจำ พบว่านักเขียนแต่ละกลุ่มมีการประกอบสร้างภาพแทนผ่านกลวิธีทางภาษาจำนวนทั้งสิ้น 11 กลวิธี ได้แก่ กลวิธีการใช้คำศัพท์หรือวลี กลวิธีการใช้ ประโยคแสดงเหตุผล กลวิธีการใช้มูลบท กลวิธีที่ใช้ความเปรียบ กลวิธีที่ใช้ สหพท กลวิธีที่อ้างถึงส่วนใหญ่ กลวิธีที่ใช้คำแสดงทัศนภาวะ กลวิธีที่ใช้คำถามเชิง วาทศิลป์ กลวิธีที่ซ้ำประโยค กลวิธีที่ใช้โครงสร้างประโยคแสดงความสัมพันธ์ และ กลวิธีที่ใช้เรื่องเล่า โดยกลวิธีดังกล่าวสร้างภาพแทนให้นักโทษจำนวน 6 ลักษณะ คือ ภาพแทนนักโทษที่มีความผิดปกติทางจิต ภาพแทนนักโทษที่พร้อมจะกลับตัวกลับใจเป็นคนดี ภาพแทนนักโทษในคราบผู้บริสุทธิ์ที่โชคร้าย ภาพแทนนักโทษที่น่าเวทนา ภาพแทนบุคคล อันตราย และภาพแทนบุคคลที่สังคมไม่ต้องการ ผลการศึกษาข้างต้นสรุปผลได้ ดังต่อไปนี้

1. ภาพแทนนักโทษที่มีความผิดปกติทางจิต

การสร้างภาพแทนของบุคคลที่มีความผิดปกติทางจิต เป็นการสร้างภาพแทนที่หล่อ หลอมทัศนคติให้ผู้อ่านเข้าใจถึงความผิดปกติทางจิตของนักโทษ 2 ประเภท กล่าวคือ ประเภท แรกเป็นความผิดปกติทางจิตที่เกิดขึ้นระหว่างอยู่ในเรือนจำ ความผิดปกติทางจิตเช่นนี้ช่วยให้ ผู้อ่านเกิดความเข้าใจ เวทนา และสงสารนักโทษมากยิ่งขึ้น ส่วนประเภทที่สองเป็นความผิดปกติ ทางจิตที่แสดงออกผ่านพฤติกรรมในการก่อคดี ซึ่งเป็นความผิดปกติทางจิตที่ตอกย้ำให้เห็นถึง ความอันตรายของนักโทษที่จำเป็นต้องผลักดันออกไป ไม่ให้อยู่ร่วมกับคนปกติในสังคม

2. ภาพแทนนักโทษที่พร้อมจะกลับตัวกลับใจเป็นคนดี

การสร้างภาพแทนนักโทษที่พร้อมจะกลับตัวกลับใจเป็นคนดี เป็นการสร้างภาพแทนที่ หล่อหลอมทัศนคติให้ผู้อ่านเข้าใจว่า นักโทษเป็นบุคคลที่สามารถกลับตัวกลับใจคืนสู่สังคมได้ ด้วยกิจกรรมและโครงการต่าง ๆ ที่ทางกรมราชทัณฑ์จัดขึ้น นอกจากนี้นักโทษบางคนมิใช่ผู้ที่มี พื้นฐานจิตใจเป็นคนเลวแต่เป็นผู้หลงผิด หากผ่านการขัดเกลาพฤติกรรมเสียแล้วก็สามารถกลับคืนสู่ สังคมได้อย่างปกติสุข

3. ภาพแทนนักโทษในคราบผู้บริสุทธิ์ที่โชคร้าย

การสร้างภาพแทนของผู้บริสุทธิ์ที่โชคร้าย เป็นการสร้างภาพแทนที่หล่อหลอมทัศนคติให้ผู้อ่านเข้าใจว่านักโทษเป็นบุคคลบริสุทธิ์ที่โชคร้ายที่เข้าไปเกี่ยวข้องกับคดีความด้วยสาเหตุต่าง ๆ ด้วยเหตุนี้นักโทษในเรือนจำจึงมีทั้งผู้ร้ายตัวจริงและผู้บริสุทธิ์ปะปนกันไป

4. ภาพแทนนักโทษที่นำเวทนา

การสร้างภาพแทนนักโทษที่นำเวทนา เป็นการสร้างภาพแทนที่หล่อหลอมทัศนคติให้ผู้อ่านเข้าใจว่า นักโทษทุกคนล้วนเป็นบุคคลที่น่าเวทนาด้วยเหตุผลของการถูกจำคุกอิสรภาพ การพลัดพรากจากครอบครัว ต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบของเรือนจำอย่างเคร่งครัด ตลอดจนจนสภาพแวดล้อมภายในเรือนจำที่ไม่เอื้ออำนวยให้เกิดความสะดวกสบายในการใช้ชีวิต ความทุกข์เวทนาที่นักโทษได้รับนี้นอกจากจะช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจและสงสารในตัวนักโทษแล้ว ยังเป็นเสมือนวัจนกรรมที่เตือนให้ผู้อ่านไม่หลงกระทำคามผิดด้วยเช่นกัน

5. ภาพแทนบุคคลอันตราย

การสร้างภาพแทนบุคคลอันตราย เป็นการสร้างภาพแทนที่หล่อหลอมทัศนคติให้ผู้อ่านเข้าใจว่านักโทษทุกคนล้วนเป็นผู้ที่มีนิสัยโหดเหี้ยมอำมหิตและเป็นอันตรายต่อคนในสังคมอย่างยิ่ง กระทำความผิดโดยไม่คำนึงถึงบาปกรรมหรือผลกระทบที่จะตามมา ทำให้ผู้บริสุทธิ์เกิดความหวาดกลัว นอกจากนี้นักโทษยังมีพฤติกรรมในการล่วงละเมิดทางเพศผู้บริสุทธิ์จนได้รับความบอบช้ำทางร่างกายและจิตใจ การสร้างภาพแทนเช่นนี้เป็นการตอกย้ำให้เห็นถึงพฤติกรรมอันไม่พึงประสงค์ของสังคมของนักโทษ จนกลายเป็นบุคคลอันตรายที่สังคมต้องระมัดระวัง ประกอบกับนักโทษมีพฤติกรรมกระทำผิดซ้ำ ไม่มีทางกลับตัวกลับใจเป็นคนดีของสังคมได้ ดังจะเห็นได้จากคำให้การของชาวบ้าน และสำนวนการสอบสวนทางคดีความของตำรวจ พบว่าผู้ต้องหาที่ถูกจับกุมส่วนใหญ่ล้วนเคยต้องคดีความมาแล้วทั้งสิ้น พฤติกรรมดังกล่าวปรากฏซ้ำอย่างต่อเนื่องจนกลายเป็นภาพแทนของบุคคลอันตรายที่ฝังลึกอยู่ในทัศนคติของคนในสังคมและเป็นภัยต่อประเทศชาติสืบเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน

6. ภาพแทนบุคคลที่สังคมไม่ต้องการ

การสร้างภาพแทนบุคคลที่สังคมไม่ต้องการ เป็นการสร้างภาพแทนที่สะท้อนให้ผู้อ่านเห็นว่า นักโทษเป็นบุคคลที่มีพฤติกรรมที่เบี่ยงเบนไปจากระเบียบปฏิบัติของสังคม หากอยู่ร่วมกับคนในสังคมอาจก่อให้เกิดความเสียหายแก่ชีวิตและทรัพย์สินของผู้อื่นได้ ดังนั้นนักโทษจึงเป็นบุคคลอันตรายที่สังคมต้องกำจัดออกไปเพื่อความปลอดภัยของคนในสังคม

อภิปรายผลการวิจัย

การศึกษาภาพแทนนักโทษผ่านสารคดีไทยในรอบ 2 ทศวรรษ (พ.ศ.2540–2559) ช่วยให้เห็นแง่มุมทางภาษาที่ทำหน้าที่หล่อหลอม ตอกย้ำ และผลิตซ้ำให้คนในสังคมมองเห็นถึงความไม่เท่าเทียมกันระหว่างนักโทษกับคนปกติผ่านการผลิตตัวบท ซึ่งมีความสอดคล้องกับกรอบวาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ (Critical Discourse Analysis–CDA) ของแฟร์เคลาฟ (Fairclough, 1995) ที่แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์อย่างเป็นระบบระหว่างตัวบท อุดมการณ์ และวิถีปฏิบัติทางสังคมและวัฒนธรรมภายใต้บริบทของสังคมไทยที่เป็นตำราอยู่ภายใต้หลักศีลธรรม ความเชื่อเพื่อ และการให้อภัย ซึ่งจะอภิปรายผลดังต่อไปนี้

การประกอบสร้างความเป็นนักโทษผ่านภาษาในงานเขียนสารคดีไทยในรอบ 2 ทศวรรษ (พ.ศ. 2540–2559) ช่วยให้ผู้อ่านเกิดความเข้าใจในตัวตนของนักโทษ โดยเฉพาะอย่างยิ่งตัวตนในด้านบวกที่ช่วยให้ผู้อ่านเกิดความเข้าใจและยอมรับในตัวตนของนักโทษมากยิ่งขึ้น ดังปรากฏให้เห็นผ่านการใช้คำศัพท์หรือวลีร่วมกับคำที่สื่อถึงนักโทษโดยตรงไปตรงมาว่า “คนคุก” “ผู้ต้องขัง” และ “อาชญากร” คำศัพท์ดังกล่าวมิได้สื่อให้เห็นถึงตัวตนด้านลบแต่อย่างใด หากเป็นเพียงการบ่งบอกให้ผู้อ่านทราบถึงสถานะของนักโทษที่แตกต่างจากบุคคลทั่วไปเท่านั้น ประกอบกับการใช้คำศัพท์หรือวลีที่สื่อถึงนักโทษด้วยคำว่า “แพะตัวปลอมและแพะบริสุทธิ์” ยังช่วยให้ผู้อ่านเห็นว่านักโทษบางคนไม่ได้เป็นคนที่มีนิสัยโหดร้าย แต่เป็นผู้บริสุทธิ์ที่ถูกใส่ความ ซึ่งกลวิธีนี้สอดคล้องกับการประกอบสร้างความเป็นนักโทษด้วยการใช้ประโยคแสดงเหตุผลและการใช้เรื่องเล่าที่อธิบายให้ผู้อ่านเข้าใจถึงสาเหตุในการกลายมาเป็นนักโทษว่า มิได้เกิดจากพื้นฐานจิตใจที่ชั่วร้ายแต่เกิดจากสาเหตุของความประมาท การรู้เท่าไม่ถึงการณ์ ขาดความรู้ในการดำเนินชีวิต หรือตกเป็นแพะรับบาปในคดีความจนกลายมาเป็นนักโทษในปัจจุบัน นอกจากนี้การใช้โครงสร้างประโยคเพื่อแสดงความสัมพันธ์ยังช่วยให้ผู้อ่านทราบว่าระหว่างที่นักโทษที่อยู่ในเรือนจำนั้นได้ผ่านการฟื้นฟูพฤติกรรมนิสัย ทักษะคติ ตลอดจนจนได้รับการฝึกฝนวิชาชีพมาเป็นอย่างดี ซึ่งกลวิธีเหล่านี้ช่วยให้ผู้อ่านเปิดใจยอมรับในตัวตนของนักโทษภายหลังจากพ้นโทษมากยิ่งขึ้น

นอกจากการประกอบสร้างความเป็นนักโทษในงานเขียนสารคดีจะนำเสนอมุมมองในด้านบวกของนักโทษแล้วยังสะท้อนมุมมองในด้านลบเพื่อเตือนมิให้ผู้อ่านกระทำผิดกฎหมายหรือดำเนินชีวิตด้วยความประมาทจนกลายมาเป็นนักโทษด้วยเช่นกัน ดังจะเห็นได้จากการใช้คำศัพท์หรือวลีที่สื่อถึงนักโทษด้วยคำว่า “ฆาตกรหินงาม” “ฆาตกรโหด” และ “ไอ้ปริต” ที่เป็นการสื่อให้เห็นถึงการเป็นบุคคลอันตรายที่ไม่พึงประสงค์ของสังคม ต่อมาคือการใช้ความเปรียบที่เปรียบเทียบให้ผู้อ่านเห็นว่าเรือนจำเป็นเสมือนสถานที่ที่โหดร้ายแห่งหนึ่งสำหรับนักโทษ

เนื่องจากอุดมไปด้วยกฎระเบียบ ไร้ซึ่งอิสรภาพ และต้องอยู่ร่วมกันอย่างแออัดกับนักโทษคนอื่น ๆ การใช้ความเปรียบเช่นนี้ช่วยให้ผู้อ่านทราบถึงความยากลำบากของการใช้ชีวิตในเรือนจำ เนื่องจากไม่มีคุณภาพชีวิตและไร้ซึ่งศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ นอกจากนี้การประกอบสร้างความเป็นนักโทษด้วยการใช้คำแสดงทัศนภาวะ ก็เป็นอีกกลวิธีหนึ่งที่ตอกย้ำให้ผู้อ่านเห็นว่าเมื่อกลายมาเป็นนักโทษแล้วจะส่งผลเสียต่อตนเองและครอบครัวมากเพียงใด ด้วยเหตุนี้การประกอบสร้างความเป็นนักโทษด้วยกลวิธีดังกล่าว จึงเป็นเสมือนการใช้วัฒนธรรมข่มขู่เพื่อเตือนสติผู้อ่านไม่ให้หลงกระทำความผิดได้เป็นอย่างดี

จะเห็นได้ว่าการประกอบสร้างความเป็นนักโทษผ่านสารคดีไทยในรอบ 2 ทศวรรษ (พ.ศ.2540-2559) มีการนำเสนอมุมมองทั้งในด้านบวกและด้านลบ ซึ่งมุมมองทั้งสองด้านมีการสร้างให้เกิดความน่าเชื่อถือแก่ผู้อ่านมากยิ่งขึ้นด้วยการใช้มูลบทที่ตอกย้ำให้เห็นความเป็นจริงของวิถีความเป็นอยู่ของนักโทษทั้งในโลกปกติและในเรือนจำ แม้ชุดความจริงเหล่านี้จะเป็นความคิดและความเชื่อที่ผู้อ่านหลายคนทราบกันดีอยู่แล้ว แต่การนำมากล่าวซ้ำจะช่วยตอกย้ำให้ผู้อ่านเกิดความเชื่อมั่นในข้อมูลมากยิ่งขึ้น เช่นเดียวกับการอ้างถึงส่วนใหญ่ว่าสะท้อนให้เห็นว่าคนในสังคมมีค่านิยมในการประพฤติปฏิบัติไปในทิศทางเดียวกันก็เป็นอีกกลวิธีหนึ่งที่ช่วยให้ผู้อ่านคล้อยตามไปกับเนื้อหาที่อ่าน นอกจากนี้การใช้สหบทที่อ้างถึงความคิด น้ำเสียง หรือข้อมูลจากแหล่งความรู้อื่นที่เกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะเป็นผลการศึกษา ศาสนา หรือนักวิชาการทั่วไป ก็เป็นส่วนหนึ่งที่ช่วยสนับสนุนให้การประกอบสร้างดูสมจริงด้วยเช่นกัน การประกอบสร้างเช่นนี้ส่งผลให้ผู้อ่านเกิดความเข้าใจในตัวนักโทษและตีความนักโทษผ่านงานเขียนสารคดีได้อย่างชัดเจนและถูกต้องตามสภาวะการณ์จริงได้ดียิ่งขึ้น ซึ่งผลการศึกษาด้านการประกอบสร้างภาพแทนเพื่อความเข้าใจในตัวบทครั้งนี้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุพัชรีรินทร์ นาคคงคำ (2556) ที่ได้ศึกษาเรื่อง ภาพแทนสตรีไทยในนวนิยายอีโรติกของนักเขียนชายไทย ซึ่งผลการศึกษาพบว่า ภาพแทนสตรีไทยในนวนิยายอีโรติกถูกสร้างขึ้นมาจากพื้นฐานของความสัมพันธ์เชิงอำนาจที่ไม่ทัดเทียมกันระหว่างหญิงและชาย ทำให้เกิดการลดทอนคุณค่าด้วยการกำหนดให้สตรีเป็นเสมือนเครื่องบำบัดทางเพศให้แก่เพศชาย และมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ นริศรา วัฒนชัยศรีสกุล (2559) ที่ได้ศึกษาเรื่อง ภาพแทนความรักของวัยรุ่นในสังคมไทยจากรายการคลับ ฟรายเดย์: การศึกษาวาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ ซึ่งผลการศึกษาพบว่ากลวิธีทางภาษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการผลิตตัวบทที่นำไปสู่การสร้างอุดมการณ์ภายใต้บริบทของสังคมให้ผู้รับสารเกิดความเชื่อจนสร้างเป็นภาพแทนให้กับความรักในแง่มุมต่าง ๆ ที่เป็นไปตามกรอบแนวคิดวาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ (Critical Discourse Analysis-CDA) ของแฟร์คลอฟ (Fairclough, 1995) ด้วยเช่นเดียวกัน

อย่างไรก็ตามผลการศึกษาด้านภาพแทนสะท้อนให้เห็นว่านักเขียนแต่ละกลุ่มมีการหล่อหลอมทัศนคติให้ผู้อ่านเข้าใจในตัวตนของนักโทษแตกต่างกันตามอุดมการณ์ของตน กล่าวคือ นักเขียนสารคดีมุ่งนำเสนอให้ผู้อ่านมองเห็นนักโทษในด้านบวกผ่านการสร้างภาพแทนนักโทษที่พร้อมจะกลับตัวกลับใจเป็นคนดีและภาพแทนนักโทษในคราบผู้บริสุทธิ์ที่โชคร้ายที่แสดงให้ผู้อ่านทราบว่านักโทษได้สำนึกผิดและพร้อมที่จะคืนสู่สังคมในฐานะพลเมืองดี ส่วนการสร้างภาพแทนนักโทษที่น่าเวทนาและภาพแทนนักโทษที่มีความผิดปกติทางจิตเป็นการตอกย้ำให้ผู้อ่านเกิดความเกิดความเชื่อมั่นว่านักโทษได้รับบทลงโทษอย่างสาหัสจึงไม่คิดจะหวนกลับมาก่อคดีอีกครั้งด้วยเช่นกัน จะเห็นได้ว่าการสร้างภาพแทนของกลุ่มนักเขียนสารคดีไม่ปรากฏภาพแทนบุคคลที่สังคมไม่ต้องการ เนื่องจากงานเขียนของกลุ่มนักเขียนสารคดีมุ่งหล่อหลอมทัศนคติเชิงบวกให้ผู้อ่านเข้าใจนักโทษในฐานะมนุษย์คนหนึ่งที่ยังหลงผิดเพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจในตัวตนของนักโทษ จนนำไปสู่การคลี่คลายอคติและเปิดโอกาสให้นักโทษได้กลับคืนสู่สังคมอีกครั้ง

การสร้างภาพแทนของกลุ่มนักเขียนที่เป็นนักโทษหรือเคยเป็นนักโทษได้หล่อหลอมทัศนคติผู้อ่านให้ทราบทั้งในด้านบวกและด้านลบ กล่าวคือ การสร้างภาพแทนนักโทษที่พร้อมจะกลับตัวกลับใจเป็นคนดีและภาพแทนนักโทษในคราบผู้บริสุทธิ์ที่โชคร้ายเป็นการสะท้อนให้ผู้อ่านมองเห็นมุมมองด้านบวกของนักโทษมากยิ่งขึ้น ส่วนการสร้างภาพแทนนักโทษที่มีความผิดปกติทางจิตและภาพแทนนักโทษที่น่าเวทนา เป็นการชี้ให้เห็นถึงความทุกข์ทรมานที่นักโทษได้รับระหว่างที่อยู่ในเรือนจำเพื่อใช้เป็นวัจนกรรมเตือนมิให้ผู้อ่านต้องกระทำผิดกฎหมายด้วยเช่นเดียวกัน ส่วนในด้านลบกลุ่มนักเขียนได้แสดงผ่านภาพแทนบุคคลอันตรายที่ชี้ให้เห็นว่าระบบราชทัณฑ์ไม่ได้ขัดเกลาพฤติกรรมนิสัยนักโทษให้เป็นคนดีได้ทั้งหมด เนื่องจากมีนักโทษหลายคนหวนกลับไปก่อคดีความจนถูกส่งตัวกลับมาอยู่ในเรือนจำอีกครั้ง การนำเสนอเช่นนี้เป็นการตอกย้ำให้ผู้อ่านเพิ่มความระมัดระวังในอันตรายที่จะได้รับจากนักโทษมากยิ่งขึ้น จากที่กล่าวมาข้างต้นแม้กลุ่มนักเขียนจะนำเสนอมุมมองทั้งด้านบวกและลบให้กับผู้อ่าน แต่อุดมการณ์หลักของกลุ่มนักเขียนยังคงมุ่งนำเสนอภาพลักษณ์ที่ดีเพื่อให้ผู้อ่านเกิดการยอมรับในตัวตนของนักโทษภายหลังพ้นโทษมากยิ่งขึ้น ด้วยเหตุนี้การนำเสนอภาพแทนของกลุ่มนักเขียนที่เป็นนักโทษหรือเคยเป็นนักโทษจึงไม่ปรากฏภาพแทนบุคคลที่สังคมไม่ต้องการ

ทางด้านกลุ่มนักเขียนที่เป็นผู้คุมเรือนจำ ได้หล่อหลอมทัศนคติให้ผู้อ่านมองเห็นตัวตนในด้านลบของนักโทษเป็นหลัก ด้วยการสร้างภาพแทนให้นักโทษเป็นบุคคลอันตราย ส่งผลให้สังคมจัดวางพื้นที่และกำหนดอัตลักษณ์ให้นักโทษเป็นเสมือนคนชายขอบที่ถูกมองในแง่ลบอยู่ตลอดเวลา สิ่งนี้เป็นตรรกะที่ปิดกั้นโอกาสและผลักดันให้นักโทษกลายเป็นบุคคลที่มีสิทธิไม่เท่าเทียมกับบุคคลอื่นในสังคม ทั้งในเรื่องการถูกจำกัดสิทธิในการสมัครงานบางแห่ง การขาด

สิทธิในการยอมรับความคิดเห็น หรือการถูกสังคมเพ่งเล็งเป็นพิเศษหากมีดีความเกิดขึ้น แม้นักโทษจะได้รับการลงโทษตามกฎหมายแล้วก็ตาม แต่พฤติกรรมในการก่อคดีของนักโทษยังคงถูกตอกย้ำอัตลักษณ์ให้เป็นบุคคลอันตรายที่ต้องกำจัดออกไปเพื่อไม่ให้ภัยต่อคนในสังคม ซึ่งการสร้างภาพแทนให้นักโทษเป็นบุคคลที่มีความผิดปกติทางจิตก็เป็นอีกเหตุผลหนึ่งที่ผลิตซ้ำให้เห็นถึงความเป็นส่วนเกินของสังคม เนื่องจากความผิดปกติทางจิตอาจเป็นสาเหตุในการก่อคดีต่อผู้บริสุทธิ์ได้ การสร้างภาพแทนเช่นนี้ส่งผลให้นักโทษไม่สามารถอยู่ร่วมกับคนปกติในสังคม ซึ่งเป็นสาเหตุสำคัญประการหนึ่งให้นักโทษหวนกลับไปก่อคดีเหมือนที่ผ่านมา จะเห็นว่าการสร้างภาพแทนนักโทษของกลุ่มนักเขียนที่เป็นผู้คุมเรือนจำ ไม่ปรากฏภาพแทนในด้านบวกของนักโทษ อันได้แก่ ภาพแทนนักโทษที่พร้อมจะกลับตัวกลับใจเป็นคนดี ภาพแทนนักโทษที่นำเวทนา และภาพแทนนักโทษในคราบผู้บริสุทธิ์ที่โชคร้าย เนื่องจากการปฏิบัติหน้าที่ควบคุมดูแลนักโทษในเรือนจำ ทำให้พบเจอกับพฤติกรรมของนักโทษที่หลากหลาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งพฤติกรรมอันโหดเหี้ยมของนักโทษคดีอุกฉกรรจ์และนักโทษประหาร ทำให้งานเขียนดังกล่าวมุ่งสะท้อนตัวตนด้านลบของนักโทษให้ผู้อ่านเกิดความระมัดระวังในความอันตรายของนักโทษเป็นส่วนใหญ่

จากการศึกษาภาพแทนนักโทษผ่านนักโทษผ่านสารคดีไทยในรอบ 2 ทศวรรษ (พ.ศ.2540-2559) สะท้อนให้เห็นว่างานเขียนสารคดีที่คนส่วนใหญ่เข้าใจว่าเป็นงานเขียนที่นำเสนอข้อเท็จจริง แท้จริงแล้วไม่เป็นเช่นนั้น เนื่องจากเนื้อหาในงานเขียนมีการสร้างความหมายนักโทษผ่านกระบวนการทัศนหรืออุดมการณ์ของนักเขียน เพื่อให้คนในสังคมได้รับรู้ความหมายนั้นผ่านการสร้างวาทกรรมชุดต่าง ๆ ที่เป็นไปตามกระบวนการสร้างภาพแทนของ สจ๊วต ฮอลล์ (Hall, 1997) ดังนั้นเราจะเห็นอำนาจของภาษาในการสร้างภาพแทนผ่านวาทกรรม จนนำไปสู่การสร้างอัตลักษณ์ให้กับนักโทษในที่สุด

ข้อเสนอแนะ

1. การศึกษาในครั้งนี้เป็นการศึกษางานเขียนสารคดีที่เขียนขึ้นมาในรอบ 2 ทศวรรษ (พ.ศ.2540-2559) ทั้งนี้หากมีการศึกษางานเขียนสารคดีในช่วงเวลาอื่น ๆ เพิ่มเติม จะช่วยให้มองเห็นถึงมุมมองของคนในสังคมที่มีต่อนักโทษมากยิ่งขึ้น จนนำไปสู่การมองเห็นถึงวิวัฒนาการทางความคิดของคนในสังคมที่มีต่อนักโทษได้ชัดเจนยิ่งขึ้น

2. การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาภาพแทนนักโทษที่ปรากฏในงานเขียนประเภทสารคดีเพียงอย่างเดียว หากมีการศึกษางานเขียนประเภทอื่น เช่น เรื่องสั้น นวนิยาย และหนังสือพิมพ์เพิ่มเติม จะช่วยให้มองเห็นปฏิบัติการทางภาษาในการสร้างภาพแทนให้กับนักโทษมากยิ่งขึ้น

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กรมราชทัณฑ์. (2558). **แผนปฏิบัติการกรมราชทัณฑ์ พ.ศ. 2559–2562**. ม.ป.ท.: ม.ป.พ.
เกศินี จุฑาวิจิตร. (2548). **ผลกระทบวิกฤติเศรษฐกิจในยุคโลกาภิวัตน์กับโลกทัศน์นักเขียน
ไทย : ภาพสะท้อนสังคมและการเมืองจากวรรณกรรมประเภทเรื่องสั้น ระหว่างปี
พ.ศ. 2540–2544**. วิทยานิพนธ์. ปร.ด., มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. กรุงเทพฯ.
- คณะกรรมการประสานงานองค์การสิทธิมนุษยชน. (2545). **คำปรารภปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิ
มนุษยชน**. กรุงเทพฯ: ม.ป.ท.,
- จรัญ โฆษณานันท์. (2545). **สิทธิมนุษยชนไร้พรมแดน ปรัชญากฎหมายและความเป็นจริงทาง
สังคม**. (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพฯ: นิติธรรม.
- จักรกริช โพธิ์ศรี. (2557). **การนำเสนอภาพแทนของรักร่วมเพศชายในเพลงลูกทุ่งและ
หมอลำ**. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม., มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ขอนแก่น.
- จันทศรี สุตโต. **การวิเคราะห์ภาพสะท้อนสังคมที่ปรากฏในเพลงลูกทุ่งระหว่างปี
พ.ศ. 2543–2544**. วิทยานิพนธ์. กศ.ม., มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. กรุงเทพฯ.
- จันทิมา อังคพณิชกิจ. (2557). **การวิเคราะห์ข้อความ (Discourse Analysis)**. กรุงเทพฯ:
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- จันทิมา เขียวมานนท์. (2549). **การศึกษาวาทกรรมเกี่ยวกับผู้ติดเชื้อเอดส์ในสังคมไทยตามแนว
ปฏิพันธวิเคราะห์**. วิทยานิพนธ์ อ.ด., จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- จิราภรณ์ สอนพุดม. (2550). **ภาวะสุขภาพจิตของผู้ต้องขังเรือนจำจังหวัดน่าน**. วิทยานิพนธ์
วท.ม., มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. เชียงใหม่.
- ฉัตรชัย ยอดอุดม. (2552). **การจัดการสภาพแวดล้อมในการบำบัดฟื้นฟูและแก้ไขพฤติกรรม
ของผู้ต้องขัง**. วิทยานิพนธ์ ปร.ด., มหาวิทยาลัยรามคำแหง. กรุงเทพฯ.
- เชิดฉาน สาธุวงศ์. (2551). **ภาพตัวแทนมายาคติของดาราในสื่อบันเทิงในสังคมหลังสมัยใหม่**.
วิทยานิพนธ์. ศศ.ม., มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. เชียงใหม่.
- ชนกพร พัวพัฒน์กุล. (2556). **ความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับอุดมการณ์ในวาทกรรม
การพยากรณ์ดวงชะตา: การวิเคราะห์วาทกรรมเชิงวิพากษ์**. วิทยานิพนธ์ อ.ด.,
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. กรุงเทพฯ.

- ชลอ รอดลอย. (2544). **การเขียนสารคดี**. (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพฯ:
สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ชะวักชัย ภาติณฐ์. (2548). **กระบวนการเรียนรู้และปฏิบัติการสิทธิมนุษยชน**. กรุงเทพฯ:
ไอ.เอส. พรินติ้งเฮาส์.
- ชาติรี ลีศิริวิทย์. (2551). **ภาพเสนอของผู้ชายในนิตยสารปลูกใจเลื้อยป่าช่วงปี
พ.ศ. 2517-พ.ศ. 2527: กรณีศึกษา นิตยสารแมนและนิตยสารหนุ่มสาว**.
วิทยานิพนธ์ ศศ.ม., มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. กรุงเทพฯ.
- ชาวเรศน์ จารุบุญย์. (2554). **บันทึก...แดนประหารคุกบางขวาง**. (พิมพ์ครั้งที่ 2).
นนทบุรี: ดอกหญ้า.
- ชาวลิต สมพงษ์เจริญ. (2548). **การคุ้มครองสิทธิมนุษยชนของผู้ต้องขัง**. วิทยานิพนธ์ น.ม.,
มหาวิทยาลัยรามคำแหง. กรุงเทพฯ.
- ณัฐ ศรล่ำราญ. (2551). **การศึกษาวเคราะห์สารคดีของ ธรรม อารังนาวาสวัสดิ์**. วิทยานิพนธ์
ศศ.ม., มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. กรุงเทพฯ.
- ณัฐพร พานโพธิ์ทอง. (2556). **วาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ตามแนวภาษาศาสตร์**. กรุงเทพฯ:
โครงการเผยแพร่ผลงานวิชาการ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ณัฏดา สว่างเดือน. (2559). **ขังหญิง**. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: ประพันธ์สาส์น.
- ธัญญา สังขพันธานนท์. (2552). **วรรณกรรมวิจารณ์เชิงนิเวศ: วาทกรรมธรรมชาติและ
สิ่งแวดล้อมในวรรณกรรมไทย**. วิทยานิพนธ์ ศศ.ต., มหาวิทยาลัยนเรศวร. พิษณุโลก.
- นักโทษชายเรือนจำกลางบางขวาง [นามแฝง]. (2556). **เฟซบุ๊ก เรื่องเล่าจากบางขวาง**.
(พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพฯ: สารคดี.
- นักโทษชายเรือนจำบางขวาง [นามแฝง]. (2555). **อิสราภาพบนเส้นบรรทัด 13 นักโทษประหาร**.
(พิมพ์ครั้งที่ 4) กรุงเทพฯ: สารคดี.
- นักโทษหญิงเรือนจำกลางราชบุรี [นามแฝง]. (2556). **เฟซบุ๊ก เรื่องเล่าจากแดนหญิง**.
(พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพฯ: สารคดี.
- นัฏดา ธนทาน. (2556). **การวิเคราะห์ศึกษาภาพเขียนมนุษย์ของทวิศักดิ์ ศรีทองดี ระหว่างปี
พ.ศ 2540-2554**. วิทยานิพนธ์. ศศ.ม., มหาวิทยาลัยศิลปากร. กรุงเทพฯ.
- นริศรา วัฒนชัยศรีสกุล. (2559). **ภาพแทนความรักของวัยรุ่นในสังคมไทยจากรายการคลับ**

- พรายเดย์ : การศึกษาวาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์.** วิทยานิพนธ์. ศศ.ม., มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. กรุงเทพฯ.
- บวรรัตน์ สุวรรณประเสริฐ. (2547). **ปัจจัยที่มีผลต่อการกระทำผิดวินัยของผู้ต้องขังในเรือนจำบางขวาง.** วิทยานิพนธ์ ศศ.ม., มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- บัณฑิต ทิพย์เดช. (2560). **คนชายขอบในสารคดีของอรสม สุทธิสาคร : กรณีศึกษาอุดมการณ์วิถีปฏิบัติทางวาทกรรมและสังคมวัฒนธรรม.** วิทยานิพนธ์ ศศ.ด., มหาวิทยาลัยนเรศวร, พิษณุโลก.
- เบญจวรรณ นาราสัจน์. (2555). **ภาพตัวแทนของปราสาทพนมรุ้งในมุมมองท้องถิ่น.** วารสารสังคมลุ่มน้ำโขง, 8(2), 1-25.
- ประธาน วัฒนวาณิชย์. (2526). **กระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชน.** กรุงเทพฯ: แผนกการพิมพ์เอกสาร คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ปรีชา ปิยจันทร์. (2554). **ชุมชนกับการจัดการอุทกภัยปี พ.ศ. 2554 : กรณีศึกษา ชุมชนอยู่เจริญ เขตดอนเมือง กรุงเทพมหานคร (อยู่เจริญโมเดล).** วารสารการศึกษาและพัฒนาสังคม, 7(2), 17-28.
- ปุกณดา บุญจันทร์. 2555. **การรับโทษหนักขึ้น : ศึกษากรณีการลงละเมิดทางเพศของผู้มีอำนาจบังคับบัญชากระทำต่อผู้ใต้บังคับบัญชา.** วิทยานิพนธ์ น.ม., มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต. กรุงเทพฯ.
- มุสดี ทิพทัส. (2553). **วิกฤตเศรษฐกิจช่วง พ.ศ. 2540-2552: ทางเลือกและทางรอดของสถาปนิกไทย.** วารสารวิชาการ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ม.ป.ป.(59), 1-12.
- พระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2560. (17 กุมภาพันธ์ 2560). **ราชกิจจานุเบกษา.** 134(21 ก). หน้า 2.
- พิมพ์ภรณ์ บุญประเสริฐ. (2555). **วาทกรรมชาตินิยมของรัฐบาลไทย ตั้งแต่ พ.ศ. 2475 ถึง พ.ศ. 2550.** วิทยานิพนธ์ ศศ.ด., มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. กรุงเทพฯ.
- เพ็ญญา คล้ายสิงห์โต. (2553). **อุดมการณ์ทางเพศสภาพในพาดหัวข่าวอาชญากรรมในหนังสือพิมพ์ไทย: การวิเคราะห์วาทกรรมเชิงพากษ์.** วิทยานิพนธ์ อ.ด., จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. กรุงเทพฯ.

- มนัสติยา เจ้าคูรี. (2549). **การศึกษาวิเคราะห์ลีลาภาษาในงานเขียนสารคดีของมานพ ถนอมศรี**. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม., มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. กรุงเทพฯ.
- ยุทธ บางขวาง [นามแฝง]. (2553). **คำสารภาพสุดท้ายของนักโทษประหาร**. (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพฯ: คิงแครง.
- รัตน์ดา อาจวิชัย. (2547). **การวิเคราะห์สารคดีของธีรภาพ โลหิตกุล**. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม., มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. มหาสารคาม.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2556). **พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554**. กรุงเทพฯ: นานมีบุ๊คส์.
- วัชรรัตน์ ศิวะนารถ. (2556). **ปัญหาการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพในการติดต่อสื่อสารของผู้ต้องขังตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550**. วิทยานิพนธ์. น.ม., มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต. กรุงเทพฯ.
- วิสันต์ สุขวิสิทธิ์. (2554). **ความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับอุดมการณ์ในหนังสือเรียนรายวิชาภาษาไทยตามหลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2503-2544: การศึกษาตามแนว วาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์**. วิทยานิพนธ์ อ.ด., จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. กรุงเทพฯ.
- ศราวุธ พรหมนิล. (2545). **สาเหตุของการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังในเรือนจำจังหวัดกาฬสินธุ์**. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม., มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. มหาสารคาม.
- ส. แม่ปิง [นามแฝง]. (2558). **รอยสักชีวิต**. (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพฯ: นานมีบุ๊คส์พับลิเคชันส์.
- สดศรี เผ่าอินจันทร์. (2543). **การเขียนบทบรรณาธิการและสารคดี**. เชียงใหม่: โครงการจัดตั้ง คณะการสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สมบูรณ์ เตชะวงศ์. (2550). **คนคุก**. (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพฯ: มติชน.
- สายใจ หมั่นฝึกพันธ์. (2553). **ผลกระทบของการยึดอำนาจการปกครอง ต่อพฤติกรรมทางการเมืองของผู้มีสิทธิเลือกตั้ง และความตั้งใจในการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง**. วิทยานิพนธ์. ปรด., มหาวิทยาลัยปทุมธานี. ปทุมธานี.
- สุคนธ์รัตน์ สร้อยทองดี. (2552). **การนำเสนออุดมการณ์ความเป็นแม่ในวาทกรรมโฆษณาใน นิตยสารสำหรับครอบครัว**. วิทยานิพนธ์ อ.ม., จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. กรุงเทพฯ.
- สุพัชรินทร์ นาคคงคำ. (2556). **ภาพแทนสตรีไทยในนวนิยายอีโรติกของนักเขียนชายไทย**. วิทยานิพนธ์. ศศ.ม., มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. เชียงใหม่.

- สุภณ สมจิตศรีปัญญา. (2551). **วาทกรรมจากวรรณกรรมสองต่อการสร้างทุนทางวัฒนธรรมในภาคอีสาน**. วิทยานิพนธ์ ศศ.ด., มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. มหาสารคาม.
- เสนาะ เจริญพร. (2546). **ภาพเสนอผู้หญิงในวรรณกรรมไทยช่วงทศวรรษ 2530: วิเคราะห์ความโยงใยกับประเด็นสังคม**. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม., มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. เชียงใหม่.
- อภิวี คอทอง. (2552). **ภาพตัวแทนความสัมพันธ์ของสมาชิกในครอบครัวที่นำเสนอผ่านภาพยนตร์ไทย**. วิทยานิพนธ์. ศศ.ม., มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. เชียงใหม่.
- อรรถชนะ บุรณธร. (2549). **ศึกษาการติดคุกซ้ำของผู้ต้องขังคดียาเสพติด: ศึกษากรณีเรือนจำจังหวัดภาคใต้**. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต. ภูเก็ต.
- อรสม สุทธิสาคร. (2540). **คุก ชีวิตในพันธนาการ**. กรุงเทพฯ: สารคดี.
- อรสม สุทธิสาคร. (2546). **นักโทษประหารหญิง**. กรุงเทพฯ: สารคดี.
- อรสม สุทธิสาคร. (2555). **การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างผู้พิพากษากับผู้ต้องขัง**. กรุงเทพฯ: สารคดี.
- อัญมณี ภัคดีมวชน. (2552). **การสื่อสารภาพตัวแทนของคุกชายในภาพยนตร์ไทย : ศึกษากรณีภาพยนตร์เรื่อง “น.ช. นักโทษชาย”**. วิทยานิพนธ์ ว.ม., มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. กรุงเทพฯ.
- เอกชัย ชินณพงศ์. (2524). **การกระทำความผิดด้วยความจำเป็น**. วิทยานิพนธ์. น.ม., มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. กรุงเทพฯ.
- Fairclough, Norman. (1995). **Media Discourse**. London: Edward Arnold.
- Hall, Stuart. (1997). **Representation: cultural Representations and Signifying Practices**. London: Sage Publication.

ประวัติผู้วิจัย

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ นามสกุล	นายอติพงษ์ เพ็ชรเกิด
วัน เดือน ปี เกิด	5 เมษายน 2528
ที่อยู่ปัจจุบัน	86 หมู่ 1 ตำบลท่าเสา อำเภอเมือง จังหวัดอุตรดิตถ์ รหัสไปรษณีย์ 53000
ที่ทำงานปัจจุบัน	สาขาวิชาภาษาไทย คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา
ตำแหน่งหน้าที่ปัจจุบัน	อาจารย์
ประสบการณ์การทำงาน	
พ.ศ.2555-ปัจจุบัน	อาจารย์ประจำสาขาวิชาภาษาไทย คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2555	ศศ.ม. (ภาษาไทย) มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
พ.ศ. 2549	ศศ.บ. (ภาษาไทย) มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ผลงานตีพิมพ์

ที่เกี่ยวข้องกับวิทยานิพนธ์

อติพงษ์ เพ็ชรเกิด. การประกอบสร้างความเป็นนักโทษในงานเขียนสารคดีของ

อรสม สุทธิสาคร. **วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา**, 9 (1), (อยู่ระหว่างการตีพิมพ์)

อติพงษ์ เพ็ชรเกิด. กลวิธีการสร้างภาพแทนนักโทษผ่านงานเขียนสารคดีของ

ชาวเรศน์ จารุบุญญ์. **วารสารวิชาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์**, 8 (1), (อยู่ระหว่างการตีพิมพ์)

ผลงานตีพิมพ์อื่น ๆ -